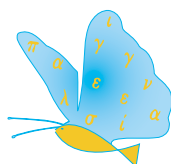

Wedergeboorte en Gods programma

door Ab Klein Haneveld

Vlichthus

© 2003 Vlichthus - Oss
ISBN-nr.: 90-808032-2-7

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Vele jaren geleden liet iemand in een groepsgesprek over "geloof" en andere Bijbelse zaken het woord "wedergeboorte" vallen, waarop een ander meedeelde dit begrip niet zo belangrijk te vinden, omdat het slechts vijf maal in de Bijbel zou worden genoemd. Het stemde mij toen, meer dan 25 jaren geleden, tot nadenken en bijbelonderzoek. Hetgeen resulteerde in het schrijven van de volgende bladzijden.

In werkelijkheid komt de uitdrukking in zijn verschillende vormen niet alleen zes maal voor, maar bovendien blijkt wedergeboorte, of hoe het nog maar meer mag worden genoemd, het grote onderwerp te zijn van heel de Bijbel. De Bijbelse boodschap is niet slechts dat Jezus als "het Lam Gods" stierf voor de zonden der wereld en daarmee genoegdoening deed aan de rechtvaardigheid Gods. Immers, indien één voor allen gestorven is, dan zijn allen gestorven (2 Korinthe 5 : 15). En als allen, gelovig of ongelovig, dood zijn, zijn zij niet gered (1 Korinthe 15 : 18). Maar het verhaal eindigt niet bij het kruis! Integendeel.

Volgens de Bijbel bestaat het werk van God in het algemeen uit het creëren van een nieuwe schepping uit de oude, de tegenwoordige. Hij maakt een nieuwe mens uit de oude; een nieuw Israël uit het oude; een nieuwe schepping uit de oude. In verband met de mens wordt dit o.a. wedergeboorte of opstanding genoemd. Maar vele andere termen worden gebruikt voor hetzelfde werk van de Schepper, Die zei: "Zie, ik maak alle dingen nieuw."

Helaas, veelal wordt verondersteld dat God net als de mens geïnteresseerd is (of moet worden) in de verbetering van het oude. Men is (samen met veel andere Bijbelse waarheden) vergeten dat Hij, de Schepper, Zich bezig houdt met het tot stand brengen van een gloednieuwe en definitieve mensheid en wereld, waaraan gelovigen, wedergeborenen, reeds nu deel hebben. Moge de heruitgave van deze bladzijden dienen om deze vergeten waarheid weer in herinnering te brengen.

Ab Klein Haneveld
september 2003

Inhoud

1. Wedergeboorte: de weg er naar toe	7
Het woord wedergeboorte	7
Wedergeboorte als noodzaak	11
De oorsprong van de zonde	13
Zonde en vlees	15
Zonde en zonden	18
De Verlosser	21
Verlossing van de zonden	22
Verlossing van de zonde	24
Verlossing van de zonde en de wet	26
Opstanding	31
Opstanding en wedergeboorte	36
Aardse en hemelse dingen	39
2. Wedergeboorte: het nieuwe leven	41
De functie van de oude natuur	41
De Verwekker	44
De Heilige Geest	47
De Goddelijke eenheid	47
Water en geest	52
De nieuwe natuur	56
De "Geestesdoop"	59
De doop in Mozes	62
3. Wedergeboorte: de hoop van Israël	64
De leraar van Israël	64
De geboorte van Israël	68
Het dode lichaam van Israël	73
De wedergeboorte van Israël	81
Gilgal	85
Geloof	95

4. Wedergeboorte: de hoop der schepping	103
Blijde verwachting	103
De "restitutie-leer"	105
De geboorten des hemels en der aarde	113
Zuurdesem	120
Het Zaad der wedergeboorte	126
Het eerste en het tweede	131
De hemelen en de aarde	135
De nieuwe schepping	139
5. Gods programma: een analyse van de bedelingen	142
De bedelingenleer	142
Historische oorsprong en ontwikkeling	147
Wat is een bedeling?	152
De methode van Bijbelverklaring	158
Welke zijn de bedelingen?	163
Het schema	171
Verdelen of scheuren?	176

1. Wedergeboorte: de weg er naar toe

In de prediking van het Evangelie van Jezus Christus worden veel Bijbelse uitdrukkingen gebruikt die alle te maken hebben met de manier waarop een sterfelijke zondaar eeuwig leven kan ontvangen. Er wordt gesproken over bekering, verzoening, geloof, genade, rechtvaardigmaking, verlossing en bevrijding. Een woord dat slechts zelden wordt gebruikt, maar toch zo ontzettend belangrijk is omdat het in essentie aangeeft waar het eigenlijk allemaal om gaat, is "wedergeboorte". Op deze bladzijden willen wij ons daarom bezighouden met wat de Bijbel onder wedergeboorte verstaat.

De eerste fase van een dergelijk onderzoek moet noodzakelijk bestaan uit een studie van de taalkundige betekenis van het woord wedergeboorte zelf, terwijl daarna de specifiek Bijbelse inhoud van dit begrip aan de orde kan komen. De lezers die niet geïnteresseerd zijn in die taalkundige verhandeling, kunnen eventueel dit eerste gedeelte overslaan en beginnen te lezen onder "Wedergeboorte als noodzaak", zonder daardoor wezenlijk iets te missen. Desondanks vangen wij aan met een woordstudie over wedergeboorte, omdat dat ons inziens de enig juiste methode is voor een studie als deze. Tenzij anders vermeld, wordt gebruik gemaakt van de "Oude Vertaling" (Statenvertaling).

Het woord wedergeboorte

Hoewel wedergeboorte als begrip door de gehele Bijbel voorkomt en in zekere zin zelfs het centrale onderwerp is van de Schrift, wordt het woord zelf slechts zes maal genoemd. De overige keren dat wedergeboorte wordt bedoeld, wordt een andere omschrijving gebruikt. Dan vinden we termen als: uit God, uit de Geest, naar de Geest of uit Hem geboren worden. Wedergeboorte vinden we in Matthéüs 19 : 28 en Titus 3 : 5 als de vertaling van het Griekse zelfstandig naamwoord "paligenesia". Wedergeboren worden of wederbaren komt voor in 1 Petrus 1 : 3 en 23 als de vertaling van het werkwoord "ana-gennao" en in Johannes 3 : 3 en 7 als vertaling van "gennao-another". Voor alle duidelijkheid zetten wij dit hieronder in een overzicht:

(weder)geboorte	= (pali)genesia;	Matthéüs 19 : 28; Titus 3 : 5
(weder)geboren worden	= (ana)gennao	1 Petrus 1 : 3, 23
(wederom)geboren worden	= gennao(another)	Johannes 3 : 3, 7

Het werkwoord "gennao", dat duidelijk de grondvorm van deze uitdrukkingen is en waarvan het zelfstandig naamwoord "genesia" werd afgeleid, heeft echter een veel ruimere betekenis dan ons "geboren worden". In het algemeen betekent het "maken" of "scheppen", "produceren" dus. In alle voorkomende gevallen is "gennao" tot tevredenheid te vertalen met "voortbrengen", zodat dit laatste woord in feite de meest juiste vertaling is. Gennao is dus voortbrengen, maar het zegt niets over de wijze waarop wordt voortgebracht. Of het betrekking heeft op het ambachtelijk produceren of het geslachtelijk voortbrengen - de voortplanting - kan slechts blijken uit het zinsverband. Wanneer het betrekking heeft op de voortplanting (er wordt een persoon voortgebracht) en de voortbrenger is een vrouw, dan wordt gennao vertaald met baren (bijvoorbeeld in Lukas 1 : 13). Is daarentegen in hetzelfde geval de voortbrenger een man, dan wordt gennao vertaald met gewinnen of verwekken (bijvoorbeeld Matthéüs 1 : 2 e.v.).

Deze twee mogelijkheden komen ook nadrukkelijk naar voren in het gesprek tussen de Heer en Nicodémus. Wanneer de Heer spreekt over wedergeboren worden, vat Nicodémus dat op als een vrouwelijke activiteit. "Kan hij ook andermaal in zijner moeders buik ingaan, en geboren (gennao) worden?" Maar het antwoord, dat hij krijgt luidt: "Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan." De Heer had hier niet een vrouwelijke, maar een mannelijke activiteit op het oog: geboren worden uit de Geest. Geest is per definitie altijd mannelijk, maar bovendien verdwijnt daarover alle twijfel wanneer wij ons realiseren dat hier wordt gesproken over de Geest van God, die toch moeilijk vrouwelijk kan worden genoemd. Strikt genomen zou "gennao" hier dus vertaald moeten zijn met "verwekken", maar dan wordt het onbegrijpelijk waarom Nicodémus aan de moeder dacht, in plaats van aan de vader. Dit zelfde verschijnsel treedt overigens ook op in 1 Petrus 1 : 3. De Statenvertaling zegt daar dat "... de God en Vader van onze Here Jezus Christus ons heeft wedergeboren". De voortbrenger is hier mannelijk, zodat eigenlijk vertaald zou moeten zijn met "verwekken": "ons heeft verwekt", dat is het werk van de Vader. Maar als het daadwerkelijk vertaald zou zijn met verwekken, zouden wij onmiddellijk het verband met de woorden van de Heer tot Nicodémus missen. In het Nederlands lijkt het dan alsof daar over een heel ander onderwerp wordt gesproken. Daarom is het toch vertaald met "geboren worden". Meer recente Nederlandse vertalingen hebben dit probleem opgelost door te vertalen met "... deed geboren worden..." Hierbij wordt "verwekken" min of meer synoniem verklaard met "doen geboren worden". Gennao kan dus zowel vertaald worden met verwekken als met

baren, omdat het eigenlijk van toepassing is op het gehele wordingsproces van de mens, vanaf de bevruchting tot en met de bevalling. Indien dit waar is voor de natuurlijke geboorte, dan is dit ook zeker van toepassing op de wedergeboorte waarin trouwens eveneens een "mannelijk" en een "vrouwelijk" aandeel valt te onderscheiden.

Om uit te drukken dat deze geboorte een tweede geboorte is, maakt de Bijbel, zoals wij gezien hebben, gebruik van drie verschillende bijwoorden. De eerste hiervan is het voorvoegsel "pali", dat afgeleid is van "palin". Dit woord drukt herhaling van een beweging uit, maar bovendien ook een tegenstelling. Het kan daarom worden vertaald met "opnieuw", maar dikwijls ook met "daarentegen". Wanneer in de Bijbel dus sprake is van "paligenesia", gaat het over de herhaling van een geboorte, maar het drukt tevens uit dat deze tweede geboorte verschillend is van de eerste. Zoals we zullen zien wordt dit verschil bepaald doordat de ouders bij de tweede geboorte anderen zijn dan bij de eerste geboorte en daaruit volgt dan weer dat ook wat als tweede verschijnt fundamenteel verschilt van wat als eerste in de wereld wordt geboren. "Doch het geestelijke is niet eerst, maar het natuurlijke, daarna het geestelijke." (1 Korinthe 15 : 46) Dit is op zichzelf een principe dat we in de hele Bijbel terugvinden. Het heeft alles te maken met de vele kwesties over het eerstgeboorterecht, dat bij herhaling werd gegeven aan de tweede in plaats van de eerste. Steeds wanneer dit in de Bijbel voorkomt is het een heenwijzing naar dit beginsel dat zijn vervulling vindt in de wedergeboorte. Niet het natuurlijke, dat het eerst geboren wordt, ontvangt het eerstgeboorterecht, maar het tweede, dat geestelijk is en wordt voortgebracht door wedergeboorte.

"Paligenesia" is dus de herhaling van een geboorte en het wordt correct vertaald met "wedergeboorte". Zuiver taalkundig is er geen enkele noodzaak om een andere uitdrukking voor hetzelfde verschijnsel te gebruiken. Dat de Bijbel desondanks toch twee andere bijwoorden in dit verband bezigt, kan alleen betekenen dat deze twee met nadruk nog meer licht werpen op het karakter van de wedergeboorte. Het meest bekende van die twee is "anothen", dat de Here Jezus uitspreekt in Zijn gesprek met Nicodémus in Johannes 3. Om onderscheid te maken wordt het daar vertaald met "wederom" i.p.v. "weder". Toch is dit slechts een zeer oppervlakkige vertaling. De meest juiste vinden wij in Johannes 19 : 11: "Gij zoudt geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet "van boven" gegeven ware." Hier wordt "anothen" vertaald met "van boven", terwijl uit dit vers duidelijk blijkt dat dit "boven" de hemel is en overdrachtelijk is het God Zelf: "Gij zoudt

geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet "van God" gegeven ware." Anothén is dus niet slechts "wederom", niet een eenvoudige herhaling, maar het wijst op het hogere niveau van de herhaling.

Die betekenis heeft het dus ook in Lukas 1 : 3: "... hebbende alles van voren aan naarstiglijk onderzocht..." Lukas had de geschiedenis van de Here Jezus inderdaad "opnieuw" en "van voren" onderzocht. Het was een "opnieuw", omdat hij niet de eerste was die dit ondernam en het was "van voren" omdat hij van alle evangelisten de meeste nadruk legt op de geschiedenis van de menselijke geboorte van de Heiland. Maar "anothen" wijst hier bovenal op de oorsprong en bron van zijn onderzoekingen: de Heilige Geest of God Zelf. Het evangelie van Lukas heeft dan ook zeer terecht een plaats gevonden tussen de canonieke boeken van het Nieuwe Testament, omdat het door de Geest van God is geïnspireerd en voortgebracht (gennao). "Anothén" in verband met de wedergeboorte wijst dus niet alleen op een herhaling van een vroegere gebeurtenis, maar tevens op de oorsprong van die herhaling. Het wijst op de Verwekker van wat geboren wordt: de Heilige Geest. Vanzelfsprekend wordt dit bevestigd in het verdere gesprek met Nicodémus. In de verzen 5, 6 en 8 zegt de Heer dat dit "gennao anothén" een geboren worden is uit de Geest.

Het derde bijwoord dat door Petrus wordt gebruikt is "ana", dat meestal wordt vertaald met "opnieuw". Ook deze vertaling is eigenlijk veel te zwak. Ana geeft niet slechts een herhaling aan, maar tevens een richting: "omhoog". De omhoog gerichte beweging in dit woord is dermate sterk dat "ana" zelfs als commando gebruikt wordt in de zin van "sta op". Opnieuw of overnieuw zijn redelijk goede Nederlandse vertalingen waarbij "op" of "over" de omhooggaande beweging uitdrukken. Zo kunnen wij iets opnieuw schilderen of overschilderen waarbij de nieuwe verflaag over de oude komt te liggen. Die nieuwe laag ligt dan op een hoger niveau dan de oude. Deze opgaande beweging van "ana" wordt door Petrus bevestigd als hij "ana-gennao" in direct verband brengt met de opstanding van Christus (1 Petrus 1 : 3) en door de Here Jezus, Die wedergeboorte noemt als de enige manier waarop men het Koninkrijk Gods kan binnengaan (Johannes 3 : 5). Samenvattend komen wij nu tot de volgende conclusies:

1. Wedergeboorte is niet slechts een opnieuw geboren worden, maar duidt op het gehele wordingsproces van de mens, vanaf de verwekking tot en met de bevalling (gennao).

2. Het is iets, dat opnieuw gebeurt (palin), maar dan
3. met een andere, namelijk Goddelijke oorzaak (anóthen) en
4. met een andere, namelijk hemelse bestemming (ana)

Met name deze laatste twee punten onderscheiden de wedergeboorte van de natuurlijke. Een natuurlijke geboorte heeft een natuurlijke of vleselijke oorzaak: de ouders; en een natuurlijke of vleselijke bestemming: de dood. De wedergeboorte heeft een Goddelijke of Geestelijke bestemming: het eeuwige leven in het Koninkrijk Gods (Johannes 3 : 5).

Wedergeboorte als noodzaak

Wanneer de Heiland met Nicodémus spreekt over wedergeboorte, zegt Hij dat die noodzakelijk is om het Koninkrijk Gods binnen te gaan. "Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien." (Johannes 3 : 3) Nadat Nicodémus, de leraar van Israël, heeft blijk gegeven van zijn onkunde betreffende dit onderwerp, licht de Here Jezus dit nader toe en zegt: "Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan" (vers 5). Het Koninkrijk Gods is dus niet toegankelijk voor iemand die slechts éénmaal is geboren. Ieder mens wordt van nature slechts eenmaal geboren en is dus absoluut niet in staat dat koninkrijk binnen te gaan. Ieder menselijk streven om verzoend te worden met God is daardoor tot mislukking gedoemd! Alle menselijke pogingen, hoe vroom en religieus ook, om dat koninkrijk te beërven of zelfs te vestigen, zijn volgens de woorden van de Heiland ijdel. Er is maar één manier om dit te bereiken: men moet wedergeboren worden. Hoe men dit ook opvat, het wedergeboren worden is niet iets dat men zelf teweeg kan brengen. Net zo min als men de hand heeft gehad in zijn eerste, natuurlijke geboorte, kan iemand zijn wedergeboorte bewerkstelligen. Natuurlijk is wedergeboorte een activiteit, maar niet van degene die wordt geboren, maar van Hem Die voortbrengt. De natuur die wij door onze geboorte ontvingen is niet in staat om dat Koninkrijk Gods binnen te gaan, maar ook niet in staat om zichzelf zodanig te veranderen of te verbeteren dat hij alsnog geschikt wordt voor dat doel. De Bijbel is zeer expliciet dat "vlees en bloed het Koninkrijk Gods niet beërven kunnen." (1 Korinthe 15 : 50) Ieder die slechts éénmaal is geboren, is vlees en bloed. Er wordt in deze Schriftplaatsen niet gesproken over de levenswandel van de mens, of over zijn verdiensten, maar over wie en wat hij van nature door zijn geboorte is. Doorslaggevend is hier niet hoe

hij is; niet zijn daden, maar zijn wezen maakt iemand al of niet geschikt voor dat koninkrijk. Tekenend is het dat juist diegenen die sterk de nadruk leggen op het praktiseren van wettische en religieuze leefregels zich maar al te goed bewust zijn dat al deze "goede" werken hen niet verzoenen met God en dat zij ondanks al die werken vlees en bloed en dus zondaren blijven, die in feite geen recht op een andere toekomst kunnen laten gelden dan de eeuwige verdoemenis, buiten de gemeenschap met God. "Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem." (Romeinen 3 : 20) Want "Vervloekt is een ieder, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen." (Galaten 3 : 10)

Hoe goed wij ook ons best doen onszelf te verbeteren door het naleven van een bepaald gedragspatroon, wij blijven vlees en bloed en "die in het vlees zijn kunnen Gode niet behagen." (Romeinen 8 : 8) Wij zouden er beter aan doen ons te bekommeren om onze zaligheid, in plaats van ons bezig te houden met allerlei wettische inzetten, "welke wel hebben een schijnrede van wijsheid in eigenwillige godsdienst, en nederigheid en in het lichaam niet te sparen, doch zijn niet in enige waarde, maar tot verzadiging van het vlees." (Kolossenzen 2 : 23) Het volbrengen van bepaalde leefregels mag dan de mens zelf misschien tot tevredenheid stemmen, hoewel ik betwijfel of dit ooit het geval is; de praktijk is meestal tegenovergesteld; voor onze zaligheid heeft het niet de minste betekenis. Een wettisch leven is "tot verzadiging van het vlees" en "het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; want het (vlees) onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet." (Romeinen 8 : 5, 8) "Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem." (Romeinen 3 : 20; Galaten 2 : 16)

De tekortkoming schuilt echter niet in de wet, maar in de aard van de mens die onder de wet werd gesteld. "Alzo is dan de wet heilig, en het gebod is heilig, en rechtvaardig en goed... Want wij weten, dat de wet geestelijk is, maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde." (Romeinen 7 : 12, 14) De wet zegt: Doe dit, en gij zult leven. Maar deze opdracht is gericht tot mensen, die slechts eenmaal geboren zijn en dus niet in staat zijn om "dit te doen". "Want ik weet, dat in mij, dat is, in mijn vlees, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet. Want het goede, dat ik wil, dat doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik." (Romeinen 7 : 18, 19) Dat is niet alleen een bekentenis van Paulus, die vóór zijn bekering zoveel jaren onder de wet geleefd had; het is ook de korte biografie van ieder mens. Sterker nog: Het is een natuurwet, een ijzeren regel, waaraan de gehele oude natuur, zoals ook wij die bij onze geboorte ontvin-

gen, onderworpen is. "Zo vind ik dan deze wet in mij: Als ik het goede wil doen, dat het kwade mij bij ligt." Ieder, die zich onder een wet stelt, zal, als hij eerlijk is, de juistheid van deze wet moeten bevestigen en met Paulus zeggen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods." (Romeinen 7 : 24) Want dat is wat nodig is: wij moeten worden bevrijd van onze oude natuur en daarvoor in de plaats een nieuwe ontvangen, die niet aan deze "wet der zonde en des doods" is onderworpen, maar aan de "wet des Geestes des levens in Christus Jezus." (Romeinen 8 : 2) De enige weg die daartoe leidt is wedergeboorte. "Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan."

De oorsprong van de zonde

De grote fout zit volgens de Bijbel blijkbaar niet in het menselijk gedrag of in de wet Gods, maar in de menselijke natuur. Om voor eeuwig gered te kunnen worden is het dus noodzakelijk dat hij op één of andere wijze van die vleselijke natuur wordt verlost. De vraag naar de verlossing van de oude mens roept echter eveneens de vraag op waar die oude natuur haar oorsprong heeft gevonden.

Wij hebben reeds gezien dat de menselijke natuur in de Bijbel "vlees" wordt genoemd. In Zijn gesprek met Nicodémus over wedergeboorte zegt de Heer dat vlees uit het vlees geboren wordt (Johannes 3 : 6). Vlees wordt voortgebracht (genna) door het vlees. Onze oude natuur hebben wij dus geërfd van onze ouders, die op hun beurt weer erfelijk belast waren door hun ouders enz... Deze lijn voert ons zo terug tot de gemeenschappelijke stamvader van alle mensen, Adam; want God "heeft uit één bloede het ganse geslacht der mensen gemaakt." (Handelingen 17 : 26) Via onze geboorte hebben wij onze vleselijke natuur dus uiteindelijk geërfd van Adam. "Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood; en alzo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben." (Romeinen 5 : 12) Deze éne mens, de verwekker van de gehele mensheid, was degene die de zonde in de wereld introduceerde en daarmee ook de gevolgen van de zonde: de dood. "Want de bezoldiging der zonde is de dood." (Romeinen 6 : 23) Dit feit, dat alle mensen zondaren zijn door hun afstamming van Adam, vinden wij in Romeinen 5 : 12-21 vele malen bevestigd:

"... indien, door de misdaad van één, velen gestorven zijn..."

"... gelijk *de schuld was* door den één, die gezondigd heeft..."

"... de schuld is wel door één *misdaad* tot verdoemenis..."

"... want indien door de misdaad van één de dood geheerst heeft door dien énen..."

"... gelijk door één misdaad *de schuld gekomen* is over alle mensen tot verdoemenis..."

"... gelijk door de ongehoorzaamheid van dien énen mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden..."

Het leven van de mensheid, de vele miljoenen die van Adam afstammen, werd dus reeds bij de bron aangetast en besmette elk individu al voordat hij werd geboren. Vandaar dat de mensheid wordt omschreven met de uitdrukking: "kinderen der ongehoorzaamheid." (Éfeze 2 : 2) Wij zijn dus erfelijk belast met de zonde om de eenvoudige reden dat wij "in Adam" waren toen hij door één misdaad een zondaar werd: "In welken (Adam) allen gezondigd hebben." (Romeinen 5 : 12) De gedachte dat iemand een aandeel heeft in een daad die één van zijn voorouders beging, zal ons misschien verbazen. Toch vinden wij dit principe met nadruk in de Bijbel bevestigd. In Hebreëen 7 wordt geleerd dat Levi "tienden" heeft gegeven aan Melchizédek, terwijl volgens de geschiedenis zijn overgrootvader Abraham de man was die zoveel eer bewees aan de Priester en Koning van Salem. Volgens de Bijbel echter gaf ook Levi zijn tienden "want hij was nog in de lenden des vaders, als hem Melchizédek tegemoet ging." (vers 9 en 10) Op diezelfde wijze hadden wij deel aan de misdaad van Adam, omdat wij nog in zijn lenden waren toen hij zondigde. Vandaar: "In wien allen gezondigd hebben".

Wat deze Schriftplaatsen ons leren wordt over het algemeen maar weinig begrepen. Veelal denkt men dat men een zondaar is, omdat men zonden doet. Natuurlijk is het waar dat iemand die zondigt daarom een zondaar is. Maar onze eerste zonde begingen wij niet in onze kinderjaren, maar toen wij nog in Adam waren. Het gevolg hiervan is dat wij als zondaren werden geboren! Wij hebben wat dat betreft feitelijk geen vrije keuze, want wij kunnen niet anders dan zondigen. Niet onze persoonlijke zonden - die zijn het gevolg en geen oorzaak - maakt ons tot zondaren, maar dat onze Adamietische afkomst doet dat. Ons slechte gedrag maakt ons geen kinderen van Adam en ons goede gedrag, zo daar al sprake van zou kunnen zijn, maakt ons geen kinderen van God. Een mens zondigt dus omdat hij een zondaar is en beslist niet andersom.

Zonde en vlees

Van Adam ontvingen wij dus ons "vlees" en eveneens de zonde. Veelal bestaat de indruk dat deze beiden identiek zijn, omdat de Bijbel de begrippen vlees en zonde dikwijls aan elkaar koppelt. Deze verbinding bewijst de nauwe verwantschap die tussen beide begrippen bestaat, maar daarom zijn zij nog niet identiek. Vlees is de aanduiding van de menselijke natuur, zoals Adam die oorspronkelijk ontving. Zonde zou men kunnen omschrijven als de ongeneselijke ziekte waarmee dat vlees besmet is geworden. Het vlees is op zichzelf een schepping van God en kan dus moeilijk slecht genoemd worden. Het vlees is echter geïnfecteerd met een "ziekte" die de Bijbel zonde noemt en die onweerstaanbaar de dood tot gevolg heeft. Wanneer de Bijbel het vlees zondig noemt, is dit een beschrijving van de situatie waarin de natuurlijke mens verkeert.

Wanneer het geoorloofd is om een gelijkenis van eigen makelij te introduceren, zouden wij de mensheid willen vergelijken met een boom waarvan Adam de wortel is en waarbij de stam en takken, de bladeren en vruchten zijn afstammelingen voorstellen. Deze "stamboom" in zijn totaliteit is "vlees". Maar deze boom is ernstig ziek doordat een parasiet zich heeft genesteld in zijn wortels, maar ook de stam en alles wat daaruit voortkomt zijn aangetast. Het zal duidelijk zijn dat deze boom en zijn ziekte niet identiek zijn. Vlees is niet per definitie hetzelfde als zonde, maar zij zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden, in die zin dat het vlees onderworpen is aan, en een slaaf is van de zonde. De zieke boom is absoluut niet in staat om gezonde vruchten te produceren, hoe graag hij ook zou willen. Zo is ook de mens, het vlees, niet in staat om goed te doen. "Allen zijn zij afgeweken, te samen (dus niet individueel, maar collectief: in Adam) zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe." (Romeinen 3 : 12) Zo zijn wij ook slaven van de zonde, die over ons heerst en ons onstuitbaar voert naar de dood.

"... want indien door de misdaad van één de dood geheerst heeft door dien énen..." (Romeinen 5 : 17)

"... Weet gij niet, dat... gij dienstknechten (*slaven*) zijt desgenen, dien gij gehoorzaamt... der zonde tot de dood." (Romeinen 6 : 16)

"Maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde..." (Romeinen 7 : 14)

"Zo dan, ik zelf dien... met het vlees de wet der zonde." (Romeinen 7 : 26)

"Want het bedenken des vleses is de dood." (Romeinen 8 : 6)

"Een ieder die de zonde doet is een dienstknecht (*slaaf*) der zonde."

(Johannes 8 : 34)

"Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven."

(Romeinen 8 : 13)

Vlees en zonde behoren dus bij elkaar, omdat de zonde zich als het ware in het vlees heeft genesteld, maar zij zijn niet identiek. In feite kent de Bijbel iemand Die wel vlees, dus een menselijke natuur had, maar niet onderworpen was aan de zonde. Hij wordt "de laatste Adam" of "de tweede Mens" genoemd en Hij is de "Heer uit de hemel." (1 Korinthe 15 : 45, 47) De Heiland had een menselijke natuur ontvangen via Zijn moeder en Hij noemt Zichzelf dan ook bij voorkeur "de Zoon des mensen", dat is de Zoon van de mens, Adam. Dat Zijn menselijke natuur eveneens wordt omschreven met de aanduiding "vlees" blijkt uit veel Schriftplaatsen:

"... En het Brood dat Ik geven zal, is Mijn vlees, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld" (Johannes 6 : 51)

"En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond." (Johannes 1 : 14)

"Die geworden is uit het zaad van David, naar het vlees." (Romeinen 1 : 3)

"... God, Zijn Zoon zedende in gelijkheid des zondigen vleses..."

(Romeinen 8 : 3)

"Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden." (Hebreeën 2 : 14)

Door Zijn vleeswording (incarnatie) kwam Christus in het bezit van een werkelijk vleeselijke natuur. Hij kwam niet alleen tot de Zijnen, maar Hij kwam ook in gelijkheid aan hun eigen vlees. Vanzelfsprekend moeten wij hier het verschil zien tussen een vleeselijke en een zondige natuur. Christus had een vleeselijke natuur zoals wij die ook hebben, met dit onderscheid dat ons vlees is geïnfecteerd met de zonde, terwijl Zijn vlees zonder zonde was. Want "wij hebben een Hogepriester Die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde." (Hebreeën 4 : 15) "Geen zonde is in Hem." (Johannes 3 : 5)

Dit alles brengt ons bovendien tot de conclusie dat de menselijke - vleeselijke - natuur waarschijnlijk geërfd wordt van beide ouders, terwijl de zonde zich uitsluitend vererft via de mannelijke zijde. De Here Jezus was geboren uit een vrouw van wie Hij Zijn menselijke natuur erfde, terwijl Hij desondanks toch zonder zonde was. Wat Hij in vergelijking met ons miste waren dus

twee dingen: een natuurlijke vader en de zonde. Hieruit valt te concluderen dat de afwezigheid van de vader verantwoordelijk is voor de afwezigheid van de zonde: niet de moeder maar slechts de vader heeft een aandeel in de voortplanting van de zonde en daarmee de dood. Dit wordt bevestigd in enige teksten die spreken over de oorsprong van de zonde in de mensheid. Eva was de eerste mens die zondigde en daarmee zondaar werd; doch niet zij, maar Adam wordt aangewezen als de persoon die verantwoordelijk is voor de zonde die "tot alle mensen doorgegaan" is. Hoewel allen toch eveneens afstammen van Eva zijn zij geen zondaren "in Eva", maar "in Adam". Deze natuurwet, dat de zonde geërfd wordt van de vader, ligt waarschijnlijk ten grondslag aan de geboorte van de Verlosser uit een maagd. Immers, indien Christus uit het zaad van Jozef zou geboren zijn, zou Hij net als ieder ander mens erfelijk belast zijn geworden met de zonde en dus "des doods schuldig" zijn geweest. In dat geval zou Hij niet hebben kunnen sterven voor onze zonde, maar Hij zou hebben moeten sterven voor die van Hem Zelf. Vandaar dat reeds direct na de zondeval, in de eerste Bijbelse profetie over de komst van de Redder van de wereld, gesproken wordt, niet over het zaad van een man, maar over het "Zaad der vrouw." (Genesis 3 : 15) Zij die niet geloven in de maagdelijke geboorte van Jezus zouden dus logischerwijze ook niet mogen geloven in Zijn verzoenend sterven. Hij zou voor die taak volkomen ongeschikt zijn.

Het feit dat de Here Jezus een vleeselijke natuur had, die niet was aangetast door de zonde, impliceert dat Zijn vlees van nature ook niet sterfelijk was. Aangezien volgens Gods Woord de dood het gevolg is van de zonde, had de dood van nature geen macht over de Heiland. Dat Hij desondanks stierf was omdat Hij voor de wereld tot zonde gemaakt werd. Hij nam vrijwillig de zonde der wereld op Zich en als consequentie daarvan legde Hij vrijwillig Zijn leven af. Zijn eigen woorden bevestigen dit:

"Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven afleg, opdat Ik hetzelfde wederom neme. Niemand neemt hetzelfde van Mij, maar Ik leg het van Mijzelfen af; Ik heb macht hetzelfde af te leggen, en heb macht hetzelfde wederom te nemen. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen." (Johannes 10 : 17, 18)

Van een natuurlijke vader zou Hij door de zonde onderworpen zijn geweest aan de wetmatigheid dat het ontvangen leven afgenomen, geroofd, wordt; maar van Zijn hemelse Vader ontving Hij de wetmatigheid (gebod) dat Hij niet onderworpen was aan de dood, maar dat de dood onderworpen was

aan Hem. Zijn hemelse Vader had Hem lief, juist omdat Hij vrijwillig van die mogelijkheid om het leven af te leggen gebruik maakte. De apostel Paulus sluit zich bij deze woorden van de Heiland aan, als hij zegt: "En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja, de dood des kruises." (Filippenzen 2 : 8) Ook nadat Hij de gedaante van een mens had aangenomen, heeft Hij Zichzelf vernederd door, in gehoorzaamheid aan Zijn Vader, Zichzelf te onderwerpen aan de dood. Dit was geen uitvloeisel van Zijn mens zijn, maar een verdere vernedering, als de gehoorzame "Knecht des Heeren". "... door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal hun ongerechtigheden dragen. Daarom zal Ik Hem een deel geven van velen,... omdat Hij Zijn ziel uitgestort heeft in de dood, en met de overtreders is gesteld geweest, en Hij veler zonden gedragen heeft, en voor de overtreders gebeden heeft." (Jesaja 53 : 11, 12) "Gelijk de Zoon des Mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en om Zijn ziel (= psuche = leven) te geven tot een rantsoen voor (= anti = in de plaats van) velen." (Matthéüs 20 : 28) Zijn leven werd Hem niet ontnomen; Hij gaf Zijn leven. Op een tijdstip waarop naar de mens gesproken de dood nog niet kon zijn ingetreden, boog Hij het hoofd en gaf de geest (Johannes 19 : 30).

Zonde en zonden

Zonde en vlees zijn dus niet identiek, maar zij zijn erfelijk aan elkaar verbonden en door die verbinding is het vlees sterfelijk. "De bezoldiging der zonde is de dood". Let wel: dood is niet het gevolg van zonden, maar van de zonde. De boom sterft niet omdat zijn vruchten ziek zijn, maar omdat hij zelf ziek is. Dit brengt ons bij het belangrijke onderscheid dat de Bijbel maakt tussen zonde en zonden. Dit verschil is geen zaak van een aantal of van enkelvoud of meervoud, het is veel meer dan dat. De zonde heeft te maken met de natuur die ieder mens eigen is. Zonden zijn daarentegen de verkeerde daden van een menselijk wezen. Ze zijn strikt verbonden aan zijn persoon. Tot hier toe hebben wij nog niet gesproken over zonden, de zondige werken van een mens, maar over de zonde, de boze natuur of aard van de vleselijke mens. Wanneer wij het beeld van de zieke boom deze keer op het individu van toepassing brengen, wordt de zondaar vertegenwoordigd door de boom zelf, terwijl de zieke vruchten de zonden, de werken van de zondaar, voorstellen. De dood van een zondaar is niet het gevolg van de zonden, die hij zeker heeft begaan en waarvoor hij persoonlijk verantwoordelijk is, maar het is de consequentie van zijn van Adam geërfde zondige natuur. De boom sterft aan zijn ziekte en niet aan zijn vruchten. Zo sterft

een zondaar aan zijn zonde en niet aan zijn zonden. De "éne misdaad" van Adam is verantwoordelijk voor de macht, die de dood uitoefent over zijn hele nageslacht. Het bewijs van deze stelling wordt in de praktijk geleverd door het feit dat onschuldige kinderen, die nog nimmer zonden begaan hebben en ook anderen die om één of andere reden niet verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor hun daden, even sterfelijk zijn als de ergste misdadiger. "Maar de dood heeft geheerst... ook over degenen, die niet gezondigd hadden in de gelijkheid der overtreding van Adam." (Romeinen 5 : 14) De dood is dus niet het gevolg van de werken, maar van de natuur van de mens.

"Gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood."

"Gelijk de zonde geheerst heeft tot de dood..."

"Gij zijt dienstknechten der zonde tot de dood..."

"Want de bezoldiging der zonde is de dood."

"De prikkel nu des doods is de zonde."

"Want de zonde... heeft mij verleid... en gedood."

"... Maar de zonde is mij de dood geworden..."

(Romeinen 5 : 12, 21; 6 : 16, 23; 1 Korinthe 15 : 56; Romeinen 7 : 11, 13)

Dood en zonde zijn dus met elkaar verbonden. Zo zegt ook Paulus over de dood van de Here Jezus: "Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven." (Romeinen 6 : 10) Maar ook zonden hebben hun "bezoldiging". "Want de toorn Gods wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen..." (Romeinen 1 : 18)

"Maar naar uw hardigheid en onbekeerlijk hart vergadert gij uzelf toorn als een schat, in de dag des toorns, en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, welke een ieder vergelden zal naar zijn werken." (Romeinen 2 : 5, 6)

Tijdens zijn leven verzamelt de mens een hoeveelheid schuld die evenredig is aan en het gevolg is van zijn werken, zijn zonden. Deze schuld wordt dus groter naarmate hij ouder wordt en/of meer heeft gezondigd. De Oudtestamentische doodstraf is in het zicht van de eeuwigheid dus nog niet zo hardvochtig als hij er op het eerste gezicht misschien uitziet. Wanneer iemand gestorven is, is hij immers niet meer in staat om door het begaan van zonden zijn schuld voor God te doen toenemen. Maar voor de gemaakte schuld zal een ieder zich voor God moeten verantwoorden "in de

dag... der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods." (Romeinen 2 : 5, 6) Deze "dag" wordt beschreven in Openbaring 20 : 12, 13:

"En ik zag de doden, klein en groot, staande voor God; en de boeken werden geopend; en een ander boek werd geopend, dat des levens is: en de doden werden geoordeeld uit hetgeen in de boeken geschreven was, naar hun werken. En de zee gaf de doden, die in haar waren; en dood en de hel gaven de doden die in hen waren; en zij werden geoordeeld, een ieder naar hun werken."

Ieder mens wordt door God geoordeeld naar zijn werken, die blijkbaar tijdens zijn leven worden opgetekend in de Goddelijke boekhouding. Een volledig besef van wat dat betekent moet een mens welhaast krankzinnig maken. Er wordt een boekhouding bijgehouden van alle zonden die iemand tijdens zijn leven begaat, terwijl hij niet eens tot iets anders dan zondigen in staat is; en die boekhouding zal tegen hem gebruikt worden tijdens het proces dat hem te wachten staat. Overigens wordt de straf over de zonden niet tijdens dit leven ten uitvoer gelegd, zoals sommigen bij gelegenheid schijnen te denken, maar pas na dit oordeel voor de "grote witte troon".

De toekomst van een niet wedergeboren mens is volgens de Bijbel dus in eerste instantie de dood, als gevolg van de zonde; en in tweede instantie het rechtvaardig oordeel van God over de zonden, de werken, die door de zondaar werden voortgebracht. "... gelijk het de mens gezet is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel." (Hebreeën 9 : 27) Velen schijnen te menen dat het met hen wel zal meevallen, omdat zij naar hun eigen opvatting toch een goed en misschien zelfs wel christelijk leven geleid hebben. Maar hun opvatting doet hier helemaal niets ter zake. Gods oordeel is dat in de mens absoluut geen goeds woont. (Romeinen 3 : 10, 18) Wat iedere zondaar te wachten staat, is de poel des vuurs als de plaats waar het vonnis over zijn zonden ten uitvoer zal worden gelegd. "En zo iemand niet gevonden werd geschreven in het boek des levens, die werd geworpen in de poel des vuurs... dit is de tweede dood." (Openbaring 20 : 15, 14) Zo is de toekomstverwachting voor ieder levend menselijk wezen. Wij hoeven ons bepaald geen illusies te maken over de positie die wij van nature tegenover God innemen. Die positie is volkomen hopeloos door de twee dingen die onze relatie met God verbroken hebben: onze zonde en onze zonden. Over beiden zal een rechtvaardig God Zijn rechtvaardig oordeel uitspreken. Wanneer wij voldoende doordrongen zijn van de macht der zonde in ons sterfelijk lichaam zijn wij ons ook bewust dat wij niets goeds te wachten hebben

van een rechtvaardig God. "Want wij kennen Hem, Die gezegd heeft: Mijn is de wraak, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere. En wederom: De Heere zal Zijn volk oordelen. Vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods." (Hebreeën 10 : 30, 31)

De Verlosser

God is echter niet uitsluitend rechtvaardig. Ondanks onze wandaden heeft Hij ons lief. Vanzelfsprekend wordt de liefde van God voor de zondaar niet door de zondaar zelf opgewekt of gestimuleerd. God heeft ons lief, omdat Hij Zelf liefde is, "want God is liefde" (1 Johannes 4 : 8) en tevens omdat wij "het werk Zijner handen" zijn. Wij zijn Zijn maaksel. Wij doen ongetwijfeld een stap in de goede richting wanneer wij tot de overtuiging komen dat de gehele mensheid van nature verloren is. De mensheid is verloren, maar wiens verlies is dat; wie heeft de mensheid verloren? Wie was de eigenaar? Onze gedachten treden slechts zelden buiten onszelf. Wanneer wij zeggen dat wij verloren zijn denken wij gewoonlijk alleen aan de gevolgen daarvan voor onze eigen persoon. Wij zijn echter niet verloren voor onszelf, maar voor God. Als een eigendom verloren raakt, is dat in de allereerste plaats een verlies voor de eigenaar; en wanneer het teruggevonden wordt is dat tot vreugde van de eigenaar. Dat is ook de strekking van de gelijkenissen in Lukas 15 over het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon.

"Ik zeg ulieden, dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar, die zich bekeert..." (Lukas 15 : 7)

"Alzo zeg Ik ulieden, is er blijdschap voor de engelen Gods over één zondaar, die zich bekeert." (Lukas 15 : 10)

"Men behoorde dan vrolijk en blijde te zijn; want deze uw broeder was dood en is weder levend geworden; en hij was verloren en is gevonden." (Lukas 15 : 32)

Wij zijn niet het eigendom van onszelf, maar als schepselen zijn wij het eigendom van onze Schepper. Daarom is het in de eerste plaats Gods zaak dat Hij voorziet in een verzoening voor de zondige mensheid en dat Zijn Zoon "is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was." (Lukas 19 : 10; Matthéüs 18 : 11) Psalm 69 geeft een beschrijving van het lijden van de Here Jezus als de weg tot de zaligheid. In het vijfde vers daarvan lezen wij: "Die Mij zonder oorzaak haten, zijn meer dan de haren Mijns hoofds; die

Mij zoeken te vernielen, die Mij om valse oorzaken vijand zijn, zijn machtig geworden; wat Ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven." Wat had Hij niet geroofd en wat heeft Hij wedergegeven? Ongetwijfeld gaat het hier om het eigendom dat door de zonde aan God ontstolen was en dat door het werk van de Here Jezus weer aan Hem werd teruggegeven. Dit is het Goddelijk aspect van de verzoening. Niet het schepsel, maar de Schepper staat centraal in het verlossingswerk van Christus. Dit verlossingswerk heeft in eerste instantie een tweeledig doel: Het moet voorzien in een oplossing voor de zonden en het moet voorzien in een oplossing voor de zonde.

Verlossing van de zonden

Van de zonden hebben wij gezien dat die aan de hand van de boeken geoordeeld zullen worden voor de "grote witte troon" van God. De straf der zonden is toorn. "Want de toorn Gods wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen" (Romeinen 1 : 18) "Maar naar uw hardigheid en onbekeerlijk hart vergadert gij uzelf toorn." (Romeinen 2 : 5) "Maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem." (Johannes 3 : 36) Van deze toorn Gods wordt niet gezegd dat die geopenbaard wordt door het Evangelie, maar "van de hemel". De toorn Gods maakt geen deel uit van het Evangelie, want het is zeker geen blijde boodschap. Het komende oordeel is bovendien zeker niet populair en komt ook daarom waarschijnlijk zo weinig voor in de prediking in onze dagen. In deze tijd, die geregeerd wordt door democratische beginselen, is de prediking van de kansels veelal meer in overeenstemming met de "wil van het volk" dan met de wil van God. Men kan vandaag meer horen spreken over wat de mens doet en over wat hij naar zijn eigen mening zou moeten doen, dan over wat God gedaan heeft en over wat Hij nog zal doen. Wat God nog zal doen is het oordeel uitspreken en uitvoeren over de zonden van ieder mens. Wat God gedaan heeft in het verleden is de mogelijkheid scheppen om aan dat rechtvaardig oordeel te ontkomen. Hij heeft de toorn, die over ons zou moeten komen, uitgestort over Hem, Die in onze plaats wilde staan. Gods Eigen Zoon droeg de straf die ons de vrede aanbracht.

"Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen;... Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden." (Jesaja 53 : 4, 5)

Opvallend in dit Schriftgedeelte is dat alle dingen waarvoor de Heiland leed in het meervoud staan. Hier wordt niet gesproken over de zonde, onze natuur, maar over zonden. Er wordt gesproken over krankheden, smarten, overtredingen, ongerechtigheden. Het lijden dat op Christus kwam (1 Petrus 1 : 11) was een gevolg van onze zonden die Hij in Zijn lichaam aan het hout bracht. Dit lijden was het gevolg van de toorn van God, die ontbrandde over onze zonden, die de Here Jezus voor ons op Zich had genomen. Wij spreken hier nog niet over het sterven van de Heiland, maar over het lijden dat daar aan vooraf ging. Dood is het gevolg van zonde. Lijden is het gevolg van zonden. Het lijden van Christus wordt altijd in verband gebracht met zonden, terwijl Zijn dood in verband staat met zonde.

”Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het Hout.”
(1 Petrus 2 : 24)

”Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen.” (1 Petrus 3 : 18)

”Alzo ook Christus, eenmaal geofferd zijnde, om veler zonden weg te nemen, zal ten andere male zonder zonde gezien worden van degenen, die Hem verwachten tot zaligheid.” (Hebreeëen 9 : 28)

”Welke overgeleverd is om onze zonden, en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.” (Romeinen 4 : 25)

”... Alzo moest de Christus lijden, en van de doden opstaan ten derde dage; en in Zijn Naam gepredikt worden bekering en vergeving der zonden.” (Lukas 24 : 46)

Opvallend is dat in beide laatstgenoemde verzen wel gesproken wordt over zonden en lijden, maar niet over zonde en sterven. Ook hier wordt onderscheid gemaakt tussen deze in wezen verschillende zaken. Het lijden van Jezus is dus het middel waardoor God in staat werd gesteld om ons onze zonden te vergeven. Hij onderging dit lijden dan ook niet als een Dienstknecht van mensen, maar als een Dienstknecht van God. In Jesaja 52 en 53, waar dit lijden beschreven wordt, noemt God Hem dan ook "Mijn Knecht." (52 : 13) en "Mijn Knecht, de Rechtvaardige" (53 : 11). Zonden behoren op rechtvaardige wijze te worden bestraft en van een God Die rechtvaardig is moeten wij ook zeker verwachten dat Hij dit zal doen. Maar rechtvaar-

digheid sluit vergeving uit. Een rechter behoort rechtvaardig te zijn en daarom verwachten wij van hem zeker niet dat hij de verdachte vergeving zal schenken. Dat onze rechtvaardige God en Rechter ons desondanks vergeving kan geven is omdat de straf voor onze zonden al door de Here Jezus op Zich genomen en gedragen is, "zodat Hij (God) Zelf rechtvaardig is, ook als Hij (God) hem rechtvaardigt, die uit het geloof van Jezus is." (Romeinen 3 : 26 vertaling N.B.G.) Het heerlijke resultaat hiervan is: "Zalig zijn zij, welke ongerechtigheden vergeven zijn, en welke zonden bedekt zijn; Zalig is de man, welke de Here de zonden niet toerekent." (Romeinen 4 : 7, 8; Psalm 32 : 1)

Verlossing van de zonde

De toorn voor onze zonden is dus reeds door de Here Jezus gedragen, maar daarmee zijn wij er nog niet. Onze zonden zijn vergeven, maar hoe worden wij verlost van de zonde? De gevolgen van de ziekte zijn weggenomen, maar daarmee zijn wij nog niet gezond. Ook wanneer alle symptomen van een ziekte zijn onderdrukt is de patiënt nog niet genezen. In principe kent de Bijbel slechts één manier om van zonde gerechtvaardigd te worden; dat is sterven. Het klinkt inderdaad wel erg hard, maar de dood is de enige weg om van een ongeneeslijke ziekte te worden bevrijd. Hoe dikwijls laten wij niet de woorden klinken: "Het is maar beter zo", wanneer iemand na een langdurige lijdensweg is overleden? De dood is niet alleen het gevolg van de zonde, maar eveneens het eind ervan. De teksten die wij hebben geciteerd om aan te tonen dat de dood het gevolg is van de zonde, zeggen tevens dat de dood het eindpunt is van de zonde.

"... Gelijk de zonde geheet heeft tot de dood." (Romeinen 5 : 21)

"Weet gij niet, dat ... gij dienstknechten zijt ... der zonde tot de dood."
(Romeinen 6 : 16)

"Want toen gij dienstknechten waart der zonde... het einde derzelve is de dood." (Romeinen 6 : 20, 21)

"Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde."
(Romeinen 6 : 7)

Dit feit dat iemand die is gestorven gerechtvaardigd is van de zonde, verklaart waarom een mens in het toekomstend oordeel nog slechts verantwoording moet afleggen over zijn zonden. Alleen zijn werken en de gevol-

gen daarvan moet hij nog onder ogen zien; zijn zondige natuur heeft hij tegelijk met zijn vleselijk lichaam afgelegd. Bovendien is het de grondslag voor het behoud van alle kinderen die stierven voordat zij zonden begaan hadden en van allen die om andere redenen niet voor hun eigen daden verantwoordelijk geacht kunnen worden. Hun zondige natuur verloren zij bij hun sterven en zij hebben geen werken gedaan op grond waarvan zij veroordeeld zouden kunnen worden. Op zichzelf is dit natuurlijk een positief geluid, maar het neemt niet weg dat wij dan toch tijdens ons aardse leven gebukt zouden moeten gaan onder de slavernij van de zonde en daarvan tot aan onze dood niet zouden kunnen worden verlost. Op die wijze is de levende mensheid dan toch verloren voor God, zelfs al zou ieder lid van die mensheid vergeving voor zijn zonden hebben ontvangen. Ondanks die vergeving blijft hij een mens van vlees en bloed, die besmet is met de zonde en daarom ongeschikt voor het koninkrijk Gods. Want "dit zeg ik, broeders, dat vlees en bloed het koninkrijk Gods niet beërven kunnen." (1 Korinthe 15 : 50) Oppervlakkig bezien lijkt het er zo op dat wij dus van onze zonde verlost moeten worden door een dood, die daarmee onze vriend geworden is. Toch is de dood volgens 1 Korinthe 15 : 26 onze vijand en wel omdat hij een eind maakt aan het leven dat oorspronkelijk door God werd geschapen. De dood behoort niet tot de scheppingen van God; hij maakt een eind aan Zijn scheppingen. De dood is de laatste vijand en bepaald geen vriend. Al onze gevoelens en ervaringen kunnen dit bevestigen.

Het tragische van de dood is dat die een eind maakt aan ons leven op het exacte tijdstip waarop dat leven eventueel zinvol zou kunnen worden en zou kunnen gaan beantwoorden aan het doel dat God met alle menselijk leven voor ogen heeft gestaan. Wanneer onze zonden door het lijden van de Heiland vergeven zijn en onze zondige natuur door onze eigen dood is weggenomen, zouden wij in precies dezelfde situatie terechtkomen als die van Adam zoals hij door God geschapen werd: onschuldig; met dit grote verschil dat Adam toen begon te leven en wij dan zojuist daarmee zijn opgehouden. Het is niet moeilijk om in te zien dat Adams bestaan volkomen zinloos geweest zou zijn als hij op de dag van zijn schepping door God weer zou zijn weggenomen. In een gelijksoortige positie bevinden wij ons als onze zonden vergeven zijn en onze zonde door de dood is verdwenen; op dat moment hebben wij geen leven meer voor ons en is ons aardse bestaan volkomen zinloos geweest, terwijl de kosten zeer hoog waren: het lijden van de Christus voor onze zonden. "Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt uit uw ijdele wandeling, die u van de vaders overgeleverd is, maar door het dierbaar bloed van Christus, als

van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam." (1 Petrus 1 : 18, 19) In dat geval zou ons aardse leven een verloren leven zijn geweest, zonder ook maar de geringste vrucht of opbrengst, maar tegen een wel bijzonder hoge prijs. Dan zou satan er inderdaad in geslaagd zijn om Gods schepping aan Zijn macht te ontrukken en te vernietigen. Zo sterk is de macht van de laatste vijand: hij maakt ons een waardevol bestaan onmogelijk. Maar ook dit verlies is Gods verlies. Daarom is het God Zelf, Die niet alleen het probleem van de zonden oplost, maar ook het probleem van de zonde.

Toorn is de straf op de zonden; die werd voor ons gedragen door de Here Jezus. De dood is de "bezoldiging der zonde" en ook die heeft de Heiland voor ons ondergaan. Zijn lijden had betrekking op hóe wij waren, terwijl zijn sterven verband houdt met wíe wij waren: "Want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd voor de goddelozen gestorven. Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren." (Romeinen 5 : 6, 8) Nadat de Heer had geleden voor onze zonden, moest Hij nog sterven voor onze zonde die Hij eveneens op Zich had genomen. Zijn lijden bracht ons vergeving van zonden, maar Zijn dood bracht ons pas de verzoening met God. "Want indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons." (Romeinen 5 : 10) "Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven." (Romeinen 6 : 10)

Verlossing van de zonde en de wet

Door Zijn plaatsvervangend sterven werden wij dus vrijgemaakt van de zonde. Maar dat niet alleen; wij werden daardoor eveneens vrijgemaakt van de wet, omdat de wet werd opgelegd aan de oude, zondige natuur. Indien Christus voor onze zondige natuur gestorven is houdt dat in dat wij verlost zijn van die zondige natuur, maar ook van alles waaraan die natuur ooit was onderworpen. "Weet gij niet broeders... dat de wet heerst over de mens, zo langen tijd als hij leeft?" (Romeinen 7 : 1) Dit laat zich eenvoudig verklaren uit het feit dat men een dode nu eenmaal niet kan verbieden door het rode stoplicht te rijden. Van een dode kan men überhaupt niets meer verwachten. Zonde en wet hebben slechts heerschappij over een levend wezen, maar niet over een overledene.

Een Bijbelse illustratie (eigenlijk is het veel meer dan dat!) van dit principe vinden wij in Romeinen 7 : 2: "Want een vrouw, die onder de man staat, is aan de levende man verbonden door de wet; maar indien de man gestorven

is, zo is zij vrijgemaakt van de wet des mans." De straf die Jezus droeg voor onze zonden, maakte ons voor God vrij van die straf, alsof wij hem zelf hadden gedragen. De dood die Christus onderging voor onze zonde, maakte ons vrij van de dood, alsof wij die zelf hadden ondergaan. Dit wordt ook door Gods Woord bevestigd als er staat dat "...indien Eén voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn." (2 Korinthe 5 : 15) Indien Christus voor ons gestorven is, dan zijn wij dus zelf gestorven. En dat niet alleen; Paulus beschouwt het sterven van Christus en het sterven van een zondaar als identiek, als gelijktijdig plaatsgehad hebbend. "Want Ik ben door de wet der wet gestorven, opdat ik Gode leven zou. Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer Ik, maar Christus leeft in mij." (Galaten 2 : 19, 20)

God ziet ons met Christus verenigd als "één plant". "Of weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn?" (Romeinen 6 : 3) Het gaat hier niet om de doop in water, maar om de doop in Christus en de doop in Zijn dood. Wij zijn in Christus gedoopt en dus in Zijn Persoon ondergedompeld en zo "één plant" met Hem geworden (Romeinen 6 : 5). Indien wij op deze wijze met Hem verenigd zijn, zijn wij tezamen met Hem gestorven en ondergedompeld in Zijn dood. Zijn dood wordt dus geacht ook onze dood te zijn. Voor ons stervelingen is dit wellicht moeilijk te accepteren; maar het is in de allereerste plaats van belang of God het accepteert en dat is bepaald niet aan twijfel onderhevig. Als God Zelf zegt dat wij met Christus gestorven zijn, waarom zouden wij dat dan ook niet aanvaarden? Dan weten wij met de apostel Paulus "dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen. Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde." (Romeinen 6 : 6, 7) "Alzo ook gijlieden, houdt het daarvoor dat gij wel der zonde dood zijt." (Romeinen 6 : 11)

Wij zijn dus vrijgemaakt van de zonde, omdat de dood van Christus geacht wordt onze dood te zijn; en als wij voor de zonde dood zijn, kan ons ook geen wet meer worden opgelegd, omdat "de wet heerst over de mens, zo langen tijd als hij leeft." (Romeinen 7 : 2) Wanneer wij "der zonde gestorven" zijn, houdt dat tevens in dat wij ook "der wet gedood" zijn. "Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door het (vleselijke) Lichaam van Christus", en "nu zijn wij vrijgemaakt van de wet, overmits wij dien gestorven zijn." (Romeinen 7 : 4, 6) De Bijbel stelt nadrukkelijk dat de wet werd opgelegd aan het vlees, de oude zondige natuur en dat daarom de wet krachteloos was. De wet was krachteloos omdat wij krachteloos waren. (Romeinen 5 : 6; 8 : 3) Om die reden spreekt Hebreëen 7 : 6 over "de wet

des vleselijken gebods". Maar dat vlees was door de zonde niet in staat om de wet te volbrengen, "want het vlees onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet." (Romeinen 8 : 7) "Want wij weten, dat de wet geestelijk is, maar ik (die onder de wet ben) ben vleselijk ..." (Romeinen 7 : 14) Maar wanneer het vlees gestorven is, heeft de wet niets meer om over te heersen. De slaaf is dood.

Buiten dit alles stelt de Bijbel met nadruk dat de wet slechts geldig is tot op Christus. In Galaten 3 worden wij door Paulus geconfronteerd met het feit dat Gods verbond met Abraham reeds 430 jaar van kracht was voordat de wet werd gegeven. Abraham werd gerechtvaardigd uit het geloof, zonder de werken der wet, eenvoudig omdat hij vele eeuwen voor de komst van de wet leefde (vergelijk Romeinen 4 : 3 met 3 : 28). Hij is dus ook niet in staat geweest om, nadat hij door God gerechtvaardigd was, "uit dankbaarheid" te gaan leven in overeenstemming met de wet. Dit verbond met Abraham werd gesloten met "Abraham en zijn Zaad", waarbij wordt verklaard, dat dit zaad Niemand anders is dan Christus. Wanneer Paulus deze waarheid uiteenzet geeft hij overigens tevens een prachtige demonstratie van hoe letterlijk men de Bijbel behoort te lezen: "Nu zo zijn de beloftenissen tot Abraham en zijn zaad gesproken. Hij zegt niet: En den zaden, als van velen; maar als van één: En uw zaad; hetwelk is Christus." (Galaten 3 : 16) Over deze beloften aan Abraham en Christus zegt Paulus vervolgens dat zij niet werden ingetrokken toen God vierhonderd en dertig jaren later het verbond van de wet sloot op de Sinaï. "En dit zeg ik; het verbond, dat te voren van God bevestigd is op Christus, wordt door de wet, die na vierhonderd en dertig jaren gekomen is, niet krachteloos gemaakt, om de beloftenis te niet te doen." (Galaten 3 : 17)

Ondanks de wet - en buiten haar om - blijven de beloften aan Abraham en Christus geldig en blijft het waar dat geloof gerekend wordt tot gerechtigheid. "Gelijkerwijs Abraham Gode geloofd heeft, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend." (Galaten 3 : 6; Romeinen 4 : 3) "Maar nu is de rechtvaardigheid Gods geopenbaard geworden zonder de wet." (Romeinen 3 : 21) De wet, die zoveel eeuwen later pas werd gegeven, doet dus niets toe of af aan de beloften aan Abraham en zijn Zaad. De wet is geen aanvulling op de beloften, maar is gesteld naast de beloften. "Waartoe is dan de wet? Zij is om der overtredingen wil daarbij gesteld, totdat het zaad zou gekomen zijn." (Galaten 3 : 19) Waar is de wet bij gesteld? Zoals uit vers 18 blijkt is de wet gesteld bij of naast de beloften. Dat zij volkomen los daarvan staat, blijkt uit vers 15: "Broeders, ik spreek naar de mens: zelfs eens mensen ver-

bond, dat bevestigd is, doet niemand te niet of niemand doet daartoe." God heeft Zijn verbond met Abraham en Christus tevoren bevestigd (vers 17) en Hij doet daaraan niets toe en Hij doet het niet te niet. "Hij gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid... dat Hij met Abraham heeft gemaakt, en Zijns eeds aan Izaak; welken Hij ook gesteld heeft aan Jakob tot een inzetting, aan Israël tot een eeuwig verbond." (Psalm 105 : 8-10) Duidelijker kan het toch al niet: Het verbond met Abraham en zijn Zaad is een eeuwig verbond.

Heel anders ligt het echter met het verbond der wet. Over de wet wordt gezegd dat het "daarbij (bij het verbond met Abraham: de beloften) gesteld is, totdat het Zaad zou gekomen zijn." (Galaten 3 : 19) Hier vinden wij een "totdat". De wet heeft dus tijdelijke geldigheid. Dit wordt reeds in het Oude Testament bevestigd, alwaar een Nieuw Verbond ter vervanging van het oude wordt aangekondigd. Dat dit Oude Verbond, dat vervangen zal worden, het verbond der wet is blijkt uit de woorden van de Schrift zelf: "Ziet de dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken; Niet naar het verbond, dat Ik met hun vaders gemaakt heb, ten dage als Ik hun hand aangreep, om hen uit Egypteland uit te voeren, welk Mijn verbond zij vernietigd hebben, hoewel Ik hen getrouwd had, spreekt de Heere ..." (Jeremia 31 : 31, 32) Uit deze verzen blijkt in de eerste plaats dat het verbond der wet een tijdelijk karakter droeg en vervangen zou worden en in de tweede plaats dat de Heer door de wet een huwelijksrelatie met Israël was aangegaan. Vanuit die achtergrond zegt Paulus dan: "Weet gij niet, broeders, want ik spreek tot degenen, die de wet verstaan, dat de wet heerst over de mens, zo langen tijd als hij leeft?" (Romeinen 7 : 1) Omdat de wet slechts geldig is over levenden bestaan er nu twee redenen waarom een gelovige niet onder de wet kan staan. De eerste volgt in het tweede vers van dit hoofdstuk: "Want een vrouw, die onder de man staat, is aan de levende man verbonden door de wet; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrijgemaakt van de wet des mans maar indien de man gestorven is, zo is zijn vrij van de wet." De eerste reden waarom vandaag niemand onder de wet geplaatst is, is dat de Man, de Here Jezus Christus, gestorven is, waardoor de vrouw, dat is Israël, het volk dat onder de wet was gesteld, vrijgemaakt is van die wet. De tweede reden noemt Paulus in vers 4: "Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der wet gedood door het Lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens Anderen..." Niet alleen de Man, de Heere, is gestorven, maar ook de vrouw, dat zijn wij die eventueel onder de wet waren geplaatst, is gestorven, en wel door het Lichaam van Christus. Het argument van Paulus in Romeinen 7 is dat dit huwelijk tussen de Heere en het onder de wet geplaatste volk

met geen mogelijkheid te handhaven is, daar beide echtelieden inmiddels zijn overleden. "Zo dan, de wet is onze tuchtmeester geweest tot (of tot op) Christus." (Galaten 3 : 24) en geen dag langer.

Het is goed te beseffen dat de wet zelf, zowel de "tien geboden" als de ceremoniële wet, in al haar facetten een heenwijzing is naar Christus. Alle offeranden, alle feesten, alle bijzondere data, alle voorwerpen die in de tempeldienst gebruikt werden, zijn typen van Christus. Zelfs de in de wet zo dikwijls genoemde "naaste" (enkelvoud, overtreffende trap) is primair niemand anders dan Christus Zelf. Wanneer de wet wordt samengevat in dit ene woord: "Gij zult uw naaste liefhebben als uzelfven," (Galaten 5 : 14) dan is deze naaste Niemand anders dan de Here Jezus, zoals Hij ons Zelf geleerd heeft door de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Dat slechts weinigen dit onderkennen, verandert aan het feit op zich niets. De gehele wet wijst op Christus. Daarom ook zegt Paulus dat de rechtvaardigheid, die buiten de wet om wordt geopenbaard, door de wet zelf wordt verkondigd. (Romeinen 3 : 21) En wanneer de Heer Zelf Zijn lijden en sterven verklaart aan de Emmaüsgangers doet Hij dat aan de hand van "Mozes... en al Schriften." (Lukas 24 : 27) En als Hij daarna met Zijn discipelen spreekt, zegt Hij: "Dit zijn de woorden die Ik tot u sprak, als Ik nog met u was, namelijk dat het alles moest vervuld worden wat van Mij geschreven is in de wet van Mozes." (Lukas 24 : 44) De wet van Mozes was dus een heenwijzing naar Christus en aangezien Christus inmiddels is verschenen heeft de wet die functie verloren. Sprekend over de wet zegt Paulus: "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet; opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou." (Galaten 4 : 4, 5)

De wet wees op Christus en toen Hij kwam, verlost Hij allen die onder de wet waren van diezelfde wet. Hij heeft ons verlost van de wet (Galaten 4 : 5) en van de vloek der wet: "Christus heeft ons verlost van de vloek der wet..." (Galaten 3 : 13)

Wij zijn volgens deze Schriftgedeelten verlost van de zonde en verlost van de wet. Nu komt geen enkele gelovige op het idee om uit dankbaarheid te gaan leven in de zonde waarvan hij verlost is geworden. Hoe komt het dan toch dat zovelen wel op deze gedachte komen in verband met de wet? Zijn zij wellicht net als het wettische Israël verblind geworden? De bevrijding uit de slavernij van de wet is een essentieel onderdeel van de totale verlossing die in Christus Jezus is. Wanneer iemand die zich Christen

noemt zich willens en wetens onder die wet plaatst, doet hij willens en wetens afbreuk aan het verlossingswerk van Christus en "zo is dan Christus tevergeefs gestorven." (zegt Paulus in dit zelfde verband in Galaten 2 : 21). Bovendien plaatst hij zich dan onder dezelfde vloek die kwam over het volk dat eertijds onder de wet was gesteld en zal hij net als dat volk Israël niet in staat zijn om de geestelijke zegeningen die in Christus zijn (Éfeze 1 : 3) te ontvangen. Tot hen zouden wij willen zeggen: "Nu dan, wat verzoekt gij God, om een juk op de hals der discipelen te leggen, hetwelk noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen; maar wij geloven, door de genade van de Here Jezus Christus zalig te worden." (Handelingen 15 : 11), want wij zijn niet onder de wet, maar onder de genade (Romeinen 6 : 14, 15).

Als Paulus in Romeinen 7 heeft uiteengezet waarom en hoe een gelovige is vrijgemaakt van de wet, komt hij tot zijn grote lofzang aan God in Romeinen 8. Dat hoofdstuk begint met: "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." De Nieuwe Vertaling laat terecht het volgende zinnetje weg: "die niet naar het vlees wandelen, maar naar de geest". Dit laatste komt in de beste grondteksten gelukkig niet voor. Niet onze wandel is bepalend voor het al of niet in de verdoemenis komen, maar onze positie in Christus Jezus. Die positie is: vrij van zonden, vrij van zonde en vrij van de wet. Ieder die gelooft dat hij in Christus van deze drie dingen is verlost, zal deze tekst met Paulus van harte beamen. Maar nog nooit hebben wij iemand ontmoet die zich onder de wet had gesteld en tevens overtuigd was dat er voor hem geen verdoemenis meer was. Ook hieruit blijkt dat de wet een vloek geworden is (Galaten 3 : 13): zij maakt het iemand onmogelijk om de verlossing die in Christus Jezus is ten volle te aanvaarden en daaruit te leven. Laten wij toch leren aanvaarden dat onze Here Jezus Christus ons ook heeft verlost van de wet, wier slaven wij waren, "uitgewist hebbende het handschrift dat tegen ons was, in inzettingen bestaande, hetwelk, zeg ik, enigerwijze ons tegen was en heeft datzelve uit het midden weggenomen, hetzelve aan het kruis genageld hebbende." (Kolossenzen 2 : 14) Alleen dan kunnen wij van harte uitroepen: "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn." (Romeinen 8 : 1)

Opstanding

We hebben tot nu toe gezien dat de Here Jezus in onze plaats leed en stierf, respectievelijk voor onze zonden en voor onze zonde. Het lijden dat Hij onderging was in onze plaats en voor onze zonden; zijn sterven was eveneens in onze plaats en voor onze zonde. Maar daar kan het niet bij blijven. Wanneer

wij de dood van Christus op onszelf van toepassing brengen, weten wij dat wij verlost zijn van de zonde en de wet, maar het betekent tevens dat wij voor God ons leven verloren hebben. Behalve onze zonde zijn we ook ons leven, zoals geërfd van Adam, kwijtgeraakt. De ziekte van de boom is weggenomen, maar de boom zelf is dood. Dat is net zoveel als "De operatie is geslaagd; de patiënt is dood". Daarmee is op zichzelf niets opgelost. Oorspronkelijk schiep God de nog niet met de zonde besmette mens. Hij had daar beslist een bedoeling mee, zoals de Bijbel ook uitdrukkelijk verklaart. Het voert wat te ver om alle bijzonderheden van Gods plan met de mens hier op te sommen, maar in essentie vinden wij het in Genesis 2, waar God tot de mens zegt: "Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde en onderwerpt haar en hebt heerschappij over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte dat op de aarde kruipt." Gods opdracht aan de mens was om over Zijn schepping te regeren. Het spreekt vanzelf dat de mens, sinds hij van een "levende ziel" veranderde in een "stervende ziel", totaal ongeschikt is voor de uitvoering van die Goddelijke opdracht. De vermenigvuldiging is wel gelukt, maar van de heerschappij is niets terechtgekomen. In plaats van heerschappij kwam er "vrees" en "verschrikking". Men vergelijk Genesis 1 : 28-30 met Genesis 9 : 1-3. Inmiddels is de mens ten dode opgeschreven of hij is met Christus gestorven en begraven. Het zal duidelijk zijn dat iemand die reeds nu voor God is doodverklaard in feite nog slechter af is dan iemand die zijn zondige natuur pas zal verliezen bij zijn fysieke sterven. Het is dan ook in dit verband dat Paulus zich de volgende woorden laat ontvallen:

"Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen." (1 Korinthe 15 : 19)

"En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof." (1 Korinthe 15 : 14)

"En indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo zijt gij nog in uw zonden. Zo zijn dan ook verloren, die in Christus ontslapen zijn." (1 Korinthe 15 : 17, 18)

Wij hopen niet alleen in dit leven op Christus! Dit leven is reeds "in Christus ontslapen", maar daar blijft het beslist niet bij. Wij, gelovigen, zijn niet "heengegaan voor onze tijd". Christus is niet iemand die mensen het leven afneemt; Hij is gekomen om leven te geven. Hij heeft niet alleen voor ons geleden; Hij is niet alleen voor ons gestorven; Hij is bovendien voor ons opgewekt. Als Zijn lijden ons lijden was; als Zijn dood onze dood was; dan

is Zijn opstanding ook onze opstanding. Wij die geloven, zijn met Christus gestorven, begraven en opgewekt. Daarom zegt Paulus: "En indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo zijt gij nog in uw zonden." (1 Korinthe 15 : 17) Maar Christus is opgewekt en wij met Hem. Deze waarheid vinden wij zeer uitgebreid in Romeinen 6 en Éfeze 2.

"Of weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven, door de doop in de dood, opdat gelijkkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden. Want indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking zijns doods, zo zullen wij het ook zijn *in de gelijkmaking Zijner* opstanding; Dit wetende, dat onze oude mens met *Hem* gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen. Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde. Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zo geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven... Alzo ook gijlieden, houdt het daarvoor dat gij wel der zonde dood zijt, maar Gode levende zijt in Christus Jezus, onze Heere." (Romeinen 6 : 3-11)

Doordat wij geplaatst werden "in Christus" hebben wij net als Christus onze oude, vleselijke natuur verloren; maar door diezelfde positie "in Christus" ontvingen wij met Hem een nieuw leven, een leven uit de doden. Deze beide zaken worden precies zo geleerd door de letterlijke vertaling van Romeinen 6 : 23: "Want de bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegift Gods is het eeuwige leven in Christus Jezus, onze Heere." Dat dit opstandingsleven van Christus een eeuwig leven is, wordt verklaard door Romeinen 6 : 9 "Wetende dat Christus, opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft; de dood heerst niet meer over hem." Dit leven is het leven dat Christus na Zijn verrijzenis openbaarde. Dit leven is een leven dat pas na de dood begint. Wanneer wij de vraag stellen: "Is er leven na de dood?" dan is het enige juiste antwoord: "Ja, er is leven na de dood, maar dan alleen in de opgewekte en verheerlijkte Christus." En dit leven kunnen wij reeds nu ontvangen als wij geloven dat Hij in onze plaats gestorven is. Dan is Zijn dood onze dood en dan is Zijn leven ons leven. En omdat dat leven begint waar de dood ophoudt, is het een eeuwig leven.

Eeuwig leven is dus beslist geen prolongatie door de eeuwen heen van het leven dat Adam voor de zondeval bezat. Het is een leven op een totaal ander

niveau en van andere aard dan het leven dat God in de neusgaten van Adam blies. Dit verschil is zelfs zo sterk dat de Griekse grondtekst van het Nieuwe Testament verschillende woorden voor beide soorten leven gebruikt. Het natuurlijke menselijk leven is "psuche", dat vertaald wordt met leven, maar ook heel dikwijls met "ziel". Hiervan afgeleid is het bijvoegelijk naamwoord "psuchikos", dat vertaald wordt met "natuurlijk" en gebruikt wordt voor het soort leven dat Adam doorgaf aan zijn nageslacht. Zo staat er geschreven: "Maar de natuurlijke (psuchikos) mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn." (1 Korinthe 2 : 14) Eigenlijk zou "psuchikos" vertaald moeten worden met "ziellijk", omdat "ziel" de aanduiding is van het soort leven dat de mens op natuurlijke wijze ontvangen heeft. Van Adam staat er, toen God hem het leven inblies: ".Alzo werd de mens een levende ziel." (Genesis 2 : 7) De oude natuur is dus ziel, want Adam was ziel en zijn afstammelingen zijn dat daarom ook. Psuche is dus het natuurlijke leven van de mensheid. Dat is ook het leven dat de Here Jezus ten behoeve van diezelfde mensheid opgaf. Het leven dat Christus aan de gelovige geeft, het eeuwige leven dus, wordt aangeduid met het griekse "zoë". "En dit is de getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en ditzelve (deze soort) leven (zoë) is in Zijn Zoon." (1 Johannes 5 : 11) Dit eeuwige leven, de genadegift Gods (Romeinen 6 : 23), is dus in Christus; het is het leven dat Christus nu heeft en geeft en het wordt met een speciale naam aangeduid: zoë.

Het onderscheid tussen deze beide soorten van leven komt zeer sterk naar voren in het Evangelie naar Johannes. Zo zegt de Heer in Johannes 10 : 10: "Ik ben gekomen, opdat zij (de schapen van de goede Herder) het leven (zoë) hebben." Niet dat Hij gekomen is om de schapen tot leven te wekken, het waren al levende schapen voordat Hij kwam; maar Hij is gekomen om hen een nieuw soort leven te geven: niet psuche maar zoë. Maar in het volgende vers zegt de Heiland: "Ik ben de goede Herder; de goede Herder stelt Zijn leven (psuche) voor de schapen." Het leven dat Christus gaf was "psuche", het leven dat Hij geeft is "zoë".

"Gelijk de Zoon des Mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel (*psuche*) te geven tot een rantsoen voor velen." (Matthéüs 20 : 28)

"Mijn ziel (*psuche*) is geheel bedroefd, tot de dood toe."
(Matthéüs 26 : 38)

"Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven (*psuche*) afleg, opdat Ik hetzelfde wederom neme." (Johannes 10 : 17)

Daar tegenover staat bij voorbeeld de volgende verzen:

"Jezus zeide tot haar: Ik ben de opstanding en het leven (*zoë*)."
(Johannes 11 : 25)

"Jezus zeide tot hem: Ik ben de weg en de waarheid en het leven (*zoë*)."
(Johannes 14 : 6)

In Johannes 12 vinden we deze woorden weer samen in één vers. Veel van de betekenis van dit Schriftgedeelte gaat verloren als we *psuche* en *zoë* hier niet onderscheiden. In vers 24 spreekt de Heer over Zijn nog toekomstige lijden en sterven, als Hij zegt: "Indien het tarwegraan niet in de aarde valt en sterft, zo blijft hetzelfde alleen; maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort." Het is niet moeilijk om in dit tarwegraan de Here Jezus te herkennen, Die door Zijn sterven en opstanding veel vrucht draagt. Daarna volgen de woorden: "Die zijn leven (*psuche*) liefheeft, zal hetzelfde verliezen; en die zijn leven (*psuche*) haat in deze wereld, zal hetzelfde bewaren tot het eeuwige leven (*zoë*)." (vers 25) Hier is een belofte voor hen die voor de wereld met Christus gekruisigd willen zijn en zo hun leven (*psuche*) in de wereld willen haten: Zij ontvangen eeuwig leven (*zoë*). (Zie ook Éfeze 2 : 1, 6.)

Het noemen van het tarwegraan moet overigens voor de Joodse toehoorders zeer veelzeggend geweest zijn. In de Bijbelse systematiek staat de tarwe in de rangorde der vruchten op de eerste plaats. De Hebreeuwse naam voor de tarwe opent een vergezicht in de symboliek, zoals die in de Bijbel naar voren komt. Tarwe is namelijk "chitah", een naam die is afgeleid van de stam "cheet", die zonde, zondigen en zondaar betekent. Tarwe stelt dus een mens voor die belast is met de zonde en is daarom in eerste instantie een type van Christus, Die voor ons tot zonde gemaakt werd en vervolgens ook van de andere afstammelingen van Adam. Van diezelfde stam is ook het woord "chatavë afgeleid, dat vertaald wordt met "omhakken". Dit is bijna vanzelfsprekend aangezien omhakken een uitbeelding is van het ter dood brengen: het gevolg van de zonde is immers de dood. Alleen al op grond van de verwantschap van deze woorden is de tarwe een type van de met de zonde belaste mens die ten dode is opgeschreven. De Here Jezus voegt echter nog iets aan deze symboliek toe. De dood heeft volgens Zijn uitspraken niet het laatste woord, want nadat de tarwe gestorven is, draagt het vrucht. Ook nadat de tarwe (chitah) is omgehakt (chatav) en dus van

het leven is afgesneden kan het nog leven voortbrengen door gezaaid te worden in de aarde.

Ook dit komt op dezelfde symbolische wijze tot uitdrukking in het Oude Testament, want een ander woord uit deze zelfde "zondige" stam is "choter" dat in Jesaja 11 : 1 wordt vertaald met "Rijsje": "Want er zal een Rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai en een Scheut uit zijn wortelen zal Vrucht voortbrengen." Het hoeft geen betoog dat dit Rijsje Niemand anders is dan de Here Jezus Christus. Hij werd voor ons tot zonde (cheet) gemaakt; Hij was het ware Tarwegraan (chitah). Hij werd omgehakt (chataw) of afgehouden; maar Hij verrees (van "rijzen") uit de dood als het Rijsje (choter) uit de afgehouden tronk van Isai. Die tronk werd uiteraard afgehouden toen Hij stierf, maar bij Zijn verrijzenis verscheen Hij als het Rijsje uit Jesaja 11. In dat hoofdstuk wordt dan ook niet gesproken over de komst van de Messias om te lijden en te sterven, maar over Zijn wederkomst in heerlijkheid om als de verreezen Christus Zijn koninkrijk op te richten. Dit alles en nog meer wordt reeds uitgebeeld door een simpele tarwekorrel.

Opstanding en wedergeboorte

Dit beeld van het tarwegraan dat moet sterven om vrucht te kunnen dragen, paste de Heer Zelf in Johannes 12 toe op iedere gelovige. Paulus doet dat ook, maar dan in andere bewoordingen: "... gelijk de waarheid in Jezus is; te weten, dat gij (net als Hij) zoudt afleggen aangaande de vorige wandel, de oude mens... en de nieuwe mens aandoen die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid." (Éfeze 4 :21, 22, 24) Hier staan psuche en zoë als het ware weer tegenover elkaar: De oude mens staat hier tegenover de nieuwe mens; Adam tegenover Christus, de laatste Adam. De beelden van het tarwegraan en van de eerste en de laatste Adam vinden we gecombineerd terug in 1 Korinthe 15, waar Paulus spreekt over de opstanding. Hij vergelijkt het lichaam van zijn oude natuur (psuche) met een tarwekorrel die gezaaid wordt. "En hetgeen gij zaait, daarvan zaait gij het lichaam niet, dat worden zal, maar een bloot graan, naar het voorvalt van tarwe of van enig der andere granen. Maar God geeft hetzelfde een lichaam gelijk Hij wil, en aan een ieder zaad zijn eigen lichaam." (vers 37, 38) Daarna volgen veel verzen ter illustratie van het verschil tussen wat wordt gezaaid en wat als vrucht opkomt; tussen wat sterft en wat wordt opgewekt. Voor een goed begrip ervan geven wij van vers 44 de letterlijke vertaling:

"Een ziellijk (*psuche*) lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam

wordt er opgewekt. Er is een ziellijk (*psuchikos*) lichaam, en er is een geestelijk lichaam.”

Er bestaan dus twee soorten lichamen, zoals er ook twee soorten van leven bestaan. Het leven van de eerste soort is dat van Adam en wordt ziel (*psuche*) genoemd; de tweede soort is het leven van de verrezen Christus en wordt op deze plaats "geest" genoemd. Het eeuwige leven, het opstandingsleven, wordt dus in de Bijbel aangeduid met "zoë", maar eveneens met het woord "geest". Het nieuwe leven dat door Christus wordt gegeven is geest. Zo staat het ook in de volgende verzen. "Alzo is er ook geschreven: de eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel (een citaat uit Genesis 2 : 7); de laatste Adam tot een levendmakende (zoë) geest." (vers 45) Om elk misverstand hierover uit te sluiten verklaart Paulus bovendien wie deze eerste en laatste Adam zijn: "De eerste mens is uit de aarde, aards; de tweede Mens is de Heere uit de hemel." (vers 47) In dit Schriftgedeelte worden dus twee soorten van leven met elkaar vergeleken: Het ene is "natuurlijk" (*psuchikos*) het ander is geestelijk. "Doch het geestelijke is niet eerst, maar het natuurlijke, daarna het geestelijke." (vers 46) Het natuurlijke leven is het leven van Adam en van allen die uit hem zijn voortgekomen. Het is het leven dat besmet is met de zonde; het is vlees. Het andere leven is geest en is het leven van Christus, en van allen die "in Christus" zijn, doordat zij met Hem zijn opgewekt. Het eerste is vlees, het tweede is geest.

Nadat Paulus deze beide soorten tegenover elkaar geplaatst en vergeleken heeft, geeft hij nog een opmerking die alleen betrekking heeft op de eerste soort: het vlees: "Doch dit zeg ik, broeders, dat vlees en bloed het Koninkrijk Gods niet beërven kunnen en de verderfelijikheid beërft de onverderfelijikheid niet." (1 Korinthe 15 : 50) Hiermee komen wij regelrecht weer terug bij het gesprek van de Here Jezus met Nicodémus. Het gesprek over de wedergeboorte. Wat de Heer daar uiteenzet, is dat iemand die slechts éénmaal geboren is, namelijk uit Adam, het koninkrijk Gods niet zal zien. "Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien." (Johannes 3 : 3) En als aanvulling hierop volgt dan: "Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan." (vers 5). De eerste geboorte is een geboorte uit vlees, zoals wij reeds hebben behandeld en maakt iemand bepaald niet geschikt voor het Koninkrijk Gods. Maar wedergeboorte is volgens de Heiland Zelf een geboorte uit de Geest: en die is nodig voor dat koninkrijk. Ook Hij stelt hier deze beide soorten van leven tegenover elkaar wanneer Hij zegt: "Hetgeen uit het vlees geboren is, *dat* is vlees; en hetgeen uit de Geest geboren is, *dat* is geest." (Johannes 3 : 6)

Wanneer wij deze uitspraken van de Here Jezus en Paulus over beide soorten van leven samenvatten, komen wij tot de volgende conclusie:

Er bestaan twee soorten van leven; het éne is eerste in rangorde, het andere is tweede. (1 Korinthe 15 : 46)

Het eerste wordt "psuche" of "vlees" genoemd, het tweede heet "zoë" of "geest".

Het eerste is sterfelijk, Het tweede is eeuwig. (1 Korinthe 15 : 42, 43)

Het eerste is aards, het tweede is hemels. (1 Korinthe 15 : 47-49)

Het eerste is "in Adam", het tweede is "in Christus". Het eerste voert naar de dood, het tweede naar het Koninkrijk Gods. Het eerste ontvangt men door geboorte, het tweede ontvangt men volgens Paulus door de opstanding ten leven en volgens de Heer Zelf door wedergeboorte. Dit laatste is uiterst belangrijk voor het begrijpen van wat wedergeboorte eigenlijk is. Als opstanding en wedergeboorte beiden het eeuwige leven voortbrengen, dan wil dat zeggen dat opstanding en wedergeboorte synoniem zijn: Opstanding is wedergeboorte. Dit wordt ook zonder meer onderschreven door de apostel Petrus wanneer hij zegt: "Geloofd zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, Die naar Zijn barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Tot een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemel bewaard is voor u." (1 Petrus 1 : 3, 4) Deze erfenis is ongetwijfeld het koninkrijk van God, waarvan Paulus zei dat vlees en bloed dat niet beërven zullen; maar volgens Petrus zullen wij, die door God zijn wedergeboren, die erfenis ontvangen. En hoe vond volgens hem de wedergeboorte plaats? "Door de opstanding van Jezus Christus uit de doden". Ook hij verklaart opstanding en wedergeboorte dus als synoniem.

Daarbij moeten wij overigens niet uit het oog verliezen dat wedergeboorte weliswaar gelijk is aan opstanding, maar het omgekeerde is daarom nog niet waar. Opstanding is nog geen wedergeboorte. Dit is gelegen in het feit dat de Bijbel eveneens twee soorten van opstanding kent: Er is een opstanding van de gewone menselijke natuur; een opstanding van het vlees dus en er is een opstanding "in nieuwheid des levens". Opstanding van de eerste soort vinden wij in de geschiedenissen van de zoon van de Sunamietische vrouw, de jongeling van Naïn, het dochtertje van Jairus, Lazarus en de "vele

lichamen der heiligen" die worden genoemd in Matthéüs 27 : 52, 53. Al deze mensen werden opgewekt in hun oude vleselijke natuur en zijn als gevolg daarvan weer overleden. Zij kregen bij hun opstanding geen eeuwig leven (zoë), maar gewoon natuurlijk leven (psuche). Dit wordt bevestigd door 1 Korinthe 15 : 20, waar gezegd wordt dat Christus "is de Eersteling geworden dergenen die ontslapen zijn." Hij was niet de Eerste Die in de oude natuur werd opgewekt, maar Hij was de Eerste die "In nieuwheid des levens" uit de doden verrees. Hij was de Eerste Die uit de doden opstond met eeuwig leven. Alleen deze laatste soort opstanding is gelijk aan wedergeboorte.

Aardse en Hemelse dingen

Dat wedergeboorte in principe gelijk is aan opstanding ten leven werpt nieuw licht op de anders onbegrijpelijke vraag van de Heer aan Nicodémus: "Zijt gij de leraar van Israëel, en weet gij deze dingen niet?" (Johannes 3 : 10) Nicodémus was "een mens uit de Farizeeën," (Johannes 3 : 1) een schriftgeleerde dus. Maar "de Schrift" van deze theoloog bestond hoofdzakelijk uit het Oude Testament. Ter verdediging van Nicodémus wordt dan ook gewoonlijk aangevoerd dat deze man van wedergeboorte niets kon weten, omdat het begrip als zodanig in het Oude Testament helemaal niet voorkomt. De Heer was Zelf immers de eerste Die het woord "wedergeboorte" in de mond neemt in Matthéüs 19 : 28? Als dat waar is dan is het verwijt dat de Heer deze man maakt wel zeer onredelijk. Maar het is niet waar. In de eerste plaats komt wedergeboorte in het Oude Testament voor in de vorm van "opstanding ten leven" en in de tweede plaats is het Hebreeuwse en dus Oudtestamentische woord voor wedergeboorte volkomen identiek aan de zo frequent voorkomende naam Gilgal. Studie van het Oude Testament leidt dus zeer beslist tot kennis van de wedergeboorte. Overigens heeft de vertaling van "Gilgal" met "reïncarnatie" in het jodendom aanleiding gegeven tot zeer veel misverstanden. "Reïncarneren" betekent letterlijk "weer vlees worden", terwijl wedergeboorte geen "vlees-wording", maar juist "geest-wording" is. De leer over de reïncarnatie is in feite ook niets anders dan een verbastering van de leer der wedergeboorte, waarbij de ouderdom van de leer der reïncarnatie wijst op ouderdom van de kennis over wedergeboorte. Een studie over wedergeboorte, zoals die voorkomt in het Oude Testament, zal ons tonen dat de Bijbel behalve de individuele wedergeboorte ook nog andere vormen van wedergeboorte kent. Het is dit aspect van de wedergeboorte waarheen de Here Jezus verwijst als Hij tegen Nicodémus zegt: "Indien Ik ulieden de aardse dingen gezegd heb, en gij niet gelooft, hoe zult gij geloven, indien Ik ulieden de hemelse (dingen)

zou zeggen?" (Johannes 3 : 12) Er zijn dus aardse zowel als hemelse dingen die wedergeboorte worden genoemd. De wedergeboorte op hemels niveau wordt in de daarna volgende verzen verklaard:

"Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn enniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe..." (Johannes 3 : 16)

Het zal duidelijk zijn dat de wedergeboorte zoals wij die hier uiteen hebben willen zetten moet worden gerekend tot de hemelse dingen:

"De eerste mens is uit de aarde aards; de tweede Mens is de Heere uit de hemel... hoedanig de aardse is, zodanig zijn ook de aardsen; en hoedanig de hemelse is, zodanig zijn ook de hemelsen... *alzo* zullen wij ook het beeld des hemelsen dragen." (1 Korinthe 15 : 47-49)

"Die ons heeft wedergeboren door de opstanding van Jezus Christus uit de doden, tot een erfenis die in de hemelen bewaard is voor u."
(1 Petrus 1 : 3, 4)

De wedergeboorte die moet worden gerekend tot de aardse dingen komt later aan de orde.

2. Wedergeboorte: het nieuwe leven

De functie van de oude natuur

In het vorige hoofdstuk hebben wij gezien dat de natuurlijke mens door zijn geboorte uit Adam een zondaar is en daarom ongeschikt voor het koninkrijk Gods (1 Korinthe 15 : 50). Wat nodig is, is dat de zondaar in ieder geval wordt verlost van zijn oorspronkelijke afstamming en opnieuw wordt verwekt of geboren, waardoor hij een nieuwe natuur ontvangt. Deze verlossing van de oude natuur is voor ons die geloven in het verzoenend sterven van de Here Jezus, een heerlijk feit omdat wij weten dat "onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde te niet gedaan worde..." (Romeinen 6 : 6) Deze voor God gestorven zondaar ontvangt echter tevens met Christus nieuw leven, omdat de opstanding van Christus, evenals Zijn sterven, in onze plaats was. Zijn opstanding is daarom ook onze opstanding.

"Wij zijn dan met Hem begraven, door de doop in de dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, also ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden. Want indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zo zullen wij het ook zijn *in de gelijkmaking Zijner opstanding*... Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zo geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven." (Romeinen 6 : 4, 5, 8)

Heel dikwijls worden deze verzen alleen van toepassing gebracht op de nog toekomstige lichamelijke opstanding, omdat er gebruik wordt gemaakt van het woord "zullen". Dit woord wijst echter niet op de toekomst, maar op een conclusie die hier door Paulus wordt getrokken. Wie met Christus wordt gekruisigd, moet vanzelfsprekend ook met Hem levend gemaakt worden. Dat dit al gebeurd is, blijkt uit de volgende verzen:

"Wetende, dat Christus, opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft; de dood heerst niet meer over Hem. Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode. Alzo ook gijlieden, houdt het daarvoor dat gij wel der zonde dood zijt, maar Gode levende zijt (*niet: zult zijn*) in Christus Jezus, onze Heere." (Romeinen 6 : 9-11)

Reeds in deze tegenwoordige tijd zijn wij met Hem opgewekt. Zo leert

Paulus het ook in Éfeze 2 : 4-6: "Maar God... heeft ons levend gemaakt met Christus... en heeft ons mede opgewekt, en heeft ons mede gezet in de hemel in Christus Jezus." Het is deze opstanding die, zoals wij hebben laten zien, volkomen gelijk is aan wedergeboorte. Dit bleek ook uit de woorden van Petrus die zegt dat "... de God en Vader van onze Here Jezus Christus... ons heeft wedergeboren... door de opstanding van Jezus Christus uit de doden." (1 Petrus 1 : 3) Het is dan ook heel goed mogelijk om het woord wedergeboorte, in alle Schriftplaatsen waar het voorkomt, te vervangen door opstanding. Zo kunnen wij in Johannes 3 : 3 ook lezen: "Tenzij dat iemand met Christus opgewekt worde, hij kan het koninkrijk Gods niet zien" en in vers 5: "Zo iemand niet met Christus opgewekt worde, hij kan het koninkrijk Gods niet ingaan." Dat de Bijbel twee totaal verschillende woorden voor eenzelfde gebeurtenis gebruikt, is natuurlijk niet zonder betekenis; beide woorden werpen ieder een ander licht op dezelfde zaak. Bij zowel geboorte als opstanding ontstaat leven, maar bij geboorte ontstaat iets volkomen nieuws, terwijl opstanding de voortzetting suggereert van iets dat al bestaan heeft. Beide woorden wijzen dus op een verschillende oorsprong van wat wordt geboren of opgewekt. Zoals we reeds eerder gezien hebben bij de bestudering van het woord wedergeboorte als zodanig, wijst wedergeboorte op de Heilige Geest als de Verwekker van wat wordt geboren, terwijl opstanding wijst op de voortzetting van het oorspronkelijk van Adam ontvangen leven. Het nieuwe leven heeft net als het leven van de oude schepping een dubbele oorsprong.

Om dit te begrijpen is het goed ons nog eens bezig te houden met wat er gebeurt met de tarwekorrel, die in de aarde moet vallen en sterven om vrucht te dragen. (Johannes 12 : 24) De tarwekorrel is in staat om nieuwe vruchten voort te brengen, maar kan dat alleen wanneer hij gezaaid wordt en sterft. Wanneer de nieuwe halmen uit de grond opkomen, kunnen we met recht zeggen dat de tarwekorrel nieuw leven heeft voortgebracht; maar met evenveel recht kunnen we zeggen, dat de aarde heeft voortgebracht. "En de aarde bracht voort grasscheutjes..." (Genesis 1 : 12) Ook in verband met de tarwekorrel vinden we dus twee bronnen van leven. Verder wordt er van de tarwekorrel gezegd dat hij moet sterven, zodat het volkomen terecht is om te spreken van opstanding wanneer die gestorven en begraven tarwekorrel toch weer leven voortbrengt. Aarde en zaadkorrel brengen door hun vereniging samen nieuw leven voort, waarbij de zaadkorrel het mannelijk element vertegenwoordigt en de aarde ("moeder-aarde") het vrouwelijke. Dit principe is van toepassing op de oude schepping, juist omdat de oude schepping een type is van de nieuwe. Dat de nieuwe natuur

eensdeels wordt voortgebracht door de oude komt wel zeer sterk tot uitdrukking in de geboorte van de Heiland Zelf. Hij was de "Eersteling dergenen die ontslapen zijn." (1 Korinthe 15 : 20) omdat Hij als Eerste uit de doden opstond en daarmee het Hoofd werd van de nieuwe schepping. Daarom is Hij ook de Eerste Die werd wedergeboren. Zo zegt Paulus in Kolossenzen 1 : 18 dat Hij is "de Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn." Zijn opstanding is immers onze wedergeboorte en daaruit volgt dat wij Zijn opstanding met recht ook Zijn wedergeboorte mogen noemen. Nu is het merkwaardig dat de Heer vóór Zijn sterven en opstanding alleen genoemd werd bij de naam Jezus. Dat was de naam die Hij bij Zijn geboorte ontving en het was daarom de naam van Zijn oude natuur. Eerst na Zijn opstanding wordt Hij terecht Christus genoemd.

Wanneer wij nu het geslachtsregister van de Here Jezus uit Matthéüs 1 bestuderen, dan zien wij dat die wordt onderverdeeld in drie groepen van veertien generaties. Veel bijzonderheden zouden daarover te vertellen zijn, maar het gaat ons in dit verband slechts om de laatste groep van veertien, die samengevat wordt in vers 17: "... van de Babylonische overvoering (ballingschap) tot Christus zijn veertien geslachten." Deze groep begint in vers 12 te tellen vanaf de ballingschap: "En na de Babylonische overvoering gewon Jechonias Salathiël..." Nu blijkt uit dit en het voorgaande vers (vers 11) dat deze Jechonias al geboren was ver voor het eind van de ballingschap, zodat niet hij de eerste generatie na de ballingschap was. De eerste van wie gezegd wordt dat hij na de ballingschap werd geboren, was Salathiël. Hij is dus de eerste van de laatste groep van veertien generaties. Tellen we nu verder door, dan blijkt dat Jozef de twaalfde is en Jezus niet de veertiende maar de dertiende. Op het eerste gezicht komt deze telling dus niet uit. De zaak is echter dat vers 17 niet spreekt over veertien geslachten tot Jezus, maar over veertien geslachten tot Christus. Als vers 16 zegt: "En Jakob gewon Jozef, de man van Maria, uit welke geboren is Jezus, gezegd Christus", dan is Jakob de elfde; Jozef de twaalfde; Jezus de dertiende; en Christus de veertiende. Dat komt precies overeen met wat zo nadrukkelijk in vers 17 wordt gezegd.

Dit merkwaardige verschijnsel maakt zonder meer duidelijk dat Jezus en Christus in zekere zin verschillende generaties zijn. Aangezien de ene generatie de andere voortbrengt, wordt hier dus gesteld dat Jezus de Christus heeft voortgebracht. De oude mens bracht de nieuwe mens voort. Dat dit hier gebeurde door de opstanding van Jezus, Die sindsdien de Christus is en ook zo behoort te worden genoemd, is zonneklaar. Tussen de oude en de nieuwe mens bestaat blijkbaar een generatiekloof, terwijl beiden eigenlijk

toch een eenheid vormen. Daarom worden de namen Jezus en Christus zo dikwijls gekoppeld. Jezus en Christus zijn in Wezen dezelfde Persoon, maar toch is er verschil. Hij werd eerst geboren als Jezus en wedergeboren als Christus. Nu kan men alleen spreken van "weder" als het over dezelfde persoon gaat; maar door de verschillende aard van beide geboorten ontstaan in principe twee verschillende soorten leven. Een persoon openbaart zich in twee levens, waarvan de ene, zoals gezegd, "psuche" genoemd wordt en de andere "zoë". Het eerste is vlees, het andere is geest. Precies zo is het bij een wedergeboren mens. Hij heeft twee soorten leven in dat ene lichaam. Het ene is vlees; het andere is geest. Het ene is sterfelijk; het andere is eeuwig. Maar bovenal is het waar dat het nieuwe leven wordt verwekt in het oude, zodat de oude natuur de rol vervult van de moeder, in wie het zaad van het nieuwe leven openbaar wordt. Dat daartoe de oude mens de Heilige Geest, als de Verwekker, in zich moet ontvangen is vanzelfsprekend. Dat is de weg die de Schepper voor elke voortplanting heeft bepaald.

De Verwekker

Om te weten wat de eigenschappen zijn van het door de wedergeboorte voortgebrachte nieuwe leven is het noodzakelijk te weten Wie de Verwekker van dat leven is. Van de oude natuur hebben we gezien dat hij is verwekt door een zondige en sterfelijke Adam, zodat hij zelf ook zondig en sterfelijk is. Zoals de oude natuur erfelijk bepaald is, zo is ook de nieuwe natuur erfelijk bepaald. In dit verband willen wij eraan herinneren dat het wezen van de oude natuur wordt vererfd via de vader en dat deze "natuurwet" ook van toepassing is op de nieuwe schepping. Het wezen van de nieuwe natuur wordt niet bepaald door de moeder, dat is de oude natuur waaruit hij voortkomt, maar door de Vader. In Zijn gesprek met Nicodémus zegt de Here Jezus dat "zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan het koninkrijk Gods niet ingaan. Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees en hetgeen uit de Geest geboren is, dat is Geest." (Johannes 3 : 5, 6) De Heiland trekt hier dezelfde parallel en zegt dat de mannelijke Verwekker zijn eigenschappen en karakter doorgeeft aan Zijn nageslacht. De oude natuur is vlees, omdat die door het vlees werd verwekt, terwijl de nieuwe natuur Geest is, omdat die door de Geest werd verwekt. Maar wat is Geest? De moeilijkheid van deze vraag schuilt in het feit dat het woord "geest" (pneuma) de aanduiding is van vele onderling verschillende zaken. Het is de verzamelnaam voor alles wat behoort tot de "onzienlijke dingen". Eigenlijk is dat geen nauwkeurige omschrijving van de geestelijke dingen zelf, omdat het meer zegt over de gebrektheid van onze zintuigen. Alles

wat onzichtbaar is behoort tot het terrein van de geest. Daarom kan het woord pneuma ook vertaald worden met wind of adem. Zowel wind als adem zijn onzienlijk, hoewel de oude natuur zonder deze beiden niet kan bestaan. De Heiland Zelf maakt een toespeling in deze richting wanneer Hij het begrip geest aan de leraar Israëls verklaart: "De wind (pneuma) blaast (of ademt) waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt, en waar hij heengaat..." (Johannes 3 : 8) Hier neemt de Heer de wind, die een type is van de Heilige Geest en daarom ook zo wordt genoemd, als voorbeeld. De wind is wel waar te nemen, in die zin dat de gevolgen van de activiteit van de wind zichtbaar en voelbaar zijn; maar de wind zelf is niet te zien en daarom is ook niet te zien welke weg hij aflegt.

Als nu de onzienlijke Geest de Verwekker is van onze nieuwe natuur, dan impliceert het dat ook onze nieuwe natuur zelf onzienlijk is. "... alzo is een ieder, die uit de Geest geboren (of verwekt) is." (Johannes 3 : 8). Onze nieuwe mens is door een natuurlijk mens - en dus ook door onze eigen ogen - niet als zodanig waar te nemen. Wat eventueel wel te zien is, is de uitwerking van de nieuwe natuur. Zo is de wind zelf niet te zien, maar het ruisen en wiegen van de boomtoppen geeft wel degelijk een indicatie van de aanwezigheid van wind, die overigens in de natuur een belangrijke functie heeft als verspreider van zaden en stuifmeel. Zo is ook onze nieuwe natuur zelf niet te zien, maar kan eventueel wel zijn uitwerking in ons lichaam en dagelijks leven kenbaar maken. Een wedergeboren mens heeft dus een nieuwe natuur ontvangen die Geest is en kan daarom met recht een "geestelijk mens" genoemd worden, hoewel de wereld dat niet aan hem kan zien. Hierover spreekt Paulus in 1 Korinthe 2 : 14 als hij zegt: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden. Doch de geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen, maar hijzelf wordt van niemand onderscheiden." Een onzienlijke Geest is de Verwekker van ons nieuwe leven. Daarom is ons nieuwe leven zelf eveneens onzienlijke Geest.

Een nadere verklaring over de geestelijke dingen wordt ons gegeven in 2 Korinthe 4 : 18: "Want de dingen, die men ziet zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig." In de eerste plaats vinden we hier de verklaring dat alle zichtbare dingen tijdelijk zijn en dus moeten verdwijnen. Dit houdt in dat het gehele zichtbare heelal moet verdwijnen en plaats maken voor een nieuwe aarde en nieuwe hemelen (Openbaring 21 : 1), omdat de totale oude schepping in de macht van satan ligt.

”De gehele wereld ligt in het boze.” (1 Johannes 5 : 19)

Onze ogen, die deel uitmaken van de oude schepping, zijn slechts in staat de oude schepping waar te nemen. In de tweede plaats wordt hier gezegd dat de onzienlijke dingen eeuwig zullen blijven bestaan. Aangezien de begrippen "geest" en "onzienlijk" synoniem zijn, betekent dit dat onze nieuwe natuur - die geest is - eveneens niet zal voorbijgaan, maar eeuwig zal leven. Het leven van de nieuwe natuur is eeuwig leven. Dat het geestelijk leven eeuwig leven is, wordt ook verklaard uit een andere eigenschap van de Geest. Geest is namelijk niet alleen onzienlijk en eeuwig, maar ook leven gevend. Dit blijkt al uit de eerste keer dat de Geest in de Bijbel genoemd wordt, namelijk Genesis 1 : 2. Daar vinden wij de Geest Gods genoemd die "zweeft" of "broedt" op de toenmalige woestheid en ledigheid van de aarde. Als resultaat van die arbeid van de Geest ontstaat vervolgens een aarde die bruist van het leven. En wanneer God Adam gemaakt heeft uit het stof der aarde, blaast Hij in zijn neusgaten de "geest" of adem der levens. Adam kwam pas tot leven toen hij Geest in zijn lichaam ontving. Precies dezelfde waarheid vinden we terug in bijvoorbeeld Ezechiël 37, waar Israël wordt voorgesteld door een verzameling "zeer dorre" doodsbeenderen. Eerst komen die beenderen op eigen kracht(!) bij elkaar en vormen vervolgens lichamen, waarin echter nog geen leven is (vers 7, 8). Daarna moet Ezechiël weer profeteren over deze nog dode lichamen en zeggen: "... Gij Geest, kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden." Nadat ook hier de wind en de Geest in één adem genoemd zijn "... kwam de Geest in hen, en zij werden levend en stonden op hun voeten ..." (vers 10)

Geest is dus leven gevend. Daarom zeggen wij ook van iemand die gestorven is dat de levensgeesten van hem geweken zijn. Hier vinden we weer het principe terug dat de schepping vrouwelijk is, in die zin dat zij het leven moet ontvangen van de man, van de Geest. Dat is waar voor de oude schepping maar ook voor de nieuwe, omdat de Schepper in beide gevallen Dezelfde is. Als de Geest dan leven gevend is, wil dat zeggen dat het leven van de Geest in Zichzelf existeert en dus eeuwig is.

”... De letter (*de wet*) doodt, maar de Geest maakt levend...” (2 Korinthe 3 : 6)

”Alzo is er ook geschreven: De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel (*psuche*); de laatste Adam tot een levendmakende Geest.”
(1 Korinthe 15 : 45)

De Geest is dus onzienlijk, eeuwig en levendmakend. Dit zijn kenmerken van Hem Die ons nieuwe leven verwekt heeft en het zijn daarom de kenmerken van ons nieuwe leven zelf.

”De Geest is het, Die levend maakt... De woorden, die Ik tot u spreek zijn Geest en zijn leven (*zoë*).” (Johannes 6 : 63)

De Heilige Geest

Tot nog toe hebben wij in vrij algemene zin over geest gesproken, maar geest is niet alleen de uitdrukking voor de Geest van God of de Heilige Geest; ook engelen, demonen en satan worden zo genoemd. Er zijn echter veel aanwijzingen dat de Verwekker van het nieuwe leven de Heilige Geest is. In de eerste plaats wordt van de wedergeboorte gezegd dat "de Geest" de Verwekker is, terwijl eveneens God Zelf als Verwekker wordt genoemd.

”Maar zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven; welke niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn.” (Johannes 1 : 13)

”Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die... ons heeft wedergeboren (*wederverwekt*) tot een levende hoop.”
(1 Petrus 1 : 3. Zie ook 1 Johannes 2 : 29; 3 : 9; 4 : 7; 5 : 1, 4)

Als nu van de wedergeborene wordt gezegd dat hij zowel door God als door de Geest werd verwekt, dan betekent dit dat God en de Geest identiek zijn. De Geest is dus de Geest van God. In de tweede plaats zegt de Heiland niet dat iemand verwekt moet worden door "geest", dus geest in het algemeen of door een willekeurige geest, maar door "dé Geest". Het bepalend lidwoord bepaalt hier dat de bedoelde Geest de Geest van God is.

Het derde argument is wat minder voor de hand liggend, maar daarom niet minder belangrijk. We hebben al gezien dat onze wedergeboorte berust op de opstanding van de Here Jezus Christus. De Bijbel trekt een parallel tussen het verzoenend lijden en sterven en de opstanding van de Heer en de wedergeboorte van een zondaar. Daarbij werd Zijn lijden geacht ons lijden te zijn; Zijn dood was onze dood; Zijn opstanding was onze opstanding. Daarom is Zijn wedergeboorte onze wedergeboorte. Het leven dat Hij gaf op Golgotha was ons leven. Dit betekent dat het leven waarmee Hij uit

de doden opstond inderdaad ook ons nieuwe leven is. Wij zijn door onze wedergeboorte deelgenoten geworden van het leven van Christus. Dat is ook de wezenlijke betekenis van het "in Christus" zijn. Het woordje dat in deze uitdrukking vertaald is met "in" drukt eigenlijk een onlosmakelijke verbondenheid uit. Wij zijn met Christus onlosmakelijk verbonden doordat via de wedergeboorte Zijn leven óns leven is geworden. Daarom ook zijn wij niet alleen in Christus, maar is Christus ook in ons. Deze waarheden vormen respectievelijk de inhoud van de brieven aan Éfeze en Kolosse.

"Alzo ook gijlieden, houdt het daarvoor, dat gij wel der zonde dood zijt, maar Gode levende zijt in Christus Jezus, onze Heere."
(Romeinen 6 : 11)

"En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij, Die Christus uit de doden opgewekt heeft ook uw sterfelijke lichamen levend maken, door Zijn Geest, Die in u woont." (Romeinen 8 : 11)

Hier wordt weer gesproken over de Geest Die levend maakt; Die leven brengt in een dood lichaam. En deze Geest kan Niemand anders zijn dan de Geest van God.

Op dit punt zijn wij aangekomen bij een strijdvraag die de gemoederen reeds eeuwen bezighoudt: Is de Heilige Geest een Persoon of een Kracht? De hier gestelde vraag wordt dikwijls niet naar tevredenheid beantwoord, omdat hij uitgaat van de veronderstelling dat een persoon geen kracht is. Nu is het zo dat een kracht nog geen persoon behoeft te zijn, maar daarom is het omgekeerde niet beslist onjuist. Een persoon is wel degelijk een kracht of potentie. De vraagstelling is niet correct, omdat de Bijbel ons de heilige Geest juist in beide hoedanigheden voorstelt. De Heilige Geest is niet alleen kracht, maar in eerste instantie een Persoon en daarom ook kracht. De argumenten voor de persoonlijkheid van de Heilige Geest zijn overbekend:

1. Hij heeft kracht (Romeinen 15 : 13)
2. Hij heeft liefde (Romeinen 15 : 30)
3. Hij bidt (Romeinen 8 : 26)
4. Hij heeft een mening (Romeinen 8 : 27)
5. Hij onderzoekt (1 Korinthe 2 : 11)
6. Hij heeft kennis (1 Korinthe 2 : 11)

- 7. Hij overtuigt (Johannes 16 : 8)
- 8. Hij onderwijst (Johannes 14 : 26)
- 9. Hij heeft een wil (1 Korinthe 12 : 11)
- 10. Hij kan bedroefd zijn (Éfeze 4 : 30)
- 11. Hij kan gesmaad worden (Hebreeën 10 : 29)
- 12. Hij kan belogen worden (Handelingen 5 : 3)
- 13. De Heilige Geest is God en God is een Persoon
- 14. Wanneer de Heiland over de Heilige Geest spreekt, gebruikt Hij een mannelijk persoonlijk voornaamwoord, hoewel het zuiver taalkundig onzijdig zou moeten zijn, omdat het woord "pneuma" in het Grieks onzijdig is: "... opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid... want zij ziet Hem niet... Die (Hij) zal u alles leren." (Johannes 14 : 16, 17, 26)
- 15. Hij is de Verwekker van onze nieuwe natuur en daarom een mannelijk persoon.

De Goddelijke Eenheid

De Verwekker van de nieuwe schepping is de Geest van God, die in de Bijbel ook wordt aangeduid als "de Heilige Geest". Ook hier vinden we weer twee uitdrukkingen die synoniem zijn, maar ook in dit geval werpen beide uitdrukkingen een verschillend licht op wat wordt bedoeld. Het is natuurlijk zeer eenvoudig om te zien dat "de Geest Gods" en "de Heilige Geest" identiek zijn, maar dat verklaart nog niet waarom de Bijbel desondanks twee verschillende termen gebruikt. In het Oude Testament wordt slechts op drie plaatsen over "de Heilige Geest" gesproken, terwijl vele malen sprake is van de Geest Gods? Wanneer wij ons een goed begrip willen vormen van wat met "de Heilige Geest" wordt bedoeld, is het beslist noodzakelijk die drie verzen nader te onderzoeken. De eerste maal dat de Heilige Geest zo wordt genoemd is in Psalm 51 : 13: "Verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem Uw Heilige Geest niet van Mij." Ten eerste is hier duidelijk dat de Heilige Geest de Geest van God is. David spreekt over "Uw Heilige Geest"; niet "mijn Heilige Geest". Het is niet de Geest van David, maar de Geest van God. Ten tweede moeten wij hier zonder verdere verklaring stellen dat de woorden van deze Messiaanse Psalm niet slechts de woorden zijn van David, maar de woorden van de Zone Davids, Die op dat moment nog "in David" was: De Here Jezus. Het is de Heiland Zelf Die hier belijdenis doet van de grote schuld die Hij op Zich had geladen. Die schuld was natuurlijk onze schuld, die Hij daar op Golgotha droeg. In die positie vraagt Hij God om uitdelging van onze schuld, die de Zijne was geworden. En in die positie bidt Hij God

om Zijn Heilige Geest niet van Hem te nemen. Onnodig te zeggen dat deze gebeden werden verhoord. De eerste keer dat de Heilige Geest onder die Naam wordt genoemd, blijkt Hij dus toe te behoren aan de Here Jezus Zelf.

De twee andere Schriftplaatsen geven hetzelfde beeld. Wij vinden die in Jesaja 63 : 10, 11:

"Maar zij zijn wederspanning geworden en zij hebben Zijn Heilige Geest smarten aangedaan; daarom is Hij hun in een vijand verkeerd, Hijzelf heeft tegen hen gestreden. Nochtans dacht Hij aan de dagen van ouds, aan Mozes *en* Zijn volk; *maar nu*, waar is Hij, Die hen uit de zee opgebracht heeft met de herders Zijner kudde? Waar is Hij, Die Zijn Heilige Geest in het midden van hen stelde?"

In Psalm 51 wordt Hij genoemd "Uw Heilige Geest"; hier in Jesaja 63 is het "Zijn Heilige Geest". Aan Wie behoort de Heilige Geest hier toe, of, zoals vers 1 van dit hoofdstuk de vraag stelt: "Wie is Deze, Die van Edom komt met besprenkelde klederen van Bozra?" Natuurlijk wordt ook hier profetisch gesproken over de Here Jezus Christus. Ditmaal echter niet in verband met Zijn eerste komst, maar in verband met Zijn wederkomst. Ook hier behoort de Heilige Geest nog steeds toe aan de Zoon van God; Zijn gebed uit Psalm 51 werd verhoord. Overal in het Oude Testament, waar de Heilige Geest genoemd wordt onder die naam is Hij dus de Geest van Christus.

De verklaring hiervan vinden we de eerstvolgende maal dat de Heilige Geest wordt genoemd, namelijk in Matthéüs 1 : 18 en 20: "De geboorte van Jezus Christus was nu aldus; want als Maria, Zijn moeder, met Jozef ondertrouwd was, eer zij samengekomen waren, werd zij zwanger bevonden uit de Heilige Geest..., want hetgeen in haar ontvangen is, dat is uit de Heilige Geest." Ook Jozef moet zich hebben afgevraagd wie toch de Heilige Geest is. En wanneer hij daartoe het Oude Testament heeft opengeslagen, heeft hij alleen de drie bovenstaande teksten kunnen raadplegen. De Heilige Geest, Die voor het eerst met het bepalend lidwoord wordt aangeduid, is volgens genoemde drie verzen de Geest Die afkomstig is van God - de Vader - en die zou wonen in of worden gegeven aan de Zoon, de Messias van Israëel. Ook hier is het principe van toepassing dat wat door de Geest wordt voortgebracht Geest is. En wanneer de Verwekker van de Messias Heilig is, dan is ook het Verwekte heilig. Deze gevolgtrekking wordt bevestigd in Lukas 1 : 35: "En de engel antwoordende zeide tot haar: De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daar-

om ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden..." De Verwekker is zowel Geest als heilig en daarom is wat geboren wordt eveneens zowel Geest als heilig. Dat Christus heilig is behoeft geen nadere verklaring; dat de Christus Geest is wordt door Paulus onderstreept in 2 Korinthe 3 : 6 en 17: "... want de letter (de wet; vers 3) doodt, maar de Geest maakt levend... De Here nu is de Geest..." Bovendien eindigt vers 18 van dit hoofdstuk in de grondtekst niet met "des Heren Geest", maar met "de Here, die de Geest is". Zo zegt ook 1 Korinthe 15 : 45 dat de laatste Adam, Christus, een levendmakende Geest is. De uitdrukking "Heilige Geest" is dus indirect van toepassing op Christus Jezus, omdat Hij door de Heilige Geest verwekt werd en wat de Heilige Geest voortbrengt is Heilige Geest. Daarom wordt Hij ook wel "de Geest van Christus" genoemd. Bijvoorbeeld in Romeinen 8 : 9 en 10: "Doch gijlieden zijt niet in het vlees, maar in de Geest, zo anders de Geest Gods in u woont. Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. En indien Christus in ulieden is..." In dit vers wordt achtereenvolgens van de Geest Gods, de Geest van Christus en van Christus Zelf gezegd dat zij in de gelovige wonen. Dit is echter geen optelsom, daar het gaat om Eén en Dezelfde Die met elk van deze drie namen kan worden aangeduid.

Wij, die zo gewend zijn te spreken over de "drie-eenheid" van God, vergeten vaak dat God weliswaar in zekere zin een Drieheid is, maar bovenal een Eenheid. "Hoor Israël, de Here onze God is één Here," luidt de juiste vertaling van Deuteronomium 6 : 4. Hoewel het woord "Elohim" (God) een veelvoud van meer dan twee uitdrukt, wordt er direct aan toegevoegd dat God desondanks een Eenheid is. Ook in verband met de mens wordt dikwijls gesproken over een drie-eenheid van geest, ziel en lichaam; maar ondanks dat weten we maar al te goed dat de mens een eenheid is. In feite sterft de mens als die eenheid ontbonden wordt tot een drieheid. Zo is God, naar Wiens beeld de mens geschapen werd, in de eerste plaats "een éinig God", dat wil zeggen een Eenheid. Deze Goddelijke Eenheid blijkt Zich echter ook uit te drukken in de "gedaante" van de Geest en in de gedaante van de Zoon, Die Zelf in Johannes 10 : 30 zegt: "Ik en de Vader zijn één," hetgeen ook toen al reden genoeg was om met stenen te gaan gooien (vers 31). Maar waar het ons hier om gaat, is dat de Geest van God, de Heilige Geest en de Geest van Christus één Geest zijn, Die in onze harten "woning gemaakt" heeft, waardoor wij "één plant met Hem" zijn geworden en eeuwig leven, een nieuwe natuur, ontvangen hebben.

De mening dat de uitdrukking "Geest van Christus" niet van toepassing is op de Heilige Geest, maar op de menselijke geest van de Heiland, is tamelijk

inconsequent. Wanneer we, zoals in dit geval, onderscheid maken tussen verschillende uitdrukkingen voor dezelfde zaak, moeten we ook duidelijk onderscheid maken tussen de namen Jezus en Christus. De Heiland droeg als mens de naam Jezus; de juiste uitdrukking voor Zijn menselijke geest zou dus moeten zijn "de geest van Jezus". Het was die geest die Hij gaf op Golgotha. Doch niet de geest van Jezus, maar de Geest van de opgestane Christus woont in elke gelovige.

"Zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe."
(Romeinen 8 : 9)

De verschillende strekkingen van de uitdrukkingen Geest van God, Heilige Geest en Geest van Christus zijn dan als volgt:

"Geest van God" is de aanduiding, die verband houdt met de oude schepping. (Genesis 1 : 2)

"Heilige Geest" houdt verband met de nieuwe Schepping, waarvan de Here Jezus Christus de Eersteling en het Hoofd is.

"Geest van Christus" houdt verband met de opgestane Christus en wijst erop dat het leven van de nieuwe schepping, die door wedergeboorte tot stand komt, het leven van Christus Zelf is.

Dat deze verschillende uitdrukkingen desondanks betrekking hebben op dezelfde Geest, moge blijken uit de volgende overwegingen: God is Geest (Johannes 4 : 24); de Geest Gods is God Zelf. Christus is God; de Geest van Christus is de Geest Gods. Christus werd verwekt door de Heilige Geest; Christus is Heilige Geest. Christus is de Zoon van God; Hij is door God zowel als de Heilige Geest verwekt; de Heilige Geest is dus God. Christus is Heilige Geest; De Geest van Christus is de Heilige Geest. Omdat God de Verwekker is van het nieuwe leven, is het Goddelijk leven. Omdat de Heilige Geest de Verwekker is, is het Heilige Geest. Omdat dit het leven van Christus is, is het Geest van Christus.

Water en Geest

In Johannes 3 : 5 zegt de Heer tot Nicodémus: "Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan." De moeilijkheid die dit vers altijd heeft opgeleverd, ligt in het feit dat als Verwekker

van het nieuwe leven, behalve de Geest, ook water wordt genoemd. De zeer gangbare verklaring dat hier het water van de doop wordt bedoeld, is geen echte verklaring omdat daarmee verhuld blijft waarom de Bijbel aan de waterdoop nergens een regenererende werking toeschrijft. Dit zou dan zo ongeveer het enige vers zijn waarin dan toch wel in zeer bedekte termen de doop wordt genoemd als voortbrenger van het leven. Daarnaast blijft dan nog de moeilijkheid bestaan dat de Heiland in dit zelfde gesprek nog enige malen melding maakt van de wederbarende functie van de Heilige Geest, zonder het water nog te noemen. Sommigen menen ondersteuning voor deze opvatting te vinden in Romeinen 6 : 3, 4, waar staat: "Of weet gij niet, dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijkkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden." In deze verzen wordt weliswaar gesproken over een doop, maar niet over de doop in water. Water wordt zelfs helemaal niet genoemd. Hier is sprake van onze onderdompeling in Christus, zoals ook uit het verband blijkt. En omdat de Here Jezus Christus Zich gaf in de dood wordt onze doop in Christus een doop in de dood genoemd. De doop in water is slechts een type van deze doop in Christus. Deze doop in Christus, namelijk onze vereniging met Hem is de basis voor de wedergeboorte; de waterdoop heeft daarin geen enkele functie. Water heeft dus geen regenererende werking. De juiste verklaring van wat dat water is, wordt gegeven door de Bijbel zelf: "Gij, die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God." (1 Petrus 1 : 23). Hier wordt het zaad, dat de wedergeboorte bewerkstelligt het Woord van God genoemd. Dit vinden we ook in Jakobus 1 : 18: "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaad door het Woord der Waarheid..." Ditzelfde Woord van God, wordt in Éfeze 5 : 26 uitgebeeld door water: "Opdat Hij haar heiligen zou, haar gereinigd hebbende met het bad des waters door het Woord." Het water stelt dus het Woord van God voor, dat terecht het "bad der wedergeboorte" wordt genoemd. "Hij heeft ons zalig gemaakt... door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heilige Geestes." (Titus 3 : 5)

Dat deze conclusie juist is, blijkt uit het feit dat hij toepasbaar is op al de min of meer verschillende betekenissen van "het Woord". In de eerste plaats is het Woord Christus Zelf. "In de beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt... En het Woord is vleesgeworden, en heeft onder ons gewoond..." (Johannes 1) Reeds in het eerste hoofdstuk van de Bijbel maken wij kennis

met de scheppende kracht van het Woord. Alle dingen zijn door het Woord gemaakt. Heel deze oude schepping is tot stand gekomen door het spreken van God. Het Woord geeft leven: "De mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle Woord dat door de mond Gods uitgaat." Deze wet geldt zowel voor de oude als de nieuwe schepping. Gods methoden veranderen niet. Het scheppende Woord van God wordt echter niet alleen waargenomen bij de wording van de oude schepping, maar ook bij de wedergeboorte, de wording van de nieuwe schepping. Is niet Christus Zelf het levende Woord van God, zoals blijkt uit Johannes 1? En was Hij niet inderdaad het "ware tarwegraan" dat in de aarde moest vallen en sterven om daardoor aan een nieuwe schepping gestalte te geven? Dit scheppende Woord van God is ook de Bijbel Zelf; het geschreven Woord. Wie de inhoud van de Bijbel gelooft en ter harte neemt, dat wil zeggen in zich opneemt, wordt daardoor een nieuwe schepping. Daarom zijn wij wedergeboren uit het onvergankelijke zaad, dat het Woord van God is. In nog beperkter zin is dat Woord het Evangelie dat predikt dat er verlossing is in Christus Jezus Die leed en stierf en uit de doden opstond in plaats en ten behoeve van een verloren zondaar die daardoor met Hem een nieuw en eeuwig leven kan ontvangen. Wij moeten geboren worden uit water en Geest, "want in Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld (verwekt)." (1 Korinthe 4 : 15)

Als nu wat de Geest voortbrengt geest is, moet wat het water voortbrengt ook water zijn. Wanneer onze nieuwe natuur Geest genoemd wordt, moet hij ook water genoemd kunnen worden. Dat is inderdaad het geval in het volgende hoofdstuk. In Johannes 3 wordt het water, in tegenstelling tot de Geest, niet meer genoemd, maar in hoofdstuk 4 is uitdrukkelijk sprake van water als beeld van het nieuwe leven en Zijn Verwekker. Daar vinden we de Heiland aan de bron van Jakob, die als voortbrenger van water een beeld is van de Heilige Geest. En wanneer de Heer een duidelijke vergelijking maakt tussen het water van de Jakobsbron en de Heilige Geest, zegt Hij: "Maar zo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik Hem geven zal, zal in hem worden tot een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven." (Johannes 4 : 14) In elk geval blijkt hier dat water een beeld is van het eeuwige leven, maar het gaat nog verder. Als water een beeld is van het eeuwige leven en het eeuwige leven is zoals we gezien hebben Heilige Geest, dan is water uiteindelijk een beeld van (de) Heilige Geest. Dit brengt ons bij de enig juiste verklaring van Johannes 3 : 5. Water en Geest is niet water plus Geest; het is geen kwestie van optellen. Het gaat niet over twee dingen, maar over één "ding" dat zowel met Geest als water kan worden aangeduid.

De verklaring dat water het Woord van God voorstelt is daarmee natuurlijk niet onjuist geworden, integendeel; nu is juist verklaard waarom dat zo is. Want wat men ook onder "het Woord van God" verstaat: in ieder geval is dat Woord van God door de Heilige Geest voortgebracht, en wat de Geest voortbrengt is Geest. Het Woord van God en de Heilige Geest zijn in wezen dus niet twee dingen, maar één; water en Geest zijn dus in wezen ook één. Wanneer we onder het Woord van God uitsluitend het spreken van God verstaan, zoals in de schepping in Genesis 1 : "... en de Geest van God zweefde op de wateren en God zeide ...", dan zien wij het spreken van God gepaard gaan met de activiteit van de Geest Gods. Op andere plaatsen gaat dat spreken van God gepaard met de activiteit van de wind, die immers ook een type van de Geest is. Dit is zo omdat woord (dat in principe overigens onzienlijk is) en Geest in wezen identiek zijn. Wanneer we onder het Woord van God de Here Jezus Christus verstaan, moet het duidelijk zijn dat de Heer Zelf werd voortgebracht door de Heilige Geest en daarom, zoals reeds eerder betoogd, Zelf ook Geest is.

Wanneer wij onder het Woord van God de Bijbel verstaan, dan weten wij dat "al de Schrift is van God ingegeven (theopneustos)." (2 Timothéüs 3 : 16) Eigenlijk staat er dat de Schrift door God "begeesterd" is. De Bijbel is het resultaat van het werk van de Heilige Geest of de Geest van God en daarom ook zelf Geest Die ons in alle waarheid leidt. Zie ook 2 Petrus 1 : 21. Wanneer wij onder het Woord van God het Evangelie verstaan, dan weten wij dat wij middels het Evangelie proberen de mensen te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. De Bijbel zegt echter dat dat het werk van de Heilige Geest is. Dat komt doordat het Evangelie als Bijbelse boodschap zelf ook Geest is. Water, levend water, is dus in de eerste plaats een type van het Woord van God in de ruimste zin en daarom uiteindelijk een type van de Heilige Geest. In de uitdrukking "water en Geest" worden blijkbaar twee woorden gebruikt om één Persoon aan te duiden. Dit is een stijlfiguur die "hendiadys" wordt genoemd (hen = één; dia = door; dys = twee; dus één door twee). *Een hendiadys is een taalkundige constructie die veel voorkomt in de Bijbel en bijna altijd aanleiding is tot misverstand, omdat men niet op de hoogte is van dergelijke stijlfiguren en ze dan ook niet als zodanig herkent. Van een hendiadys kan alleen sprake zijn als twee zelfstandige naamwoorden of twee werkwoorden worden samengevoegd door het voegwoord "en", terwijl beide woorden in dezelfde naamval staan. In een dergelijk geval heeft het tweede woord de functie van een zeer sterk bijvoeglijk naamwoord dat sterker beklemtoond dient te worden dan het eerste.* In plaats van "water en geest" kunnen we dus eigenlijk lezen: "geestelijk water", met de klemtoon

op "geestelijk". Wanneer we inderdaad "geestelijk water" lezen in Johannes 3, dan blijkt duidelijk waarom de Heer deze uitdrukking gebruikt. Toen de Heer sprak over de wedergeboorte bracht Nicodémus dat in verband met de natuurlijke geboorte. Daarop spreekt de Heer dan over de geboorte uit geestelijk water, in tegenstelling tot de natuurlijke geboorte die geschiedt uit natuurlijk (vrucht)water, dat ook in dit geval een type is van de Heilige Geest. Ook in de oude schepping heeft God het zo gemaakt dat bij de geboorte eerst water verschijnt en daarna het leven, omdat het een type is van de wedergeboorte. Vandaar dat de Heer deze uitdrukking gebruikt; de wedergeboorte vindt plaats uit géestelijk water, uit water dat Geest is.

Een misschien nog duidelijker voorbeeld van een hendiadys vinden we in de uitdrukking "de God en Vader van onze Here Jezus Christus". Niemand zal hier toch op de gedachte komen dat die God een Ander is dan de Vader. Ook in dit geval zouden we kunnen lezen "De Vaderlijke God van onze Here Jezus Christus". Dit om te laten zien dat dergelijke stijlfiguren, hoewel in het Nederlands wat ongebruikelijk, in de Bijbel een heel normale zaak zijn. Voor verdere studie geven wij hieronder nog enige voorbeelden van een hendiadys in verband met de Heilige Geest:

Geest en vuur: Matthéüs 3 : 11; Lukas 3 : 16; vergelijken met: Handelingen 18 : 25; Romeinen 12 : 11; 1 Thessalonicenzen 5 : 10.

Geest en kracht: Lukas 1 : 17; 1 Korinthe 2 : 4; vergelijken met: Romeinen 15 : 13; Handelingen 1 : 8.

Geest en leven: Johannes 6 : 63; vergelijken met: Openbaring 11 : 11; Romeinen 8 : 2, 10.

Geest en waarheid: Johannes 4 : 23, 24; vergelijken met: Johannes 15 : 26; Johannes 16 : 13; 1 Johannes 4 : 6.

Geest en wijsheid: Handelingen 6 : 10; vergelijken met: Éfeze 1 : 17.

De nieuwe natuur

Een belangrijk Bijbels principe is dat de zoon de erfgenaam is van de vader. Dit erfrecht treedt overigens al in werking bij het meerderjarig worden van de zoon en wacht beslist niet op het overlijden van de vader. Dit komt duidelijk naar voren in onder andere de gelijkenis van de verloren zoon. Dit

erfrecht heeft echter niet alleen betrekking op materiële bezittingen, maar strekt zich uit over de totale persoon. De zoon wordt in de Bijbel gezien als de voortzetting van de vader. Om die reden heeft het Hebreeuwse woord voor zoon ("ben") eveneens de betekenis van "bouwer" dat is hij die het leven van de vader voortbouwt door de tijd. In zekere zin is de zoon dus de vader. Wanneer God bijvoorbeeld een verbond sluit met Abraham gaat dit min of meer automatisch over op Izaak en Jakob en vervolgens op al Jakobs afstammelingen: het volk Israël. De Bijbel verklaart dit uit het feit dat de zoon oorspronkelijk deel uit maakt van het lichaam van de vader en daardoor één geheel met Hem is. Deze Bijbelse wetmatigheid heeft zijn uitwerking op de mens in het algemeen, omdat het in de eerste plaats een Goddelijk principe is. De Zoon van God Zelf is Gods Erfgenaam en vormt met de Vader een Eenheid.

Deze eigenschap van de Schepper wordt vanzelfsprekend geprojecteerd op het schepsel. Wat God voortbrengt is God; wat de mens voortbrengt is mens; wat de Geest voortbrengt is Geest; enzovoorts. Daarom is Adam niet alleen de naam voor de eerste mens, maar voor alle mensen. Het Hebreeuwse woord "adam" wordt in onze Bijbel dan ook terecht dikwijls vertaald met "mens", hoewel het eigenlijk "rood" betekent. ("Al waren uw zonden rood als scharlaken ...") Wat Adam voortbrengt is Adam. Deze wet is van toepassing op de Schepper Zelf en beperkt zich daarom niet tot de oude schepping, maar is ook van toepassing op de nieuwe schepping; de wedergeboorte. Juist in verband hiermee past de Heiland dit principe toe op de Geest: Wat de Geest voortbrengt is Geest. Sterker nog: Wat uit de Heilige Geest wordt geboren is Heilige Geest. De nieuwe natuur, die elke wedergeboren zondaar ontvangt, heet Heilige Geest, omdat hij door de Heilige Geest is voortgebracht. Wanneer de Bijbel dan spreekt over de Geest of de Heilige Geest die in iedere gelovige woont, is dat de aanduiding van wat wedergeboren is: de nieuwe mens. Zoals vader en zoon beiden mens zijn; zoals de Vader en de Zoon beiden God zijn; zo worden in verband met de wedergeboorte zowel de Verwekker als het Verwekte Geest of Heilige Geest genoemd.

Maar hoewel beiden God zijn, maakt de Bijbel desondanks onderscheid tussen de Vader en de Zoon. Op gelijke wijze maakt de Bijbel ook onderscheid tussen de Heilige Geest als Verwekker en de Heilige Geest als de verwekte nieuwe natuur. Dit verschil komt helaas in onze Nederlandse Bijbelvertalingen niet meer tot uitdrukking. Wanneer de Heilige Geest als Vader bedoeld wordt, maakt de grondtekst gebruik van het bepalend lidwoord: "de Heilige

Geest". Wordt daarentegen de verwekte nieuwe natuur bedoeld, dan wordt het lidwoord weggelaten: "Heilige Geest". Dat dit verschil bepaald wordt door het lidwoord blijkt ook uit de uitspraak van de Heer: "Wat de Geest voortbrengt is Geest". De moeilijkheid in onze vertalingen is dat in bijna alle vijftig gevallen dat over "Heilige Geest" gesproken wordt, toch vertaald is met "dé Heilige Geest", zonder dat daar enige noodzaak voor is. Op zichzelf is dat natuurlijk een ernstig defect aan onze vertalingen, maar in de praktijk is toch ook op andere wijze gemakkelijk te bepalen of de Goddelijke Persoon of ons nieuwe leven is bedoeld. Dat kan bijvoorbeeld wanneer we het begrip wedergeboorte even buiten beschouwing laten en de Verwekker zien als de Gever en het verwekte als de gave. Wanneer de Geest als Gever van het eeuwige leven (de "genadegift Gods") wordt bedoeld, gaat het om dé Heilige Geest; wordt daarentegen de gave van het eeuwige leven zelf bedoeld, dan wordt er gesproken over Heilige Geest of Geest, dus zonder lidwoord. De door wedergeboorte ontvangen nieuwe natuur is Heilige Geest, omdat Hij door de Heilige Geest is verwekt. De nieuwe natuur is een Persoon, omdat de Heilige Geest een Persoon is. De nieuwe natuur is een Kracht, omdat de Heilige Geest een Kracht is. De Kracht van de Heilige Geest blijkt duidelijk uit een vergelijking van Lukas 24 : 49 met Handelingen 1 : 4, 5. In Lukas 24 : 49 zegt de Heer tot Zijn discipelen:

”En ziet, Ik zende de belofte Mijns Vaders op u; maar blijft gij in de stad Jeruzalem, totdat gij zult aangedaan zijn met kracht uit de hoogte.”

Hier wordt verklaard dat "de belofte des Vaders" "Kracht uit de hoogte" is, die de discipelen zouden ontvangen. In Handelingen 1 : 4, 5 lezen wij over dezelfde gebeurtenis:

”En als Hij met *hen* vergaderd was, beval Hij hun, dat zij van Jeruzalem niet scheiden zouden, maar verwachten de belofte des Vaders, die gij, *zeide Hij*, van Mij gehoord hebt. Want Johannes doopte wel met water, maar gij zult met (*de*) Heilige Geest gedoopt worden niet lang na deze dagen.”

In de eerste plaats moeten wij opmerken dat het woordje "de" hier in de grondtekst niet voorkomt. Hier wordt niet gesproken over de Heilige Geest, maar over Heilige Geest en door het woordje "want" wordt verklaard dat Heilige Geest de "belofte des Vaders" is. In Lukas is de belofte des Vaders "Kracht uit de hoogte", terwijl in Handelingen de belofte des Vaders "Heilige

Geest" is. Hieruit volgt dat "Heilige Geest" hetzelfde is als "Kracht uit de hoogte". Eigenlijk is dat vanzelfsprekend, omdat onze nieuwe natuur een Persoon is en daarom ook een kracht. Het is kracht uit de hoogte omdat de Verwekker Zelf uit de hoogte komt. Eén van de uitdrukkingen die vertaald is met "wedergeboren worden" betekent dan ook letterlijk "van boven geboren worden" (gennaō anōthen).

Samenvattend kunnen we zeggen dat de nieuwe natuur een Persoon is, omdat de Verwekker een Persoon is. Hij is Heilige Geest, omdat de Verwekker de Heilige Geest is. Hij is Geest van Christus, omdat het het leven van de opgestane Christus is. Hij is de kracht uit de hoogte, omdat hij van boven geboren is.

De "Geestesdoop"

De doop met Heilige Geest is een onderwerp waar helaas erg veel verwarring over bestaat. Ook in dit geval wordt die verwarring nog versterkt doordat onze Nederlandse Bijbelvertalingen het nogal laten afweten. Dit is echter niet zozeer een gebrek van de vertaling als zodanig, maar meer een gevolg van het feit dat onze moderne talen niet in staat zijn om nauwkeurig genoeg uitdrukking te geven aan wat de klassieke grondtekst ons meedeelt. De doop met de Heilige Geest wordt in de Bijbel achtereenvolgens genoemd in de volgende Schriftplaatsen: Mattheüs 3 : 11; Markus 1 : 8; Lukas 3 : 16; Johannes 1 : 33; Handelingen 1 : 5; Handelingen 11 : 16 en 1 Korinthe 12 : 13. De eerste zes van deze zeven teksten hebben alle direct of indirect te maken met de aankondiging van de doop met Heilige Geest en verklaren niet wat die doop nu precies inhoudt. Ten tweede is in al die zes verzen letterlijk sprake van doop "met Heilige Geest" en niet van "met de Heilige Geest". Het gaat daar niet primair om de Verwekker, maar om het nieuwe leven Zelf. Ten derde is de uitdrukking "dopen met Heilige Geest" precies gelijk aan de uitdrukking "dopen met water", zoals blijkt uit bijvoorbeeld Markus 1 : 8: "Ik heb ulieden wel gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met Heilige Geest." Dat wil zeggen dat wanneer "dopen mét water" in het Nederlands vervangen kan worden door "dopen ìn water", dit ook mogelijk moet zijn met "dopen met Heilige Geest". We kunnen dus evengoed spreken over de doop in Heilige Geest.

Opvallend is dat in deze zes verzen de doop in water blijkbaar wordt gezien als een type of symbool van de doop in Heilige Geest, terwijl de doop in water toch in eerste instantie een type is van de doop in Christus. Maar ook hier

geldt weer dat daar geen wezenlijk verschil tussen bestaat; het is alleen een andere benadering. Door onze doop in of vereniging met Christus zijn wij met Hem gestorven en begraven en opgewekt; zijn wij met Hem wedergeboren en hebben deel gekregen aan Zijn leven. En zoals gezegd is Zijn leven Heilige Geest, omdat Hij door de Heilige Geest werd verwekt. Deze Heilige Geest is het nieuwe leven dat wij ontvangen hebben door de wedergeboorte. Daaruit volgt dan dat onze doop in Christus identiek is aan onze doop in Heilige Geest en dat de doop in water een type is van beiden. Het verband tussen Christus, de Heilige Geest en water hebben wij reeds besproken onder "water en Geest". Het bovenstaande komt precies overeen met wat in de zevende, en tevens laatste tekst, waarin doop en Heilige Geest in verband met elkaar worden genoemd, wordt verklaard.

Hiermee komen we in 1 Korinthe 12 terecht, waar Paulus uitvoerig uiteenzet dat alle gelovigen deel hebben gekregen aan één Geest. En omdat dat zo is vormen alle gelovigen één lichaam. Omdat die Ene Geest ook wel de Geest van Christus wordt genoemd, is dat Ene lichaam, dat door alle gelovigen uit deze bedeling wordt gevormd, het "Lichaam van Christus".

"Doch deze dingen alle werkt één en dezelfde Geest... want gelijk het lichaam één is, ... also ook (*het Lichaam van*) Christus... en gijlieden zijt het Lichaam van Christus." (1 Korinthe 12 : 11, 12, 27)

Binnen dit kader zegt de apostel dan in vers 13: "Want ook wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt..." en "wij zijn allen tot één Geest gedrenkt." Eerst moeten wij even stilstaan bij het voorzetsel dat hier met "tot" vertaald is. Het is het Griekse voorzetsel "eis", dat soms vertaald wordt met "tot", soms met "in" en soms met "aan". Al deze verschillende vertalingen zijn op zich juist, maar drukken slechts een gedeelte van de gehele betekenis van het woord uit. "Eis" drukt de beweging uit in de richting van een bepaald object, met het doel dat object te bereiken of aan te raken. In het Nederlands hebben wij minstens twee voorzetsels nodig om hetzelfde uit te drukken. Het moet dan vertaald worden met "tot op", "tot aan" of "tot in". Deze laatste vertaling, namelijk "tot in", is meestal de beste en is min of meer vergelijkbaar met het Engelse "into" of "unto". Hier in vers 13 staat dus dat wij door één Geest "tot in" één lichaam - het Lichaam van Christus - gedoopt zijn. De Heilige Geest was de Persoon en Kracht Die ons gedoopt heeft in het Lichaam van Christus. Door de Heilige Geest zijn wij een lid geworden van het Lichaam van Christus. Het zal wel geen nadere toelichting behoeven dat hier wordt gesproken over de wedergeboorte. Wij zijn

immers een deel geworden van het Lichaam van Christus, omdat wij het leven van Christus door onze wedergeboorte hebben ontvangen.

In het nu besproken eerste gedeelte van dit vers wordt nog niet gesproken over de doop met Heilige Geest, maar over de doop "door één Geest". De Geest Die hier bedoeld wordt is dus de Verwekker van het nieuwe leven, Die ons geplaatst heeft in (het Lichaam van) Christus. De doop met of in Heilige Geest wordt gezien in het tweede gedeelte van dit vers: "... en wij zijn allen tot één Geest gedrenkt." Hier ook weer het voorzetsel "eis". We dienen daarom te lezen: ... en wij zijn allen "tot in" of "tot aan" één Geest gedrenkt." Deze zinsnede staat formeel twee verschillende verklaringen toe, die ook deze keer in werkelijkheid helemaal niet verschillend zijn. De eerste betekenis van dit gedeelte is dat wij allen "drinken aan" één Geest. Een dergelijke opvatting is taalkundig absoluut toelaatbaar en ook Bijbels gezien volkomen juist. De Heilige Geest werd immers door de Heiland Zelf voorgesteld als de bron waaruit men moet drinken om nooit meer dorst te hebben (Johannes 4). Wanneer wij daarvan gedronken hebben, hebben wij deel gekregen aan die Geest en daarom ook aan het Lichaam van Christus. Dit was ook de inhoud van de eerste helft van dit vers. De andere eveneens taalkundig toelaatbare lezing is dat wij "tot in" één Geest zijn gedrenkt, dat wil zeggen ondergedompeld, gedoopt. Ook dat is volkomen juist, omdat dat de letterlijke betekenis is van het gedoopt zijn met of in Heilige Geest.

De uitdrukking "doop met (of in) Heilige Geest" wil dus zeggen dat er Heilige Geest in de gelovige is, maar tevens dat de gelovige in de Geest is. Deze doop met Heilige Geest heeft tot gevolg dat wij eveneens gedoopt zijn in Christus: dat wil zeggen dat wij zijn in Christus en Christus is in ons. De doop in (het Lichaam van) Christus en de doop met of door de Heilige Geest zijn daarom niet twee verschillende zaken, maar slechts verschillende uitdrukkingen voor dezelfde waarheid die daarop een verschillend licht werpen. Vanzelfsprekend houdt dit ook in dat het onmogelijk is om in Christus gedoopt te zijn zonder in Heilige Geest gedoopt te zijn. Wellicht ten overvloede: Wanneer wij met Heilige Geest gedoopt zijn, zijn wij gedoopt in Christus, omdat Christus en de Heilige Geest in Wezen Eén zijn. Deze waarheid wordt bevestigd door de Bijbelse leer dat de gelovige in Christus is en Christus in de gelovige, terwijl volkomen parallel hieraan de gelovige in de Geest is (gedoopt) en de Heilige Geest in de gelovige.

De doop in Mozes

Een geweldige verklaring van wat "gedoopt zijn in" wil zeggen staat in 1 Korinthe 10:

"En ik wil niet, broeders, dat gij onwetende zijt, dat onze vaders allen onder de wolk waren, en allen door de zee doorgedaan zijn; en allen in Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee; en allen dezelfde geestelijke spijs gegeten hebben; en allen dezelfde geestelijke drank gedronken hebben; want zij dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde; en die steenrots was Christus."

"En deze dingen zijn geschied ons tot voorbeelden..."

"En deze dingen alle zijn hun overkomen tot voorbeelden..."

(1 Korinthe 10 : 1-4, 6, 11)

Paulus zegt hier dat het volk Israël ten tijde van de Exodus in Mozes was gedoopt. Net zo min als de doop in Christus en de Heilige Geest, is de doop in Mozes hetzelfde als de doop in water. Dat Israël gedoopt was in Mozes, hield in dat zij onlosmakelijk met hem waren verbonden. Waar Mozes ging, ging Israël. Wat Mozes at, at Israël. Wat Mozes dronk, dronk Israël. Mozes en Israël vormden dus een eenheid. Waar dit alles een beeld van is, is zonneklaar. De doop in Mozes wordt hier gezien als een type (= voorbeeld) van onze doop in Christus. Wij zijn door de Heilige Geest in Christus gedoopt en daarom onlosmakelijk met Hem verbonden. Wij zijn met Hem "door de zee doorgedaan", dat is een type van de wedergeboorte. Wij zijn met Hem op weg naar het beloofde land - een type van de hemel - dat we erfelijk zullen bezitten. Onze tocht gaat onder Zijn leiding dwars door de woestijn - een type van deze wereld - waar wij niet thuis horen, maar waar we wel de overwinning behalen. Ook ontvangen wij hetzelfde voedsel, het manna, een type van het Woord van God. Want "De mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat door de mond Gods uitgaat." (Deuteronomium 8 : 3; Matthéüs 4 : 4). Wij drinken eveneens uit dezelfde geestelijke steenrots - een type van Christus - Die het levende water voortbrengt, dat natuurlijk ook hier een type is van de Heilige Geest.

Alle zegeningen Die Christus ontvangen heeft, zijn door genade ook de onze, omdat wij in Hem gedoopt zijn. Dat is niet alleen de grond voor onze rechtvaardigmaking, maar ook voor onze toekomstverwachting. Omdat wij met Hem verenigd zijn, zullen wij "altijd met de Heere wezen." (1 Thessalonicenzen

4 : 17) en zullen wij voor eeuwig zijn waar Hij is. (Johannes 14 : 3)

”En indien wij (*Gods*) kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen van God, en mede-erfgenamen van Christus...”
(Romeinen 8 : 17a)

Alleen als wij ons bewust zijn van onze gezegende positie in Christus zal ons leven een overwinningsleven kunnen zijn. Dan zijn wij opgewassen tegen onze pelgrimsreis door de woestijn op weg naar ons eeuwig tehuis. Dan brengt het leven in onze veroordeelde oude natuur misschien:

”verdrukking of benauwdheid of vervolging, of honger, naaktheid, of gevaar, of zwaard.” (Romeinen 8 : 35)

”Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, die ons liefgehad heeft. Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere.” (Romeinen 8 : 37-39)

3. Wedergeboorte: de hoop van Israël

De Leraar van Israël

In het beroemde nachtelijke gesprek tussen Nicodémus en de Here Jezus doet de laatste een wel zeer markante uitspraak. Nadat Hij tot driemaal toe heeft gesproken over de wedergeboorte als noodzaak om het Koninkrijk Gods te zien of in te gaan, verwijt hij Nicodémus dat deze niet bekend is met het begrip "wedergeboorte":

"Zijt gij de (niet "een" maar "de") leraar van Israël, en weet gij deze dingen niet?" (Johannes 3 : 10)

Daarna vervolgt Hij met:

"Indien Ik ulieden de aardse dingen gezegd heb, en gij niet gelooft, hoe zult gij geloven, indien Ik ulieden de hemelse zou zeggen?" (Johannes 3 : 12)

Deze beide uitspraken zijn zeer omstrede. Hoe kon Nicodémus iets bekend zijn over de wedergeboorte? Met welk recht maakt de Heiland de leraar van Israël dit verwijt? Wanneer wij eenvoudig een concordantie ter hand nemen, zullen wij zien dat het de Heer Zelf is Die voor de eerste maal het woord "wedergeboorte" bezigt. Dikwijls wil men ons dan doen geloven dat de goede man helemaal niets kon weten omtrent de wedergeboorte. Het is immers een nieuwe leer van de Here Jezus. Wat Nicodémus dan nog wel wordt aangewreven is dat hij blijkbaar niet direct gehoor geeft aan de woorden van de Heiland. Toch zijn de woorden van de Heer heel duidelijk. Als de leraar van Israël wordt Nicodémus geacht de inhoud van het begrip wedergeboorte te kennen. Aan ons is dan ook niet de taak om te controleren of het verwijt van de Heer wel terecht is. Natuurlijk is het terecht. Onze taak is het te onderzoeken waar Nicodémus als schriftgeleerde in gebreke is gebleven. De vraag die blijft liggen is deze: Waar en hoe spreekt het Oude Testament over de wedergeboorte? Want dat het dat doet blijkt zonder meer uit de woorden van de Heer Zelf. Het andere moeilijke punt is, dat de Heer zegt gesproken te hebben over "aardse dingen" en "hemelse dingen". Waren er dan twee verschillende onderwerpen aan de orde? De Heer sprak toch alleen maar over de wedergeboorte? Inderdaad, er was slechts een enkel onderwerp aan de orde. Maar tot welke categorie moe-

ten wij dit onderwerp rekenen? Behoort de wedergeboorte tot de aardse of tot de hemelse dingen? Mochten wij besluiten de wedergeboorte te rekenen onder de hemelse dingen, wat zijn dan de aardse? En wanneer wij de wedergeboorte rekenen tot de aardse dingen, welke zijn dan de hemelse? Het antwoord op deze vragen is helaas niet erg bekend. Niet omdat het zo moeilijk te vinden is, maar omdat de vragen over het hoofd worden gezien. Een analyse van het gesprek tussen de Here Jezus en Nicodémus in Johannes 3 : 1-21 leert ons dat deze dialoog in feite in twee delen uiteenvalt. In het eerste deel zijn de Heer en Nicodémus beurtelings aan het woord. Nadat de Heer hem gewezen heeft op de noodzaak en het karakter van de wedergeboorte vraagt Nicodémus in opperste verwarring:

”Hoe kunnen dezen dingen geschieden?” (Johannes 3 : 9)

Na deze vraag van Nicodémus verwijt de Heer hem zijn onkunde en zegt:

”Zijt gij de leraar van Israël, en weet gij deze dingen niet? Voorwaar voorwaar zeg Ik u: Wij spreken wat Wij weten en getuigen wat Wij gezien hebben; en gijlieden neemt Onze getuigenis niet aan.” (Johannes 3 : 10, 11)

Opvallend is dat de Heer Zich over het hoofd van Nicodémus richt tot het volk Israël. Dit blijkt uit het woord "gijlieden", dat immers een meervoudsvorm is. Hij verwijt Nicodémus en zijn leerlingen ("de leraar van Israël") niet alleen dat zij niets weten over de wedergeboorte, maar ook dat zij Zijn getuigenis niet aannamen. Daarbij komt dan nog dat de Heiland zegt te spreken wat Hij "weet" en te getuigen wat Hij "gezien" heeft. En desondanks nemen Nicodémus en het volk Zijn getuigenis niet aan. Met deze woorden suggereert de Heer dat hetgeen Hij spreekt rechtstreeks afkomstig is uit het Oude Testament, waaruit Hij het "weet" en waarin Hij het "gezien" heeft. Maar daaruit konden ook Nicodémus en zijn leerlingen het "weten" en daarin konden zij het ook "gezien" hebben. Juist omdat de Heer Zich kan beroepen op het Joodse Oude Testament is Zijn verwijt aan hun adres gerechtvaardigd. Ze hadden het moeten weten. Of door de bestudering van de Schriften of door het "getuigenis" van de Here Jezus. Maar zelfs Zijn op de Schrift gefundeerde getuigenis werd niet geaccepteerd. Men geloofde Hem eenvoudig niet. En vandaar de volgende uitspraak:

”Indien Ik ulieden de aardse dingen gezegd heb, en gij niet gelooft, hoe zult gij geloven, indien Ik ulieden de hemelse (*dingen*) zou zeggen?” (Johannes 3 : 12)

De eerste helft van de dialoog werd in vers 11 besloten met de opmerking dat Nicodémus het getuigenis van de Here Jezus over de wedergeboorte niet aannam. Hij geloofde het dus ook niet. Wanneer nu vers 12 weer spreekt over dingen die door Nicodémus niet worden geloofd, blijken dat "aardse dingen" te zijn. De conclusie is dan dat de wedergeboorte zoals die zojuist besproken was en zoals Nicodémus die had moeten kennen, behoort tot de "aardse dingen". De normale objectieve betekenis van deze woorden is dat de Heer tot op dat moment slechts had gesproken over aardse dingen, die echter door zijn gehoor niet werden aangenomen. En dan volgt de grote wending in dit gesprek als antwoord op de vraag: "Hoe kunnen deze dingen geschieden?" De "leraar van Israël" doet er verder het zwijgen toe. Maar "de Leraar van God gekomen" spreekt verder en verklaart hoe een in zonde geboren sterveling door persoonlijke wedergeboorte een kind van God kan worden:

"Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." (Johannes 3 : 16)

Het is een duidelijk antwoord: Wedergeboorte komt tot stand door geloof. Deze persoonlijke wedergeboorte door het geloof in de Heer is een Bijbelse waarheid die Nicodémus zonder meer bekend had moeten zijn. De Heer verwijt Hem echter zijn onkunde, maar wijst hem er tevens op dat het eeuwige leven als vrucht van de wedergeboorte slechts ontvangen wordt door geloof:

"... opdat een ieder, die in Hem gelooft." (Johannes 3 : 15, 16)

"Die in Hem gelooft wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft is reeds veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de Naam des eniggeboren Zoons van God." (Johannes 3 : 18)

Dat deze waarheid ook in het Oude Testament uitgebreid naar voren komt, hoop ik in het vervolg te laten zien. De vraag blijft echter: Zijn dit nu aardse of hemelse dingen? Het antwoord is in dit verband niet zo makkelijk te geven. In ieder geval moet het duidelijk zijn dat de Heiland in zijn eerste uitspraken tot Nicodémus spreekt over de individuele wedergeboorte:

"Tenzij dat iemand..." (Johannes 3 : 3)

”Zo iemand niet...” (Johannes 3 : 5)

Volgens vers 12 had de Heer slechts gesproken over "aardse dingen". Daaruit volgt dan dat de individuele wedergeboorte in ieder geval deel uitmaakt van de "aardse dingen". En zoals we later zullen zien wordt deze persoonlijke wedergeboorte inderdaad in de profetieën genoemd in verband met Israëlieten aan wie een eeuwige toekomst in het land der vaders is beloofd. Want de Schrift leert dat God de mens geschapen heeft om op de aarde te wonen. Wanneer nu de in zonde gevallen mens langs de weg van wedergeboorte weer verzoend wordt met God, verandert dat niet noodzakelijk iets aan zijn bestemming. God schiep de mens voor de aarde en de verlorene mens zal daarom ook inderdaad op de aarde wonen. Want laten we wel zijn, waarom denkt u dat God straks een nieuwe aarde maakt? Natuurlijk dient die nieuwe aarde ter bewoning door de verlostten. En natuurlijk neemt Israël onder die verlostten een vooraanstaande plaats in. Daarom behoort de wedergeboorte in ieder geval tot de aardse dingen. Of we daarbij denken aan de verlossing van zondaren of de collectieve opstanding van een hele natie maakt daarbij niets uit. Maar, zult u zeggen, gaat een wedergeborene mens dan niet naar de hemel? En daar komen we terecht bij de hemelse dingen. De zaak is namelijk dat een gelovige in het algemeen in de eeuwigheid zal wonen op de nieuwe aarde. Doch er is een heel grote uitzondering. Die uitzondering betreft namelijk degenen die tot geloof komen tijdens de periode waarin de Heer Zijn aangezicht voor Israël en de volkeren verbergt. Anders gezegd: Deze uitzondering betreft degenen die als gelovigen leven onder de bedeling van de verborgenheid. Nadat Israël haar Messias verwierp verzamelt de Heer Zich een volk uit alle volkeren. Dit volk is de Gemeente, het Lichaam van Christus. Allen die deel uitmaken van dit verlorene volk zijn geroepen met een hemelse roeping. Zij hebben een hemels burgerschap. Zij verwachten uit de hemel hun Zaligmaker en zullen inderdaad de eeuwigheid doorbrengen in het land dat de Heer hun heeft beloofd: de hemel. Het punt is dus dat de mens slechts behouden wordt door wedergeboorte op grond van geloof. Dit behoud betekent in het algemeen dat de wedergeborene in eeuwigheid zal wonen op de nieuwe aarde. Dat is de normale betekenis in verband met de "aardse dingen". De uitzondering geldt echter voor de gelovigen uit de tijd tussen de eerste en de tweede komst van Christus. Zij worden behouden op precies dezelfde wijze: door wedergeboorte op grond van geloof. Maar hun toekomst is verschillend. Zij zien uit naar hun toekomst en erfenis in de hemel. Wel, dit zijn de hemelse dingen.

Deze hemelse dingen kon Nicodémus inderdaad niet weten. De gemeentelijke waarheden werden immers pas later geopenbaard. Zij maken deel uit van de grote "verborgenheid" of het "geheimenis". Het verschil tussen deze "aardse dingen" en "hemelse dingen" is precies bepalend voor het grote onderscheid tussen Israël en de Gemeente als uitverkoren volken. Niet hun afkomst bepaalt dit verschil, want die is precies gelijk. Net als de Gemeente nu zal Israël straks verzameld worden uit alle volkeren. Het Israël dat straks in het Messiaanse Rijk het beloofde land zal bezitten bestaat uit precies dezelfde soort mensen als de Gemeente. Allen zijn uit genade en door het geloof wedergeboren. Het verschil is slechts gelegen in de toekomstbestemming en houdt verband met de vraag waartoe God hen uitverkoren heeft. En dan leert de Schrift dat God Israël heeft uitverkoren voor de aarde en de Gemeente voor de hemel. Met opzet ga ik hier niet dieper op deze zaak in. Mijn onderwerp is niet de Gemeente of de Eschatologie, maar de wedergeboorte. Waar het hier om gaat is dat de wedergeboorte zowel aardse als hemelse gevolgen kan hebben, afhankelijk van de bedeling waarin die wedergeboorte tot stand kwam. Maar hoe zullen wij de hemelse dingen begrijpen als we de aardse niet eerst begrijpen? Want wedergeboorte vanuit het Oude Testament behoort tot de aardse dingen. Het maakte geen deel uit van de Verborgenheid. Wedergeboorte is dus niet iets wat uitsluitend met de Gemeente te maken heeft. Wedergeboorte is de weg van een oude schepping naar een nieuwe en is daarom fundamenteel voor een juist begrip van Gods weg met een gevallen wereld. En dat had Nicodémus moeten weten.

De geboorte van Israël

"En aangaande uw geboorten: ten dage als gij geboren waart, werd uw navel niet afgesneden; en gij waart niet met water gewassen, toen Ik u aanschouwde; gij waart ook geenszins met zout gewreven, noch in windselen gewonden. Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich over u te erbarmen; maar gij zijt geworpen geweest op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uw ziel, ten dage toen gij geboren waart." (Ezechiël 16 : 4, 5)

Wanneer we ons bezighouden met de wedergeboorte van Israël, moeten wij ons in de eerste plaats realiseren dat wedergeboorte slechts mogelijk is als er ook een eerste geboorte geweest is. De regels die van toepassing zijn op de persoonlijke wedergeboorte, zijn eveneens van toepassing op dit aardse aspect van de wedergeboorte. Zoals een mens eerst op "natuurlijke"

wijze uit zijn ouders geboren moet worden om ooit deel te kunnen krijgen aan de wedergeboorte, zo moet ook Israël ooit op "natuurlijke" wijze geboren zijn. De vergelijking tussen een persoon en een heel volk is trouwens een puur Bijbelse. God handelt met volken op precies dezelfde wijze als met mensen. Daarom spreekt God de volken ook toe alsof het personen zijn. De waarheid uit 1 Korinthe 15 betreffende het "natuurlijke" en het "geestelijke" is daarom ook niet alleen van toepassing op de individuele mens, maar ook op de afzonderlijke volkeren.

"Er is een "natuurlijk" lichaam, en er is een geestelijk lichaam... Doch het geestelijke is niet eerst, maar het "natuurlijke", daarna het geestelijke..." (1 Korinthe 15 : 44, 45)

Het woord lichaam slaat immers niet alleen op het menselijk lichaam. Het is eveneens van toepassing op elke georganiseerde eenheid. Ook in de Nederlandse taal spreken wij bijvoorbeeld van "openbare lichamen". En daarmee bedoelen wij bepaalde organisaties en geen mensen. Ook kennen wij vaste, gasvormige en vloeibare lichamen in de natuurkunde en in de wiskunde; de regelmatige lichamen der meetkunde. Deze ruime betekenis van het woord "lichaam" verklaart waarom het wordt toegepast op een heel volk. Een volk is immers een georganiseerde eenheid. Er zijn dus twee soorten lichamen: het natuurlijke en het geestelijke. Van het geestelijke lichaam hebben wij reeds gezien dat het ontstaat door wedergeboorte of opstanding. In principe is dat immers hetzelfde. Het natuurlijke lichaam ontstaat eenvoudig door geboorte. Dat geldt voor een persoon, maar dan ook voor een heel volk. En inderdaad spreekt de Schrift in de hierboven uit Ezechiël aangehaalde verzen over de geboorte van Israël. Ook Hoséa drukt zich op gelijke wijze uit:

"Twist tegen ulieder moeder, twist, omdat zij Mijn vrouw niet is, en Ik haar Man niet ben; en laat ze haar hoererijen van haar aangezicht, en haar overspelerijen van tussen haar borsten wegdoen. Opdat Ik ze niet naakt uitstroepe, en zette ze als ten dage, toen zij geboren werd..." (Hoséa 2 : 1, 2)

Weinig vleierende woorden zijn dat. Doen ze ons niet denken aan wat de Schrift zegt over de geboorte en afkomst van de natuurlijke mens? De mens, die als afstammeling van Adam "in zonde ontvangen" is en van wie de Schrift getuigt:

”Er is niemand rechtvaardig, ook niet een; Er is niemand, die verstandig is, er is niemand die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, te zamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot een toe. Hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog; slangenvenijn is onder hun lippen. Welker mond vol is van vervloeking en bitterheid; hun voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellendigheid is in hun wegen; en de weg des vredes hebben zij niet gekend. Er is geen vreze Gods voor hun ogen.”
(Romeinen 3 : 10-18)

De natuurlijke geboorte van Israël als natie was vanzelfsprekend de uittocht uit Egypte. Daar ontstond de aardse natie Israël. Eigenlijk is het opvallend hoe sterk de gebeurtenissen rond de Exodus overeenkomen met een normale geboorte. In beide gevallen spreken we trouwens van "verlossing". De Joodse systematiek wijst er op dat Egypte eigenlijk de moeder is van Israël. Israël werd immers uit Egypte geboren. Vandaar ook de bijzondere relatie die er altijd bestaan heeft en nog bestaat en volgens de profetieën ook zal bestaan tussen deze beide landen. Het is de relatie tussen moeder en dochter. Vanaf het tijdstip dat de stamvader Jakob onder de naam "Israël" zich met zijn hele familie vestigde in Egypte was Egypte feitelijk zwanger. In Egypte breidde de familie van Jakob zich uit tot een volgroeid volk. De weeën konden dan ook niet uitblijven. Egypte leed onder de barensweeën die over haar kwamen. Hoewel wij dikwijls spreken over de "tien plagen", waren het er eigenlijk slechts negen. Negen plagen kwamen uitsluitend over Egypte. De tiende plaag kwam feitelijk over zowel Israël als Egypte. Beide volkeren waren het slachtoffer van de tiende plaag. Maar ook beide volkeren konden daaraan ontsnappen door het bloed van het Paaslam aan de deurpost. De negen plagen van Egypte komen overeen met de negen maanden van menselijke zwangerschap. Waarom negen? De Hebreeuwse letter die de negen voorstelt, wordt "thet" genoemd. Deze naam betekent "baarmoeder". De negen is de baarmoeder. Daarom staat het getal negen in de Bijbel voor oordeel. Maar dan een oordeel waaruit iets goeds, iets nieuws, te voorschijn komt. Het is een oordeel, een lijden, waaruit de nieuwe schepping voortkomt. Het is het oordeel over de oude schepping, de moeder, maar het brengt de nieuwe schepping teweeg. Daarom wordt de negen ook genoemd bij het lijden van de Here Jezus:

”En ter negender ure, riep Jezus met een grote stem, zeggende: Eloi, Eloi, Lamma Sabachtani, hetwelk is, overgezet zijnde: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?” (Markus 15 : 34)

De negende ure was het tijdstip waarop werd afgerekend met de oude natuur. Het natuurlijke lichaam - het eerste lichaam - werd geoordeeld en door God verlaten, want het zou plaats moeten maken voor het geestelijk lichaam, het opstandingslichaam. De nieuwe schepping. Want de nieuwe schepping komt langs een weg van lijden voort uit de oude schepping. De moeder lijdt om het kind te kunnen voortbrengen. Waarom dat zo is? Omdat de natuurlijke geboorte een type is van de wedergeboorte. Dat is zo bij de geboorte van een mens en dat is zo bij de geboorte van het volk Israël. Het is zo bij de verlossing van een mens en het is zo bij de verlossing van het volk Israël. En dan is het zo ver. Egypte stoot eindelijk het volk Israël af. Het kostte moeite, het is eigenlijk tegennatuurlijk. Israël had enige eeuwen deel uitgemaakt van het moederlichaam Egypte. Maar Gods "natuurwetten" moeten hun loop hebben. Israël gaat op weg. Ze daalt af tot ze haar weg versperd vindt door het water van de Schelfzee. De band met Egypte is dan nog zeer sterk. Reeds op dat moment verwijt Israël Mozes dat hij hen zo nodig moest uitleiden uit Egypte. (Exodus 14) Maar er is geen weg terug meer mogelijk. En zoals het gaat met een menselijke geboorte, zo ging het ook hier: Het water brak.

"... zo deed de Heere de zee weggaan.... en maakte de zee droog, en de wateren werden gekliefd. En de kinderen Israëls zijn ingegaan in het midden van de zee, op het droge; en de wateren waren hun een muur, aan hun rechter en aan hun linkerhand." (Exodus 14 : 22)

De wateren werden gekliefd en Israël werd geboren, verlost. En in die situatie vindt de Heer haar.

"... ten dage als gij geboren waart, werd uw navel niet afgesneden; en gij waart niet met water gewassen, toen Ik u aanschouwde..." (Ezechiël 16 : 4)

De bevalling was blijkbaar niet helemaal compleet. Toen de Heer haar daar vond, was de navelstreng nog niet afgesneden. Nu lezen wij in de volgende verzen wel dat Hij haar waste en reinigde van haar bloed en haar zalfde met olie, maar niet dat haar navelstreng werd doorgesneden.

"Daarna wies Ik u met water, en Ik spoelde uw bloed van u af, en zalfde u met olie. Ik bekleedde u ook..." (Ezechiël 16 : 9)

Die navelstreng is immers de oorspronkelijke voedingslijn van het kind. Het

is de verbinding met het moederlichaam. En dat is precies de tragiek van Israël. Steeds weer opnieuw komt die verbinding met Egypte tot uitdrukking. Steeds is er dat terugverlangen naar de voeding, de vleespotten van Egypte. En zelfs vele eeuwen later, wanneer Israël dreigt te bezwijken onder de druk van Assyrië, zoekt zij haar heil niet bij de Heer, maar bij Egypte. De verdere ontwikkeling van de boreling liep precies volgens de lijnen die haar kort na haar geboorte werden geprofeteerd. Deuteronomium 27 en 28 geven een volledig en chronologisch verslag van al de zegeningen en vloeken die haar deel zouden worden als gevolg van haar al dan niet gehoorzaam zijn aan de Heere, haar God. Zoals dat gaat met de oude natuur is het een geschiedenis van vallen en opstaan. Meer vallen dan opstaan. En zoals de oude natuur terugkeert naar haar aardse oorsprong, zo keerde Israël terug naar haar aardse oorsprong. Zoals de natuurlijke mens terugkeert tot "moeder aarde", "dewijl hij daaruit genomen is", zo keerde Israël terug tot haar moeder, waaruit zij genomen was. Dat is immers de strekking van de laatste verzen van Deuteronomium 28.

”En de Heere zal u verstrooien onder alle volken, van het ene einde der aarde tot het ander einde der aarde; en aldaar zult gij andere goden dienen, die gij niet gekend hebt... Daartoe zult gij onder dezelve volken niet stil zijn, en uw voetzool zal geen rust hebben; want de Heere zal u aldaar een bevend hart geven... En uw leven zal tegenover u hangen... En de Heere zal u naar Egypte doen wederkeren in scheppen, door een weg, waarvan Ik u gezegd heb: gij zult die niet meer zien; en aldaar zult gij u aan uw vijanden willen verkopen tot dienstknechten en tot dienstmaagden; maar er zal geen koper zijn.”
(Deuteronomium 28 : 64-69)

Tot voor enige decennia was dit het einde van het aardse bestaan van de Joodse staat. Deze woorden hebben immers betrekking op de gebeurtenissen A.D. 70, toen Jeruzalem en de tempel werden verwoest en het Joodse volk deels werd uitgeroeid en deels werd verstrooid onder de volkeren. Vele duizenden Joden hebben toen hun toevlucht gezocht in Egypte en hebben inderdaad geprobeerd zichzelf daar als slaaf te verkopen. Door dit grote aanbod van Joodse slaven daalde de marktwaarde van een slaaf echter zo sterk dat er op den duur geen kopers meer waren. Iedereen was al voorzien. Zo keerde Israël terug naar haar natuurlijke oorsprong. Zij eindigde waar zij begon: als slaaf in Egypte.

Het dode lichaam van Israël

Als een mens wederkeert tot zijn oorsprong, keert hij terug tot stof. Dat is immers (enerzijds) zijn oorsprong. Als Israël wederkeert tot haar oorsprong, keert zij terug naar Egypte. In beide gevallen is er daarom sprake van dood. Israël stierf. De Israëlitische staat was van de aardbodem verdwenen. Vandaar dat hetzelfde Deuteronomium 28 over Israël spreekt als over een dood lichaam:

”En uw dood lichaam zal aan alle gevolgelte des hemels en aan de beesten der aarde tot spijze zijn; en niemand zal ze afschrikken.”
(Deuteronomium 28 : 26)

Nu is het echter zo, dat het Bijbelse begrip "dood" niets van doen heeft met "ophouden te bestaan", maar alles met "scheiding". Partir c'est mourir un peu: scheiden is een beetje sterven. De mens leeft immers niet bij brood, maar bij alle woord dat door de mond Gods uitgaat. (Deuteronomium 8 : 3) Waar de mens of een volk de woorden Gods verlaat, sterft hij. Althans, dat zegt de Schrift. Dood is verbroken gemeenschap. De Bijbelse dood is het resultaat van de verbroken gemeenschap met Hem Die het Leven is en geeft. Daarom is dit dode lichaam een dode staat Israël. Het is een lichaam, een georganiseerde eenheid. Maar het is dood. Het heeft geen gemeenschap meer met de God Die het leven aan deze natie heeft gegeven. Sinds de zogenaamde "intocht in Jeruzalem", de laatste dag van de 69 weken van Daniël, heeft God Zijn bemoeienissen met de staat verbroken. Sindsdien is de Joodse staat een dode staat geweest. Een dood lichaam. Hierover spreekt onder andere Deuteronomium 31:

”... dit volk zal opstaan en nahoereren de goden der vreemden van dat land, waar het naar toe gaat... en het zal Mij verlaten en vernietigen Mijn verbond, dat Ik met hetzelfde gemaakt heb. Zo zal Mijn toorn te dien dage tegen hetzelfde ontsteken, EN IK ZAL HEN VERLATEN, en MIJN AANGEZICHT VAN HEN VERBERGEN... IK DAN ZAL MIJN AANGEZICHT TE DIEN DAGE VERBERGENDE VERBERGEN om al het kwaad, dat het gedaan heeft; want het heeft zich gewend tot andere goden.” (Deuteronomium 31 : 17, 18)

God verliet het Israël dat Hij Zelf verwekt had en verborg Zijn aangezicht voor haar. Daarom is Israël gestorven. Deze waarheid wordt in de profetieën nog vele malen herhaald en "wij doen wel wanneer wij daarop acht geven":

”De Rotssteen, die U GEGENEREERD heeft, hebt gij vergeten; en gij hebt in vergetenis gesteld de God, Die u GEBAARD heeft. Als het de Heere zag, zo versmaadde Hij hen, uit toornigheid tegen Zijn ZONEN en DOCHTEREN. En hij zeide: Ik zal Mijn aangezicht van hen VERBERGEN; Ik zal zien welk hunlieder EINDE zal wezen want zij zijn een gans verkeerd geslacht, kinderen, in welke GEEN TROUW is...” (Deuteronomium 32 : 18-20)

In dit vers vinden we alle boven genoemde waarheden terug. De Heer is de Verwekker van Israël. Maar wegens haar ontrouw heeft Hij Zich voor haar verborgen, met als gevolg dat zij aan haar einde komt. Hij, Die het leven is, is van haar geweken. En ook dat einde heeft een vervolg. Israël is niet alleen een dood lichaam geworden, het gaat ook tot ontbinding over. Dat is toch de strekking van de volgende woorden:

”Voorts zeide ik: Hoort nu, gij hoofden Jakobs, en gij oversten van het huis Israëls. Betaamt het ulieden niet het recht te weten? Zij haten het goede, en hebben het kwade lief; zij roven hun huid van hen af, en hun vlees van hun beenderen. Ja, zij zijn het, die het vlees mijns volks eten, en hun huid afstropen, en hun beenderen verbreken; en vaneen leggen, gelijk als in een pot, en als het vlees in het midden eens ketels. Alsdan zullen zij roepen tot de Heere, doch hij zal hen niet verhoren; maar zal Zijn aangezicht te dier tijd voor hen verbergen, gelijk als zij hun handelingen kwaad gemaakt hebben.”
(Micha 3 : 1-4)

Hier worden de oversten van Israël toegesproken. Zij worden verantwoordelijk gesteld voor wat over het volk is gekomen. Zij zijn mede de aanleiding voor de dood van de natie. Doet ons dit niet denken aan de leraar van Israël, Nicodémus. Zij hadden de wet moeten kennen en onderwijzen. Zij konden weten wat de Heer bij monde van Mozes reeds had aangekondigd. Maar zij geloofden niet. Daarom zijn zij mede verantwoordelijk voor de dood en de ontbinding van het lichaam, de staat Israël. De Heer heeft zijn aangezicht voor Israël verborgen. Hij verbrak de relatie met Zijn volk. En daardoor stierf het en ging tot ontbinding over.

Tot zover de geschiedenis van het natuurlijk Israël. Een geschiedenis die overigens nauwkeurig overeenkomt met de levensloop van een ongelovig individu. Net zo min als Israël wil de natuurlijke mens zich afhankelijk stellen van wat God hem door Zijn woord heeft beloofd. De consequentie is

dan de dood. Het is het onvermijdelijke resultaat van de eerste geboorte. Maar met de dood is niet alles uit. De geschiedenis gaat toch weer verder.

”De hand des Heeren was op mij, en de Heere voerde mij uit in den Geest, en zette mij neder in het midden ener vallei; dezelve nu was vol beenderen. En Hij deed mij bij dezelve voorbijgaan geheel rondom; en ziet, er waren zeer vele op de grond der vallei; en ziet, zij waren zeer dor. En Hij zeide tot mij: Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden? En ik zeide: Heere, Gij weet *het*.” (Ezechiël 37 : 1-3)

Het beeld dat we hier voor ogen krijgen is ons inmiddels bekend. Het is de situatie die ontstaan is door de eerste verzen van Micha 3. Van vlees en huid is inmiddels niets meer te bespeuren. Wat is overgebleven is een verzameling zeer oude knekels. Ze waren zo oud dat Ezechiël het niet waagt om er een uitspraak over te doen. Wat die beenderen voorstellen is niet twijfelachtig:

”Mensenkind, deze beenderen zijn het ganse huis Israëls.”
(Ezechiël 37 : 11)

Dat is er van Israël overgebleven. Zeer dorre beenderen in een vlakte. Het zijn niet meer de bergen Israëls. Niet meer de berg Sion, waarop de troon van David en de Zone Davids stond. Niet meer de berg Moria, waarop de tempel, de woning van Jehovah, was gebouwd. Niet meer de berg waarop de Messias de wetten van het Messiaanse Rijk had geproclameerd. Ook niet meer de hoogten waarop Israël haar afgoden gediend had. Alles was vlak geworden. Hoogtepunten waren er allang niet meer. En bij de aanblik van die troosteloze vlakte klinkt de vraag: "Mensenkind, zullen deze beenderen levend worden?" Nicodémus, zullen deze beenderen levend worden? Heere, Gij weet het. Zij zullen levend worden. Er is niet alleen geboorte, er is ook wedergeboorte. Er is leven na de dood. Een leven door Christus. Een leven door Zijn opstanding. Een leven na Zijn opstanding. Dat geldt voor de individuele gelovige, maar ook en juist voor Israël. Wat ons hier bezig houdt is de manier waarop die wedergeboorte van Israël tot stand komt.

”Toen zeide Hij tot mij: Profeteer over deze beenderen, en zeg tot dezelve: Gij dorre beenderen, hoort des Heeren woord. Alzo zegt de Heere Heere tot deze beenderen: Ziet Ik zal geest in u brengen, en gij zult levend worden. En ik zal zenuwen op u leggen, en vlees op u doen opkomen, en een huid over u trekken, en geest in u geven, en

gij zult levend worden; en gij zult weten, dat Ik de Heere ben.”
(Ezechiël 37 : 4-6)

In de eerste plaats valt op, dat de beenderen worden toegesproken. Zij worden dus geacht oren te hebben. Te kunnen luisteren. En dat niet alleen. Vers 11 leert ook dat die beenderen kunnen spreken. Nu werd al opgemerkt dat de verzamelde beenderen "het ganse huis Israëls" voorstellen. Daarom vertegenwoordigen de afzonderlijke beenderen de afzonderlijke Israëlieten. En die kunnen luisteren en spreken. En hoewel de beenderen samen een collectief vormen, omdat ze behoren tot slechts een lichaam, worden ze toch individueel toegesproken. Iedere Israëliet heeft immers zijn eigen persoonlijke verantwoordelijkheid binnen zijn volk. Welnu, de Heer richt Zich tot hen en vertelt hoe Hij hen weer tot een levend lichaam, tot een zelfstandige natie zal maken. Gods plan hiervoor vinden we in de verzen 5 en 6. Strikt genomen is het zo dat iets levend wordt wanneer er geest in komt. Dat was al zo bij het lichaam van Adam dat de Heer had gevormd uit het stof van de aardbodem. Het was en bleef dode materie, totdat God de "geest der levens" ("nishmat chaviem") in zijn neusgaten blies. De geest is immers levendmakend. Zo is ook onze persoonlijke wedergeboorte tot stand gekomen doordat wij de Heilige Geest ontvingen. Het merkwaardige van de woorden van de Heer in Ezechiël 37 : 5 en 6 is echter dat Hij tweemaal aankondigt de geest in de beenderen te zullen geven. Vers 5 is duidelijk genoeg:

”... Ziet, Ik zal geest in u brengen, en gij zult levend worden.”

God zal geest brengen in de zeer dorre beenderen, zodat zij levend zullen worden. Dat is normaal wanneer iemand van de Heer geest ontvangt. Wat niet normaal lijkt te zijn is het volgende vers:

”En Ik zal zenuwen op u leggen, en vlees op u doen opkomen, en een huid over u trekken, en geest in u geven, en gij zult levend worden...”
(vers 6)

Hoewel vers 5 slechts spreekt over het ontvangen van de geest en de daarmee verband houdende herleving der beenderen, spreekt vers 6 over zenuwen, vlees en huid, alvorens de geest en het leven nogmaals te noemen. En dat terwijl volgens de normale taalkundige regels vers 6 het vervolg is van vers 5. Wanneer we deze verzen dus achter elkaar lezen, wordt er achtereenvolgens gesproken over:

1. GEEST vers 5
2. LEVEN
3. Zenuwen vers 6
4. Vlees
5. Huid
6. GEEST
7. LEVEN

De vraag is nu hoe het mogelijk is dat deze zeer dorre beenderen tweemaal tot leven schijnen te moeten komen. Want dat is toch de indruk die wij op het eerste gezicht krijgen. Wel, het is feitelijk onmogelijk. Als het verhaal begint met tot leven komen van de beenderen, kan het er niet mee eindigen en andersom. Het probleem is echter niet zo ingewikkeld als het eruit ziet. De zaak is namelijk dat deze profetie blijkbaar over twee dingen handelt. In de eerste plaats worden de beenderen toegesproken. Deze beenderen zijn als onderdelen van het te vormen lichaam duidelijke typen van individuele Israëlieten. Vers 5 spreekt daarom niet over de wedergeboorte van de natie als zodanig, maar over de wedergeboorte van personen. Ook toen in de dagen van de Here Jezus en de apostelen het Koninkrijk van de Messias werd aangekondigd, werd de prediking niet gericht tot de natie in haar geheel, maar tot "Israëlietische mannen". Een prachtig voorbeeld hiervan vinden we in de toespraak van Petrus op de welbekende Pinksterdag. Aanvankelijk spreekt hij tot "Joodse mannen" en tot "allen, die te Jeruzalem woont". "Gij Israëlietische mannen, hoort deze woorden..." (Handelingen 2 : 14, 22) Maar hij besluit zijn toespraak met:

"Zo wete dan zekerlijk het ganse huis Israëls, dat God Hem tot Heere en tot Christus gemaakt heeft, *namelijk* deze Jezus, Dien gij gekruist hebt." (vers 36)

Het punt is namelijk dat de boodschap tot bekering en geloof in de Here Jezus Christus als de Messias niet gericht kan worden tot de staat als zodanig. Want wie is dan eigenlijk de staat? Nee, de boodschap werd gepredikt aan iedere Israëliet, zodat op die wijze het gehele volk tot geloof zou komen. "Zo (op deze manier) wete dan zekerlijk het ganse huis Israëls (de natie als geheel) dat God hem tot Heere en tot Christus gemaakt heeft."

In Ezechiël 37 vers 5 en 6 vinden we dit eenvoudige principe terug. De weg tot wedergeboorte van de natie Israël loopt via de leden van dat volk. De bekering van het volk Israël is het gezamenlijke resultaat van de bekering

van iedere Israëliet. Deze bekering van de individuele Israëliet is het onderwerp van vers 5. De profetie was primair gericht tot de afzonderlijke beenderen. De vraag aan Ezechiël was ook niet of deze beenderen samen weer een levend lichaam zouden vormen, maar of die beenderen afzonderlijk weer levend zouden worden. En wat moet Ezechiël precies zeggen:

”Gij dorre beenderen, hoort des Heeren woord... Ziet Ik zal Geest in u brengen en gij zult levend worden.” (vers 4 en 5)

Dit vers spreekt daarom nog niet over de collectieve wedergeboorte van de staat Israël, maar over de wedergeboorte van de afzonderlijke Israëlieten. Het gaat dus over persoonlijke wedergeboorte, Nicodémus. Hierna volgt dan de profetie over de zenuwen, het vlees en de huid. Het moet duidelijk zijn dat dat verband houdt met de vorming van het lichaam als geheel. En wanneer het lichaam compleet is, gebeurt ongeveer hetzelfde als in het geval van Adam. God brengt zijn Geest in, waardoor het herstelde lichaam tot leven komt. Samenvattend kunnen we dus zeggen dat vers 5 spreekt over de wedergeboorte van de Israëlieten afzonderlijk, terwijl vers 6 de wedergeboorte van de Israëlitische staat als "lichaam" op het oog heeft. En dit laatste is ook volgens andere profetieën het gevolg van het eerste. Wat we hier heel goed in de gaten moeten houden is dat tot nu toe niet gesproken is over wat er gebeurde, maar over Gods wil met betrekking tot Zijn uitverkoren volk. Er werden geen toekomstige gebeurtenissen vermeld, doch alleen Gods wil voor Israël werd bekendgemaakt. En zoals bij de individuele mens, is dat ook bij het volk Israël iets heel anders. Onze daden komen van nature toch ook niet overeen met de wil van God voor ons leven? Vers 5 en 6 openbaren ons de wil van God, maar vers 7 en 8 laten ons zien wat er werkelijk gebeurde:

”Toen profeteerde ik gelijk mij bevolen was, en er werd een geluid, als ik profeteerde, en ziet een beroering. En de beenderen naderden, been tot zijn been. En ik zag en ziet, er werden zenuwen op dezelve, en er kwam vlees op; en er trok een huid boven over dezelve, maar er was geen geest in hen.” Ezechiël 37 : 7, 8

Het ging dus mis. Wat er gebeurde kwam niet overeen met wat Ezechiël had geprofeteerd. Hij had geprofeteerd "gelijk hem bevolen was". Daaraan lag het dus niet. De boodschap heeft trouwens altijd geklonken in Israël. (Romeinen 10 : 18) Doch slechts hoogst zelden leverde dat het gewenste resultaat op. Een ontmoedigende gedachte voor hen die het Woord van

God prediken. Want wat gebeurde er nu eigenlijk precies? Wel, het enige dat klopte was de volgorde: zenuwen, vlees, huid. Maar het belangrijkste gebeurde niet. Wat eerst had moeten komen was de geest, waardoor de beenderen levend zouden worden. Dat is wat de Heere gewild had. Maar het kwam niet. En daarom kwam ook het zalige einde niet. Er ontstond weliswaar een lichaam. Maar het was dood. Net zo dor als de beenderen zelf nog steeds waren. Vergelijken wij dit nu met de woorden van de profetie, dan zien wij dat de fase van de individuele wedergeboorte der Israëlieten is overgeslagen. Wat er wel ontstond was een lichaam. Dit zou een onderdeel moeten zijn van collectieve wedergeboorte van de staat Israël. Maar voor we halleluja roepen dienen we toch vast te stellen dat er hier in feite van geen wedergeboorte sprake is. Geboorte is het voortbrengen van nieuw leven. Maar wat er hier ook gebeurt, van nieuw leven is niets te bespeuren. Wat voortgebracht wordt is slechts een lijk. Een dood lichaam. Het dode lichaam uit Deuteronomium 28 : 26. Een lichaam dat nog steeds is afgesneden van de Bron van Leven. De beenderen zijn weer samengevoegd. Er zijn weer zenuwen en er is weer een huid. Maar het is nog net zo dor als daarvoor. De vraag is nu slechts: Waar staat in de Schrift dat dit Gods wil was? Toch niet in vers 4 en 5.

Op welke wijze vers 7 en 8 in onze dagen bewaarheid zijn is niet moeilijk vast te stellen. Naar het verschijnen van de geest in de beenderen hoeven we in de kranten niet te zoeken. Dat gebeurde eenvoudig niet. "Er was geen Geest in hen". Wat er wel gebeurde was het klinken van een geluid of beter: een stem. Deze stem duidt op een boodschap die werd gepredikt. Op woorden die uitgingen. Een stem die duidelijk verband houdt met het begin van het nationaal herstel van Israël. Wij herkennen daarin het verschijnen in 1896 van het boekje "Der Judenstaat" van Dr. Theodor Herzl, dat, in tegenstelling tot vroegere geschriften in dezelfde richting, weerklank vond. Hij propageerde daarin de stichting van een onafhankelijke Joodse staat in een overigens willekeurig deel van de wereld. De adhesie werd in korte tijd zo groot dat Herzl besloot tot het organiseren van een internationaal Zionistencongres, dat in 1897 voor de eerste maal in Basel bijeen kwam. En dat is dan de "beroering", de beweging die op "de stem" volgde. Maar let wel, stem noch beweging worden in de profetie van vers 5 en 6 genoemd. Het ging daarom buiten de geopenbaarde wil van de Heer om. In plaats van stem en beweging van mensen had er geest en leven van God moeten komen. In plaats van de stem van Herzl had de stem van God gehoorzaamd moeten worden. En Herzl was bepaald geen gelovige christen.

Geen geest, geen leven. Daarom ook geen levend lichaam. Na de stem van de beweging volgt dan het naderen van de beenderen tot elkaar. En inderdaad; vrij spoedig werd er door de Zionisten een begin gemaakt met de kolonisatie van Palestina, dat tot dat moment nog in Turkse handen was. Uit alle delen van de wereld begonnen Joden terug te keren tot het land der vaders. Dit alles doordat er inderdaad "zenuwen" kwamen. Zenuwen wijzen op organisatie, op onderling verband. Deze organisatie is ongetwijfeld de "Jewish Agency", het Joods Nationaal Fonds dat werd opgericht in 1901 met als voornaamste doel de aankoop en ontginning van grond in het heilige land. Een georganiseerde en doelgerichte activiteit, maar ook een eerlijke. De grond werd immers eerlijk gekocht? Vervolgens kwam er vlees op. Vlees is spierkracht. Daarom zien wij hierin de vorming van het leger, de "hagana". Ten slotte kwam er dan op 15 mei 1948 een huid overheen. De stichting van de Joodse staat werd afgerond door de onafhankelijkheidsverklaring. Het lichaam was compleet. Maar volgens Gods normen dood. De vertaling van vers 8 is bepaald misleidend. Er staat niet: "... en Hij trok een huid boven over dezelve...", maar "... en ér trok een huid boven over dezelve." Het was niet God die dat deed. God had Zijn Geest, Zijn Leven willen geven in de dorre beenderen, maar dat is nu net wat niet gebeurde. Er is nog steeds niets veranderd in vergelijking met de beroemde Pinksterdag. Misschien zijn er evenals toen enige duizenden tot geloof gekomen, maar daarmee is nog niet "geheel Israël zalig". Volgens de woorden van de profeet had nu de geest moeten komen in dit dode lichaam. Maar de geest kwam niet. Hij kwam niet omdat er ook geen geest in de dorre beenderen gekomen was. Het is verkeerd begonnen en zal daarom ook verkeerd eindigen.

De huidige situatie van de staat Israël is weer precies dezelfde als in de dagen van Jeremia en als in de dagen van de Here Jezus: Een kleine Joodse staat in een klein deel van het beloofde land. Een kleine ongelovige Joodse staat die zich niets gelegen laat aan de Woorden Gods die Israël al sinds duizenden jaren oproepen tot geloof in haar Messias. Het is de situatie van het eind van de 69-ste week van Daniël 9. Daarom is de tijd rijp voor het begin van de nog toekomstige 70-ste week. Vandaar de enige opmerking die de Here Jezus Zelf in dit verband plaatst:

"Want alsdan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal... Want alwaar het dode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden verzameld worden." Matthéüs 24 : 21-28.

De wedergeboorte van Israël

”En Hij zeide tot mij: Profeteer tot de geest; profeteer, mensenkind. En zeg tot de geest, kom aan van de vier winden, en blaas in deze gedoden, opdat zij levend worden. En ik profeteerde gelijk als Hij mij bevoelen had. Toen kwam de geest in hen, en zij werden weder levend en stonden op hun voeten, een gans zeer groot heit.” Ezechiël 37 : 9, 10

Het meest opvallende in dit Schriftgedeelte is wel dat de Heere noch Ezechiël ook maar een enkel woord wijden aan wat er aanvankelijk geschiedde. Er is niets te merken van enige teleurstelling dat de profetie niet onmiddellijk werd vervuld. Geen woord over het ontstaan van dit dode lichaam. Evenmin valt er blijdschap te bespeuren over dit nationale herstel van de Joodse staat. Zou er trouwens blijdschap kunnen ontstaan over het verschijnen van een lijk? Nee, zowel de Heer als Ezechiël doen er het zwijgen toe. Wat wel opvalt is de haast waarmee de Heer Ezechiël opdraagt andermaal te profeteren:

”Profeteer tot de geest; profeteer, mensenkind...”

Profeteren tot Israël als natie helpt ook na 3500 jaar nog niet. De profeet moet zich daarom nu direct richten tot de geest. De geest die niet was gekomen. Blijft dus de vraag waarom de Geest niet direct na de eerste profetie van Ezechiël was gekomen. Vanuit het Nieuwe Testament is het antwoord hierop snel gegeven. De Geest komt alleen in hen die Hem aannemen. De Geest wordt ons deel door geloof in Hem die ons de Geest geeft. Wij ontvangen de Geest door onze overgave aan Hem. Zo is het met ons gegaan, zo gaat het met Israël. Doch omdat Israël door God is uitverkoren tot een bepaald doel zal God Israël tot bekering dwingen. Hij is Degene die Zich een overblijfsel uit Israël verkiest. Hij zal zijn Geest uitstorten over Israël als vervulling van de zo dikwijls herhaalde belofte uit Joël 2. Deze uitstorting van Zijn Geest heeft echter verschillende aspecten. In de eerste plaats natuurlijk dat wie de Geest aanvaarden tot geloof komen in de Heer, de Messias Israëls. Dat is wat we hier in Ezechiël 37 tenslotte ook zien. Maar deze uitstorting van de Heilige Geest wordt eveneens een uitstorting van vuur of van oordeel genoemd. Dat is het andere aspect van de komst van de Geest. Hij brengt een oordeel over de oude natuur. Een oordeel over de ongelovige. Het is het oordeel van de grote verdrukking. De "tijd van benauwdheid voor Jakob" in de tweede helft van de 70-ste week van Daniël 9. (Jeremia 30 : 9) Deze verdrukking zal tot resultaat hebben dat slechts

gelovigen uit het huis van Israël zullen "overblijven". Het is het "gelovig overblijfsel" waarover Paulus en de profeten zo dikwijls spraken. Want "alzo zal geheel Israël zalig worden." (Romeinen 11 : 26) Waar het in Ezechiël 37 : 9 om gaat, is dat het initiatief tot de bekering van Israël niet van Israël zelf uitgaat, maar van God. Hij zal Zijn Geest sturen, met alle consequenties van dien. Wat eveneens opvalt in dit vers is dat Ezechiël de Geest niet moet oproepen om in het inmiddels aanwezige dode lichaam te varen, maar "in deze gedoden" (meervoud). De Geest komt niet in de natie als zodanig, maar in de leden van de natie afzonderlijk. Precies zoals ook de aanvangelijke profetie van vers 5 het formuleerde. Het is daarom volstrekt onjuist te veronderstellen dat God achteraf de "mislukking" van de oorspronkelijke profetie herstelt. Er is geen sprake van dat God na het abusievelijk ontstaan van het dode lichaam dan maar besluit om Zijn Geest rechtstreeks in het lichaam te blazen.

De oorspronkelijke profetie van vers 5 en 6 vereiste eerst de wedergeboorte van de individuele Israëlieten, met als uiteindelijk resultaat de wedergeboorte van de Israëlitische staat. Nu het een en ander een andere wending genomen heeft en er een ongelovige staat ontstaan is, zonder eerst de wedergeboorte van de leden van die staat, is God blijkbaar niet van plan om Zijn Geest te geven in de staat als zodanig. Waar de mens buiten Hem om zijn eigen gang gaat, geeft God niet achteraf Zijn zegen. Nee, de Geest moet "in de gedoden" komen. Het is een meervoud. De Geest moet in de individuele Israëlieten komen. Het begint gewoon weer van voren af aan. Eerst de individuele wedergeboorte; daarna de wedergeboorte van de staat. Maar laten we zien wat het resultaat is van deze tweede profetie van Ezechiël:

"En ik profeteerde, gelijk als Hij mij bevolen had. Toen kwam de geest in hen, en zij werden levend en stonden op hun voeten, een gans zeer groot heir." (vers 10)

De Geest kwam in hen. Niet in hem, het dode lichaam, maar in hen, de dorre beenderen. De afzonderlijke Israëlieten worden wedergeboren. Met als gevolg het ontstaan van een "gans zeer groot heir". Er ontstaat een grote gemeenschap. Dat is de wedergeboorte van de natie zoals zodanig. En dan volgt onmiddellijk Gods Eigen verklaring van al deze dingen:

"Toen zeide Hij tot mij: Mensenkind, deze beenderen zijn het ganse huis Israëls; ziet, zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord, en onze

verwachting is verloren, wij zijn afgesneden. Daarom, profeteer en zeg tot hen: Zo zegt de Heere Heere: Ziet, Ik zal uw graven openen, en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk. en Ik zal u brengen in het land Israëls." (vers 11, 12)

"Deze beenderen zijn het ganse huis Israëls." Welke beenderen? Deze beenderen die in het vorige vers weer levend werden. Deze "wedergeboren" beenderen zijn het ganse huis Israëls. Wat is het ganse huis Israëls? Het Joodse volk? Nee, blijkbaar niet. De rest van dit hoofdstuk verklaart uitdrukkelijk dat het hier niet slechts gaat om het Joodse volk, de afstammelingen van het twee stammenrijk van Juda. Het gaat om de afstammelingen van alle twaalf stammen van Israël. Alle twaalf stammen worden weer levend. Daarom kan deze profetie over de herlevende beenderen niet in onze dagen worden vervuld. Wij kennen weliswaar een Joodse staat in Palestina, maar geen Israëlitische. De naam Israël draagt zij ten onrechte. Primair omdat deze staat niet de twaalf stammen van Israël vertegenwoordigt. En secundair omdat de naam Israël in de Schrift voorbehouden is aan een gelovige Jakob. Wanneer Gods wil met betrekking tot het volk in vervulling gaat, zal er een gelovige staat worden gevormd door de twaalf stammen van Israël. "Deze beenderen zijn het ganse huis Israëls." Opmerkelijk is verder het "daarom" waarmee vers 12 begint. Wat in vers 12 wordt aangezegd is blijkbaar het gevolg van de inhoud van vers 11. Wij stellen dus de vraag: Waarom zal God Israël uit haar graven doen opkomen? Het antwoord staat dan in vers 11: "Omdat zij zeggen: Onze beenderen zijn verdord, en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden." Welnu, dit zeggen zij vandaag niet. Integendeel. Zij hebben juist meer hoop dan in voorgaande eeuwen. Met graagte zien zij in de oprichting van de staat Israël de vervulling van de beloften die God via de profeten aan Zijn volk heeft gedaan. En hoewel veel christenen precies zo schijnen te denken is deze gedachtegang toch uitdrukkelijk onjuist. Het ontstaan van de Zionistische Joodse staat is weliswaar in overeenstemming met bepaalde profetieën, maar niet de vervulling van de beloften. Het is wel in overeenstemming met wat God door de profeten heeft voorzgd, maar niet met wat God via de profeten heeft beloofd Zelf te zullen doen. En dat is bepaald niet hetzelfde. Pas wanneer zij alle eigen hoop opgeven en zullen zeggen: "Wij zijn afgesneden." Wanneer zij niet langer op zich zelf zullen vertrouwen, maar in geloof de naam des Heeren zullen aanroepen. Pas dan zal de Heer Zijn beloften aan Israël vervullen. En Hij zal dat Zelf doen. Maar tot die tijd verbergt de Heer Zijn aangezicht. Is dat ook niet Gods weg met iedere persoonlijke zondaar? Eerst wanneer hij zijn vertrouwen, zijn geloof, volkomen vestigt op de Heere

ontvangt hij Geest en leven en wordt hij wedergeboren.

In verband met de wedergeboorte van de natie Israël blijft er nog een belangrijke vraag over. Waar kwam eigenlijk die Geest vandaan die de staat tot leven wekte? Van God, jawel, maar dat staat hier niet. Er staat:

”Gij geest, komt aan van de vier winden...”

Voor de hand liggend is natuurlijk de verklaring dat "de vier winden" de vier windrichtingen zijn. En in plaats van te concluderen dat de geest dan komt vanuit het noorden, het oosten, het zuiden en het westen, zeggen we dan dat de geest eigenlijk overal vandaan komt. En zei de Heer niet tot Nicodémus dat wij niet weten vanwaar de wind (= pneuma = geest) komt? Op zich is het een juiste verklaring, maar hij is niet volledig. Het juiste Bijbelse antwoord op de vraag naar de vier winden is dat het de plaats is waarheen Israël verstrooid is geworden. Waar dat geografisch precies is, is nu niet van belang. God heeft Israël verstrooid naar de vier winden en Hij zal hen vandaar terugbrengen in het land van de vaders. De uitdrukking vindt direct aansluiting bij de woorden van de Heer Zelf en bij de reeds meermalen aangehaalde profetieën uit Deuteronomium:

”En Hij zal Zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid, en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen uit de VIER WINDEN...” (Matthéüs 24 : 31)

”En alsdan zal Hij Zijn engelen uitzenden, en zal Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen uit de VIER WINDEN...” (Markus 1 : 27)

”Voors zal het geschieden, wanneer al deze dingen over u zullen gekomen zijn, deze zegen of deze vloek, die ik u voorgesteld heb; zo zult gij het weder ter harte nemen, onder alle volken, waarheen u de Heere, uw God, gedreven heeft; en Gij zult u bekeren tot de Heere, uw God, en Zijner stem gehoorzaam zijn, naar alles, wat ik u heden gebiede, gij en uw kinderen, met uw ganse hart en met uw ganse ziel. En de Heere, uw God, zal uw gevangenis wenden, en Zich uwer ontfermen; en Hij zal u weder vergaderen uit al de volken, waarheen u de Heere uw God verstrooid had. Al waren uw verdreven en aan het einde des hemels, van daar zal u de Heere, uw God, vergaderen, en van daar zal Hij u nemen. En de Heere, uw God, zal u brengen in het land, dat uw vaders erfelijk bezeten hebben, en gij zult dat erfelijk bezitten...” (Deuteronomium 30 : 1-5)

Uit deze verzen blijken een heleboel dingen, waarvan we de juiste volgorde vinden in Deuteronomium 30. Na de verstrooiing en terugvoering naar Egypte uit Deuteronomium 28 : 68 zal Israël in haar ballingschap "het weder ter harte nemen". Zij zullen zich bekeren tot de Heere hun God. Met hun ganse hart en met hun ganse ziel. Niet in Palestina, maar daarbuiten. En naar aanleiding van die bekering zal de Heer hen terugvergaderen naar hun land. Hij zal hen vergaderen van de einden des hemels. Van de vier winden. Zo zal de wedergeboorte van de staat Israël plaats vinden. Er wordt geen geest geblazen in een reeds ontwikkeld dood lichaam in Palestina. De Geest zal komen in verstrooide Israëlieten over de gehele aarde. En vandaar zullen die wedergeboren Israëlieten worden verzameld om een levend lichaam te vormen in het beloofde land. Zo komt de Geest van de vier winden. In alle profetieën over deze nationale wedergeboorte van Israël wordt het ontstaan van het dode lichaam genegeerd. In Ezechiël vinden we dat ontstaan, maar geen enkel woord wordt erover gezegd. In de woorden van de Heer tijdens de "tweede bergrede" van Matthéüs 24 wordt slechts het dode lichaam genoemd, maar niet wat er precies mee gebeurt. Ook daar wordt het herstel van Israël pas genoemd na de verschijning van de Heer aan het einde van 70-ste week. In Deuteronomium noch in al die andere profetieën over de wedergeboorte van Israël is plaats ingeruimd voor de terugkeer in ongeloof van onze dagen. Het ontbreken van die woorden is veelzeggend genoeg. De wedergeboorte van Israël is nog steeds onvervulde profetie. Zij zal plaatsvinden aan het eind van de grote verdrukking in de 70-ste week van Daniël. Eerst na de weeën zal er een nieuwe - gelovige - staat Israël worden geboren, als vervulling van Gods beloften.

Gilgal

Inmiddels hebben wij gezien hoe het begrip wedergeboorte inderdaad voorkomt in het Oude Testament. Wat we echter niet gezien hebben is het woord zelf. Via een concordantie is het beslist niet te vinden. Dat neemt echter niet weg dat het Hebreeuwse woord voor wedergeboorte wel degelijk in de Bijbel voorkomt. Wij kennen het echter niet als woord, maar als plaatsnaam. Het wordt gespeld als "gimmel - lamed - gimmel - lamed" en uitgesproken als Gilgal. Gewoonlijk wordt van Gilgal gezegd dat het "wiel" of "rad" betekent en is men totaal onbekend met de diepere betekenis van "wedergeboorte". Een betekenis die door de wereld wel gekend wordt. Daarom willen we nu eerst zien waar die betekenis eigenlijk vandaan komt.

Hebreeuwse woorden hebben een betekenis die in hoge mate afhankelijk is van de letters waaruit het woord is samengesteld. Geen enkele andere taal vertoont bij mijn weten deze bijzonderheid. Dit wonderlijke verschijnsel hangt samen met het feit dat iedere Hebreeuwse letter zijn eigen betekenis heeft, die hij ook meeneemt in het woord waarin hij voorkomt. Nu wordt Gilgal geschreven als: G-L-G-L en wat daarbij onmiddellijk opvalt is dat er feitelijk maar twee verschillende letters in voorkomen, de G en de L. En deze lettercombinatie herhaalt zich. Gilgal bestaat dus uit tweemaal de combinatie G-L. Het lijkt me duidelijk dat we een heel eind op weg zijn als we de betekenis van die twee samengevoegde letters kunnen vaststellen. Welnu, het gaat hier om het Hebreeuwse woord "gal", dat de betekenis heeft van "vorm". Het heeft betrekking op alles wat een bepaalde "gestalte", "gedaante" krijgt. Op alles waaraan "vorm" wordt gegeven. In de Schrift wordt het voor het eerste gebruikt voor de hoop stenen die Jakob laat opwerpen op de plaats waar hij een verbond sluit met Laban en van waaruit hij zich vervolgens verzoent met zijn broer Ezaü.

"Toen zeide Laban: Deze HOOP zij heden een GETUIGE tussen mij, en tussen u. Daarom noemde men zijn naam Gilead." (Genesis 31 : 48)

Want "gal" is die ruwe hoop stenen en "ad" is "getuige". Deze woorden worden samengetrokken tot "Gilead". Typologisch heeft dit al een zeer verstrekkende betekenis. In de eerste plaats omdat die "getuige" niemand anders is dan de Here Jezus. Het is een van Zijn Namen en Titels. Over Hem lezen we:

"Neigt uw oor, en komt tot Mij, hoort en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond maken, *en u geven* de gewisse weldaden van David. Ziet, Ik heb Hem *tot* een Getuige der volken gegeven, een Vorst en Gebieder der volken." (Jesaja 55 : 3, 4)

Deze Getuige is de Zone Davids, die na Israëls wedergeboorte over Zijn volk zal regeren. Woorden van gelijke strekking vinden we ook in het Nieuwe Testament:

"En van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden, en de Vorst der koningen der aarde. Hem, Die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed..." (Openbaring 1 : 5)

Hier in Genesis wordt deze "Getuige" echter vereenzelvigd met een "hoop" stenen. "... Deze hoop zij heden een Getuige". Dat hoeft ons niet te verbazen, want een steen, in welke vorm dan ook, is een type van de Here Jezus. Of dat nu de rots is waarop Mozes sloeg of het kiezelkje uit de beek waarmee David Goliath versloeg. Of de uitverkoren hoeksteen, de steen des aanstoots. Of de steen zonder handen afgehouden, uit de droom van Nebukadnezar. Of de steen waarop Jakob zijn hoofd ter ruste legde, waardoor hij de hemel geopend zag. Dezelfde steen die vervolgens werd opgericht en gezalfd. Is die steen niet Christus? De opgewekte, verrezen, wedergeboren Heiland? Deze "gal", deze hoop, is een beeld van de Here Jezus. Hij,

"Die in de GESTALTENIS (*gal*) Gods zijnde, geen roof geacht heeft gode even gelijk te zijn; Maar heeft Zichzelve geledigd, de GESTALTENIS eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is de mensen gelijk geworden. En in GEDAANTE (*gal*) bevonden als een mens, heeft Hij Zichzelve vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja, de dood des kruises. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd..." (Filippenzen 2 : 7-9)

Gal staat dus voor "vorm" het aannemen van een bepaalde gedaante. Wanneer nu die lettercombinatie zich herhaalt en zodoende het woord "gilgal" (ook wel uitgesproken als "galgoel") vormt, lijkt de betekenis duidelijk. Het gaat om het ten tweeden male aannemen van een bepaalde gedaante. Deze fundamentele betekenis wordt op verschillende manieren in de praktijk toegepast. De meest bekende is de vertaling met "wiel" of "rad". Of als werkwoord met "wentelen" of "draaien". Wanneer immers een gewoon wagenwiel vanuit de ruststand begint te draaien, bereikt het na precies een omwenteling weer zijn oude positie. Het wiel neemt weer zijn oorspronkelijke stand in. Zij het dan, dat het zich nu op een andere plaats bevindt. Welnu, dat is wedergeboorte. De mens die wordt wedergeboren, neemt weer zijn oorspronkelijke positie in ten opzicht van God. Zijn schuld is weggedaan. Hij is terug in de uitgangspositie van voor de zondeval van Adam. Dat is ook de betekenis van het Nieuw Testamentische woord voor "verzoening" (katallage). Maar dat niet alleen. Hij is niet meer in de hof van Eden. Hij maakt geen deel meer uit van de oude schepping. Hij is in Christus een Nieuwe Schepping. Hij bevindt zich wel in de oorspronkelijke positie, maar niet op dezelfde plaats. Niet meer in Eden, maar in Christus.

Deze betekenis van "gilgal" is bepaald onbekend in Christelijke kringen, maar bepaald niet daarbuiten. Het fundamentele begrip wedergeboorte

wordt immers ook anders verklaard. De oorspronkelijk Goddelijke en Bijbelse betekenis wordt net als zovele andere waarheden verkracht en toegepast op leringen van mensen en demonen. Dikwijls wordt "wedergeboorte" immers synoniem geacht met "reïncarnatie". Deze demonische leer der reïncarnatie wordt feitelijk in de plaats gesteld van de leer der wedergeboorte, waarbij nota bene dezelfde woorden worden gebruikt. Men meent eeuwig leven te hebben doordat men na de dood weer in een andere gedaante wordt geboren. Deze leer wordt dan dikwijls aangeduid met de naam "wedergeboorte". In het ongelovige leven vertaalt men het Hebreeuwse woord "gilgal" dan ook met "reïncarnatie". Het elementaire verschil tussen reïncarnatie en wedergeboorte is echter dat reïncarnatie "weer vlees worden" betekent, terwijl wedergeboorte betrekking heeft op "geest worden". Dat men overigens zeer goed met de grondbetekenis van "gilgal" op de hoogte is bewijst de veel gebruikte term "het rad der wedergeboorte". Een uitdrukking die tegenwoordig zelfs als titel van een werk over reïncarnatie fungeert. Waarmee dus antichristelijke bronnen bevestigen dat het woord voor "rad" eveneens "wedergeboorte" betekent.

De naam Gilgal wordt in de Schrift voor de eerste maal genoemd in Deuteronomium 11 : 30:

”... Gilgal, bij de eikebossen van More...”

Het gaat hier om een eenvoudige plaatsbeschrijving, zonder direct verband met een bepaalde gebeurtenis. Wat echter wel opvalt is dat het genoemd wordt in verband met eikenbossen. Eiken en eikenbossen spelen dikwijls een grote rol in de Bijbel. Niet omdat het zo interessant is te weten welke bomen Abraham, de aartsvaders en sommige richteren in hun onmiddellijke nabijheid vonden. Natuurlijk heeft het ook een geestelijke, typologische betekenis. Voor een Israëliet moet die betekenis zonder meer duidelijk geweest zijn. Het woord voor "eik", namelijk "alah", heeft immers ook de betekenis van "eed". De eik herinnerde een Israëliet daarom automatisch aan de eed die de Heere zwoer aan Abraham. De eed waarmee Hij Zijn verbond bevestigde. De eik is daarom een teken van het verbond met Abraham. Het verbond dat in Abraham en zijn Zaad na hem alle geslachten der aarde gezegend zouden worden. De eik is de bevestiging van Gods belofte dat de natie Israël het land Kanaän erfelijk zou bezitten. Een belofte die nog nimmer vervuld is. Een belofte die vervuld zal worden na de wedergeboorte van Israël. Vandaar het verband tussen Gilgal en de eikenbossen. Over de typologische betekenis van de eik en de eikel en alles

wat er mee samenhangt zou overigens gemakkelijk een boek te vullen zijn. Hoe bijvoorbeeld de eik het teken van de besnijdenis draagt en dus ziet op de kruisiging en opstanding van de Here Jezus. Hoe de eik daarom inderdaad een teken is van de wedergeboorte. Hoe onze voorvaders nog wisten dat de eik het symbool was van de getrouwe God en daarom onder een grote eik hun rechtszittingen hielden. Hoe zij soms evenals in de Bijbel op diezelfde plaats hun doden begroeven in vertrouwen op de opstanding. Hoe op de eik een parasiet gekweekt wordt die het rode karmozijn voortbrengt. Karmozijn is een type van de zonde, die immers floreert ten koste van Gods verbond met Abraham. Kortom, de eik ziet net als de besnijdenis op de wedergeboorte; het wegnemen van de oude natuur en het openbaar maken van een nieuwe schepping:

”In Welken gij ook besneden zijt met een belijdenis, die zonder handen geschiedt, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vleses, door de besnijdenis van Christus.” (Kolossenzen 2 : 11)

En welke is die besnijdenis van Christus?

”Zijnde met Hem begraven in de doop, in welke gij ook met *Hem* opgewekt zijt, door het geloof der werking Gods, die Hem uit de doden opgewekt heeft. En Hij heeft u, als gij dood waart in de misdaden en *in* de voorhuid uws vleses mede levend gemaakt met Hem, al *uw* misdaden u vergevende.” (Kolossenzen 2 : 12, 13)

En precies dat is wedergeboorte. Het afleggen van de oude natuur en het met Christus opgewekt zijn uit de dood. Zoals ook Petrus, de "apostel der besnijdenis", schrijft:

”Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.”
(1 Petrus 1 : 3)

Helaas is het hier niet mogelijk om al deze aspecten van de eik uit te diepen. Hier moeten we het laten bij de vaststelling, dat Gilgal reeds de eerste maal dat het in de Bijbel wordt genoemd, verband houdt met de besnijdenis en daarom met de wedergeboorte. En dat had Nicodémus moeten weten.

”O mijn volk, wat heb Ik u gedaan, en waarmede heb Ik u vermoeid?

Betuig tegen Mij. Immers heb Ik u uit Egypteland opgevoerd, en u uit het diensthuis verlost... gedenk toch... *wat geschied* is van Sittim af tot Gilgal toe, opdat gij de gerechtigheden des Heeren kent." (Micha 6 : 3-5)

Dit is de laatste keer dat Gilgal in de Bijbel wordt genoemd. Maar het verwijst naar de eerste keer dat het een rol speelt in de Bijbelse geschiedenis. Israël wordt hier opgeroepen om te denken aan wat er gebeurd is op de weg van Sittim naar Gilgal. De geschiedenis daarvan vinden we in het boek Jozua. Het is het verhaal van de intocht in Kanaän. De weg van Sittim naar Gilgal was de weg dwars door de Jordaan. Hij ging dwars door het water. En zoals de weg door de wateren van de Schelfzee de geboorte was van Israël, zo symboliseert de weg door de Jordaan de wedergeboorte van Israël. Dat hun eerste kampplaats op de andere Jordaanoever de naam Gilgal draagt was daarom te verwachten. Maar laten we zien wat de Schrift Zelf over deze gebeurtenis te melden heeft:

"Jozua maakte zich des morgens vroeg op, en zij reisden van Sittim, en kwamen tot aan de Jordaan, hij en al de kinderen Israëls; en zij vernachtten aldaar eer zij vertrokken." (Jozua 3 : 1)

Jozua betekent "Jehovah is redding". Strikt genomen is deze naam identiek aan de Griekse naam "Jezus". Er zijn inderdaad historische voorbeelden van Joden met de naam Jozua die zich in de dagen van de Griekse beschaving, de dagen van de Heere dus, "Jezus" lieten noemen. Alleen al om die reden is Jozua een type van de Redder Israëls. Jozua is immers degene die zijn volk vanuit de woestijn het beloofde land binnenleidt en hen daar verlost van hun vijanden. Dat is precies wat de Heer ook zal doen na de bekering van Zijn volk. Hij zal zich voegen bij het gelovig overblijfsel van Israël dat in de woestijn bewaard bleef (men leze bijvoorbeeld Openbaring 12) en vandaar optrekken naar Palestina en Jeruzalem. Dat is waar bijvoorbeeld de profeet Micha over spreekt. Micha die opriep tot herinnering aan wat er gebeurde van Sittim naar Gilgal. Dezelfde Micha die sprak over het uiteenleggen der beenderen en het afroven van de huid. Deze Micha zegt:

"Voorzeker zal Ik u, o Jakob, gans verzamelen; voor zeker zal Ik Israëls overblijfsel vergaderen; ik zal het te zamen zetten als schapen van Bozra; als een kudde in het midden van haar kooi zullen zij van mensen deunen. De doorbreker zal voor hun aangezicht optrekken; zij zullen doorbreken, en door de poort gaan, en door dezelve uittrekken; en hun Koning zal voor hun aangezicht heengaan; en de Heere in hun spits." (Micha 2 : 12)

Het is hetzelfde als wat Jozua deed. Maar iedere nog ongelovige Israëliet dient eraan te denken dat deze Jozua al eens eerder in het land was geweest. De Heer is al eens eerder in het land geweest. Maar het volk heeft niet naar Hem willen luisteren, zoals het ook niet wilde luisteren naar het getuigenis van Jozua. Maar precies als Jozua zal de Heer ten tweeden male verschijnen om hen alsnog, na vele, vele jaren van omzwervingen, binnen te leiden in het beloofde land.

”En zij reisden van Sittim, en kwamen tot aan de Jordaan, hij en al de kinderen Israëls; en zij vernachtten aldaar.” (Jozua 3 : 1)

"Sittim" is van dezelfde stam als het woord "satan". Het betekent "tegenstander". Het woord wordt ook gebruikt voor het hout dat in de tabernakel werd toegepast. Van dat hout was overigens niets meer te zien. Het was het oorspronkelijke bouw materiaal, maar het sittimhout werd overdekt met goud. Het begint bij de tegenstander, de satan. Uit zijn macht worden wij verlost door het werk van de Here Jezus Christus, die ons in Hem tot een nieuwe schepping maakt. Israël trok op van Sittim en naderde tot aan de Jordaan, waar zij vernachtten. Dat is immers de weg die niet alleen Israël, maar ook de wereld gaat. De wereld heeft immers de satan zelf als vertrekpunt, met als gevolg dat de weg eindigt in duisternis. Ook dit was onderwerp van het nachtelijk gesprek tussen de Heer en Nicodémus:

”En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht; want hun werken waren boos. Want een ieder, die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijn werken niet bestraft worden.” (Johannes 3 : 19, 20)

Maar uit die duisternis is een uitweg. Het Licht is immers in de wereld gekomen. Van het "Licht der wereld" zegt Johannes dat het:

”... is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben het niet aangenomen. Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, *namelijk*, die in Zijn Naam geloven; welke niet uit den bloede, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil des mans, maar uit god geboren zijn.” (Johannes 1 : 12, 13)

Maar de Schrift leert ons dat de tijd zal komen dat de Zijnen Hem wél zullen aannemen. Dan zullen zij overgaan van de duisternis naar het Licht.

Wanneer Israël uiteindelijk toch in Zijn Naam zal geloven - want dat is de uitdrukkelijke voorwaarde - zal ook de gehele natie worden wedergeboren. Dat is ook wat de "apostel der besnijdenis" schrijft aan de "verstrooide vreemdelingen":

"Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht; gij, die eertijds geen volk waart, maar nu Gods volk zijt; die *eertijds* niet ontfermd waart, maar nu ontfermd zijt geworden." (1 Petrus 2 : 9, 10)

Petrus citeert hier uit de profetie van Hoséa, die toch in de eerste plaats betrekking heeft op het volk dat door God terzijde is gesteld. Het is niet meer "Mijn Volk" (Ammi), maar "niet Mijn volk" (Lo-Ammi). Het is het volk dat door Hem ontheven is van het priesterschap. (Hoséa 1 : 6-10; 4 : 6) Dat Paulus deze profetie tevens geestelijk toepast op de Gemeente (Romeinen 9 : 25, 26) doet aan de letterlijke betekenis van de profetie niets af. Israël zal weer Gods volk worden. Israël zal getrokken worden uit haar huidige blindheid en duisternis. Israël zal weer ontfermd (Ruchamah) worden. Israël zal worden wedergeboren. (1 Petrus 1 : 13) Dezelfde profeet zegt ook hoe dat zal gebeuren:

"Komt en laat ons wederkeren tot de Heere, want Hij heeft verscheurd, en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen, en Hij zal ons verbinden." (Hoséa 6 : 1)

Wanneer Israël zich zal keren "tot Dien, die het slaat." (Jesaja 9 : 12) en zal erkennen dat het de Heere Zelf is die hen verscheurde, ja dan zal Israël wedergeboren worden. De letterlijke vertaling van een gedeelte van een van de toespraken van Petrus tot het volk van Jeruzalem luidt:

"Betert u dan, en bekeert u, opdat uw zonden mogen uitgewist worden: OPDAT tijden der verkoeling zullen komen van het aangezicht des Heeren, en Hij zenden zal Christus Jezus, Die u tevoren gepredikt is; Welken de hemel moet ontvangen tot de tijden der wederoprichting aller dingen, die God geproken heeft door de mond al Zijner heilige profeten van *alle* eeuw." (Handelingen 3 : 19, 20)

Het volk werd opgeroepen tot bekering opdat Christus uit de hemel zou

terugkeren om alle overige profetieën te vervullen. Dat was het gepredikte perspectief. De prediking was geheel gericht op de wedergeboorte van Israël, met als consequentie de wederkomst van Christus.

”En zij geboden het volk, zeggende: Wanneer gij de ark des verbods des Heeren, uw Gods, ziet, en de Levietische priesters dezelfve dragende, verweist gijlieden ook van uw plaats, en volgt haar na.”
(Jozua 2 : 3)

Dat is de opdracht die aan Israël werd gegeven: De ark des verbonds navolgen. Deze ark was het eigenlijke hart en centrum van de tabernakel. Nadat Mozes indertijd op de Sinai de twee stenen tafelen ontving, ging het niet lang goed. Reeds voordat Mozes de wet kon overdragen aan het volk, was hij al verbroken:

”En het geschiedde, als hij aan het leger naderde, en het kalf en de reien zag, dat de toorn van Mozes ontstak, en dat hij de tafelen uit zijn handen wierp, en dezelve beneden aan de berg verbrak.”
(Exodus 32 : 19)

De wet, en daarmee de twee stenen tafelen, konden onmogelijk heel blijven wanneer zij werden toevertrouwd aan de natuurlijke mens. Daarom zal "uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden." (Romeinen 3 : 20) Maar de Heere gaf Zijn volk twee nieuwe tafelen, die deze keer moesten worden bewaard in een houten kist (Deuteronomium 10) en later in de ark des verbonds. De ark, als bewaarder van de wet, is daarmee een type van de Here Jezus, die in Zichzelf de wet vervulde en volbracht. Vandaar dat het volk de ark moest navolgen. Het is immers een type van de Vorst van Israël. Dit navolgen van de ark, zoals de schaapskudde de goede herder navolgt, was de gebruikelijke procedure gedurende de woestijnreis, maar in dit speciale geval van de doortocht door de Jordaan heeft het ons nog veel meer te zeggen. Het beeld is hier dat Israël dezelfde weg zou afleggen als haar Messias. De weg die Hij ging zou het gehele volk moeten gaan. Het was de weg door de wateren van de Jordaan. De weg door de dood, maar ook de weg van de opstanding, de wedergeboorte. Er is hier een duidelijk verband met de profetieën van Hoséa en Jona. Het "teken van Jona" is immers niet alleen van toepassing op de Here Jezus, maar ook en juist op de gehele Joodse natie. De tragiek van Israël is dat zij weigerde haar Messias als Koning te aanvaarden en Hem te volgen. Maar ondanks die weigering volgt zij toch. Zij volgt Hem in Zijn vernedering en verdrukking.

Zij volgt Hem in de dood. Zij zal Hem in de toekomst echter ook volgen in Zijn opstanding. In de dagen van het boek Handelingen weigerde Israël om haar Heer te volgen. Het resultaat daarvan is echter niet dat daarmee de band tussen de Heer en Zijn volk voor altijd verbroken is. Integendeel, het resultaat is slechts dat zij Hem later zullen volgen. Zij zullen Hem volgen in de wedergeboorte. (Matthéüs 19 : 28) Zij zullen dezelfde weg gaan, doch niet gelijktijdig met Hem, maar op afstand:

”Dat er nochtans ruimte zij tussen ulieden en tussen dezelve (*de ark*) en nadert tot dezelve niet; opdat gij dien weg wetet, dien gij gaan zult; want gijlieden zijt door dien weg niet gegaan gisteren *en* eergisteren.” (Jozua 3 : 4)

Israël moest de ark volgen, maar dan wel op afstand. Nadat de ark was afgedaald naar de bodem der rivier had het volk nog een lange weg af te leggen voor ze de ark weer zouden zien. Het is de weg die ze nog niet eerder gegaan waren. Het is de weg van LoAmmi. Het verstrooide en verblinde volk. Het is de tijd waarin de Heere Zijn aangezicht van Israël verbergt. Maar uiteindelijk zal Israël zich bekeren. In de plaats van de wateren zullen zij Hem ontmoeten. In de ballingschap onder de volkeren, waarvan de wateren immers een beeld zijn, zullen zij tot geloof komen. En wanneer "alzo geheel Israël zalig" geworden is, zal de Heer Zich tenslotte aan haar openbaren. Zoals Israël de ark op de bodem van de Jordaan passeerde en de ark zelf als laatste op de andere oever te Gilgal verscheen, zo zal de Heer, die Zijn aangezicht zolang verborgen had, Zich weer aan haar openbaren. Dan zullen zij zien Wie zij doorstoken hebben en vragen:

”Wat zijn deze wonden in Uw handen?”

En dan zal Hij zeggen:

”Het zijn *de wonden*, waarmede ik geslagen ben in het huis mijner liefhebbers.” (Zacharia 13 : 6)

Dan zullen zij belijden:

”Wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen in ons genezing geworden.” (Jesaja 53 : 3 e.v.)

Het is deze belijdenis uit de mond van Israël waar de verschijning van de Messias op de Olijfberg op wacht.

Geloof

Dat God een plan heeft voor het eens door Hem uitverkoren volk, staat als een paal boven water. Dat de uitvoering van dat plan aan bepaalde voorwaarden verbonden is schijnt men tegenwoordig hoe langer hoe minder te beseffen. Het is daarom met opzet dat ik in het voorgaande hoofdstuk bepaalde gegevens omtrent het tijdstip van de wedergeboorte van Israël buiten beschouwing heb gelaten. Vele daar aangehaalde Schriftplaatsen spreken uitdrukkelijk over de tijd waarop en de samenhang waarin al deze dingen zullen geschieden. Dat ik ze niet nader heb uitgewerkt is omdat het mij hier niet gaat om het tijdstip, maar om de manier waarop. Want juist daarover bestaat tegenwoordig helaas nogal wat verwarring onder de gelovigen. Het schijnt velen te ontgaan dat de wedergeboorte van Israël net als de individuele wedergeboorte van een zondaar slechts tot stand komt op voorwaarde van geloof. Eigenlijk hebben we dat al gezien in de profetie van Ezechiël 37. De eerste fase in de wedergeboorte van Israël is immers de wedergeboorte van de individuele Israëlieten. Eerst moeten de beenderen levend worden: pas daarna zullen die levende beenderen een lichaam vormen dat eveneens tot leven zal worden gewekt. Dus eerst de wedergeboorte der Israëlieten afzonderlijk en daarna als gevolg daarvan de wedergeboorte van de Israëlietische staat. En zoals de wedergeboorte van de individuele Israëliet het werk van God Zelf is dat gedaan wordt op voorwaarde van geloof, zo zal ook de toekomstige wedergeboorte van de staat Israël het werk van God Zelf zijn, op voorwaarde van geloof.

De apostel Paulus was zich van deze Bijbelse waarheden heel goed bewust. Nadat hij acht hoofdstukken lang heeft geschreven over het feit dat de mens door alle bedelingen en eeuwen heen slechts gerechtvaardigd wordt door en uit het geloof, heeft hij in Romeinen 9 tot 11 voor Israël geen andere boodschap. Daarbij moeten wij niet vergeten dat het Israël in de dagen van Paulus volstrekt identiek was aan het Israël van onze dagen. Ook toen was de bedeling der verborgenheid al begonnen. (Romeinen 16 : 25) Ook toen was de meerderheid der Israëlieten verstrooid onder de volkeren. Ook toen bestond er in Palestina een kleine Joodse staat met Jeruzalem als hoofdstad. Ook toen werd het Evangelie van God (Romeinen 1 : 1) gepredikt onder alle volkeren. En wat zegt de apostel Paulus in die omstandigheden over de relatie tussen het Evangelie en Israël:

”Want ik schaam mij het Evangelie van Christus niet want het is een kracht Gods tot zaligheid voor een ieder, die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek.” (Romeinen 1 : 16)

Het moet toch duidelijk zijn dat dit vers leert dat zowel Jood als heiden slechts langs de weg van geloof zalig kunnen worden. Dat was toen zo en dat is nog zo. De situatie is niet gewijzigd. Voor Israël geldt geen andere boodschap dan voor de heidenen. Dat is wat Paulus in de volgende acht hoofdstukken vele malen herhaalt. En op de vraag waarom Israël nog steeds niet is wedergeboren, zegt hij in hoofdstuk 9:

”Dat de heidenen, die de rechtvaardigheid niet zochten, de rechtvaardigheid verkregen hebben, doch de rechtvaardigheid, die uit het geloof is. Maar Israël, die de wet der rechtvaardigheid zocht, is tot de wet der rechtvaardigheid niet gekomen omdat zij *die zochten* niet uit het geloof, maar als uit de werken der wet, want zij hebben zich gestoten aan de steen des aanstoots; gelijk geschreven is: Zie Ik leg in Sion een steen des aanstoots en een rots der ergernis en een ieder, die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden.” (Romeinen 9 : 30-33)

De fout van Israël wordt hier duidelijk genoemd. Die fout was dat zij zochten gerechtvaardigd te worden uit de werken der wet en niet uit het geloof. (Waar heb ik dat meer gehoord?) Zij zochten hun eigen gerechtigheid op te richten. (Romeinen 10 : 3) Doch niet de wet, maar geloof leidt tot zaligheid. Niet alleen voor de heidenen, maar juist en eerst voor de Jood. Opmerkelijk is daarbij dat Paulus in de hierboven aangehaalde verzen over de steen des aanstoots waarin men dient te geloven, gebruik maakt van citaten uit het Oude Testament. Rechtvaardiging door geloof is immers niet specifiek nieuwtestamentisch, maar wordt in het Oude Testament reeds geleerd. Het is een waarheid van alle eeuwen. Geloof is de voorwaarde voor alle Goddelijke zegeningen, ook en juist in verband met Israël. Terugkomend op de eerder genoemde steen des aanstoots zegt de apostel:

”Want de Schrift zegt: Een iegelijk, die in Hem gelooft, die zal niet beschaamd worden. Want er is geen onderscheid, noch van Jood noch van Griek; want Eenzelfde is Heere van allen, rijk zijnde over allen, die Hem aanroepen. Want een ieder, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden. Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben?” (Romeinen 10 : 11-14)

En weer citeert hij het Oude Testament, waarin Israël reeds werd opgeroepen tot bekering en geloof. Want reeds Joël leert ons dat al wie de Naam des Heeren zal aanroepen zalig zal worden en hij zegt dat speciaal in verband met Israël. Merkwaardig is het dat men soms precies het tegenovergestelde kan horen prediken. Sommigen leren immers dat "geheel Israël" zalig zal worden omdat God hen geroepen heeft en omdat Israël het door God uitverkoren volk is. Maar de Schrift leert anders. Niet de door God geroepenen, maar zij die God aanroepen zullen behouden worden. God heeft er velen geroepen, maar men weet maar al te goed dat er desondanks slechts weinigen uitverkoren zijn. Niet de geroepenen, maar de uitverkorenen, namelijk de gelovigen zullen behouden blijven. Het volk dat God heeft uitverkoren is dan ook geen ongelovig, maar een gelovig Israël. Een ongelovig Israël werd door God terzijde gezet; een gelovig Israël zal door Hem weer worden aangenomen. Aan een gelovig Israël zal de Heer zich in de toekomst openbaren. Een gelovig Israël zal wedergeboren worden. Maar voor een ongelovig Israël verbergt de Heer Zijn aangezicht. De profeten maken er bepaald geen geheim van dat wanneer het vaststaande tijdstip voor de wedergeboorte van Israël is aangebroken, alle dan nog niet gelovige Israëlieten zullen omkomen in wat genoemd wordt "de tijd der benauwdheid voor Jakob". Want slechts gelovigen, slechts wedergeboren mensen, zullen het koninkrijk van de Messias van Israël kunnen binnengaan. Zoals de Heer het al zei tot Nicodémus:

"Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien." (Johannes 3 : 3)

"Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan." (Johannes 3 : 5)

En zoals ook de apostel Paulus dit bevestigt:

"Doch ik zeg dit broeders, dat vlees en bloed het Koninkrijk Gods niet beërven kunnen..." (1 Korinthe 15 : 50)

De uitspraak van Paulus:

"Want het einde der wet is Christus, tot rechtvaardigheid een ieder, die gelooft." (Romeinen 10 : 4)

geeft een treffende beschrijving van de positie waarin het volk van Israël

zich vandaag bevindt. De dood en opstanding van Christus (Messias) maakten immers een eind aan de werking en de bedeling van de wet. Daarom is ook het ongelovige Israël vandaag vrij van de wet. Of weet jij niet dat:

”... de wet heerst over de mens, zo lange tijd als hij leeft. Want een vrouw, die onder de man staat, is aan de levende man verbonden door de wet; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrijgemaakt van de wet des mans...” (Romeinen 7 : 1, 2)

En de Man is gestorven. De Man van Israël was de Heere Zelf, Die Zijn leven gaf om haar te verlossen. De wet was de "tuchtmeester tot Christus", (Galaten 3 : 24) omdat Christus het einde der wet is. Israël is vrij van de wet, maar daarom nog niet zalig. Verlossing van de wet is niet voldoende voor het eeuwig behoud of voor wedergeboorte. Vóór de dagen van Mozes had er nog nooit een mens onder de wet geleefd, maar daarom waren zij nog niet behouden. En dat is precies wat Paulus zegt. Het einde der wet is Christus... tot rechtvaardigheid een ieder die gelooft. Verlossing van de wet is niet voldoende: men moet geloven in Christus, de steen des aanstoots. Dat gold onder het oude verbond. Dat gold in de dagen van Paulus. Dat geldt ook nu nog. Een Israëliet wordt niet automatisch behouden, omdat hij nu eenmaal een Israëliet is, want:

”die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn.” (Romeinen 9 : 6)

Ook na de verlossing van de wet moet hij, evenals elke heiden, tot geloof komen in de Messias van Israël. Dat is niet een vergezochte verklaring van dit ene vers, maar het is de uitdrukkelijke verklaring die de apostel zelf aflegt in zijn brief aan de Hebreëen zelf. Eigenlijk is die hele brief een oproep aan Israël, om te geloven in de Koning van Israël, Die in afwachting van de bekering van Israël gezeten is ter rechterhand Gods in de hemel en daar de Hogepriester is naar de ordening van Melchizédek ten behoeve van allen die Hem hebben aangeroepen. Maar speciaal in de hoofdstukken 3 en 4 wijst hij op de noodzaak van geloof. Niet alleen in deze bedeling, maar ook reeds in de voorgaande. In deze hoofdstukken wijst Paulus de Joden er op dat zij die verlost werden uit de slavernij van Egypte niet automatisch ook in het beloofde land kwamen. Zeker, door Gods verkiezing werd Israël uitgeleid uit het diensthuis, uit de slavernij. Maar slechts zij die geloofden in wat de Heere gesproken had kwamen uiteindelijk in het beloofde land. En dat waren er helaas slechts twee van de meer dan zeshonderdduizend: Jozua en Kaleb. Want aan de intocht in Kanaän was een voorwaarde verbon-

den. Tot driemaal toe herhaalt Paulus een uitspraak van de Heer tot Israël:

”INDIEN zij in Mijn rust zullen ingaan.” (Hebreeën 3 : 11; 4 : 3, 5)

Onze vertaling is wat onduidelijk, maar het woord "indien", duidt op een bepaalde voorwaarde: Slechts onder een bepaalde voorwaarde zou Israël de rust kunnen binnengaan. Welnu, zegt Paulus, die voorwaarde is geloof. Want zij die in de woestijn hun vertrouwen niet op de Heere hadden gesteld, maar altijd klaagden dat zij in de woestijn zouden omkomen, deden dat ook. Zij kwamen om.

”En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege *hun* onge-loof.” (Hebreeën 3 : 19)

De positie van Israël is vandaag identiek aan die van toen. Israël was verlost van de slavernij van Egypte, zoals zij nu verlost is van het juk der wet. Israël is onderweg naar de rust die de Heer hen had beloofd. Hij belooft immers rust aan allen die Hem geloven op Zijn woord en tot Hem komen. Dat geldt speciaal ook voor het volk van Israël.

”Er blijft dan een rust over voor het volk Gods.” (Hebreeën 4 : 9)

Inderdaad, God heeft Israël rust beloofd. Hij beloofde de komst van een rijk van vrede onder de Vredevorst. Er blijft een rust over voor Israëls toekomst. Maar net als in het verleden zullen slechts de gelovigen uit Israël die rust bereiken. Daarom wekt de apostel de Hebreeën op om zich te:

”... benaarstigen, om in die rust in te gaan; opdat niet iemand in het-zelfde voorbeeld der ongelovigheid valle.” (Hebreeën 4 : 11)

De ongelovigheid van Israël in de woestijn was het verkeerde voorbeeld. Het goede voorbeeld is dat van de enige twee Israëlieten die de uittocht uit Egypte meemaakten en eveneens de rust ingingen. Want deze Jozua en Kaleb getuigden van hun geloof in de Heere:

”En Jozua. en Kaleb. zijnde van degenen, die dat land verspied hadden, scheurden hun klederen. En zij spraken tot de ganse vergadering der kinderen Israëls, zeggende: ... Indien de Heere een welgevallen aan ons heeft, zo zal hij ons in dat land brengen en zal ons dat geven; Alleen, zijt tegen de Heere niet weerspannig.” (Numeri 14 : 6-9)

Maar Israël als geheel is altijd weerspanning gebleven. Althans volgens de Schrift. En dat is bepalend voor onze houding ten opzichte van Israël. De apostel, die alle gelovigen zo dikwijls opriep hem na te volgen, laat over zijn houding tot Israël geen twijfel bestaan. In de eerste plaats bad hij voor Israël. Maar let wel, hij bad niet voor hun staat of stad. De les van Jeremia had hij goed geleerd. Jeremia werd door de Heere herhaaldelijk verboden te bidden voor de kleine ongelovige Joodse staat in Judea (Jeremia 7 : 16; 11 : 14; 14 : 11, 12; 29 : 7) en bij gelegenheid weigert hij dat dan ook te doen. (Jeremia 21 : 2 e.v.; 37 : 3 e.v.) Paulus wist heel goed dat zegeningen voor staat of stad slechts kunnen worden gegeven als de inwoners gelovigen zijn. Daarom zegt hij:

”Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed, dat *ik* tot God voor Israël *doe*, is tot *hun* zaligheid.” (Romeinen 10 : 1 e.v.)

Paulus bidt voor de zaligheid der individuele Joden. Niet voor Israël als volk, als collectief, maar voor de leden van het volk. Hij spreekt over een meervoud. Daarom staat er bijvoorbeeld ook niet "haar zaligheid" (enkelvoud), maar "hun zaligheid" (meervoud). Want eerst nadat de leden van het volk gelovigen zijn geworden, kan God hen zegenen. Eerst dan kan Hij hun ook de zegeningen geven die Hij hun ook als volk heeft beloofd. Eerst dan kan Hij het gebed voor de vrede van de stad en de staat verhoren. En Hij zal dat ook inderdaad doen. Maar in afwachting daarvan bidt de apostel voor hun individuele zaligheid. En niet alleen dat. Het blijft niet bij gebed alleen:

”Want ik zou zelf *wel* wensen verbannen te zijn van Christus, voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees; welke Israëlieten zijn...” (Romeinen 9 : 3)

”Of ik enigszins mijn vlees tot jaloersheid verwekken en enigen uit hen behouden mocht...” (Romeinen 11 : 14)

De "apostel der heidenen" was dus wel degelijk actief in de prediking van het Evangelie aan Israël. Het Evangelie is immers kracht Gods tot zaligheid voor zowel Jood als Griek, op voorwaarde van geloof. En daarom bidden wij voor Israël. Niet voor de staat en de stad, maar voor hun zaligheid. Daarom prediken wij het Evangelie van Christus, niet alleen aan de heidenen, maar juist en vooral aan Israëlieten. Want, inderdaad, slechts een ieder die de Naam des Heeren zal aanroepen zal zalig worden. Maar, zegt de apostel Paulus:

”Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?”
(Romeinen 10 : 13-15)

Die "zij" uit deze verzen zijn Israëlieten. Dit alles wordt niet eens gezegd over zondaren in het algemeen, maar juist over Israël. Zoals Joël al zei moet Israël de Heere aanroepen voordat de dag des Heeren, het Messiaanse Rijk, aanvangt. Maar men kan slechts iemand aanroepen in wie men gelooft. Maar hoe zouden Israëlieten kunnen geloven in iemand van wie zij nooit hebben gehoord? Daarom moet hun het Evangelie worden gepredikt. En daarom zendt God ook vandaag nog gelovigen uit die evenals Paulus het Evangelie prediken; eerst aan de Jood en ook aan de Griek. Want er is onder de hemel geen andere naam gegeven. Niet Herzl, niet het Zionisme. Maar integendeel, Jezus Christus, de levende Messias van Israël, is het door Wie een verloren zondaar wordt wedergeboren tot een kind van God. Eerst de Jood en ook de Griek.

”Want er is geen aanneming des persoons bij God.”
o.a. (Romeinen 2 : 11)

En daarmee zijn we weer terug bij de Here Jezus en Nicodémus. De Heiland negeerde in feite de vraag van Nicodémus en zei rechtstreeks tot deze Joodse leider: Eerst wedergeboren worden. Als orthodoxe Jood had Nicodémus ongetwijfeld zijn Messiaanse verwachtingen. Ongetwijfeld hoopte hij op de komst van de Messias om Zijn volk te verlossen van de onderdrukkers. Maar toen Nicodémus Hem persoonlijk ontmoette, zei Deze niet: Ik ben de Messias, en zal uw volk verlossen. De Heer speelde niet in op de Messiaanse verwachting die de leraar van Israël zojuist had uitgesproken. Nee, want voordat de Heere Zich als de Messias zal openbaren, zal Israël eerst de Naam Jehovah aan moeten roepen. Daarom vermaande de Heer Zijn discipelen zo dikwijls om toch vooral niet te spreken over alles wat met Zijn koningschap te maken had. Want voor men de Here Jezus kan aanvaarden als de Koning moet men Hem eerst aanvaarden als de Verlosser. De Verlosser van de zonde en de wet. Eerst moet men wedergeboren worden. En dat is het eerste en enige waar de Heer met Nicodémus over spreekt. Eerst moet men geloven in het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt. Daarom zegt de Heer tegen hem:

”Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.” (Johannes 3 : 16)

Dat is wat de Heer aan de leraar Israëls predikte: rechtvaardiging door geloof. Want evenals het volk geloofde Nicodémus (nog) niet (vers 12). En daarom herhaalt de Heer in vers 15 en 16 de uitspraak dat een ieder, dus Jood zowel als heiden, die in Hem gelooft door wedergeboorte eeuwig leven zal ontvangen. En Hij voegt eraan toe:

”Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is alreeds veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de Naam des eniggeboren Zoons van God.” (Johannes 3 : 18)

Bent u al een gelovige? Of zoekt u, net als Israël vandaag, uw eigen gerechtigheid op te richten? Zoekt u misschien ook uw rechtvaardigheid uit de werken in plaats van uit het geloof? Wel, noch uw eigen werken, noch de werken der wet, noch de werken van het Zionisme kunnen een mens rechtvaardig maken.

”Doch degene, die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid.” (Romeinen 4 : 6)

4. Wedergeboorte: de hoop der schepping

Blijde verwachting

Hoe het u vergaat weet ik niet, maar als ik een nieuw boek in handen krijg, heb ik de gewoonte om eerst vluchtig de eerste en de laatste bladzijden te lezen. Daarna weet ik twee dingen. In de eerste plaats weet ik dan ongeveer waar het verhaal over gaat en in de tweede plaats weet ik dan of het goed afloopt. Als ik op voorhand weet dat het verhaal geen "happy end" heeft, dan begin ik er niet eens aan. Ik heb het namelijk niet zo op dat onbevredigende gevoel dat me bekruipt als het met de hoofdpersoon van het verhaal tragisch eindigt. Nu zal dit wel een afkeurenswaardige gewoonte van me zijn, maar ik troost mij met de gedachte dat velen precies hetzelfde doen. Want hoe dan ook, het werkt wel. Het lezen van de eerste en de laatste bladzijden geeft over het algemeen inderdaad een globaal doch oppervlakkig beeld van de inhoud van een boek. En zelfs "Het Boek der Boeken" vormt hierop geen uitzondering. De eerste bladzijden van de Bijbel, overbekend als zij zijn, vertellen ons over de wijze waarop de wereld zoals wij die kennen tot stand is gekomen. En direct worden we geconfronteerd met de meest gecompliceerde problemen. We lezen hoe de wereld van kwaad tot erger vervalt. Hoe zij, verre van te evolueren, juist degenerereert. En we vragen ons in spanning af hoe dat moet aflopen. Maar wanneer onze nieuwsgierigheid het wint en we vol ongeduld de laatste hoofdstukken opslaan, kunnen we een zucht van verlichting slaken. Want tegen elke menselijke verwachting in kent de Schrift een "happy end"! We lezen daar immers over het tot stand komen van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde ter vervanging van de oude hemel en aarde die voor eeuwig zijn weggedaan. De oude schepping blijkt op het laatste ogenblik te worden vervangen door een nieuwe. Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont. (2 Petrus 3 : 13)

Wanneer we de inhoud van de Schrift moeten samenvatten, kunnen we zeggen dat de Bijbel de geschiedenis vertelt van "hoe de oude schepping een nieuwe schepping werd". Enige tientallen jaren terug zou dit trouwens een heel geschikte titel voor een boek geweest zijn. Het Woord van God verhaalt ons de geschiedenis van een in zonde gevallen schepping die uiteindelijk door het verzoeningswerk van Christus wordt vervangen door een nieuwe, een volmaakte, een zondeloze wereld, waarin God is "alles en in allen". (1 Korinthe 15 : 28) Deze korte samenvatting van de inhoud van de Bijbel kan echter heel goed dienen als definitie van het begrip weder-

geboorte. Wedergeboorte is immers Gods methode om uit een oude schepping een nieuwe schepping voort te brengen. Als dit dan tevens de algemene inhoud van de Bijbel is, moeten we concluderen dat het hoofdonderwerp van de Schrift niets anders is dan wedergeboorte.

In de eerste plaats was wedergeboorte zoals we gezien hebben van toepassing op de Here Jezus Zelf. Wedergeboorte is in wezen immers volkomen gelijk aan "opstanding ten leven". En dat de Here Jezus Christus is opgestaan ten leven is de grondwaarheid van het Christendom. Hij was de Eerste Die Zijn door geboorte ontvangen lichaam en leven aflegde en door opstanding een volkomen nieuw leven ontving. En daardoor werd Hij inderdaad de Eerstgeborene van een nieuwe schepping. Hij was de Eerste Die wedergeboren werd. In de tweede plaats werd wedergeboorte toegepast op allen die sinds de opstanding (of wedergeboorte) van Christus tot geloof gekomen zijn. Niet alleen Zijn dood, maar ook de opstanding van de Heer was immers in onze plaats, zodat van de gelovige gezegd kan worden dat hij met Christus is gestorven, begraven en opgewekt. (Romeinen 6 : 3-5)

Wanneer trouwens de Heer Zelf spreekt over "Gij, die Mij gevolgd zijt in de wedergeboorte" (Matthéüs 19 : 28), blijkt daaruit dat wedergeboorte in de eerste plaats op Hem Zelf van toepassing is en daarna op alle gelovigen. Niet alleen Christus, maar ook wij "die Hem gevolgd zijn", zijn in Christus een nieuwe schepping. (1 Korinthe 5 : 17) Want een nieuwe schepping is wat door wedergeboorte wordt geboren. In de derde plaats bleek wedergeboorte van toepassing te zijn op Israël. Israël, dat ooit geboren werd uit Egypte, zal wanneer het als natie tot geloof komt, ook als natie worden wedergeboren. Israël zal opstaan uit het graf der volkeren, omdat het door geloof nieuw leven van Christus zal ontvangen. Daaruit blijkt dat wedergeboorte niet alleen van toepassing is op personen, op individuen, maar ook op een natie.

Daarmee zijn we dan weer terug bij de eerste en laatste bladzijden van de Bijbel. We hebben vastgesteld dat niet slechts een deel, maar de totale schepping uiteindelijk plaats zal maken voor een nieuwe. Niet slechts Christus, niet slechts de gelovige mensen, niet slechts Israël, maar ook de aarde en de hemel zelf zullen worden veranderd. En natuurlijk moet het begrip wedergeboorte ook hierop van toepassing zijn. De komst van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde is het resultaat van wedergeboorte. En zoals de eerder genoemde toepassingen van de wedergeboorte het resultaat zijn van de opstanding van Christus, zo is dat ook het geval met

de wedergeboorte van de schepping. Het "happy end" van de Schrift is het resultaat van het verzoeningswerk van Christus en is gebaseerd op Zijn overwinning op de dood. Dit alles geeft toch wel een geweldig diepe betekenis aan de woorden van de apostel Paulus:

"Indien er geen opstanding der doden is, zo is Christus ook niet opgewekt. En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof. En indien Christus niet opgewekt is, zo is uw geloof tevergeefs, zo zijt gij nog in uw zonden. Zo zijn dan ook verloren die in Christus ontslapen zijn." (1 Korinthe 15 : 13-18)

Want zonder het lijden en sterven van de Here Jezus zou de opstanding van Christus onmogelijk zijn geweest. En zonder de opstanding van Christus zou wedergeboorte onmogelijk zijn geweest. En zonder wedergeboorte kan geen nieuwe schepping tot stand komen. Dan zou er geen happy end zijn voor u en mij en deze wereld. Maar dat happy end is er wel. En daarom is de geschiedenis van de schepping, zoals de Schrift ons die geeft de geschiedenis van een zwangerschap. Het is de geschiedenis van het lijden van deze wereld en van alles wat daarin is, omdat de wereld zwanger is. Want de wereld waarin wij leven, de schepping zoals wij haar kennen vervult de rol van de moeder waaruit het nieuwe leven straks zal voortkomen. Het nieuwe leven waarvan God Zelf de Vader en Verwekker is.

"Want wij weten, dat het ganse schepsel te zamen zucht, en te zamen in barensnood is tot nu toe. En niet alleen *dit*, maar ook wijzelfven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelve*n*, zeg *ik*, zuchten in onszelven, verwachtende de aanneming tot zonen, *namelijk* de verlossing onzes lichaams. Want wij zijn in hope zalig geworden." (Romeinen 8 : 22-24)

De "restitutie-leer"

In verband met de verlossing van een zondaar hebben we gezien dat de wedergeboorte zijn noodzakelijkheid vindt in de natuurlijke geboorte. De natuurlijke mens is immers door zijn afstamming van Adam "van de moederschoot aan" een zondaar. Hij is besmet met de zonde. En daarom leert de Schrift dat "vlees en bloed het koninkrijk niet beërven kunnen." (1 Korinthe 15 : 50) De geboorte van de mens moet daarom als het ware opnieuw plaatsvinden, zodat hij een nieuwe en zondeloze schepping wordt in Christus. Uiteraard gold dit zelfde principe voor de Here Jezus Zelf, Die

voor ons "tot zonde gemaakt" werd. (2 Korinthe 5 : 21) Hij droeg onze zonden op het kruis van Golgotha en legde ze af in de dood, waarna Hij "zonder zonde" uit de dood opstond als het "Hoofd van een nieuwe schepping". Ook voor Israël als volk gaat dit principe op. Ook Israël werd oorspronkelijk geboren met wat we een "erfelijke belasting" zouden kunnen noemen. We hebben gezien hoe de "Egyptische afkomst" in de geschiedenis van Israël altijd een belangrijke rol heeft gespeeld. Hoe Israël terug verlangde naar Egypte en er steun zocht tegen haar vijanden. Precies zoals de natuurlijke mens vertrouwt op zijn eigen afkomst en op het vlees (de "vleespotten van Egypte"). Zowel Israël als de natuurlijke mens hebben altijd gezocht hun eigen gerechtigheid op te richten. (Romeinen 10 : 3) Maar de geboren mens is niet tot enig goed in staat. (Romeinen 3 : 10-18) En Israël was dat blijkbaar ook niet. En daarom moet ook zij door geloof wedergeboren worden. Ook haar afkomst moet als het ware veranderd worden. En zoals het is met de mens en met Israël zo is het met de wereld als geheel. De noodzaak tot wedergeboorte is gelegen in haar afkomst. Want hoe dan ook, als de oorspronkelijke "geboorte" van de wereld volmaakt geweest zou zijn, vanwaar dan de noodzaak tot wedergeboorte? Iets wat goed is hoeft toch niet opnieuw gemaakt te worden? De vraag is nu: Wat is er mis met de oorsprong van onze wereld?

Wanneer wij ons nu bepalen tot de Bijbelse scheppingsgeschiedenis krijgen wij van doen met een populair en diepgeworteld misverstand dat zich kan beroemen op een lang verleden. Dit misverstand is oorspronkelijk ontstaan uit een compromis tussen goddelijke openbaring en de legenden der heidense kosmogonie, maar vindt in de Bijbel werkelijk geen enkele grond. Met het eerste vers van de Bijbel hebben werkelijke gelovigen niet veel moeite. Het staat er immers duidelijk genoeg:

"In den beginnen schiep God de hemel en de aarde." (Genesis 1 : 1)

Maar de "moderne" mens, die altijd geïnteresseerd is in de technische kant van de zaak, wil graag weten hoe God die schepping tot stand heeft gebracht. En daar de Schrift dat nu eenmaal niet vermeldt, omdat het voor ons van geen enkel belang is, heeft de mens de eeuwen door zijn eigen fantasie laten werken om het vermeende gebrek van het Woord van God te kunnen aanvullen. De resultaten daarvan vinden we bijvoorbeeld gemakkelijk terug in de oude mythologische literatuur. De klassieke dichter Hesiodus zegt ons dat het eerste wat bestond "Chaos" was. Dat is volgens de etymologie de "stille en lege vruchtbodem voor geschapen materie".

Maar spoedig verloor het woord zijn strikte betekenis en werd gebruikt voor de ruwe en vormeloze materie waaruit de hemelen en de aarde werden verondersteld te zijn geschapen. Ovidius beschrijft het als volgt:

*"Er was in het hele universum slechts een enkele natuurlijke verschijning: dit wordt genoemd "Chaos", een vormeloze, verwarde massa."
(Metamorfozen 1 : 6, 7)*

In zijn "Fasti" laat hij Janus, die hij met Chaos identificeert, als volgt spreken:

"De klassieken noemden mij gewoonlijk Chaos, want ik ben een oerwezen. Ziet van welk een ver verwijderde eeuw ik de gebeurtenissen zal verhalen. Deze lucht zit vol licht, en de drie andere elementen, vuur water en aarde, waren een verwarde massa. Zodra deze massa werd gescheiden door de tweedracht tussen haar componenten en verdreven was naar nieuwe posities, steeg het vuur omhoog, een plaats nader tot de aarde ontving de lucht, de aarde en de zee vestigden zich op de bodem. Toen nam ik, die slechts een vormeloze massa geweest was, vorm en ledematen aan, een god waardig." (Fasti 1 : 103-112)

Volgens deze kosmogonieën van Griekenland en Rome ontstond het heelal dus uit Chaos. Uranus werd geacht de eerste God te zijn geweest, maar hij werd verdreven door zijn zoon Chronos of Saturnus, die later dezelfde behandeling onderging door zijn zoon Zeus of Jupiter. Chaos was het eerste wat bestond en daarna ontstond de reeks vergankelijke goden. Deze leer, oud en verbreid als zij reeds was in de dagen van onze Heer, is geen Bijbelse en vindt in de Schrift ook geen enkele grond. Toch beïnvloedde zij zowel de echte als de valse Christenen in hun interpretatie van het eerste hoofdstuk van de Bijbel. Zij menen immers dat het eerste vers de schepping weergeeft van een vormeloze massa elementen, waaruit vervolgens gedurende de zes dagen de hemel en de aarde zouden zijn gevormd. Volgens deze bekende visie zou het tweede vers dan een beschrijving geven van deze vormeloze massa, voordat God haar verder vormde. Hun mening leeft helaas voort tot in onze dagen, hoewel die, zoals wij nu heel in het kort zullen zien, bepaald niet door de Bijbel wordt ondersteund. Het gaat ons nu om de zinsnede:

*"De aarde nu was woest en ledig, en duisternis was op de afgrond."
(Genesis 1 : 2)*

Ten behoeve van de duidelijkheid volgt hier de Hebreeuwse tekst:

"WE-HA-ARETS HAYTHA TOHU WA-BOHU WA-CHO-SHECK AL-PNE THOM"

We zullen bij het begin beginnen. Het woordje "WE" of "WA" is zo ongeveer het enige Hebreeuwse voegwoord en wordt in het algemeen vertaald met "en", doch ook dikwijls met "maar", zoals bijvoorbeeld in Genesis 1 : 30; 2 : 17; 3 : 3 het geval is. Een en ander is natuurlijk afhankelijk van het verband waarin het wordt gebruikt. Volgens het Hebreeuws en de meeste andere talen (waaronder het Nederlands) bewijst dit woordje "en" of "maar" (voegwoorden) dat het voorgaande vers (Genesis 1 : 1) geen samenvatting kan zijn van wat volgt, maar een verslag moet zijn van een gebeurtenis uit een reeds begonnen reeks. Als het eerste vers louter een samenvatting was van wat volgt, zou het tweede vers feitelijk het begin zijn van de geschiedenis en daarom zeker niet beginnen met een voegwoord. Maar aangezien vers 2, evenals alle andere verzen in dit hoofdstuk, begint met een voegwoord, vertelt het iets dat plaats vond na vers 1, dus na de schepping van hemel en de aarde. Dat "WE" dikwijls de betekenis heeft van "daarna" of "vervolgens" hebben de vertalers blijkbaar ook begrepen en omdat dat hier niet overeenkwam met de heersende opvattingen, hebben zij het deze keer bij uitzondering "vertaald" met "nu". Het voegwoord uit de Hebreeuwse grondtekst is daarmee verdwenen en vervangen door een absoluut nietszeggende uitdrukking. Maar precies zoals vers 3 begint met "WE" en daarom het vervolg is op vers 2, zo begint vers 2 met "WE" en is daarom het vervolg op vers 1. Het moet zonder meer duidelijk zijn dat - op het eerste na - alle verzen in dit hoofdstuk met dit woordje beginnen en elkaar dus normaal chronologisch opvolgen. Ik zou geen reden kunnen bedenken waarom Genesis 1 : 2 in de gehele Schrift de enige uitzondering op deze regel zou zijn. De conclusie is dat dit vers onmogelijk een beschrijving kan zijn van de oorspronkelijke toestand van hemel en aarde zoals God die had geschapen. God schiep de wereld niet woest en ledig, maar zij is dat later geworden.

Het woord "HA-ARETS" betekent eenvoudig "de aarde". Hoewel in vers 1 over zowel de hemelen als de aarde wordt gesproken, verhaalt vers 2 nog uitsluitend over de aarde. Maar wat gebeurde er met de aarde nadat God haar in vers 1 had geschapen? Onze vertaling zegt dat de aarde "woest en ledig" was. Het woord "HAYTHA", hier vertaald met "was", is een vervoeging van het woord voor "zijn". Maar juist daarom kan het gebruikt worden in de betekenis van "worden" of "gemaakt worden". Alleen al in dit hoofdstuk heeft het zo'n twintig keer die betekenis. En soms wordt het ook inderdaad zo vertaald. Overigens zijn de werkwoorden "zijn" en "worden" ook in onze

westerse talen dikwijls synoniem. De juiste vertaling moet ook hier uit het verband blijken. Alleen al het gebruik van het woordje "WE" aan het begin van dit vers toont aan dat de toestand van Genesis 1 : 2 niet de toestand onmiddellijk na de schepping zelf kan zijn, maar eerst later is ontstaan. Uit het verband blijkt daarom dat "HAYTHA" met "werd" moet worden vertaald. Vanwege de tegenstelling tussen vers 1 en 2 vertalen we "WE" niet met "En" doch met "Maar", zodat het eerste gedeelte van dit vers moet luiden: "Maar de aarde werd..."

Door hen die enigermate geschoold zijn in de Hebreeuwse taal wordt dikwijls bezwaar aangetekend tegen de vertaling van "haytha" met "werd" in plaats van "was". Dit bezwaar heeft echter geen geldige taalkundige grond. In de eerste plaats is het namelijk zo dat de kennis van het Hebreeuws zijn oorsprong en basis heeft in het Hebreeuwse Oude Testament. Anders gezegd: Onze kennis van het Hebreeuws is afgeleid van de Bijbel. Daarom is het ten onrechte als we onze kennis van de Bijbel afhankelijk stellen van onze kennis van de Hebreeuwse taal. Dan draaien we immers de zaak om. Wanneer dus uit het verband blijkt dat "haytha" hier vertaald behoort te worden met "werd", zijn wij misschien gedwongen om onze kennis van de Hebreeuwse grammatica aan te passen. Een Nederlandse autoriteit op het gebied van de Hebreeuwse taal, die ik attent maakte op de bezwaren die tegen een vertaling met "werd" in dit vers werden ingebracht, had dan ook direct zijn antwoord klaar. Hij vertelde dat het (taalkundige) protest tegen deze vertaling zijn oorsprong vindt in "een verouderde grammatica". Deze verouderde grammatica gaat uit van de gedachte dat "haytha" in de bijbel zes van de tien keer vertaald wordt met "was" of een andere vervoeging van "zijn"; dat is dus de meerderheid van alle gevallen en daarom is dat de juiste vertaling. Deze "verouderde" grammaticale regel leert ons echter niet wat we met de andere 4 van de 10 gevallen aan moeten. Deze andere gevallen leren ons echter dat de vertaling met "werd" of een andere vervoeging van "worden" wel degelijk gerechtvaardigd is en ook daadwerkelijk in de Schrift voorkomt. Overigens heb ik mijn twijfels over de juistheid van de telling.

Wanneer we vanaf Genesis 1 : 2 gewoon verder lezen in de Bijbel vinden we "haytha" weer in Genesis 3 : 20, waar staat dat Eva "een moeder aller levenden is". Hier is "haytha" met "is" vertaald. Maar dat is duidelijk ten onrechte. Op het moment waarover dit vers spreekt was Eva nog kindloos en dus geen moeder aller levenden. Een kind kan zien dat "haytha" hier vertaald moet worden met "werd" of "zou worden". Daarna vinden we "haytha" in Genesis 9 : 13 en 16, waar wordt gezegd dat de regenboog

een teken "zal zijn". De vertaling met "zal worden" is zeer goed mogelijk en benadrukt zelfs het feit dat het hier om een belofte voor de toekomst gaat. Ditzelfde geldt vervolgens ook voor Genesis 17 : 13: "Mijn verbond zal zijn in ulieder vlees". "Haytha" kan hier net zo goed vertaald worden met "zal worden" in plaats van "zal zijn". Vervolgens zien we de uitdrukking in Genesis 17 : 6, waar het vertaald is met "worden zal". Sara zal worden tot volken. Vervolgens komen we in Genesis 29 : 17, waar staat: "Rachel was schoon van gedaante ..." Hier zou het evengoed vertaald kunnen worden met "was geworden". In Genesis 38 : 21 en 22 is het vertaald met "geweest", omdat het beter Nederlands is, maar ook hier had het vertaald kunnen worden met "geworden". De laatste keer in Genesis vinden we het woord in hoofdstuk 47 : 26 en daar is het inderdaad met "werd" vertaald. "... dat alleen het land der priesteren van Farao niet werd."

Deze opsomming zouden we vanzelfsprekend voort kunnen zetten in de overige Bijbelboeken. Maar waar het om gaat is dat "haytha" in alle gevallen hier in Genesis kan worden opgevat als een vervoeging van het werkwoord "worden". Een vertaling met "was" zou daarom een uitzonderingspositie innemen. We zien dus dat er in werkelijkheid helemaal geen grammaticale bezwaren tegen een vertaling met "werd" zijn aan te voeren, al was het maar omdat een dergelijke vertaling in de Schrift zelf heel gewoon is. Afgezien van dit alles blijft het natuurlijk waar dat de vertaling met "was" aan de betekenis niet werkelijk iets verandert. Uit het verband blijkt immers dat de aarde niet woest en ledig geschapen is en dus pas later zo moet zijn geworden. In feite is de vertaling van "haytha" dus tamelijk onbelangrijk. De strijd die er dikwijls over wordt gevoerd is dan ook geen taalkundige, maar een theologische. Taalkundig is er immers geen enkel probleem.

De uitdrukking "TOHU WA-BOHU" wordt vertaald met "woest en ledig". Dit is echter niet de exacte betekenis van het Hebreeuws, maar een illustratie van de "chaos-mythe". Taalkundigen geven "ruïne", "verwoesting" of "ontvolking" als de juiste betekenis van het zelfstandig naamwoord dat vertaald werd met "woest". Het tweede woord betekent "ledigheid" of "dat wat leeg is". In slechts twee andere Schriftgedeelten worden deze beide woorden samen genoemd en in beide gevallen wordt de uitdrukking gebruikt om de verwoesting aan te duiden die veroorzaakt werd door de uitstorting van de toorn van God. Na een vreselijke beschrijving van de val van Edom op de "dag der wrake" vinden we in Jesaja de uitdrukking:

”Want Hij zal een richtsnoer der woestheid over hen trekken en een richtlood der ledigheid.” (Jesaja 34 : 11)

Hier zijn de woorden "woestheid" en "ledigheid" in het Hebreeuws dezelfde als die in Genesis 1 : 2 worden gebezigd. De betekenis is dat precies zoals de architect nauwkeurig gebruik maakt van meetinstrumenten om het bouwwerk op te richten, zo zal God de ruïne construeren. De betekenis van de woorden is in dit vers zonneklaar. Woestheid en ledigheid is het resultaat van een oordeel van God. Bovendien is het geen vormeloze chaos, maar een nauwkeurig bewerkte ruïne. Het tweede Schriftgedeelte is zelfs nog duidelijker. In de beschrijving van de verwoesting van Juda en Jeruzalem vergelijkt de profeet Jeremia deze met de verwoeste wereld uit Genesis 1 : 2, wanneer hij uitroept:

”Ik zag het land aan, en ziet, het was woest en ledig, ook naar de hemel en zijn licht was er niet. Ik zag de bergen aan, en ziet, zij beefden, en al de heuvelen schudden. Ik zag en ziet, er was geen mens, en alle vogelen des hemels waren weggevlogen. Ik zag en ziet, het vruchtbare land was een woestijn, en al zijn steden waren afgebroken, vanwege de Heere, vanwege de hittigheid Zijns toorns.”
(Jeremia 4 : 23-26)

We zien hier dat het woord "TOHU", "dat wat verwoest en ontvolkt is" betekent en "BOHU" "dat wat leeg is", eveneens met verwijzing naar de verdwijning van alle leven (ik zag, en ziet er was geen mens). En ook hier is de woestheid en ledigheid teweeggebracht "vanwege de Heere, vanwege de hittigheid Zijns toorns". Het was een oordeel van God over een zondige stad en een zondig land. Mocht er nog meer bewijs nodig zijn voor het feit dat ons vers geen beschrijving geeft van een chaotische massa die aanvankelijk door God werd geschapen en pas later gevormd, dan vinden wij dat direct en positief in Jesaja 45 : 18. Daar staat dat God de aarde niet als "een TOHU" heeft geschapen (vertaald met "tot een baaierd" of "tevergeefs"). Dat woord kan daarom nooit gebruikt worden om de oorspronkelijke toestand van de aarde te beschrijven, ongeacht de juiste betekenis van de term. Overigens verwijst ook dit vers in verband met de "TOHU" naar de verdwijning van alle leven.

De volgende woorden van Genesis 1 : 2 luiden volgens de vertaling: "... en duisternis was." Het Hebreeuws geeft hier alleen "WE"CHOSHECK", dat te vertalen is met "en duisternis". Het woordje "was" komt hier in de grond-

tekst helemaal niet voor en ik zie niet de minste noodzaak om het in de vertaling in te voegen. Het is duidelijk dat hier achtereenvolgens drie verschillende zelfstandige naamwoorden worden gebruikt om de toestand te beschrijven waarin de aarde was terechtgekomen: "Maar de aarde werd woestheid en ledigheid en duisternis ..." Dan volgen de woorden "AL-PNE THOM". "AL" is vertaald met "op de" en "THOM" met "afgrond". Het woord "PNE" is in de vertaling zelfs helemaal weggefallen, maar wordt meestal vertaald met "aangezicht". De werkelijke betekenis is in feite veel ruimer: het heeft niet slechts betrekking op de buitenkant van het menselijk hoofd, maar op alle uiterlijke en kenbare dingen. Het is daarom synoniem met "verschijning". Het voorzetsel "AL" betekent "op de" of "wegens de". Ook in onze taal zijn "op" en "wegens" nog elkaars equivalent. Wanneer we immers vertalen met "Maar de aarde werd woestheid en ledigheid en duisternis op het verschijnen van de afgrond", dan blijkt duidelijk dat er oorzakelijk verband bestaat tussen de verschijning of werking van de afgrond en de ontstane toestand op aarde. Dit oorzakelijk verband wordt in het Nederlands gewoonlijk uitgedrukt in "wegens" of "vanwege". "AL" moet hier dan ook vertaald worden met "wegens de". De "afgrond" is in de Schrift de aanduiding voor het dodenrijk (hel of hades) in het algemeen, maar in het bijzonder voor de verblijfplaats van gevallen engelen en boze geesten, die werden geregeerd door satan. Zie hiervoor onder andere Lukas 8 : 31; Openbaring 9 : 11; 17 : 8; 20 : 1-3. De correcte vertaling van het eerste deel van Genesis 1 : 2 is mijns inziens dan als volgt:

"Maar de aarde werd woestheid en ledigheid en duisternis wegens het verschijnen van de afgrond."

Hoewel de hier geleverde vertaling volledig voor mijn verantwoording komt, is de hier geschetste opvatting over de schepping als zodanig binnen het dispensationalisme (leer der bedelingen) vrij algemeen. Het is immers het resultaat van de letterlijke interpretatie van niet slechts dit ene vers, maar van vele andere Schriftgedeelten, waarvan we er sommige nog nader zullen bezien. In wetenschappelijke kringen is deze zienswijze bekend onder de naam "restitutie-leer", waarover de bekende Bijbelleraar Erich Sauer schreef:

"Volgens deze zienswijze vond de val van satan plaats tussen het eerste en tweede vers van Genesis 1. De wereld, die oorspronkelijk volmaakt door God was geschapen, werd een woestheid en ledigheid door de verwoestende macht van de boze en het daaropvolgende Goddelijke

oordeel. Het werk van de zes dagen was daarom niet de werkelijke schepping van de wereld zelf, maar een werk van herstel, van restitutie." Uit: The King of the Earth

Om die reden spreken wij dan ook bij voorkeur over "herschepingsdagen". Het woord "scheppen" ("bara") komt trouwens gedurende de zes dagen uitsluitend voor in verband met de schepping van de dieren en de mens op de vijfde en zesde dag. Deze "restitutie-leer" is overigens bepaald geen moderne of recente leer. Bekende kerkvaders als Justinus de Martelaar, Basilius en Origenes hebben deze leer zwart op wit verdedigd. Verder vinden we onder haar aanhangers mensen als Augustinus en bijvoorbeeld koning Edgar van Engeland, die haar reeds omstreeks het jaar 1000 in zijn koninklijke wetten vastlegde. En wat te denken van een Bijbels gedicht uit de zevende eeuw, waarin de engelse dichter Caedmon zijn geloof in deze waarheid beleeft. Opmerkelijk is echter dat in onze dagen weliswaar weer een hernieuwde belangstelling bestaat voor het Bijbelse creationisme, maar de restitutie-leer om een of andere reden in de publiciteit wordt doodgezwegen, hoewel zij bepaald wel bekend is. Maar zo is het door de eeuwen heen altijd gegaan met Bijbelse waarheden. Gelukkig staat of valt ook deze waarheid niet bij de autoriteit van welk mens dan ook, maar bij de autoriteit van het Woord van God Zelf. Hetgeen voor ons voldoende behoort te zijn.

De geboorten des hemels en der aarde

Misschien moet u even aan de gedachte wennen, maar er is in heel Genesis slechts een enkel vers te vinden dat spreekt over de schepping van hemel en aarde. Dat is het allereerste vers. Wat daarna vermeld wordt handelt niet meer over de schepping van hemel en aarde, maar over de toebereiding van de aarde, na de verwoesting van vers 2. Nergens, maar dan ook nergens kunnen we in de Schrift ook maar enige grond vinden voor de opvatting dat God de hemel en de aarde schiep in de bekende zes dagen. Integendeel, dit scheppingswerk ging juist aan de zes dagen vooraf. Hoeveel tijd er verliep tussen de "oerschepping" van vers 1 en het verwoestende oordeel van vers 2 kunnen we slechts raden. Dat het een aanzienlijke periode geweest moet zijn wordt echter wel degelijk door de Schrift bevestigd. Want sprekend over de spotters der laatste dagen zegt de apostel Petrus:

”Want willens is hun dit onbekend, dat door het Woord Gods de hemelen van over lang geweest zijn, en de aarde uit het water en in het water bestaande, Door welke de wereld, die toen was, met het

water van de *zondvloed* bedekt zijnde vergaan is. Maar de hemelen die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen de dag des oordeels...”
(2 Petrus 3 : 5-7)

De enige aanmerking die ik op de vertaling moet maken is dat het woord "zondvloed" gewoon "grote vloed" betekent en dus niet noodzakelijk verband houdt met de vloed in de dagen van Noach. Dat hier inderdaad een andere vloed wordt bedoeld blijkt overigens zonder meer uit de tekst zelf. In de eerste plaats moet het ons opvallen dat Petrus niet zegt dat de aarde (in zijn dagen) ongeveer 4000 jaar oud was. Integendeel, de normale betekenis van vers 5 is dat naar de mening van Petrus de aarde veel ouder is dan de spotters beweren. En net als in onze dagen kenden de toenmalige spotters aan de schepping een ouderdom toe die duizenden jaren verder teruggrijpt dan de tijd van Adam. (Men denke bijvoorbeeld aan de historische lengte der koningslijsten van Egypte, wier invloed zelfs in de Septuagint te bespeuren valt.) Maar de Schrift leert volgens Petrus dat de wereld zelfs nog ouder is dan de spotters in zijn dagen voor mogelijk hielden. Doch men wilde het niet weten. Het was hun "willens" onbekend. En ook daarin is tot op vandaag geen verandering gekomen.

In de tweede plaats moet het ons opvallen dat Petrus in vers 6 beweert dat door een "grote vloed" de toenmalige wereld is vergaan. Hij spreekt niet over de mensheid of over de aarde, maar over de wereld. Wat hij onder "de wereld" verstaat verklaart hij daarna in vers 7: de hemelen en de aarde. Petrus zegt dus dat ooit de hemelen en de aarde vergaan zijn door een grote vloed. Men moet wel heel oppervlakkig lezen om hierin de vloed van Noach te kunnen zien. Hoe we ook over de vloed van Noach denken, vast staat in elk geval dat toen noch de mensheid, noch de aarde, noch de hemel vergingen. Want nergens leert de Bijbel dat we tegenwoordig van doen hebben met een andere mensheid dan die van Adam. En nergens vinden we iets over nieuwe hemelen of een nieuwe aarde die tot stand zouden zijn gekomen na de vloed van Noach. De wereld zoals wij hem kennen is nog steeds dezelfde als die van Adam. Natuurlijk, sinds de bekende zondvloed is er wel iets veranderd, maar daarom kunnen we nog niet zeggen dat de wereld als zodanig is vergaan of vernieuwd.

In de derde plaats moet het ons opvallen dat Petrus in vers 7 zegt dat de wereld, zoals hij bestaat sinds de door hem genoemde vloed, door vuur zal vergaan "tegen de dag des oordeels". Dat hier gezinspeeld wordt op "de

Jongste Dag", waarin "de hemelen, door vuur ontstoken zijnde, zullen vergaan en de elementen brandende zullen versmelten," blijkt uit de onmiddellijk volgende verzen. Het gaat hier werkelijk over het definitieve vergaan en verdwijnen van de tegenwoordige wereld. En Petrus verwacht daarna dan ook "nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont." (2 Petrus 3 : 10-13) De apostel maakt hier een vergelijking tussen het oordeel van de jongste dag en een oordeel dat in het verleden moet hebben plaatsgevonden. Hij zegt dat de spotters van zijn dagen niet geloven in het vroegere oordeel van de grote vloed en daarom ook niet in het toekomstige oordeel door vuur. Hij heeft dus wel degelijk de totale verwoesting van de wereld op het oog. En dat gebeurde nu eenmaal niet in de dagen van Noach. Dan hebben we het nog niet eens over het feit dat zeker in het verleden en met name in de Griekse wereld van die dagen, de gedachte van een vroeger oordeel over de aarde door water gemeengoed was. De mythologie is er vol van. En ook Noach en zijn ark zijn in de overleveringen van nagenoeg alle volkeren der aarde bekend. Maar ook de spotters van Petrus wisten heel goed dat een dergelijke overstroming van de hele aarde niet hetzelfde was als het vergaan van de wereld. Bovendien kwam Noach en zijn achttal bepaald niet te wonen op een nieuwe aarde. Het was dezelfde wereld van voor de vloed. Vele mensen waren omgekomen, maar niet de mensheid als zodanig, laat staan de aarde en de hemelen zelf. De enige vraag die ons rest is welke vloed Petrus dan wel bedoelde. De vloed waardoor een reeds lang bestaande wereld is vergaan. Het antwoord ligt nu voor de hand. Het betreft hier de vloed van Genesis 1 : 2. Het beeld dat we daar van de wereld krijgen, beantwoordt precies aan de woorden van Petrus.

Het was een woeste, ledige en duistere wereld, waarvan de aarde onder water stond. De daar genoemde afgrond is immers identiek aan de wateren, de zeeën en verder worden de wateren ook nadrukkelijk genoemd. We zien daarom dat de oorspronkelijke schepping werd verwoest door middel van water. En wanneer vervolgens het werk van herstel - restitutie - begint, krijgen we te maken met een aarde "uit het water en in het water (be)staande". En dat is precies wat de apostel letterlijk zegt. Gewoonlijk is de geschiedenis van de zes dagen de aanleiding tot heel wat gecompliceerde problemen. Maar welk werkelijk probleem komen we eigenlijk nog tegen na deze bespreking van de eerste twee verzen? De gebruikelijke vraag naar de oorsprong van het licht der eerste dag is nu nogal naïef geworden. Men stelt immers dat er op die eerste dag eigenlijk geen licht kon worden geschapen, aangezien het licht van de zon komt en de zon niet voor de vierde dag werd geschapen. Deze op het eerste gezicht nogal klemmende vraag kan echter

eenvoudig worden beantwoord met twee tegenvragen: Waar staat dat God op de eerste dag het licht schiep; en waar staat dat God op de vierde dag de zon schiep? Waar staat dat, in de Bijbel bedoel ik uiteraard. Nee, nergens. Het kan er ook niet staan, want het was niet zo. Het licht werd als onderdeel van de oorspronkelijke schepping uiteraard geschapen in vers 1. Wat er op de eerste dag gebeurde, was dat het licht op Gods bevel weer verscheen, nadat het in het oordeel van vers 2 was verdwenen. Dat staat er tenminste. Over scheppen wordt helemaal niet gesproken. God zegt eenvoudig: Daar zij licht en daar werd licht. Waar het vandaan kwam? Gewoon van de zon. Want dat de zon pas op de vierde dag zou zijn geschapen, vindt in de Schrift evenmin enige grond. Het werk van de vierde dag heeft een zekere overeenkomst met dat van de eerste. Op de eerste dag werden de atmosferische omstandigheden zodanig gewijzigd dat het licht van de zon, dat tot op dat moment niet naar de aarde kon doordringen, weer zichtbaar werd op de aarde. De zon werd daarbij niet gezien, want zover kwam het pas op de vierde dag. Daar verdwenen de wolken, zodat niet alleen het licht, maar ook de zon zelf weer op de aarde waarneembaar werden. De meeste dagen van het jaar illustreren de vanzelfsprekendheid van dit proces. Bij ons in Nederland wordt het iedere dag licht, maar de verschijning van de zon zelf laat nogal eens meer dan drie dagen op zich wachten.

Op de eerste dag werd er dus niets geschapen. Dat staat er immers niet. Het Hebreeuwse woord voor "scheppen" ("bara") wordt trouwens helemaal niet gebruikt. Op de tweede dag krijgen we iets dergelijks te zien. God maakte "scheiding tussen wateren en wateren". Het tot stand komen van het uitspansel wordt echter geen scheppingsdaad genoemd. Ook hier komt het woord scheppen niet voor, maar het woord "maken" (Hebreeuws "asah"), dat de betekenis heeft van "toebereiden". Op de derde dag verschijnt er vanuit het water droog land. Dit droge land werd niet geschapen, maar vanonder de wateren tevoorschijn gebracht. Want scheppen is het maken van iets uit niets; en dit land kwam uit iets, namelijk de wateren. "En de aarde bracht voort", wordt vervolgens van deze dag gezegd. Niet "En God schiep", maar "en de aarde bracht voort". Want al die "grasscheutjes, kruid zaadzaaiende naar zijn aard, en vruchtbaar geboomte, welks zaad daarin was" werd niet voortgebracht uit niets, maar uit de aarde. Het zaad waaruit al dit plantaardige leven voortkwam bevond zich dus nog in de aarde. Dit zaad was een overblijfsel van de oerschepping. En daarom werd het niet opnieuw geschapen.

Op de vierde dag maakte God de zon, maan en sterren. Maar ook hier wordt niet het woord "bara" gebruikt, maar "asah". Want deze hemellichamen waren, als onderdeel van de hemel uit het eerste vers, reeds "van over lang" geschapen. Zij werden hier dus "toebereid", gereed gemaakt. Zij moesten worden zichtbaar gemaakt om te kunnen zijn "tot tekenen en tot gezette tijden en tot dagen en jaren." Op de vijfde dag wordt het iets ingewikkelder. De aanvankelijke aankondiging luidt: "Dat de aarde voortbrengt ...", maar wat er gebeurde is tweeledig:

"En God schiep de grote walvissen, en alle wremelende levende ziel, welke de wateren overvloediglijk voortbrachten ..." (Genesis 1 : 21)

Zoals op de derde dag de aarde voortbracht, zo bracht op de vijfde dag de zee voort. Dat was wat God zei dat er gebeuren moest. En zo gebeurde het ook: de wateren brachten voort. Maar van wat de wateren voortbrachten wordt in ditzelfde vers eveneens gezegd dat het door God geschapen werd: "En God schiep ..., welke de wateren overvloediglijk voortbrachten." Zoals zo dikwijls dienen wij ons nu niet af te vragen welke van de twee beweringen juist is, maar waarom zij beiden juist zijn. Doch voor we deze vraag beantwoorden gaan we eerst door naar de zesde dag.

Op de zesde dag luidt het voornemen van God: "Laat ons mensen maken. Het woord "scheppen" wordt hier nog niet gebruikt, maar weer hetzelfde "maken" (asah) in de zin van "gereedmaken". Het is geen maken uit niets, maar een maken uit iets. Waaruit de mens gemaakt werd, wordt gezegd in het volgende hoofdstuk:

"En de Heere God had de mens geformeerd uit het stof der aardbodem ..." (Genesis 2 : 7)

Ook hier wordt het woord "scheppen" niet gebruikt, maar "formeren" (Hebreeuws "yatsar"), dat wil zeggen "vormgeven". Waar het om gaat is dat van de mens wordt gezegd dat hij is gemaakt uit het stof der aarde. Uit reeds bestaande materie dus. En precies dat is ook de strekking van het werk van de vijfde dag. De wateren brachten voort. De vissen werden dus gemaakt uit reeds bestaande materie. Het was een maken uit iets. En voor zover dieren en mensen gemaakt werden uit bestaande materie is er geen sprake van "scheppen", maar van "maken" of "formeren". Nu blijft echter de vraag waarom het mogelijk is dat er toch sprake is van "scheppen" op de vijfde en ook op de zesde dag, want er staat toch:

”En God schiep de mens naar Zijn beeld ...” (Genesis 1 : 27)

Het antwoord is tweeledig. In de eerste plaats moet worden gesteld dat "schepping" verband houdt met een oorspronkelijke creatie. Het gebruik van dit woord in verband met het werk van de vijfde en de zesde dag houdt dus in dat het een oorspronkelijke schepping betrof. De schepselen van deze dagen, de dieren en de mens, waren dus origineel en daarom geen voortzetting van iets wat al eerder had bestaan. De uitdrukking "woest en ledig" in vers 2 wees immers op de verdwijning van alle leven. Het leven van de dieren en de mens kan dus geen voortzetting geweest zijn van een reeds bestaand leven en is daarom het resultaat van een directe scheppingsdaad. Maar voor hun lichamen werd wel degelijk de materie van de oude aarde als grondstof gebruikt. In de tweede plaats moet het ons opgevallen zijn dat de schepselen van de vijfde en de zesde dag een bijzonder soort leven bezitten dat hen onderscheidt van de werken van de eerste vier dagen. Zowel van de dieren als de mens wordt immers gezegd dat zij "zielen" zijn. Wat een ziel precies is kunnen we hier helaas niet in details bespreken. Maar de belangrijkste bijzonderheid van een ziel moeten we hier toch noemen. Deze is te vinden in de woorden:

”En de Heere God had de mens geformeerd uit het stof der aardbodem, en in zijn neusgaten geblazen de adem des levens, alzo werd de mens tot levende ziel.” (Genesis 2 : 7)

Duidelijk is dat dit vers het totale beeld geeft van de wording van de mens. En deze wording heeft twee verschillende aspecten. De eerste fase van dit proces was het formeren van een lichaam uit de aardbodem. Dit was een maken uit iets en dus nog geen schepping. Maar de mens was nog niet voltooid. De volgende fase is immers het blazen van "de geest der levens" (want zo zou het moeten worden vertaald) in het eerder geformeerde lichaam. Het resultaat van deze tweede fase is niet het ontstaan van een lichaam, maar de transformatie van dat lichaam tot ziel. De gevolgtrekking ligt voor de hand: Een ziel is een uit de aarde geformeerd lichaam, waarin "geest der levens" is geblazen. Wat die "geest der levens" precies is doet er hier in feite niet toe. Het gaat er maar om dat "geest" en "leven" in de Schrift synoniem zijn en dat de levende ziel slechts tot stand komt doordat God van buiten af geest - namelijk leven - in een dood lichaam geeft. Het leven als zodanig komt dus niet voort uit de zienlijke, materiële wereld, maar uit de onzienlijke. Uit de mond van God Zelf. Precies zoals we dat ook elders in de Schrift herhaaldelijk vermeld vinden. We zien dus dat de werken van de vijfde en

zesde dag "maaksels" waren die werden voortgebracht uit de wateren en uit het stof der aarde. Maar bovendien waren het oorspronkelijke scheppingen omdat het leven van deze zielen niet afkomstig was uit reeds bestaand aardse leven, maar uit de mond van God Zelf. Want "alzo werd de mens tot levende ziel". Samenvattend kunnen we nu vaststellen dat alle werken der zes dagen werden voortgebracht uit de oude, "over lang" bestaande stofelijke wereld. De enige aanmerking die we hierbij moeten maken is dat het werk van de vijfde en zesde dag, namelijk de wording van dieren en mensen, tegelijkertijd een oorspronkelijke schepping was. Slechts op deze twee dagen is er naast "maken" ("asah") sprake van "scheppen" (bara). En het betreft dan de komst van nieuw leven van God in overigens levenloze, oude, aardse materie. Dat het werk der zes dagen niets van doen heeft met de oorspronkelijk schepping van de wereld als zodanig blijkt dus niet alleen uit de voorafgaande eerste twee verzen van Genesis, maar ook uit de beschrijving van die dagen zelf. Deze hele week was een week van activiteit van God in een geoordeelde en verwoeste wereld. Het was een werk van herstel. Het was de restitutie van een gevallen wereld. Het was de geboorte van de wereld zoals wij haar kennen. En zo staat het ook:

"Dit zijn de geboorten des hemels en der aarde, als zij geschapen werden." (Genesis 2 : 4)

Ook dit omstreden vers bevestigt al het voorafgaande. Het woord "geboorten" (Hebreeuws "tholdoth") wordt soms ook vertaald met "geschiedenis", "wording" of zelfs "geslachtsregister". De werkelijke betekenis is in het Nederlands namelijk moeilijk uit te drukken. Het is zoiets als "wordings-geschiedenis". Het duidt op het tot stand komen van iets, maar tevens op een bepaalde periode. Het wijst op een ontwikkelingsproces, zoals een geslachtsregister een "ontwikkelingsproces" is. En daarom kan het opgevat worden als geboorte, want een "geboorte" in Bijbelse zin houdt tevens de gehele zwangerschapsperiode in. Het gaat dus om het totale wordingsproces. Dat er in de zes dagen sprake is van een dergelijk wordingsproces is zonneklaar. Vanwaar dan echter de toevoeging "als zij geschapen werden"? Die schepping gebeurde immers niet in de zes dagen? Ook hier is het antwoord niet moeilijk. De uitdrukking "als zij geschapen werden" is de vertaling van "behibaram". Letterlijk betekent het zoveel als "in verband met hun schepping". Het drukt alleen maar uit dat er verband bestaat tussen het werk van de zes dagen en de schepping "in den beginne". Het onderhavige vers kijkt na zeven dagen als het ware achterom en zegt: Dit is de wordingsgeschiedenis van de hemel en de aarde en doelt daarbij op

de afgelopen week. En vervolgens staat er dan: "In verband met hun schepping", waarbij nog verder terug gekeken wordt. Het ziet namelijk op het allereerste vers van Genesis. Dat is de letterlijke betekenis van dit vers. Het staat er als afsluiting van de zeven dagen en noemt in een terugblik dus eerst het werk van de gepasseerde week en vervolgens het voorafgaande werk van "den beginne". Want het verband tussen het werk der zes dagen en het scheppingswerk is dat het werk der zes dagen slechts mogelijk was, omdat er eerder, veel eerder, al een hemel en een aarde waren geschapen.

Om kort te gaan: Eerst was er de oorspronkelijke schepping uit Genesis 1 : 1. Vervolgens komen de zeven dagen van herstel doordat de Schepper Zich bezighoudt met de inmiddels gevallen schepping. Het werk van deze week wordt genoemd: "de geboorten des hemels en der aarde", want een geboorte komt tot stand uit iets dat er al eerder was.

Zuurdesem

Het lijkt geen enkele twijfel dat de Schrift leert dat de wedergeboorte van de mens noodzakelijk is vanwege de onvolkomenheid van de natuurlijke geboorte. Door de natuurlijke geboorte en afstamming uit de zondaar Adam is de mens al een zondaar van de moederschoot aan, ongeacht of hij zelf reeds bewust heeft gezondigd. We hebben gezien hoe de mens geen zondaar wordt door te zondigen, maar hoe hij zondigt omdat hij een zondaar is. Hij kan eenvoudig niet anders. Hij is als zondaar geboren. En daarom moet hij worden wedergeboren. Wanneer bovendien de Schrift leert dat de gehele schepping, namelijk hemel en aarde, zal worden wedergeboren moet het duidelijk zijn dat er met de geboorte van deze wereld iets mis was. Voorop staat dat de oorspronkelijke schepping van hemel en aarde volmaakt was. God scheidt nu eenmaal geen onvolmaakte dingen. Dat dit geen tegenstrijdigheid is hebben we al gezien. De oorspronkelijke schepping vinden we immers vermeld in Genesis 1 : 1 en we hebben geen reden om aan de volkomenheid van die schepping te twijfelen. Of we zouden moeten twijfelen aan de volmaaktheid van God. Maar schepping en geboorte zijn niet hetzelfde. De schepping van de wereld vinden we genoemd in het eerste vers van de Bijbel; de geboorte vinden we vervolgens in het werk van de zes dagen. Het verschil tussen beiden is niet zo moeilijk. Scheppen wordt gewoonlijk gedefinieerd als het maken van iets uit niets. Een betere definitie is echter het maken van zienlijke dingen uit onzienlijke dingen. De oorspronkelijke schepping vond haar oorsprong in de onzienlijke dingen,

"... also dat de dingen, die men ziet, niet geworden zijn uit de dingen, die gezien worden." (Hebreeën 11 : 3)

Bij een geboorte liggen de zaken echter anders. Daarbij worden namelijk zienlijke dingen voortgebracht uit zienlijke dingen. En dat is wat er gedurende de zes dagen gebeurde. De wateren en de aarde brachten voort. Geen schepping dus, maar geboorte. Een andere bijzonderheid van een geboorte is dat het geborene feitelijk voortkomt uit twee dingen. Een geboorte kent immers zowel een mannelijke als een vrouwelijke oorsprong. Uitgaande van de Bijbel moet het duidelijk zijn dat het leven dat wordt geboren in eerste instantie afkomstig is van de man. Dit van de man afkomstige leven wordt geplaatst in de vrouw, die het verder ontwikkelt. De tweede en laatste fase is het verschijnen van het nieuwe leven uit de vrouw. Maar hoewel in wat wij een geboorte noemen slechts de vrouw een actief en "zienlijk" aandeel heeft, is het geborene wel degelijk afkomstig van de "onzienlijke" man. Dit gehele voortplantingsproces valt onder de Schriftuurlijke betekenis van het woord "geboorte". Het gaat er nu om dat een geboorte zowel een mannelijke als een vrouwelijke of zo u wilt een "onzienlijke" en een "zienlijke" oorsprong heeft. Deze dubbele oorsprong is natuurlijk niet terug te vinden in het scheppingswerk van het eerste vers van de Bijbel, omdat dat geen geboorte was. Maar we vinden het wel degelijk in het werk van de zes dagen. De mannelijke oorsprong van de werken dezer dagen ligt uiteraard bij God Zelf. Het spreken van God was de aanleiding tot het verschijnen van het licht, het uitspannel, het droge land, de plantenwereld, de hemellichamen, de dieren en de mens. Maar ook is er sprake van een vrouwelijke, zienlijke oorsprong. Want al deze werken kwamen inderdaad voort uit de lege en duistere "moeder aarde". Hier treffen we het zo dikwijls herhaalde Bijbelse beeld aan van de onvruchtbare vrouw die door een wonder van God toch voortbrengt. Misschien zijn we eraan gewend dat dit beeld van de onvruchtbare vrouw verband houdt met de natuurlijke zondige mens, die door een wonder van God toch vrucht draagt voor de eeuwigheid. In dat geval is het maar een kleine stap van de natuurlijke mens naar de totale oude natuur, de gehele oude schepping. Want inderdaad, deze woeste, ledige en duistere wereld droeg door een wonder van God weer vrucht. Dat is het werk van de zes dagen. Het was de geboorte van de hemelen en de aarde zoals wij die nu kennen. Het is onze huidige wereld met haar dubbele afkomst.

Op dit moment moeten wij ons realiseren dat hier nog geen sprake is van wedergeboorte, maar van geboorte. De schepping uit het eerste vers was immers geen geboorte. Het werk van de zes dagen was daarom niet de

tweede geboorte, maar de eerste. En met deze eerste geboorte was iets mis, waardoor wedergeboorte noodzakelijk was. Wat er mis was met deze eerste geboorte lijkt me duidelijk. Op de "mannelijke" afkomst behoeven we vanzelfsprekend geen aanmerkingen te maken. Op de vrouwelijke des te meer. De vrouw is in dit geval immers de wereld van Genesis 1 : 2. De aarde die "woestheid en ledigheid en duisternis" was geworden "wegens het verschijnen van de afgrond". Het was een in zonde gevallen wereld die verwoest en geledigd was en bovendien nog steeds lag in de macht van satan. Want nergens lezen we dat er daarin iets werd veranderd. En precies zoals de positie van een mens wordt bepaald door zijn afkomst uit een gevallen Adam, zo werd de positie van deze tegenwoordige wereld bepaald door haar afkomst uit een gevallen schepping. Zoals de mens door zijn geboorte erfelijk belast is, zo is de huidige wereld door haar geboorte erfelijk belast. En dat is wat de Schrift ook uitdrukkelijk leert. Deze Bijbelse gedachtegang is het eenvoudigst te volgen aan de hand van de persoon van Adam. Adam die als vrucht van het werk der zesde dag, evenals de werken van alle andere dagen, voortkwam uit deze gevallen wereld. Wat voor Adam gold, geldt dus uiteraard ook voor het werk van alle voorgaande dagen. Over Adam lezen we dat hij de volgende drie opdrachten krijgt:

1. De aarde te onderwerpen en over haar te heersen (1 : 28)
2. De hof van Eden te bouwen en te bewaren (2 : 15) en
3. Niet te eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads, op straffe des doods (2 : 17)

Het is van het grootste belang te onderscheiden tegen welke achtergrond onze natuurlijke stamvader hier werd geplaatst. Het decor is zoals gezegd geen voltooide schepping waarop Adam als ornament, als opperste versiering, werd geplaatst. Voorzover hij de "kroon der schepping" was of droeg, was die kroon geen decoratieve versiering, maar een loodzware last. Adam was Gods bruggenhoofd op een God vijandige aarde. Hij was door God geplaatst op een oude schepping die door Hem weliswaar was gerenoveerd, maar die nog steeds en tot op de huidige dag in de macht van satan ligt. Dit is de logische consequentie van de restitutie-leer; de opvatting dat de zondeval van satan en zijn rijk, waaronder de aarde, zich afspeelde in Genesis 1 : 2 en dat de zeven dagen in feite dagen van herstel waren.

Alleen tegen deze achtergrond is de drievoudige opdracht van Adam te verklaren. Als God tegen hem zegt dat hij eerst de aarde moet onderwerpen en dan over haar heersen, impliceert dit, aangezien men slechts vijanden

onderwerpt, dat de aarde in wezen vijandig stond tegenover God en het nieuwste werk Zijner handen. Wanneer we tot dusver simpelweg de Bijbel als Gods woord geloven hoeft het absoluut geen verbazing te wekken dat we enige verzen verder lezen dat zich op die God vijandige aarde een boom bevindt die niet aan Gods eisen voldoet. De boom was immers voortgebracht door de aarde. Dat staat er tenminste in Genesis 1 : 12. De ingewikkelde vragen en nog ingewikkelder theorieën omtrent de oorsprong van deze boom (God of satan), omtrent het zogenaamde proefgebod en omtrent het recht van God om de mens aan een dergelijke verleiding bloot te stellen, zijn hoofdzakelijk het gevolg van het niet goed lezen of het niet willen geloven wat God ons openbaart. Adam had de opdracht om een vijandige wereld te onderwerpen en in naam van God daarover te heersen. Hij had de opdracht om strijd te voeren. De manier waarop die strijd moest worden geleverd wordt nader omschreven:

”Zo nam de Heere God de mens en zette hem in de hof van Eden, om die te bouwen en die te bewaren.” (Genesis 2 : 15)

God zette Adam niet zomaar ergens neer, maar plaatste hem in een hof die Hij volgens het achtste vers Zelf had geplant, met de opdracht om die hof te bouwen. Adam moest de hof uitbreiden, groter maken. Dit komt treffend overeen met de eerder genoemde opdracht om de aarde te onderwerpen. Hij moest van de aarde een hof maken. Dit houdt natuurlijk in dat de aarde geen hof was, maar nog moest worden. Bovendien moest deze uit te breiden hof door Adam worden bewaard. Dit wil in de eerste plaats zeggen dat de schoonheid van de hof op het oorspronkelijke en dus Goddelijke niveau diende te worden gehandhaafd. In de tweede plaats betekent het dat, aangezien er speciaal iemand ter verzorging en ter bewaring voor moest worden aangesteld, de hof van nature de neiging had om te verwoekeren. In de derde plaats wijst de opdracht tot bewaking op de aanwezigheid van een machtige vijand. Kortom, zo mooi en vredig en zonnig als het weleens wordt gepresenteerd was het allemaal niet. Want laten we vooral beseffen dat deze drievoudige opdracht aan Adam werd gegeven nog vóór zijn zondeval. De hier geschilderde situatie is de situatie van voor de val van de mens. Maar Adam faalde. Ook hij werd verleid door satan, de "god dezer eeuw". (2 Korinthe 4 : 4) Hij werd een zondaar die niet tot enig goed in staat was, (Romeinen 3 : 10-18) daarbij al zijn afstammelingen in zijn val meeslepende. De mens Adam en in hem de mensheid, zondigde en miste zo zijn oorspronkelijk doel, namelijk het in Gods naam onderwerpen van de vijandige aarde. De meest voor de hand liggende vraag is nu: Waarom

faalde Adam? Vanzelfsprekend behoort deze vraag beantwoord te worden vanuit de Schrift zelf en buiten de talrijke menselijke filosofieën om. De vraag waarom Adam faalde wordt in principe beantwoord door de apostel Paulus, als hij zegt:

”De eerste mens is uit de aarde, aards.” (1 Korinthe 15 : 47)

Natuurlijk is dit een verwijzing naar Genesis:

”En de Heere God had de mens geformeerd uit het stof der aarde ...”
(Genesis 2 : 7)

Een Joodse overlevering wijst erop dat het Hebreeuwse woord dat in dit laatste vers vertaald is met "aarde" of "aardbodem", gespeld wordt als A-D-M-H, terwijl Adam gespeld wordt als A-D-M. Het woord voor "aardbodem" is door de toevoeging van de letter "H" in feite de vrouwelijke vorm van het woord Adam, dat dikwijls met "mens" wordt vertaald. ADaM werd dus geschapen uit ADaMaH. De oude, onder de macht van satan gevallen aarde, leverde de materie waaruit Adam werd geformeerd en vervulde zo haar rol als "moeder aarde". De eerste mens (Adam) was uit de aarde (adamah) aards. En omdat hij uit stof, de materie die onder de macht van satan de slang ligt, was "geboren" of "geformeerd", keerde hij terug onder de macht van satan. Want dat staat er toch uitdrukkelijk:

”In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot de aarde wederkeert, dewijl gij daaruit genomen zijt, want gij zijt stof, en gij zult tot stof wederkeren.” (Genesis 3 : 19)

Nu stelt de Bijbel ontegenzeggelijk dat de dood het gevolg is van de zonde. Toch leert dit vers in twee stellingen dat de dood van de mens het gevolg is van zijn oorsprong:

1. Hij keert tot de aarde weder omdat hij daaruit genomen is.
2. Hij keert tot stof weder, omdat hij stof is.

Merkwaardig is dat dit vers helemaal niet over de zonde als oorzaak van de dood spreekt. En opnieuw dienen wij ons niet af te vragen welke van de twee opvattingen de juiste is, maar waarom zij beiden juist zijn. Waarom de mens zowel door zijn afkomst als door de zonde stierf. Want beiden zijn puur Bijbels. De enige conclusie die kan worden getrokken is dat als de

zonde werkelijk de aanleiding tot de dood is, de zonde in de mens zijn oorsprong vindt in zijn aardse en stoffelijke afkomst. Anders gezegd: Wanneer de Bijbel zowel de aardse afkomst als de zonde opgeeft als oorzaak voor de dood, dan moet de zonde veroorzaakt zijn door de aardse afkomst. Of nog eenvoudiger: De stoffelijke oorsprong veroorzaakte de zonde en de zonde veroorzaakte de dood. Want zoals alle mensen zondaren zijn, omdat zij werden geboren of geformeerd uit hun zondige ouders, zo werd Adam een zondaar, omdat hij werd geboren of geformeerd uit het stof der aarde.

Deze waarheid alleen al zou kunnen worden aangevoerd als onomstotelijk bewijs van de restitutie-leer. Hier wordt immers het bewijs geleverd dat de aarde reeds voor de zondeval van Adam in de macht van de zonde was gevallen. De enige vroegere gelegenheid voor een dergelijke val van de schepping is slechts te vinden in Genesis 1 : 2. Een illustratie van deze waarheid vinden we in het bekende Bijbelse beeld van het zuurdesem. Zuurdesem is een type van de zonde en valse leringen en dus van de oude natuur in het algemeen.

”Weet gij niet, dat een weinig zuurdesem het gehele deeg zuur maakt? Zuivert dan de oude zuurdesem uit, opdat gij een nieuw deeg zijn moogt.” (1 Korinthe 5 : 6-8)

Het zuurdesem is hier heel duidelijk een type van de oude mens, de oude zondige natuur. Dit heeft echter niet slechts betrekking op de menselijke natuur, maar in wezen op de gehele oude natuur als zodanig. Hier wordt een universele waarheid geopenbaard. Want wat is zuurdesem? Dit zuurdesem dat het hele deeg doorzuurt is niets anders dan een stukje deeg van de vorige dag. Het nieuwe deeg wordt zuur en gaat gisten doordat er een stukje deeg van de vorige dag in verwerkt is. Zo is het met de tegenwoordige wereld waarover de Schrift spreekt. En zo is het met de mens. Ieder mens is een zondaar, omdat hij iets van de vorige dag, de vorige generatie in zich heeft. Is het bovendien niet veelzeggend dat alle bederf in de wereld veroorzaakt wordt door zuren en meer speciaal door de werking van zuurstof, terwijl de natuurlijke mens zonder zuurstof juist niet kan leven?

Deze wereld is een verzuurde - zondige - wereld, omdat zij iets uit de in zonde gevallen wereld van Genesis 1 : 2 in zich heeft. Adam werd een zondaar omdat hij was geformeerd uit het stof van een gevallen schepping. Maar precies hetzelfde geldt voor het werk van de andere dagen. De gehele wereld, zoals wij haar vandaag kennen, werd geboren uit dezelfde "moeder

aarde" als waaruit Adam werd geformeerd. Daarom ligt deze wereld door haar geboorte net als ooit Adam in de macht van satan en de zonde. En de enige remedie die de Schrift kent is wedergeboorte door het verzoeningswerk van de Here Jezus Christus.

Het zaad der wedergeboorte

Inmiddels hebben we gezien hoe de Schrift bijzonder veel nadruk legt op de "vrouwelijke" afkomst van de tegenwoordige wereld. De wereld, zoals wij haar kennen en bestuderen, werd geboren uit een gevallen schepping en ligt daardoor onder de vloek. Het is echter de Schepper Zelf die voorziet in de verlossing van niet slechts de mensheid, maar van de gehele schepping. Van "het Lam Gods" wordt gezegd dat het de "zonden der wereld" wegneemt. Niet alleen de mens, maar de gehele schepping wordt door Hem van zonden verlost. Want:

"God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende."
(2 Korinthe 5 : 19)

Zoveel nadruk als de Schrift legt op de "vrouwelijke" oorsprong van de geboorte der wereld, zoveel nadruk wordt er ook gelegd op de "mannelijke" oorsprong van de wedergeboorte der wereld. Ten overvloed moet ik er nogmaals op wijzen dat het Griekse "gennao", dat wordt vertaald met "geboorte", verband houdt met het totale voortplantingsproces. Het wijst, anders dan in het Nederlands, niet alleen op het vrouwelijke, maar ook op het mannelijke aandeel. Juist in verband met de wedergeboorte beklemtoont het Woord van God deze "mannelijke" afkomst. We zien dat bijvoorbeeld in de woorden van Jacobus:

"Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der Waarheid, opdat wij zouden zijn tot eerstelingen Zijner schepselen." (Jakobus 1 : 18)

De vertaling van "gennao" met "baren" levert hier een nogal vreemde combinatie op. In het Nederlands kan men immers niet zeggen dat een man baart. Het moet dan ook duidelijk zijn dat Jakobus doelt op het "mannelijk" aandeel in de voortplanting. Niet de bevalling, maar de verwekking is hier aan de orde. Voor zover het nieuwe leven GEBAARD wordt komt het voort uit de "vrouwelijke" oude natuur. Maar het nieuwe leven zelf werd VERWEKT door het "mannelijke" zaad. Dit verschil tussen baren en verwekken bestaat dus alleen in onze taal. In de Schrift worden beide begrippen

door hetzelfde woord weergegeven. Ook de woorden van de apostel Petrus bevestigen deze waarheid:

”Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Tot een onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemel bewaard is voor u.” (1 Petrus 1 : 3, 4)

Ook hier wordt God Zelf genoemd als de Mannelijke Verwekker van wat wordt wedergeboren. Volgens de regels van de Nederlandse taal zou in de vertaling in plaats van "wedergeboren" het woord "wederverwekt" gebruikt moeten zijn. Het wijst op God Zelf als de Gever van het nieuwe leven en legt daardoor de nadruk op de onverderfelijkheid, onbevlekkelijkheid en onverwelkelijkheid van de nieuwe schepping. Ditzelfde komen we ook tegen in de enige andere tekst waarin Petrus de wedergeboorte noemt:

”Gij, die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar *uit* onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God. Want het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid, en dit is het Woord, dat onder u verkondigd is.” (1 Petrus 1 : 23-25)

Dat hier sprake is van een "mannelijke" oorsprong en dus van "wederverwekking" blijkt uit het noemen van het zaad. Het zaad waaruit de nieuwe schepping voortkomt. En nu komen we op bekend terrein. Reeds in verband met de persoonlijke wedergeboorte hebben we gezien hoe de nieuwe natuur wordt voortgebracht door een geestelijk - dus in wezen onzienlijk - zaad. Petrus laat er geen twijfel over bestaan Wie of Wat dat zaad is. In het aangehaalde Schriftgedeelte noemt hij dit zaad "het levende en eeuwig blijvende Woord van God". Natuurlijk is dit Woord van God onder andere de Bijbel Zelf. Het is ook het Evangelie, de blijde boodschap van verlossing door het verzoeningswerk van Christus. Ieder die deze boodschap in geloof aanvaardt, wordt wedergeboren tot een nieuwe schepping in Christus. We hebben dit al eerder besproken. Op deze plaats gaat het me echter niet primair om de persoonlijke wedergeboorte, maar om de wedergeboorte van de wereld in haar geheel. In dit verband kan men natuurlijk moeilijk zeggen dat de wereld door geloof in het Evangelie van Christus wordt wedergeboren. Hoe zou een dier, een steen of de zee geloven in een gepredikte boodschap? Maar zo zegt de Bijbel het ook niet. Wat de Schrift leert is dat het levende en eeuwig blijvende Woord van God het "zaad der wedergeboorte"

is. Het Woord van God is niet slechts het Evangelie, het is niet slechts de Bijbel. Van het Evangelie kan niet worden gezegd dat het eeuwig blijft. Dat zou immers betekenen dat er ook in de eeuwigheid zondaren zouden zijn die moeten worden verlost. Nee, dit eeuwig blijvende Woord van God is Niemand anders dan Christus Zelf, over Wie bijvoorbeeld Johannes schrijft:

”In de beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is. In Hetzelve was het leven ... En het Woord is vleesgeworden, en heeft onder ons gewoond ...” (Johannes 1 : 1-4, 14)

Dit Woord van God is een Persoon. De prediking van het Woord van God is daarom ook de prediking van een Persoon. Het is Christus Zelf. Hij is Degene door Wie alle dingen gemaakt zijn. Hij was "in den beginne" de Schepper van hemel en aarde. Maar tevens is Hij de Verlosser der wereld. Hij is niet alleen de Grondlegger van de oorspronkelijke schepping, maar ook van de nieuwe schepping. Door Hem, als het Woord van God, kwam de oude schepping tot stand. Dat is wat de apostel Johannes uitdrukkelijk stelt. "In den beginne was het Woord". Het houdt verband met de oorspronkelijke schepping in Genesis 1 : 1. Door Hem, als het Woord van God, werd de huidige wereld gedurende de zeven dagen geboren uit de gevallen oerschepping. Reeds hier zien we de verwekkende kracht van het Woord van God. Want het Woord is niet alleen "het Zaad der wedergeboorte", maar eveneens "het Zaad der geboorte". Het werk in deze week kwam immers tot stand door het spreken van God. Door Hem zal vervolgens ook de nieuwe schepping tot stand komen. Want het "Zaad der wedergeboorte" is volgens Petrus "het levende en eeuwig blijvende Woord van God" en volgens Johannes is het Woord van God Christus Zelf. Deze drie belangrijkste fasen in de geschiedenis van de wereld worden door de apostel Paulus in de juiste volgorde besproken. Deze fasen zijn achtereenvolgens:

1. De schepping "in den beginne" door het Woord;
2. De geboorte gedurende de zeven dagen door het Woord;
3. De wedergeboorte in de toekomst door het Woord.

De schepping volgens Genesis 1 : 1 stelt de apostel als volgt aan de orde:

”Want door Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen,

hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten, alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen, en Hij is voor alle dingen ..." (Kolossenzen 1 : 16, 17)

De schepping werd voortgebracht door het Woord, het spreken van God. Daarom wordt er van Christus gezegd dat Hij de Schepper is van hemel en aarde. Want zonder het Woord is geen ding gemaakt dat gemaakt is. Alle dingen zijn door Hem geschapen. Maar dat niet alleen. Alle dingen zijn ook "tot Hem", namelijk ten behoeve van Hem, geschapen. De schepping is er dus voor de Schepper. Zij is er tot eer van de Schepper. Zij is er om Hem te dienen. De val van de schepping onder de macht van satan was dan ook in de eerste plaats een verlies voor de Schepper Zelf. Daarom was Hij het ook Zelf Die "is gekomen om te zoeken en zalig te maken, wat verloren was." (Lukas 19 : 10; Matthéüs 18 : 11) En "wat verloren was", was niet alleen de mensheid, maar de gehele wereld. De geboorte gedurende de zeven dagen wordt in het onmiddellijk volgende vers genoemd:

"... en alle dingen bestaan te zamen door Hem." (Kolossenzen 1 : 17)

Niet het ontstaan, maar het bestaan heeft de apostel hier in gedachten. Hij spreekt niet over wat er lang geleden "in de beginne" is gebeurd. Integendeel, het gaat over de huidige situatie van de wereld. De tegenwoordige wereld bestaat eveneens door het werk van Christus. Dit vers is geen herhaling van het voorafgaande, maar het vermeldt een onafhankelijke waarheid. De waarheid dat de wereld, zoals hij nu bestaat, door Christus "verwekt" is. Het ziet niet zoals het voorgaande vers op het scheppingswerk, maar op de verwekking - de geboorte, van de huidige wereld uit de "woestheid en ledigheid en duisternis" van het tweede vers van Genesis. De wedergeboorte der wereld komt direct hierna aan de orde, als de apostel schrijft:

"En Hij is het hoofd des lichaams, *namelijk* der Gemeente, Hij, Die het Begin is, de Eerstgeborene uit de doden ..." (Kolossenzen 1 : 18)

Paulus spreekt hier inderdaad nog niet over de toekomstige wedergeboorte van de gehele wereld. Dat komt pas in het volgende vers. Hij spreekt echter al wel over dat aspect van de wedergeboorte dat reeds tot stand is gekomen. Want iemand die in Christus is, is nu al een nieuwe schepping. (2 Korinthe 5 : 17) Deze nu reeds wedergeboren gelovigen vormen tezamen het Lichaam van Christus, waar dit vers over spreekt. Het gaat dus wel degelijk over wedergeboorte. Dit blijkt ook uit het noemen van de opstanding

van Christus. Zoals we eerder hebben gezien is de opstanding van Christus de voorwaarde voor de wedergeboorte van de totale schepping. Alle dingen worden "wedergeboren door de opstanding van Jezus Christus uit de doden." (1 Petrus 1 : 3) Zoals gezegd zijn opstanding en wedergeboorte in feite identiek. Daarom gebruikt Paulus in dit vers in plaats van "opstanding" het woord "geboren worden". Christus is de "Eerstgeborene uit de doden". Hij is daardoor de Eersteling en Schepper van de nieuwe Schepping die door wedergeboorte tot stand komt. De conclusie die Paulus trekt is zeer duidelijk. Het bovenstaande vers wordt besloten met:

"... opdat Hij in allen alles de Eerste zou zijn." (Kolossenzen 1 : 18)

De meeste Bijbelvertalingen geven hier "alles" of "alle dingen" in plaats van "allen". En zo hoort het ook. De apostel denkt hier niet aan personen, maar aan dingen. Hij denkt aan de drie dingen die hij in de voorgaande verzen heeft opgesomd. In elk van die drie dingen is Christus de Eerste. Als "het Woord" is Hij de Eerste in verband met de oorspronkelijke Schepping (vers 16). Als "het Woord" was Hij de eerste in verband met de geboorte gedurende de week van "restitutie" (vers 17). Als "het Woord" was Hij de Eerste in verband met de wedergeboorte (vers 18). Hij, de Schepper van hemel en aarde - Christus Jezus - is "het zaad der wedergeboorte", de Grondlegger van de nieuwe schepping, door Zijn lijden en sterven, maar bovenal door Zijn opstanding uit de doden. Vandaar de inhoud van het volgende vers in dezelfde brief:

"En dat Hij, door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, door Hem, *zeg ik*, alle dingen verzoenen zou tot Zichzelf, hetzij de dingen, die op de aarde, hetzij de dingen, die in de hemelen zijn." (Kolossenzen 1 : 20)

Hier spreekt de apostel bepaald niet alleen over de verlossing van zondaren. Het gaat over "alle dingen". Over de hemelen en de aarde. Van deze totale schepping wordt gezegd dat zij met God verzoend wordt "door het bloed des kruises". De oorspronkelijke zowel als de huidige wereld waren bestemd "voor Hem". Zij waren tot eer van zijn Naam. Maar sinds de val van satan lag de gehele schepping in de macht van satan en diende hem in plaats van haar Schepper. Door het verzoeningswerk van Christus zal de wereld evenwel worden wedergeboren "tot hem". De schepping zal uiteindelijk toch weer functioneren tot eer van de Schepper. De Schepper die de wereld niet alleen schiep, maar haar door wedergeboorte ook verlost uit de klauwen van "de overste dezer wereld".

Het eerste en het tweede

”Hij neemt het eerste weg om het tweede te stellen.” (Hebreeën 10 : 9)

In het voorgaande hebben we enige tijd stil gestaan bij de overeenkomst tussen de geboorte en de wedergeboorte van de wereld. In beide gevallen wordt Christus genoemd als de Eersteling. In beide gevallen is Hij het Zaad, de Verwekker. Dit moet onze ogen echter niet sluiten voor het elementaire onderscheid tussen deze geboorte en wedergeboorte. Dit verschil is immers dat wedergeboorte slechts volgt op de dood. Kort samengevat zouden we kunnen zeggen dat geboorte een leven voor de dood teweegbrengt, terwijl wedergeboorte een leven brengt na de dood. Tussen geboorte en wedergeboorte ligt de dood. Elementair voor de wedergeboorte is immers dat het een opstanding is. Een geboren leven heeft de dood voor zich; een wedergeboren leven heeft de dood achter zich. Sprekend over de persoonlijke wedergeboorte zegt Paulus:

”Wetende, dat Christus, opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft, de dood heerst niet meer over Hem. Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven, en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode. Alzo ook gijlieden, houdt het daarvoor dat gij wel der zonde dood zijn, maar Gode levende zijt in Christus Jezus, onze Heere.” (Romeinen 6 : 9-11)

Het geweldige perspectief van een wedergeboren leven is dat er geen dood meer in het vooruitzicht ligt. De dood was eenmalig. De dood kwam over het oude geboren leven. Maar door de opstanding van en met Christus heeft de gelovige nieuw, onvergankelijk, onverderfelijk, onbevlekkelijk, onverwelkelijk, eeuwig leven ontvangen. Dit leven is immers het leven van Christus Zelf, Die de dood reeds lang geleden heeft ondergaan en overwonnen. Het is het leven dat elke gelovige door genade heeft ontvangen. Dit principe geldt vanzelfsprekend ook in verband met de geboorte en wedergeboorte van de wereld als zodanig. Het grote verschil tussen beide is dat de wereld gedurende de zes dagen werd geboren uit de "vrouwelijke" oude - zondige - wereld. Inderdaad, het "mannelijke" aandeel in deze "geboorte" werd ingebracht door het levende Woord van God, door Christus Zelf. Maar Hij was precies Dezelfde als de Schepper "in den beginne". Hij was niet veranderd. Hij had nog steeds hetzelfde leven als "in den beginne bij God". En de wereld was ook nog dezelfde als in den beginne. Zij was wel veranderd in de zin van gewijzigd. Maar zij was niet vervangen of vernieuwd.

De Schepper was nog dezelfde Schepper en de wereld was nog dezelfde wereld. En daarom was het werk van de zes dagen geen wedergeboorte. Voor wedergeboorte moet immers "de dood tussenbeide komen". En de dood kwam tussenbeide. Want de wedergeboorte is het resultaat van de opstanding van Christus. Sinds Zijn opstanding werd wedergeboorte voor de schepping mogelijk. Het "Zaad der wedergeboorte" is een Zaad dat eerst gestorven is. En daarmee zijn we weer terug bij de woorden van de Heer Zelf over het tarwegraan dat in de aarde moet vallen en sterven om vrucht te kunnen dragen. Hijzelf was dat tarwegraan. Hij viel in de aarde en stierf. Hij daalde in Zijn dood af naar "de benedenste delen der aarde" en werd vervolgens door Zijn opstanding het Zaad waaruit de schepping zal worden wedergeboren.

Men zou nu nog de vraag kunnen stellen waartoe het werk van de zes dagen dan diende. We kunnen er immers niet omheen dat God Zelf herhaalde malen over het werk der zes dagen getuigde dat het goed en zelfs zeer goed was. Het is een typisch menselijke vraag. Vanuit het standpunt van de Schepper Zelf ligt het antwoord voor de hand. Na de val van de oorspronkelijke schepping zou God bij wijze van spreken bij machte geweest zijn om haar niet slechts te veranderen in "woestheid en ledigheid en duisternis", maar ook om haar volkomen te vernietigen en te vervangen voor een totaal nieuwe. Een dergelijke vernietiging zou echter op zijn minst een overwinning van satan hebben betekend. God zou de strijd dan hebben verloren. De schepping zou definitief aan de macht van God zijn onttrokken. Dit is gelukkig niet gebeurd. In plaats daarvan gebruikt de Schepper deze gevallen wereld als orgaan om een nieuwe schepping voort te brengen. Deze nieuwe schepping zal niet zoals de oude uitsluitend uit God Zelf voortkomen, maar ook uit de oude schepping. Wedergeboorte is immers ook een geboorte. Ook wedergeboorte heeft een dubbele afkomst. De oude gevallen schepping vervult namelijk de rol van de moeder waaruit het nieuwe leven zal worden gebaard. Dat is waar Paulus op zinspeelt als hij zegt dat de gehele schepping in barensoed is. (Romeinen 8 : 22-24) De functie van het werk gedurende de zes dagen was die oude gevallen wereld gereed maken voor haar rol als moeder. Het was het wonder van God waardoor de onvruchtbare vrouw vruchtbaar werd. Door het werk van de zes dagen werd de zondige en onvruchtbare aarde weer vruchtbaar. De zwangerschap wachtte vervolgens op het tijdstip waarop het ware Tarwegraan in de aarde viel en stierf, terwijl de uiteindelijke bevalling wachtte op "de Jongste Dag". Waar het om gaat is dat de oorspronkelijke schepping door deze procedure een actief aandeel heeft in de totstandkoming van de nieuwe schepping.

De oude schepping werd niet vernietigd omdat zij door de opstand van satan nutteloos was geworden. Nee, de Schepper gebruikte haar om uit haar een nieuwe schepping voort te brengen. Daardoor vervult de oorspronkelijke schepping, ondanks alles, toch een functie in Gods grote werk voor de wereld. Ook hier moeten alle dingen meewerken ten goede. En dat is wat God ook zei over het werk van de zes dagen. Het was zeer goed, want het speelde een belangrijke rol in de wording van de herschepping. De wedergeboorte van de hemelen en de aarde.

Wat gold voor de in zonde gevallen wereld geldt trouwens eveneens voor de in zonde gevallen mens. De vraag die gesteld werd in verband met de oude schepping, kan ook gesteld worden in verband met de mens. Want waartoe werd Adam op deze aarde geplaatst als God wist dat Hij zou falen? Waartoe gaf God hem de opdracht om de aarde terug te veroveren op de vijand als al tevoren vaststond dat hij dat niet kon? Wel, de Bijbel leert ons inderdaad dat Adam een zondaar werd. Maar of hij faalde? Het hangt er maar vanaf hoe wij dat interpreteren. Want ook in dit geval bereikt God Zijn doel. Zoals Hij Zijn doel bereikte door de zondige schepping, zo bereikt Hij Zijn doel door de zondige Adam. Adam had de opdracht de aarde te onderwerpen en over haar te heersen. Maar het was niet zijn enige opdracht. Er was namelijk nog een opdracht die Adam reeds aan het begin van zijn leven meekreeg en die hij wel ten uitvoer bracht. Het volbrengen van die ene opdracht heeft er toe geleid dat Gods oorspronkelijke plan met de mens alsnog in vervulling zal gaan.

”... En God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt ...”

Zodra de mens gezondigd heeft tegen Zijn Schepper brengt God Adam deze opdracht in herinnering. (Genesis 3 : 15, 16) Er wordt direct gesproken over het nageslacht dat de mens zou voortbrengen, omdat het de enige hoop was die restte. Want het zaad van de vrouw zou volgens deze profetie de slang de kop vermorzelen. De strijd zou toch gevoerd moeten worden, niet door Adam, maar door zijn Zoon en Erfgenaam. Helaas wordt deze waarheid in onze bijbelvertalingen nogal versluierd doordat de uitdrukking "Ben ha Adam" steeds vertaald wordt met "Mensenzoon" of "Zoon des mensen". Correcter is: "Zoon van Adam". Deze Zoon van Adam is natuurlijk Niemand anders dan onze Here Jezus Christus. Hij werd geboren op grond van de eerste opdracht die Adam meekreeg. Hij is de Erfgenaam van Adam en daarom erft hij naar Bijbelse norm ook de beloften en opdrachten die Adam meekreeg. Denkt u maar aan de beloften en opdrachten aan Abraham die min

of meer automatisch overgingen op zijn nageslacht. Zich van Zijn positie bewust noemt de Heiland Zich dan ook bij voorkeur de "Zoon van Adam" (vertaald met "Zoon des Mensen"). Hij was de Erfgenaam van Adam en had dus de taak de wereld te onderwerpen en over haar te heersen. Hij had net als Adam de opdracht deze aarde te onttrekken aan de macht van satan, de slang. Daarom is Hij ook de Vredevorst Die de wereld rust zal brengen. Maar niet voordat de strijd volkomen is gestreden.

Dit verband tussen Adam en Christus wordt behalve in Romeinen 5 : 12-21 ook verklaard in 1 Korinthe 15 : 45, waar de Heer wordt aangeduid als "de laatste Adam". Hij is de laatste omdat Hij de Goddelijke opdracht zal volbrengen. Meer is niet nodig. In vers 47 wordt vervolgens verklaard waarom de eerste mens faalde en waarom de tweede Mens (de tweede Adam) slaagde:

"De eerste mens is uit de aarde, aards, de tweede mens is de Heere uit de hemel."

De schepping van Adam had slechts tot doel de volkomen verdorvenheid aan te tonen van de oude schepping waaruit hij was geformeerd. De zondeval van Adam bewees de noodzaak tot wedergeboorte, niet alleen van de mens, maar van de totale oude wereld. Adam faalde, want hij was uit de aarde aards. De tweede Adam slaagde omdat hij, hoewel uit de mens geboren, reeds existeerde voor de schepping; ja zelfs reeds voor de grondlegging der wereld. Hij is de Eeuwige, de "Ik Ben". Hij was niet uit de aarde, maar uit de hemel. Hij is:

"Het beeld des onzienlijken Gods, de Eerstgeborene aller creaturen."
(Kolossenzen 1 : 15)

"... en Hij is voor alle dingen." (Kolossenzen 1 : 17)

Daarom was in Hem geen "zuurdesem". Daarom ook is Hij de eerste en dus enige Erfgenaam van Adam. Hij had namelijk de oudste rechten omdat Hij ouder was dan Adam. Hoewel Hij de tweede mens of de tweede Adam wordt genoemd, bezit Hij als tweede toch het eerstgeboorterecht omdat Hij ouder is dan de eerste mens. Dat is dan ook de meest fundamentele verklaring van het zo dikwijls in de Schrift toegepaste principe dat de tweede zoon het eerstgeboorterecht verkrijgt. Wanneer we nu vanuit deze waarheid Genesis 1 : 28 weer lezen dienen we te beseffen dat de Heer Zelf al van

eeuwigheid af leefde op het tijdstip dat Adam zijn verantwoordelijkheden kreeg toebedeeld. Reeds toen stond vast dat niet hij, maar de Heer Zelf die als de Zoon van Adam in de wereld zou verschijnen, deze opdrachten zou volbrengen.

”Daarom komende in de wereld zegt Hij: ...zie Ik kom, om uw wil te doen, o God. Hij neemt het eerste weg, om het tweede te stellen.”
(Hebreeën 10 : 5-9; Psalm 40 : 8)

Niet Adam, maar de "Zoon van Adam" (Zoon des Mensen) zou de aarde onderwerpen en over haar heersen. De Zoon van Adam volbracht als de tweede Adam Gods wil. Niet de eerste Adam, maar de Tweede. God nam "het eerste weg om het tweede te stellen". Niet de eerste Oudtestamentische offers konden de zonden wegnemen, maar het laatste offer, Christus Zelf, kon dat. Niet de eerste mens kon Gods wil volbrengen, doch de Tweede kon dat. En zo zal ook de eerste schepping plaats moeten maken voor een nieuwe schepping. Nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont. En evenzo moet onze eigen oude natuur met Christus sterven en begraven worden om in Hem een nieuw leven te kunnen ontvangen.

”Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw (*en dus tweede*) schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden.” (2 Korinthe 5 : 17)

Niet de eerste geboorte, maar de tweede. Niet de eerste Adam, maar de tweede. Niet de oude natuur, maar de nieuwe natuur. Niet het natuurlijk lichaam, maar het geestelijk lichaam. Niet het oude Israël, maar het nieuwe, gelovige Israël. Niet het oude verbond, maar het nieuwe verbond. Niet de geboorte, maar de wedergeboorte. En zo zou ik nog wel enige tijd door kunnen gaan. Niet de oude schepping, maar de nieuwe schepping. Maar al deze vernieuwingen komen en kwamen tot stand slechts door Hem die Zijn leven gaf in de dood die de scheiding is tussen het oude en het nieuwe. Hij stierf voor u en mij en verwekte daardoor een nieuwe schepping. Hebt u uw vertrouwen al op Hem gesteld? Bent u al een nieuwe schepping in Christus? Leeft u ook bewust vanuit die positie?

De hemelen en de aarde

De wereld wordt wedergeboren. Maar wat is de wereld? Wat wordt er wedergeboren. Wij denken bij wereld dikwijls alleen aan de aarde, en

"andere planeten" noemen we daarom "andere werelden". Dit is echter bepaald geen Bijbelse terminologie. Van de apostel Petrus hebben we al gezien dat hij de wereld definieert als de hemelen en de aarde. Dat bleek uit een vergelijking van 2 Petrus 3 : 6, 7. De wereld bestaat dus uit "hemelen en de aarde". Dit is natuurlijk precies wat er volgens Genesis 1 : 1 geschapen werd. In plaats van over de wereld kunnen we dus ook spreken over de schepping. De schepping is de wereld die bestaat uit hemelen en de aarde. En inderdaad, de Schrift spreekt over een nieuwe schepping en dus over de komst van "nieuwe hemelen en een nieuwe aarde", want die begrippen zijn volkomen identiek. En eveneens spreekt de Schrift over de verzoening van de wereld, want ook dat is hetzelfde. Maar nogmaals stellen we ons de vraag: Wat is de wereld. Wat is "de hemelen en de aarde". Nu heb ik niet de intentie om op deze plaats dieper in te gaan op een verhandeling over het Bijbels wereldbeeld. Zo'n Bijbels wereldbeeld is er in tegenstelling tot andersluidende beweringen wel degelijk, maar het is hier niet aan de orde.

Wél aan de orde is dat de wereld wordt wedergeboren en wij zullen moeten zien wat dat dan in feite inhoudt. Want laten we ons niet vergissen. De wereld is niet hetzelfde als wat wij het universum noemen. De wereld omvat niet alles wat er bestaat. De wereld - de schepping - bestaat uit "de hemelen en de aarde", maar er bestaat nog meer dan de hemelen en de aarde. De schepping wordt wedergeboren, maar wat niet behoort tot de schepping wordt niet wedergeboren. Laat vooral niemand de indruk krijgen dat de waarheid van de wedergeboorte der schepping steun geeft aan de zogeheten leer der "alverzoening". De wedergeboorte der ganse schepping is geen garantie voor de wedergeboorte van "alles en iedereen". De schepping bestaat volgens Genesis 1 : 1 uit "hemel en aarde". Nu is het zo dat het woord "hemel" in dit vers in de grondtekst helemaal niet in het enkelvoud staat. Het gaat niet over een enkelvoudige hemel. Het hier gebruikte "shamayim" is namelijk een "dualis", dat wil zeggen een tweevoudsvorm. Wat er geschapen werd was geen enkele hemel, maar een dubbele hemel. Het waren twee hemelen. God schiep in den beginne "de twee hemelen en de aarde". Dat is wat er letterlijk staat. En wanneer de profeet Jesaja spreekt over de komst van een nieuwe schepping, gebruikt hij precies dezelfde uitdrukking:

"Want ziet, Ik schep nieuwe hemelen (*shamayim*) en een nieuwe aarde ..." (Jesaja 65 : 17)

"... die nieuwe hemel (*shamayim*) en die nieuwe aarde die Ik maken zal ..." (Jesaja 66 : 22)

Nu weten wij van de apostel Paulus dat er nog een derde hemel is, waar de troon van God staat (2 Korinthe 12 : 2 e.v.). Deze derde hemel staat blijkbaar los van de twee hemelen die deel uitmaken van de schepping. En dat is precies wat we ook in het Oude Testament vinden. Daar verschijnt soms de uitdrukking "de hemel der hemelen", als de aanduiding van de plaats waar God Zelf woont (Deuteronomium 10 : 14; 1 Koningen 8 : 27; 2 Koningen 2 : 6; 6 : 18; Nehemia 9 : 6). Het woord "hemelen" in deze verzen is weer dezelfde tweevoudsvorm "shamayim". De plaats waar God woont is dus de hemel boven de twee hemelen. En aangezien slechts de twee hemelen deel uitmaken van de schepping, staat de hemel der twee hemelen boven de schepping. De woonplaats van God maakt geen deel uit van de geschapen wereld. Deze plaats bestond evenals God Zelf reeds voor de schepping. Daarom wordt van deze derde hemel ook gezegd dat hij "van ouds is". (Psalm 68 : 34) Het is de uitdrukking die ook wel gebruikt wordt voor God Zelf. In feite kent de Schrift dus drie verschillende hemelen, waarbij de hoogste de derde genoemd wordt en geen deel uit maakt van de schepping. De eerste twee doen dat wel. Zij werden beide geschapen "in den beginne". Welke die twee hemelen zijn ligt voor de hand. Omdat de derde hemel de hoogste is, is de eerste hemel de laagste. Hij begint dus onmiddellijk boven de aarde en bestaat uit wat wij de dampkring of de atmosfeer noemen. In deze atmosfeer drijven de wolken en vliegen de vogels en daarom spreekt de Bijbel over "de wolken des hemels" en over "de vogelen des hemels". De tweede hemel is dan wat wij de ruimte noemen. In deze tweede hemel bevinden zich de zon, de maan en de sterren. En daarom spreken we over hemellichamen en spreekt de Schrift over "de sterren des hemels". De derde hemel behoort tot de onzienlijke dingen, maar de eerste twee hemelen maken deel uit van de schepping en behoren dus tot de zienlijke wereld. Omdat zij deel uitmaken van een zienlijke wereld, zijn zij bovendien vergankelijk.

"Want de dingen die men ziet zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig." (2 Korinthe 4 : 18)

Maar tijdelijke dingen moeten verwisseld worden voor eeuwige dingen. De schepping moet verwisseld worden voor een nieuwe schepping. En daarom komen er inderdaad twee nieuwe hemelen. Uit het bovenstaande blijkt verder dat er twee redenen zijn waarom de derde hemel, de plaats waar de troon van God staat, niet voorbij gaat en dus niet wordt wedergeboren. De eerste is dat deze plaats geen deel uitmaakt van de schepping. De tweede reden is dat deze plaats behoort tot de onzienlijke dingen en dus eeuwig is.

Wanneer de Schrift ons dit beeld (want het is echt maar een beeld; de werkelijkheid is hier zoals gezegd niet aan de orde) geeft van de aarde met daarboven in totaal drie hemelen, zien wij dat de bovenste "verdieping" geen deel uitmaakt van het geschapene en dus ook niet wordt wedergeboren. Iets dergelijks geldt echter ook voor het laagste deel van dit model. Tot hertoe hebben we er nog niet over gesproken, maar de aarde is niet de laagste "verdieping" van het universum. De Bijbel spreekt immers ook over "wat onder de aarde is". We dienen goed voor ogen te houden dat de aarde in de Schrift slechts de "aardbodem" - het land - is waarop wij lopen en wonen. De gedachte van een in de ruimte zwevende planeet is de Schrift volkomen vreemd. De aarde is slechts het oppervlak waarop mens en dier wonen en meer niet.

Wanneer de Bijbel al het bestaande indeelt, wordt er daarom gesproken over wat boven de aarde is, wat op de aarde is en wat onder de aarde is. Nu moet het duidelijk zijn dat wat onder de aarde is geen deel uitmaakt van de aarde zelf. Dat wat onder de hemel is maakt geen deel uit van de hemel en wat onder de aarde is, maakt geen deel uit van de aarde. Wat onder de zon is maakt geen deel uit van de zon. Dit is van het allergrootste belang, omdat slechts de aarde en de twee hemelen daarboven behoren tot de schepping. Wat onder de aarde is staat dus buiten de schepping en wordt dus ook niet wedergeboren. Dit wordt nog duidelijker als we zien dat volgens de Schrift het dodenrijk, de poel des vuurs, de hel, de tartaros, de afgrond en de bodemloze put, gelegen zijn onder de aarde. Wat het eventuele verschil is tussen al deze plaatsen doet er hier niet toe. Wat er wel toe doet is de overeenkomst: het zijn allemaal plaatsen die verband houden met de positie van hen die niet tot geloof zijn gekomen tijdens hun leven. Het zijn de plaatsen waar de veroordeelden hun straf zullen ondergaan. Het enige dat ik er hier van wil zeggen is dat deze plaatsen buiten de schepping liggen. Ze zijn gelegen in "de buitenste duisternis". Deze plaatsen, noch hun uiteindelijke bewoners, hebben of krijgen deel aan de wedergeboorte. Want "alles" wordt met God verzoend, "alles" wordt wedergeboren, maar "alles" beperkt zich tot de schepping. De Schrift laat hierover geen enkele twijfel bestaan:

”Om ... alles tot een te vergaderen in Christus, beide, dat in de hemelen en dat op de aarde is.” (Efeze 1 : 10)

In dit vers wordt "alles" nader omschreven als "beide". Alles bestaat dus uit twee dingen: Wat in de hemelen is en wat op de aarde is. Deze hemelen zijn uiteraard de twee geschapen hemelen. De derde hemel hoeft niet tot

God te worden "vergaderd", omdat die nooit van God is afgeweken. Maar bij "alles" is ook uitdrukkelijk dat wat onder de aarde is niet inbegrepen. Want wat onder de aarde is bevindt zich "buiten" de schepping. Het is de "buitenste duisternis" waar "wening is en tandengeknars".

"Want door Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn." (Kolossenzen 1 : 16)

"Alle dingen" bestaan slechts uit wat in de hemelen en wat op de aarde is. Wanneer dus alle dingen met God worden verzoend is dat exclusief degenen die op de Jongste Dag in "de poel des vuurs" worden geworpen. Want deze poel des vuurs bevindt zich onder de aarde. Dat stelt ook Paulus zelf onmiddellijk na het voorgaande vers vast:

"Want het is *des Vaders* welbehagen geweest ... Dat Hij ... alle dingen verzoenen zou tot Zichzelf, hetzij de dingen, die op de aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn." (Kolossenzen 1 : 19, 20)

Ten overvloede wijs ik er dan nog op dat ook de dingen die onder de aarde zijn in het algemeen behoren tot de onzienlijke dingen. Ook daarom maken zij geen deel uit van het geschapene en zijn zij niet vergankelijk. Want zij die verloren gaan, gaan voor eeuwig verloren. Hoe wrang de vergelijking ook is: Net als de hemel der hemelen maakt wat onder de aarde is deel uit van de onzienlijke dingen en staat het buiten de schepping. Daarom zijn beiden eeuwig en onvergankelijk en worden niet wedergeboren.

De nieuwe schepping

"En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde was voorbijgegaan. En de zee was niet meer." (Openbaring 21 : 1)

Het was de apostel Johannes door genade vergund een blik te werpen in de nieuwe schepping. Met nadruk stelt hij dat de schepping die was voorbij gegaan de eerste was. En u weet het inmiddels: Niet de eerste, maar de tweede ontvangt het eerstgeboorterecht. Verder stelt hij vast dat er op de nieuwe aarde geen zee meer is. Het hoeft ons niet te verbazen. De eerste maal dat wij de zee in de Schrift tegenkwamen, was in Genesis 1 : 2. Het was daar het instrument van Gods toorn. Maar op de nieuwe aarde is geen plaats meer voor toorn. De zee is bovendien een type van de "woedende"

en "ijdelheid bedenkende" volkeren (Psalm 2 : 1-3), die eveneens als instrument van Gods toorn werden gebruikt voor Israël en voor elkaar. Maar op de nieuwe aarde zijn geen woedende en ijdelheid bedenkende volkeren. En daarom is er ook geen zee meer. Althans niet zoals wij die in onze tegenwoordige wereld kennen. Van die nieuwe schepping staat er ook:

"En God zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn, want de eerste dingen zijn weggegaan. En Die op de troon zat zeide: Ziet, Ik maak alle dingen nieuw." (Openbaring 21 : 4, 5)

Tranen, dood, rouw, gekrijt en moeite behoren volgens deze woorden tot de eerste dingen en daarom verdwijnen zij. Want Hij Die op de troon zit zegt nadrukkelijk dat alle dingen, alle eerste dingen, nieuw gemaakt zullen worden. God neemt het eerste weg om het tweede te stellen. Alle eerste dingen zijn immers tijdelijk volgens Paulus. Gezien vanuit de Schrift is het nut van eerste dingen slechts dat ze de komst van de tweede dingen mogelijk maken. Voor de natuurkundige is het trouwens interessant te zien dat zovele dingen in onze wereld slechts kort bestaan, om plaats te maken voor iets nieuws. En daarbij denk ik werkelijk niet alleen aan mijn melkgebit dat ik vanaf mijn zevende jaar heb moeten afleggen. Onze hele natuur is immers een uitdrukking van Gods weg met deze wereld. En daarom vinden we in die natuur ook zovele tijdelijke bestaansvormen. Ik denk bijvoorbeeld aan een kikker, die zijn leven begint als een echt visje. Ik denk aan de gedaanteveranderingen der insecten. Ik denk aan de rups die als door een wonder een schitterende vlinder wordt. Als rups, die met talloze pootjes aan de aarde verbonden is, legt hij zijn oude leven af om met een schitterende kleurenpracht de hemel in te vliegen. Het moet toch duidelijk zijn dat al deze schepselen een Goddelijke illustratie zijn van Gods plan met de wereld. De Goddelijke en geestelijke dingen worden immers uit de zienlijke schepping verstaan (Romeinen 1 : 20, 21). Laat zogenaamde natuurkundigen maar kletsen over het waardoor en het waarom van de natuur. Wij weten wel beter: het is alles een beeld en type van de Schepper Zelf. Het is de uitdrukking van Gods werk voor de wereld. Want ook deze wereld is een eerste, een tijdelijke wereld. Hij gaat voorbij. En alle details van deze wereld drukken deze waarheid uit. Wanneer dan straks die tweede, wedergeboren, wereld tot stand is gekomen, mag het ons niet verbazen dat er in die wereld niet meer zulke tijdelijke bestaansvormen zijn. Voor de vergankelijkheid, zoals we die vandaag kennen, is er dan geen plaats meer. En voor zover er nu dieren of diertjes zijn, die schijnbaar slechts ten doel hebben om als

voedsel te dienen voor andere dieren, zullen die er niet meer zijn. Daarom zijn er ook geen vleesetende dieren meer op de nieuwe aarde:

”En de wolf zal met het lam verkeren, en de luipaard bij de geitenhok nederliggen, en het kalf en de jonge leeuw, en het mestvee te zamen, en een klein jongske zal ze drijven. De koe en de berin zullen te zamen weiden, haar jongen zullen nederliggen, en de leeuw zal stro eten, gelijk de os. En een zoogkind zal zich vermaken over het hol van een adder, en een gespeend kind zal zijn hand uitsteken in de kuil van de basilisk. Men zal nergens leed doen noch verderven op de ganse berg Mijner heiligheid, want de aarde zal vol van kennis des Heeren zijn, gelijk de wateren *de bodem* der zee bedekken.” (Jesaja 11 : 6-9)

Waarom zou ik het allemaal opsommen? Leest u voor uzelf de beschrijving van deze nieuwe - wedergeboren - wereld maar op de laatste bladzijden van uw Bijbel. En mocht u daarbij vol verlangen denken aan dat bekende lied dat zegt: "Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw; de hemel en de aarde," dan mag ik u erop wijzen dat wij niet zo lang hoeven te wachten. Want wij die geloven zijn door Gods reddende genade nu reeds wedergeboren tot eerstelingen van deze nieuwe schepping:

”Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden. En al deze dingen zijn uit God, Die ons met Zichzelfen verzoend heeft door Jezus Christus ...” (2 Korinthe 5 : 17, 18)

Dat wacht niet op de toekomst. Het is de dagelijkse realiteit voor iedere gelovige.

5. Gods programma: een analyse van de bedelingen

De bedelingenleer

"De "bedelingenleer" wordt zo genoemd vanwege haar stelling dat het hele programma van God verdeeld is in zeven "dispensaties" of bedelingen. Vijf daarvan zijn al geschiedenis. We leven nu in de zesde. De zevende bedeling zal een aards Koninkrijk zijn van duizend jaar (het Millennium), volgende op de opname van de Gemeente. De Scofield-Bijbel karakteriseert de zeven bedelingen als volgt: onschuld, geweten, menselijke regering, belofte, wet, genade en koninkrijk. Volgens Scofield begint met ieder van deze bedelingen een nieuwe manier waarop God de mens "test" op gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid, met daaraan verbonden verlossing of verlorenheid. Gehoorzaamheid aan de bestaande methode brengt Gods goedkeuring over de individuele mens of over de natie in zijn geheel die door Hem wordt getest. De bedelingenleer veronderstelt in feite zeven verschillende wijzen waarop een mens kan worden gered."

Het bovenstaande citaat is uit een artikel in een Nederlandstalig tijdschrift onder de titel: "De bedelingenleer, het recht snijden van het woord der waarheid?" Het vraagteken is veelzeggend. We hebben hier te doen met de zoveelste aanval op wat "de bedelingenleer" wordt genoemd en ook deze aanval is weer opgebouwd volgens het van ouds bekende patroon. Allereerst is daar de "schuld-door-associatie"-methode. Een voorbeeld van deze methode vond ik in een artikel dat de bedelingenleer in één adem noemt met Hitler en het Nationaal-Socialisme, Rooms-Katholicisme, Christian Science en Mormonisme. Het eerder genoemde artikel is nauwelijks gematigder als er staat: "In de tijd van Darby (die gepromoveerd wordt tot "de bekendste exponent" van de bedelingenleer) begonnen ook de Mormonen de wereld met hun ideeën op te schrikken. Joseph Smith publiceerde in 1830 het boek Mormon; hetzelfde jaar dat beschouwd wordt als het jaar waarin Darby onder "de broeders" de leiding in handen nam. In 1831 begon ook William Miller, de vader van het Adventisme, zijn "vondsten" aan de man te brengen. Uit dezelfde tijd stammen de eerste publicaties van de sekte die later als "Jehovah's Getuigen" bekend zou worden". Het gebruik in dit citaat van het woordje "ook" suggereert dat de aanhangers van de bedelingenleer eveneens de wereld deden opschrikken door hun (waan-)ideeën aan de man te brengen. Dat zij dit deden en doen op hetzelfde tijdstip als

de Mormonen en de Jehovah's Getuigen, is blijkbaar zeer afkeurenswaardig. Wat moeten wij in dit verband dan denken van al die Oudtestamentische profeten die steevast optraden in tijden van dwaling en ongeloof in Gods Woord. Israël had reden om God te danken dat Hij hen profeten stuurde in tijden waarin daaraan juist de meeste behoefte was.

In de tweede plaats is daar de aanval "ad hominem". Bij ons in Nederland noemt men dat "op de man spelen". De man is hier zoals gebruikelijk J.N. Darby. Niet omdat hij inderdaad de bekendste exponent van de bedelingenleer is, want dat is Dr. C.I. Scofield. Maar omdat over hem het meest en dus ook meer negatiefs bekend is. Darby zelf zou zich niet eens kunnen verenigen met bovenstaande omschrijving van de bedelingenleer. Dit alleen al omdat hij zelf een ander schema hanteerde. Het geciteerde schema is dat van Dr. Scofield, waarvoor Darby niet verantwoordelijk was of kon zijn; Darby overleed immers in 1881, terwijl bijvoorbeeld de "Scofield Bible" gepubliceerd werd in 1909. Voor een aanval van deze soort is Scofield echter niet bruikbaar, omdat hij "slechts" een reputatie heeft als Bijbelkenner, terwijl Darby zijn leven lang een leidende figuur is geweest in het Gemeentelijk leven en daarom vele malen positie heeft moeten kiezen in de conflicten die zich helaas ook toen al in elke gemeente voordeden. Dat hij zo'n grote verantwoordelijkheid durfde dragen wordt hem bijna honderd jaar na zijn dood nog steeds verweten. In bovenbedoeld artikel worden de "zwarte bladzijden" uit zijn leven dan ook weer eens breed uitgemeten. Het argument is dan dat een leer die afkomstig is van een man die zo dikwijls betrokken is geweest bij conflicten en scheuringen in de Gemeente, onmogelijk betrouwbaar kan zijn. De waarheid is echter dat J.N. Darby helemaal niet de grondlegger is van de bedelingenleer. Bovendien staat of valt een leer niet bij de levenswandel van hen die haar belijden, maar bij de Bijbel alleen.

Ten derde is daar het "historisch argument". Men probeert aan te tonen dat de bedelingenleer voor het eerst werd gepubliceerd in de Scofield-Bijbel in 1909 en daarom vrij recent en daarom modernistisch is. En welke Bijbelgelovige Christen zou graag voor modernistisch willen doorgaan? Ook dit argument is zowel onjuist als oneerlijk. De leer der bedelingen is historisch gezien heel wat ouder dan de Scofield-Bijbel. Het oudste mij bekende complete bedelingenschema werd gepubliceerd in Amsterdam in 1687. Bovendien is een recent ontwikkelde of (her)ontdekte leer pas onjuist als die in strijd is met de Bijbel. Deze kwestie is al lang geleden afdoende geregeld in de dagen van de Protestantse Reformatie. Slechts de Bijbel

verstrekt de argumenten om een leer te bevestigen of te verwerpen. In de vierde plaats wordt gewoonlijk beweerd dat de aanhangers van de bedelingenleer twee verschillende manieren om zalig te worden onderwijzen. In genoemd artikel wordt er nog eens een flinke schep bovenop gedaan: "De bedelingenleer veronderstelt in feite zeven verschillende wijzen waarop een mens gered kan worden". Hoezeer doorkneet in de bedelingenleer, heb ik nooit méér dan twee wegen tot zaligheid kunnen ontdekken. De éne weg is Christus Zelf:

"Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij." (Johannes 14 : 6)

De andere in de Bijbel genoemde weg is gehoorzaamheid aan de wet. Deze laatste weg is voor de mens met zijn zondige natuur echter onbegaanbaar en daarom in de praktijk geen alternatief.

"Daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem." (Romeinen 3 : 20)

Met betrekking tot de wet zegt de Heiland Zelf: "Doe dat en gij zult leven." (Lukas 10 : 28) De wet offreert dus wel degelijk een weg tot behoud; dat geen gewoon mens die weg kon gaan is een andere zaak. Uiteindelijk was het de Heer Zelf Die die weg ging. Hij volbracht de wet en Hij leeft inderdaad. Zijn leven wordt ons nu in genade aangeboden. Daarom zegt Hij: "Ik ben de weg ..."

"Wij besluiten dan, dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet." (Romeinen 3 : 28)

Zo was het al in de dagen van Abraham (Romeinen 4 : 3), zo was het onder de bedeling van de wet en zo is het nog steeds. Het zijn juist zij die vertrouwd zijn met de bedelingen die erkennen dat een gewone zondaar niet wordt gerechtvaardigd door de wet, maar door genade.

"Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof ..., niet uit werken, opdat niemand roeme." (Éfeze 2 : 8, 9)

Maar wat is nu de "bedelingenleer"? De boven geciteerde omschrijving mag dan in de praktijk erg makkelijk zijn; in overeenstemming met de werkelijkheid is zij allerminst. In feite is het een zeer korte omschrijving

van wat door Dr. C.I. Scofield zo ongeveer werd geleerd. Eigenlijk is het zo dat de protestantse theologie verdeeld is in twee kampen of "scholen", die beide voorzien in een betrekkelijk complete systematische theologie met uitspraken over nagenoeg iedere Bijbeltekst en over elk Bijbels onderwerp. De meest bekende van deze beide "scholen" is die van de zogeheten "verbondstheologie". In de verbondstheologie gaat men uit van twee verbonden die God met de mens zou hebben gesloten: Het verbond der werken en het genadeverbond. Het eerste zou God gesloten hebben met de nog ongevalen mens Adam, terwijl het genadeverbond zou zijn te vinden in wat het "proto-evangelie" wordt genoemd:

"Ik zal vijandschap zetten tussen u en deze vrouw; en tussen uw zaad en tussen haar zaad; datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen." (Genesis 3 : 15)

Sommige theologen hebben nog een derde verbond geïntroduceerd. Dit verbond der verzoening zou reeds vóór de schepping van de mens gesloten zijn en is dan: "de overeenkomst tussen de Vader, Die de Zoon als Hoofd en Verlosser geeft aan de uitverkorenen, en de Zoon Die vrijwillig de plaats inneemt van hen die de Vader Hem gegeven heeft." (Louis Berkhof) Deze twee (of drie) verbonden zouden in de Bijbel allesoverheersend zijn, zodat iedere Bijbeltekst zou moeten worden verklaard binnen het kader van deze verbonden. Om dat te bereiken moet de verbondstheoloog hevig gebruik maken van de allegorische of "geestelijke" verklaring van veel Bijbelgedeelten, met name de profetieën. Omdat men in Israël hooguit een type van de Gemeente ziet, geeft men aan al wat de Bijbel zegt over Israël uitsluitend een geestelijke betekenis. Israël is dan de Gemeente, Kanaän is de hemel; Jeruzalem is het hemelse of Nieuwe Jeruzalem; de sabbath is de zondag; de besnijdenis is de doop; de troon van David is de troon van God; de vrouw of bruid is de Gemeente; duizend jaar is eeuwig, enzovoorts. In verband hiermee betitelt men de Gemeente dan ook stevast met de onbijbelse uitdrukking: "Geestelijk Israël". Natuurlijk bestaan er ook binnen de verbondstheologie verschillende stromingen, maar dat doet hier niet ter zake. Waar het om gaat is dat binnen dit theologische systeem nagenoeg ieder Bijbelgedeelte van toepassing geacht of gemaakt wordt op ieder mens door alle tijden heen, zonder onderscheid, waarbij men dikwijls moet voorbijzien aan de primaire, letterlijke betekenis van de Bijbelse uitspraken.

De enige theologische stroming binnen het protestantisme die eveneens pretendeert een verklaring te hebben voor vrijwel alle Bijbelgedeelten,

wordt in Nederland nogal geringschattend aangeduid met de uitdrukking "de leer der bedelingen". Internationaal spreekt men echter over "dispensationalisme". Deze naam is afgeleid van het Latijnse "dispensatio", dat gelijk staat aan ons woord "bedeling". Dispensatio en bedeling zijn beide vertalingen van het Griekse "oikonomia", dat economie of huishouding betekent. Het dispensationalisme komt door een letterlijke of normale verklaring van de Bijbel tot de conclusie dat God in de loop van Zijn programma voor de wereld verschillende bedelingen of huishoudingen inrichtte, in verschillende tijden en met betrekking tot verschillende groepen van mensen. Tenminste twee bedelingen in deze zin worden in de Bijbel met een naam aangeduid, namelijk de "bedeling van de volheid der tijden" en de "bedeling der genade Gods" (Éfeze 1 : 10; 3 : 2, Statenvertaling). Overigens worden noch het verbond der verzoening, noch het werkverbond, noch het genadeverbond door de Bijbel met name genoemd.

Hoeveel bedelingen er zijn en hoe zij heten is voor de "dispensationalist" niet essentieel. Over het algemeen hanteert men inderdaad het schema van Dr. C.I. Scofield, hoewel veel dispensationalisten, waaronder J.N. Darby, E.W. Bullinger, Ph. Mauro en ook ondergetekende, afwijkende schema's gebruiken. Gewoonlijk wordt zo weinig nadruk gelegd op het aantal bedelingen en hun namen dat het dikwijls moeilijk is om vast te stellen welk schema door een bepaalde dispensationalist wordt gebezigd. Dat is overigens niet zo verwonderlijk daar het grootste deel van de Bijbel betrekking heeft op slechts drie bedelingen, namelijk de wet, de genade en het koninkrijk. Tevens is het zo dat iemand die in de Bijbel verschillende bedelingen onderscheidt, nog niet automatisch een dispensationalist is. De verbondstheoloog Dr. Louis Berkhof verwerpt bijvoorbeeld eerst het gebruikelijke schema van Scofield en noemt dan zijn eigen schema(!), waarbij hij het aantal bedelingen terugbrengt tot twee, te weten: de Oudtestamentische en de Nieuwtestamentische. Binnen de Oudtestamentische bedeling onderscheidt hij evenwel vier onderverdelingen, die hij "fasen in de openbaring van het genadeverbond" noemt. In werkelijkheid vindt hij dus vijf verschillende perioden of bedelingen in de uitwerking van Gods heilsplan en toch is hij geen dispensationalist. Charles Hodge, eveneens verbondstheoloog, onderscheidt vier bedelingen na de zondeval: Van Adam tot Abraham; van Abraham tot Mozes; van Mozes tot Christus en van Christus tot het einde. Iemand die "bedelingen" onderscheidt is dus niet automatisch dispensationalist. Het verwijt aan het adres van het dispensationalisme, dat het de Bijbel in stukken scheurt, is - indien terecht - dus eveneens van toepassing op de verbondstheologie. Het onderscheiden van bedelingen komt in de Bijbel

wel zo nadrukkelijk naar voren dat elke theoloog, dispensationalist of niet, er zich mee bezig houdt.

Historische oorsprong en ontwikkeling

We hebben reeds gezien dat de protestantse theologie verdeeld is in twee kampen, die van de verbondstheologie en die van het dispensationalisme. Enerzijds is daar de verbondstheologie, die de gehele Bijbel beschouwt en tracht te verklaren als een uitwerking van wat het genadeverbond wordt genoemd, terwijl aan de andere zijde het dispensationalisme onderscheid maakt tussen verschillende programma's die door God worden uitgevoerd ten aanzien van verschillende mensen en volkeren en dat in verschillende tijden. Enigszins vereenvoudigd komt het er op neer dat de verbondstheoloog de Bijbelse geschiedenis ziet als één doorlopende lijn vanaf de schepping tot de nieuwe schepping (de nieuwe hemel en de nieuwe aarde), terwijl de dispensationalist diezelfde doorlopende lijn onderverdeelt in kleinere stukken van ongelijke lengte. Hierdoor is de misvatting ontstaan dat de dispensationalist de Bijbel verknipt in gedeelten, waarvan sommige uitsluitend op de Gemeente en andere uitsluitend op Israël en weer andere uitsluitend op de volkeren (heidenen) van toepassing zouden zijn. In Nederland wordt deze hardnekkige misvatting mede in de hand gewerkt door de "oude vertaling" van 2 Timothéüs 2 : 15 (om van de nieuwe maar niet te spreken):

"Benaarstig u, om uzelve Gode beproefd voor te stellen, een arbeider, die niet beschaamd wordt, die het Woord der Waarheid recht snijdt."

De grondtekst spreekt hier echter niet van het verknippen van de Bijbel, maar gebruikt een woord dat "verdelen" betekent. Het Woord der Waarheid behoort door een "beproefd arbeider" te worden verdeeld, hetgeen niets anders kan inhouden dan dat ieder krijgt wat hem toekomt. Israël, de Gemeente en de volkeren hebben in Gods plannen een verschillende roeping en bestemming en ieder van die partijen behoort bij de verklaring van de Bijbel te ontvangen waar hij recht op heeft. Het Woord der Waarheid behoort te worden verdeeld. Deze "rechte verdeling" is het belangrijkste kenmerk van het dispensationalisme, omdat het zich juist hierdoor onderscheidt van de verbondstheologie, die van verdelen vrijwel niets wil weten, maar de gehele Bijbel toepast op alle mensen door alle tijden heen. Dit alles neemt echter niet weg dat een groot deel van de Bijbelse waarheden ook vol-

gens het dispensationalisme inderdaad voor de gehele mensheid bestemd is. Ook dat behoort bij het recht verdelen van het Woord der Waarheid.

Eenvoudig gezegd komt het er op neer dat de "leer der bedelingen" niet alleen de doorgaande lijn van de verbondstheologie onderkent, maar bovendien op die lijn onderverdelingen aanbrengt die door een onbevooroordeelde normale verklaring van de Bijbel worden aangegeven, zonder die doorgaande lijn te verknippen. Merkwaardig is dat tegenstanders vrijwel unaniem beweren dat het dispensationalisme historisch gezien afkomstig zou zijn van Dr. C.I. Scofield, die het zou hebben ontwikkeld uit de ideeën van John Nelson Darby. De leer der bedelingen zou zijn opgehangen aan de zogeheten Scofield Reference Bible, een Bijbel met kanttekeningen van de hand van Scofield en anderen, die oorspronkelijk werd gepubliceerd in 1909. Daaruit wordt dan gewoonlijk de gevolgtrekking gemaakt dat het dispensationalisme een moderne godsdienstige stroming is en daarom door orthodoxe Christenen behoort te worden verworpen. Hierbij doet men het voorkomen alsof de verbondstheologie een hoge ouderdom heeft en toch tenminste wortelt in de opvattingen van de hervormers. Verbondstheologie en Calvinisme worden door velen beschouwd als twee woorden voor dezelfde zaak, maar zij zijn beslist niet synoniem. Verbondstheologie komt niet voor in de werken van Calvijn, Melancton, Luther of Zwingli. Zij hadden weliswaar heel wat te vertellen over het verbond tussen God en de mens, maar dat maakt hen geen verbondstheologen.

De algemeen erkende grondlegger van de verbondstheologie was Johannes Coccejus, (1603-1669), hoogleraar te Franeker sinds 1636 en na 1650 te Leiden. "Hij werkte de leer van het verbond, gelijk deze door andere Gereformeerde theologen was uiteengezet, uit tot de zogeheten foedraal- of verbondstheologie." (Prof. Dr. D. Nauta) "Zijn grote levensdoel was de theologie terug te leiden tot de Bijbel als haar enige levende bron en haar te voorzien van een vitaal Bijbels fundament. Hij geloofde zo'n basis gevonden te hebben in het idee van een tweevoudig verbond van God met de mens... Zo werd hij de auteur van de verbondstheologie." (John Henry Kurtz) Coccejus publiceerde zijn ideeën in 1648. Verbondstheologie is dus van post-reformatorische oorsprong. Het begon als reactie tegen extreem Calvinisme (predestinatie), maar werd al spoedig door het Calvinisme ingelijfd, zodat de huidige verbondstheologie is gebaseerd op de werken van zowel Calvijn als Coccejus, maar het is deze laatste die het ontwikkelde en systematiseerde, terwijl Herman Witsius (1636-1708) het tot uitgangspunt maakte bij de verklaring van de Bijbel. Dit alles wil natuurlijk niet zeggen

dat er vóór de tijd van Coccejus geen denkbeelden onder de kerkvaders leefden die geheel of gedeeltelijk passen in de "verbondsgedachte", maar zij werden pas in de zeventiende eeuw gesystematiseerd tot wat sindsdien verbondstheologie heet.

Precies zo is het ook gesteld met het dispensationalisme. Onder de kerkvaders treft men vele opvattingen en uitspraken aan die zo zouden kunnen zijn geciteerd uit de werken van onze eigentijdse dispensationalisten. "Henoeh, Noach en al die anderen die niet besneden waren, noch de sabbath vierden, behaagden God, terwijl God door andere leiders en door het geven van de wet eiste dat zij die leefden tussen de tijden van Abraham en Mozes zouden worden besneden en later de sabbath zouden onderhouden..." (Justinus de Martelaar) En wat te denken van deze: "Het evangelie is viervoudig (bedoeld zijn de vier evangeliën), zoals ook de handelwijze van de Heer. Daarom werden er vier verbonden gegeven aan het menselijk geslacht: Eén vóór de vloed onder Adam, de tweede ná de vloed onder Noach, de derde, namelijk de wet onder Mozes, de vierde die de mens vernieuwt en alles tot zich vergadert door het Evangelie..." (Irenaeüs, 130-200). Clement van Alexandrië (150-220) verdeelde het Oude Testament in vier bedelingen, die hij ook zo (dispensatio) noemt, te beginnen bij respectievelijk Adam, Noach, Abraham en Mozes. Dit schema werd later door Samuël Hanson Coxe (1739-1880) met drie Nieuwtestamentische bedelingen aangevuld tot zeven.

Ook Augustinus geeft in zijn werken blijk van onderscheid tussen verschillende bedelingen, die hij eveneens zo noemt. Een van zijn meest bekende uitspraken zou zelfs in de studeerkamer van een dispensationalist niet mistaan: "Onderscheidt de tijden en de Schrift is in harmonie met zichzelf." Hoewel zij bedelingen onderscheidde, waren deze kerkvaders echter geen dispensationalisten, net zo min als iemand die Gods verbonden met de mens onderscheidt daarom een verbondstheoloog is. Maar zoals Coccejus in de zeventiende eeuw bepaalde opvattingen systematiseerde tot de verbondstheologie, met het verbond als leidend beginsel, zo werden in diezelfde zeventiende eeuw bepaalde opvattingen gesystematiseerd tot dispensationalisme, met het onderscheid der bedelingen als "vitaal Bijbels fundament". De eerste die dat deed was Pierre Poiret (1646-1719), die zijn zesdelige werk publiceerde in Amsterdam in 1687. Het droeg als titel "L'Oeconomie Divine" (De Goddelijke Huishouding; oeconomie = oikonomia = bedeling). Dit werk begon net als dat van Coccejus als reactie en aanvulling op de Calvinistische leer der predestinatie, maar groeide uit tot een vrij complete systematische theologie. Poirets schema der bedelingen ziet er als volgt uit:

1. Adam tot Noach
2. Noach tot Mozes
3. Mozes tot David
4. David tot Christus
5. De Gemeente
6. Afval en verdrukking
7. Het Millennium ("1000-jarig Rijk")

Zonder twijfel was Poiret in alle opzichten een dispensationalist in de huidige zin van het woord: hij maakte onderscheid tussen Israël en de Gemeente; hij verwachtte de terugkeer van Israël tot haar God en haar land; hij verwachtte de wederkomst van Christus, voorafgaande aan het Millennium waarin Christus lichamelijk op aarde aanwezig zou zijn om met Zijn heiligen te heersen; hij verwachtte de komst van de antichrist en twee opstandingen. En dat in 1687.

"A complete history or survey of all the dispensations", is de titel van een tweedelig werk van de hand van John Edwards (1639-1716). Zoals de titel al zegt gaf ook hij een volledige opsomming en verklaring van alle bedelingen van de oorspronkelijke schepping tot de komst van de nieuwe schepping. Enigszins vereenvoudigd geeft zijn schema het volgende beeld:

1. Adam tot Noach
2. Noach tot Abraham
3. Abraham tot Mozes
4. Mozes tot Christus
5. De Gemeente
6. Afval en verdrukking
7. Het Millennium

Een derde dispensationalist van het eerste uur was Dr. Isaac Watts (1674-1748) die overigens de meeste bekendheid kreeg als tekstdichter, daar hij enige honderden geestelijke liederen op zijn naam heeft staan. Die activiteit heeft hij gemeen met bijvoorbeeld J.N. Darby en Johannes de Heer. Als theoloog is Watts de auteur van een werk over de bedelingen, waarin hij zegt: "Al deze bedelingen (huishoudingen) van God kunnen worden gezien als verschillende religies of tenminste verschillende vormen van godsdienst, ingesteld voor de mens in de opeenvolgende eeuwen der wereld." Hier volgt zijn schema:

1. Adam tot de zondeval
2. Zondeval tot Noach
3. Noach tot Abraham
4. Abraham tot Mozes
5. Mozes tot Christus
6. De Gemeente.

Watt's schema gaat niet verder dan de Gemeente, omdat hij het Millennium niet als een bedeling beschouwde. Verder komt het geheel overeen met dat van Scofield. Het schema van Scofield is dus niet afgeleid van dat van Darby, zoals zo dikwijls wordt beweerd, maar is volledig identiek aan dat van Isaac Watts. De drie hierboven genoemde werken zijn dispensationalistisch van opzet en hebben de bedelingen zelf als onderwerp. Het is dan ook zeer merkwaardig dat deze mannen en hun werken zowel door vriend als vijand worden vergeten. Wanneer gezegd wordt dat Darby en Scofield de grondleggers zijn van het dispensationalisme is dat ook daarom zo vreemd omdat deze beiden zelf geen enkel werk over de bedelingen als zodanig hebben geschreven. De verzamelde werken van Darby (1800-1882) beslaan zo'n veertig delen van elk zeshonderd bladzijden, maar uit al zijn werken is slechts met moeite een bedelingenschema te kristalliseren. Het nu volgende schema van Darby geef ik dus onder voorbehoud:

1. Adam tot Noach
2. Noach tot Abraham
3. Abraham tot Mozes
4. Mozes tot de ballingschap
5. De ballingschap tot Christus (tijden der heidenen)
6. De Gemeente
7. Het Millennium

De man die veruit het meest heeft bijgedragen tot de verspreiding van het dispensationalisme is echter Dr. Cyrus Ingerson Scofield (1843-1921). Zijn schema is het bekendst geworden doordat hij het publiceerde tussen de kanttekeningen in zijn "Scofield Reference Bible", waardoor het een gezag verkreeg alsof het de Bijbel zelf betrof. Zoals gezegd is zijn schema in wezen volkomen gelijk aan dat van Watts. Hoeveel gezag dit schema van Scofield ook heeft gekregen, zelf heeft hij in zijn spaarzame overige werken nooit veel nadruk gelegd op het onderscheiden der bedelingen. Wat voor hem en de meeste andere dispensationalisten veel belangrijker was, is het onderscheid dat God in Zijn Woord maakt tussen Israël, de Gemeente en de

volkeren. Een onderscheid dat niet door Scofield is uitgevonden, maar dat door de eeuwen heen werd gekend en erkend. Hoewel natuurlijk Darby een grote invloed had is de bewering dat het dispensationalisme zijn oorsprong vindt bij Darby en werd gepopulariseerd door Scofield, die het van hem overnam, historisch absoluut onjuist. De grote lijn in de ontwikkeling van het dispensationalisme loopt van Poiret via Edwards en Watts naar Scofield, die het complete schema van Watts ongewijzigd overnam en aanvulde met het Millennium, waarin Watts wel geloofde, maar waarin hij geen bedeling zag. We zien dus dat het dispensationalisme bepaald niet van Darby afkomstig is. In de eerste plaats omdat het zwart op wit reeds bestond in de zeventiende eeuw en in de tweede plaats omdat de hoofdstroom van het dispensationalisme overstapt van Watts op Scofield en Darby daarbij gewoon wordt gepasseerd.

Tevens zien wij dat dispensationalisme en verbondstheologie gelijktijdig ontstonden in de zeventiende eeuw als reactie op extreem Calvinisme, zodat in principe noch de verbondstheologie, noch het dispensationalisme Calvinistisch zijn. Verbondstheologie en Calvinisme hebben elkaar echter vrij spoedig opgeslokt en zijn tegenwoordig vrijwel synoniem. Dispensationalisme en Calvinisme zijn echter nog steeds tegenpolen, in die zin dat dispensationalisten proberen het Woord der Waarheid zo recht mogelijk te verdelen, waar Calvinisten liever alles voor zichzelf houden. Dat neemt overigens niet weg dat Calvinisme en dispensationalisme veelal dicht naast elkaar staan waar het gaat om universeel geldende Bijbelse waarheden. Dat veel van de historische achtergrond van het dispensationalisme, zoals hiervoor in het kort verhaald, zo weinig bekend is onder zowel aanhangers als tegenhangers, vindt zijn oorzaak weer in het feit dat dispensationalisten bepaald geen behoefte hebben aan een historische verdediging van hun standpunten. Blijkbaar weten zij zich door de Bijbel voldoende gesteund. Zij beroepen zich niet op Scofield, Darby, Gray, Brookers, Coxe, Watts, Edwards of Poiret, maar op de Bijbel zelf, het Woord der Waarheid dat recht verdeeld behoort te worden en daarbij geen steun of verdediging van buitenaf behoeft.

Wat is een bedeling?

Na onze korte beschouwing over het dispensationalisme in het algemeen en zijn historische ontwikkeling, dienen wij een belangrijke vraag onder ogen te zien. Als men gelooft in de stelling "dat het hele programma van God verdeeld is in zeven dispensaties of bedelingen", zal allereerst de vraag

rijzen: "Wat is een bedeling?" Ter beantwoording van deze vraag wordt meestal dr. C.I. Scofield geciteerd, die op bladzijde 5 van de Reference Bible schrijft: "Een bedeling is een tijdsperiode, gedurende welke de mens wordt getest op gehoorzaamheid aan een specifieke openbaring van de wil van God." Merkwaardig is dat zowel dispensationalisten als hun tegenstanders zich nauwelijks bewust zijn van het feit dat naast Scofield nog vele anderen definities hebben trachten te geven van een bedeling, terwijl ook Scofield zelf nog wel het een en ander aan bovenstaande heeft toegevoegd.

De bezwaren die tegen het dispensationalisme worden aangevoerd, richten zich vrijwel steeds primair tegen bovengenoemde definitie, met als filosofie dat indien de definitie niet houdbaar is, het gehele systeem niet kan deugen. Voor dit doel brengt men de definitie gemakshalve terug tot de zin: "Een bedeling is een tijdsperiode", waarna men beweert dat het Griekse "oikonomia", dat in onze Bijbel met "bedeling" wordt vertaald, absoluut geen betrekking heeft op een bepaalde tijdsduur. De Bijbelse geschiedenis zou niet in zeven bedelingen kunnen worden onderverdeeld, omdat een bedeling met tijd als zodanig niets te maken heeft. Zuiver taalkundig bezien is dit volkomen juist: het woord bedeling heeft niet de betekenis van tijdperk, maar de gevolgtrekking is nogal naïef. Een auto heeft met tijd als zodanig niets van doen, maar hij bestaat gedurende helaas beperkte tijd. Evenzo bestaat een bedeling gedurende een bepaalde periode. Zo goed als het mogelijk is de levensgeschiedenis van een mens in te delen volgens de auto's die hij achtereenvolgens bezat ("toen reed hij nog met die oude Daf"), zo kan de wereldgeschiedenis worden ingedeeld volgens de bedelingen die min of meer achtereenvolgens hebben bestaan.

Het woord "oorlog" heeft betrekking op een bepaalde staat of toestand ("staat van oorlog") en niet op tijd, maar aangezien die staat van oorlog gedurende een bepaalde tijd bestond gebruiken we de oorlog als tijdsaanwijding en spreken over vóór-, in- of ná de oorlog. Een koning is taalkundig geen tijd, maar zijn regering markeert een bepaalde tijdsperiode en daarom spreekt de Bijbel terecht over "de dagen van Uzzia". Evenzo markeren de bedelingen een bepaalde tijd, omdat ze op een bepaald tijdstip ontstonden en eventueel ophielden. Wat een bedeling dan ook mag zijn: het is een ding en heeft met alle dingen gemeen dat ze gedurende een bepaalde tijd bestaan. Op grond hiervan is het dus zeer wel mogelijk om de heilsgeschiedenis in te delen in elkaar opvolgende bedelingen, hoewel een bedeling niet per definitie een tijdvak is.

Ofschoon Dr. Scofield in zijn definitie ten onrechte een bedeling een tijdsperiode noemt, heeft hij zelf dit tijdsaspect nooit benadrukt. Hij en elke andere dispensationalist weet dat het niet gaat om de tijd, maar om de organisatie van die tijd. Wanneer dispensationalisten in het kort hun opvattingen willen samenvatten, vertellen zij meestal over zeven bedelingen die elkaar in de geschiedenis opvolgen, zodat ongewild de klemtoon op dit tijdsaspect komt te liggen. Maar wanneer dezelfde mensen uitgebreid hun visie geven, verdwijnt dit aspect geheel en komt de nadruk te liggen op de verschillende aard van slechts drie van de zeven bedelingen, zonder dat daarbij direct wordt gedacht aan het feit dat deze drie bedelingen (wet, genade en koninkrijk) inderdaad in verschillende tijdperken thuishoren.

De zwakte van Scofields definitie schuilt in het feit, dat een bedeling in wezen geen tijd of "eeuw" is. Om deze reden hebben vele anderen dan ook definities geopperd, waarin het begrip tijd niet voorkomt. Daarom is het beslist unfair om het dispensationalisme uitsluitend op de definitie van Scofield te beoordelen. Een opsomming van andere definities lijkt ons hier echter niet op zijn plaats. Van belang is slechts wat de Bijbel Zelf te zeggen heeft over een bedeling, hoewel Die niet tegemoet komt aan onze "wetenschappelijke" behoefte tot definiëren. Een antwoord op de vraag: Wat is een bedeling? krijgen we niet door het bestuderen van het dispensationalisme, maar door het bestuderen van de Bijbel, het geopenbaarde Woord van God. En zo hoort het natuurlijk ook.

Het woord "bedeling" is een tamelijk ongelukkige vertaling van het Griekse "oikonomia", dat een samentrekking is van de woorden "oikos" en "nemo". Oikos staat voor "huis", terwijl nemo "uitdelen", "verdelen" of meer in het algemeen "beheren" betekent. Zuiver etymologisch is een bedeling dus het beheer van een huis of zoals het woordenboek zegt: "het bestuur der zaken van een bewoond huis". Een bedeling is gewoon een "huishouding". Het is bepaald niet moeilijk om in "oikonomia" het min of meer Nederlandse "economie" te herkennen, dat (staat)huishoudkunde betekent. Een bedeling is dus een huishouding of economie. Hoewel deze verklaring op zich volkomen juist is, is zij echter nog niet volledig. Eén van de grondbeginselen van de taalstudie, zowel als van de bestudering van de Bijbel, is dat de betekenis van een woord niet wordt gevonden in het woordenboek, maar blijkt uit het gebruik van dat woord. Wanneer wij geïnteresseerd zijn in de Bijbelse betekenis van het woord bedeling, kunnen we daarom beter terecht bij een (Griekse) concordantie dan bij een woordenboek. De Bijbel geeft immers aan bepaalde woorden een geheel eigen betekenis die aanzienlijk kan afwijken van de oorspronkelijke.

Zo verschaft de bestudering van het woord "bedeling" in de Bijbel ons nog nadere bijzonderheden die in het woordenboek niet zijn terug te vinden. Het woord "bedeling" komt in de Bijbel in drie verschillende vormen voor:

1. Het werkwoord "oikonomeo" is te vinden in Lukas 16 : 2, waar het vertaald is met "rentmeester zijn".
2. Het zelfstandig naamwoord "oikonomos" wordt vertaald met "rentmeester", "huisverzorger" of "uitdeler" en komt voor in Lukas 12 : 42; 16 : 1, 3, 8; Romeinen 16 : 23; 1 Korinthe 4 : 1, 2; Galaten 4 : 2; Titus 1 : 7 en 1 Petrus 4 : 10.
3. Het zelfstandig naamwoord "oikonomia" wordt vertaald met "bedeling", "uitdeling" of "rentmeesterschap" en komt voor in Lukas 16 : 2-4; 1 Korinthe 9 : 17; Éfeze 1 : 10; 3 : 2 en Kolossenzen 1 : 25.

Bepaalde handschriften hebben in Éfeze 3 : 9 het woord "koinonia" (= gemeenschap), hoewel later ontdekte oudere handschriften (Sinaïticus) daar het woord "oikonomia" hebben staan. In tegenstelling hiermee hebben sommige handschriften "oikonomia" in 1 Timothéüs 1 : 4, hoewel onze Nederlandse vertalingen terecht zijn uitgegaan van het meer voorkomende "oikodome" (= stichting). Overigens hebben wij hier als vanouds gebruik gemaakt van de Statenvertaling, omdat de vertaling van het NBG ons voor nog grotere problemen stelt. Het woord bedeling komt dus uitsluitend voor in de uitspraken van de Here Jezus en de apostel Paulus, met uitzondering van 1 Petrus 4 : 10. In de uitspraken van de Heer Zelf vinden we de principiële bijzonderheden betreffende een bedeling, terwijl de meer praktische toepassing ervan hoofdzakelijk bij Paulus te vinden is. Uit de woorden van de Heiland in Lukas 12 en 16 blijkt onder andere het volgende:

1. In een bedeling zijn minstens twee partijen: a) de eigenaar en b) de rentmeester (oikonomos) die door de eigenaar is aangesteld om het eigendom te beheren en die aan hem verantwoording is verschuldigd.
2. Een bedeling of rentmeesterschap kan opgeheven worden wanneer de eigenaar daar enige aanleiding toe vindt.
3. Wanneer een bedeling eindigt betekent dit tevens dat een nieuwe bedeling ter vervanging van de oude kan worden ingericht: de rentmeester moet worden vervangen.

Zonder direct in te gaan op de specifieke betekenis van deze beide gelijknissen kunnen we toch stellen dat de bovengenoemde drie principes worden toegepast door de apostel Paulus:

1. God is de Eigenaar van het huis, terwijl de mens, als rentmeester over Gods eigendommen, aan Hem verantwoording schuldig is. Alzo houde ons een ieder mens als dienaars van Christus en rentmeesters (*oikonomos*) der verborgenheden Gods. En voorts wordt in de rentmeesters vereist, dat elk getrouw bevonden worde."
(1 Korinthe 4 : 1, 2)

"Want een opziener moet onberispelijk zijn, als een rentmeester Gods ..." (Titus 1 : 7)

2. Dat een bedeling kan worden opgeheven vinden wij door Paulus bevestigd in Galaten 4 : 2: "Maar hij (een kind, zie vers 1) is onder voogden en rentmeesters (*oikonomos*) tot de tijd van de vader tevoren gesteld." Zoals uit de gehele context blijkt doelt hij hier op het rentmeesterschap van de Mozaische wet, dat door de kruisiging en opstanding van de Heiland werd opgeheven. Daarom zegt hij in de volgende verzen:

"Waar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden... opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou."

De gehele Brief aan de Galaten heeft als boodschap dat de bedeling van de wet is opgeheven (vervuld) en tot de geschiedenis behoort.

3. Dat een nieuwe bedeling ter vervanging van de oude is ingegaan, vinden we logischerwijze in het volgende Bijbelboek. In Éfeze 3 kondigt de apostel met veel nadruk de nieuwe bedeling der genade aan: "indien gij maar gehoord hebt van de bedeling der genade Gods." (vers 2) In dit verband noemt hij twee bijzonderheden van de nieuwe bedeling: a) Paulus heeft deze bedeling, dit rentmeesterschap, van God Zelf ontvangen ten behoeve van ons (vers 2). En b) In voorgaande eeuwen was niets geopenbaard over een "huishouding der genade". (vers 5) Dit wordt herhaald in vers 9, waar deze bedeling de "bedeling (*oikonomia*, niet *koinonia*) der verborgenheid" wordt genoemd, "die van alle eeuwen verborgen is geweest in God" en die volgens vers 2

en 3 aan (o.a.) Paulus is geopenbaard. In Kolossenzen 1 : 25-27 vinden we exact dezelfde waarheid vermeld:

”Naar de bedeling van God, die mij gegeven is aan u, ... *namelijk* de verborgenheid, die verborgen is geweest van *alle* eeuwen en van *alle* geslachten, maar nu geopenbaard is aan Zijn heiligen, aan wie God heeft willen bekend maken (*het was dus nog niet bekend*), welke zij de rijkdom der heerlijkheid dezer verborgenheid onder de heidenen, welke is Christus onder (*in*) u, de hoop der heerlijkheid.”

In Bijbelse zin is een bedeling dus een Goddelijke huishouding die op een bepaald ogenblik begint en op een bepaald ogenblik kan worden opgeheven. Dit houdt vanzelfsprekend in dat verschillende bedelingen elkaar kunnen opvolgen en daardoor automatisch de heilshistorie indelen in verschillende tijdvakken. De woorden eeuw en bedeling houden daardoor wel verband met elkaar, maar zijn daardoor nog niet synoniem. Een bedeling is niet de eeuw zelf, maar de inrichting van het tijdperk. Het is goed om daar in ons spraakgebruik rekening mee te houden, zodat geen onnodige misverstanden worden gewekt. Het in werking treden van een nieuwe bedeling is blijkbaar een gevolg van de openbaring van bepaalde nieuwe waarheden. Wanneer nieuwe huisregels worden gegeven ontstaat er als gevolg daarvan een ander soort huishouding. De reeds genoemde bedeling der wet ontstond natuurlijk bij de openbaring van de wet op de Sinaï. Maar toen na de opstanding van Christus werd bekend gemaakt dat de mens gerechtvaardigd kan worden uit genade en dus buiten de wet om (Éfeze 2 : 8, 9; Romeinen 3 : 28; Galaten 3 : 11) werd tevens verkondigd dat de bedeling der wet had plaatsgemaakt voor de bedeling der genade. Een nieuwe openbaring die in voorgaande eeuwen niet was bekend gemaakt werd het fundament van een nieuwe bedeling.

In samenhang met het bovenstaande moeten wij ons realiseren dat een bedeling niet noodzakelijk voor de gehele mensheid geldig is. Dit blijkt ook uit de gelijkenis van Lukas 16, waarin niet alle mensen onderworpen waren aan het op te heffen rentmeesterschap. De wet werd met nadruk gegeven aan het volk dat door God uit Egypte was verlost en werd slechts op anderen van toepassing als zij waren ingelijfd bij Israël (als Jodengenoten). Uit deze werkingssfeer van een bedeling volgt dan weer dat het denkbaar is dat verschillende volken of categorieën van mensen onder verschillende bedelingen thuishoren die gelijktijdig in werking zijn. Als immers slechts Israël onder de bedeling der wet stond, is het mogelijk dat de volken (heide-

nen) gelijktijdig onderworpen waren of bleven aan een andere bedeling. De bedelingen zijn het resultaat van specifieke openbaringen van God; wanneer die openbaringen zoals de Bijbel zegt inderdaad aan verschillende groepen werden gegeven, is het zeer goed denkbaar dat die verschillende groepen ook onder verschillende bedelingen vallen die naast elkaar gelijktijdig in werking zijn. Dat dit gedurende de heilshistorie inderdaad voorkomt zal blijken uit de bestudering van de diverse bedelingen afzonderlijk. Hier ging het uitsluitend over de vraag naar het wezen van een bedeling. Op de details van de verschillende bedelingen afzonderlijk komen wij later terug.

De methode van Bijbelverklaring

Hermeneutiek of uitlegkunde is de "wetenschap" die zich bezighoudt met de methode of methoden van Bijbelverklaring. De betekenis die wij aan een bepaald Schriftgedeelte hechten is volledig afhankelijk van de hermeneutische beginselen die wij voor de verklaring van dat gedeelte gebruiken. Discussies over leerstellige aangelegenheden blijken in de praktijk vaak nutteloos te zijn, omdat de tegenstellingen niet direct verband houden met de leer op zich, maar voortvloeien uit het gebruik van een verschillende hermeneutiek. Veel Christenen weten wel iets van de leer waarin zij geloven, maar hebben niet de minste notie van de hermeneutische principes waarop die leer is gebaseerd. Zij zijn dan ook dikwijls niet in staat om hun opvattingen vanuit de Bijbel te verdedigen. Iedereen weet immers dat je met de Bijbel alle kanten op kunt, getuige het ontelbare aantal verschillende kerken die zich allen beroepen op dezelfde Bijbel. Wat deze kerken gemeen hebben is de Bijbel, terwijl hun verschillen en geschillen voortspruiten uit het gebruik van een verschillende hermeneutiek. Hoewel naast de Bijbel de hermeneutiek de basis is voor ieder dogma en daarom behoort vast te staan vóór men met de bestudering van de Bijbel een aanvang maakt, ligt de theologische praktijk meestal precies andersom. Gewoonlijk wordt aan een Bijbelgedeelte een bepaalde betekenis toegekend die uitstekend past in het gewenste theologische patroon, zonder dat men zich daarbij druk maakt over de gebruikte hermeneutiek. Dat laatste wordt overgelaten aan iemand die achteraf mag vaststellen welke hermeneutische principes werden toegepast. Verschillende leringen zijn dan ook niet het resultaat van een onnauwkeurige Bijbel, maar van een verschillende en dikwijls willekeurige hermeneutiek.

Waaruit bestaat nu de dispensationalistische hermeneutiek? Eenvoudiger gezegd: Hoe leest en verklaart iemand die in bedelingen gelooft de Bijbel?

Welke methode gebruikt hij? Deze vraag is van het grootste belang, omdat elke leerstelling staat of valt bij de toegepaste methode van Bijbelverklaring. Het antwoord op deze vraag is verrassend eenvoudig. Een dispensationalist gebruikt eigenlijk helemaal geen speciale methode; hij leest gewoon wat de Bijbel zegt en gelooft dat. Hij leest de Bijbel in principe als ieder ander boek en gelooft in de betekenis van de geschreven woorden. Kortom, met hermeneutiek houdt hij zich niet op, omdat hij niet de minste behoefte heeft aan een speciale verklaringsmethode die uitsluitend van toepassing zou zijn op de Bijbel. Hij leest de Bijbel zoals een kind een kinderboek; hij gelooft wat er staat. En omdat het beestje toch een naam moet hebben om voor vol te worden aangezien, wordt deze methode die van de "letterlijke interpretatie" genoemd. Beter zouden wij kunnen spreken van "normale interpretatie", aangezien de letterlijke betekenis der woorden in alle talen de normale betekenis is. Van de vele redenen die wij zouden kunnen geven ter ondersteuning van de letterlijke of normale Schriftverklaring willen wij er hier drie noemen.

De eerste is een logische reden. Als we geen gebruik maken van letterlijke interpretatie, maar slechts een figuurlijke of zogeheten geestelijke betekenis aan de woorden van de Bijbel toekennen, kan absoluut geen sprake meer zijn van objectiviteit. Op welke wijze zouden wij die eindeloze reeks "geestelijke" verklaringen die voortspruiten uit de schijnbaar oeverloze menselijke fantasie moeten beoordelen? Zodra afgeweken wordt van de normale verklaring zal blijken dat een theoloog met de Bijbel inderdaad alle kanten op kan. Op die manier kan elk mens met elk boek alle kanten op. Dan zijn er zoveel verschillende leringen als er verschillende Bijbelverklaarders zijn. Slechts als we vasthouden aan de normale betekenis der woorden is controle op de verklaring mogelijk. Wanneer de Bijbel ons iets te zeggen heeft kan dit alleen maar via de normale verklaring, omdat een figuurlijke verklaring niet is te controleren of te bevestigen. Dan blijft de Bijbel een omstreden boek dat geen enkele boodschap heeft voor de mens, omdat die boodschap niet is vast te stellen. Dan zou God Zich dermate onvoldoende aan ons hebben geopenbaard dat er van een openbaring geen sprake meer kan zijn. De letterlijke of normale verklaring kan dus logischerwijze slechts de enig juiste zijn.

De tweede reden is een theologische. De Oudtestamentische profetieën aangaande de eerste komst van de Messias, Zijn geboorte, leven, lijden, sterven en opstanding, werden alle letterlijk vervuld. In het hele Nieuwe Testament is in dit verband geen figuurlijke vervulling van Oudtestamentische profe-

tieën te vinden. Daarom bestaat er geen Bijbelse reden om de letterlijke interpretatie van alle andere profetieën te verwerpen.

De derde is een filosofische reden. De Schrift leert "in den beginne was het Woord" en "alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is." (Johannes 1). De gehele schepping is voortgekomen uit het Woord, het spreken van God. "En God zeide ... en het was alzo." Het Woord had als doel het Wezen van God Zelf uit te drukken en te openbaren, niet alleen in de schepping, maar ook in de Bijbel. Wanneer nu de openbaring van God het primaire doel van het Woord en de taal is, dan kan slechts de normale letterlijke betekenis van het Woord van God de enig juiste zijn. De opvatting dat het in de Bijbel altijd of soms om uitsluitend de zogeheten "geestelijke" of allegorische betekenis (welke dan wel?) gaat, impliceert dat de letterlijke betekenis onjuist is en stempelt God tot een leugenaar. Een uitsluitend figuurlijke Bijbelverklaring is daarom in wezen godslasterlijk.

Dan is er nog de opvatting dat de taal niet een schepping van God, maar van de mens is en dat de Heilige Geest niet in staat zou zijn om de geestelijke dingen in zuiver menselijke bewoordingen te formuleren. Dit zou de mens noodzaken om achter de tekst van de Bijbel de eigenlijke betekenis te zoeken. Deze redenering heeft helaas veel ingang gevonden. Vermoedelijk vindt dit zijn oorzaak in het feit dat hier op vrome wijze de mens op een voetstuk wordt geplaatst. Het getuigt immers van verregaande hoogmoed om te veronderstellen dat een mens zou kunnen wat de Heilige Geest niet kon: namelijk het onder woorden brengen van geestelijke waarheden. De letterlijke of normale verklaring van de Bijbel ligt dus ten grondslag aan het dispensationalisme, de "leer der bedelingen". Omdat dit zo algemeen bekend is heeft men vaak getracht het dispensationalisme te bestrijden door aan te tonen dat ook een aanhanger van de bedelingenleer wel eens overgaat tot het "vergeestelijken". Hier stuiten we dan op een misverstand.

In de eerste plaats moeten bepaalde Schriftgedeelten allegorisch (allegorie = zinnebeeldige voorstelling) worden verklaard, omdat dat er letterlijk bij staat. In zo'n geval is een allegorische verklaring niet in strijd, maar in overeenstemming met de letterlijke betekenis. Wanneer we bijvoorbeeld lezen dat de Heiland een gelijkenis of "allegorie" vertelt, nemen wij dat letterlijk en verklaren die gelijkenis dus allegorisch. Dit laatste is gewoonlijk niet zo moeilijk, omdat de verklaring van de gelijkenis in vele gevallen wordt meegeleverd. Een dispensationalist vergeestelijkt daarom overal waar de Bijbel dit zelf aangeeft. Zo lezen we in Openbaring 11 : 8 dat de twee getuigen

worden gedood in "de grote stad, die geestelijk genaamd wordt Sodom en Egypte ." Letterlijk wordt vermeld, dat we de namen van die stad niet letterlijk, maar "geestelijk" moeten verstaan. Vanzelfsprekend is het Jeruzalem dat hier wordt vergeleken met Sodom en Egypte; waaruit dan weer volgt dat de Bijbelse gebeurtenissen in Sodom en Egypte een type zijn van nog toekomstige gebeurtenissen in Jeruzalem. Ziedaar waarom ook een dispensationalist "vergeestelijkt".

In de tweede plaats kent elke taal, en dus ook de taal van de Bijbel, uitdrukkingen die slechts een figuurlijke betekenis hebben. Wij spreken dan van stijlfiguren. Het herkennen en verklaren van die stijlfiguren behoort tot het verstaan van een taal in het algemeen en dus ook tot het verstaan en verklaren van de Bijbel. Wanneer de Farizeeën bijvoorbeeld worden aangesproken met de uitdrukking "addergebloed", denkt zelfs een dispensationalist niet dat dit letterlijk bedoeld is. Farizeeën behoorden wellicht tot een nogal vreemde soort, maar waren geen reptielen. De uitdrukking "addergebloed" heeft hier dus een figuurlijke betekenis waarin de Farizeeën met adders worden vergeleken. Ook wanneer wij iets een puinhoop noemen zal dit slechts hoogst zelden letterlijk zijn bedoeld. De normale betekenis is echter voor iedereen duidelijk. In al dergelijke gevallen is de normale betekenis een figuurlijke en dit in overeenstemming met alle wetten waaraan taal is onderworpen.

Overigens moeten wij hierbij opmerken dat de "geestelijke" betekenis van dergelijke uitdrukkingen wel degelijk ontleend is aan de letterlijke en dat zonder de letterlijke betekenis zo'n uitdrukking helemaal geen geestelijke betekenis kan hebben. Dit brengt ons bij het verschijnsel dat de dispensationalist achter de letterlijke of normale betekenis van de woorden der Schrift wis en waarachtig wel een geestelijke betekenis onderscheidt of die nu wel of niet in de Schrift zelf wordt aangegeven. Een voorbeeld kan dit verduidelijken. De normale verklaring van het boek Jona leert dat deze dienstknecht van God "drie dagen en drie nachten" in de buik van de "grote vis" heeft vertoefd. Nergens staat vermeld dat dit niet een geschiedenis, maar een gelijkenis was. Wij geloven daarom in de historische betrouwbaarheid van het boek Jona. Dit neemt echter niet weg dat de Bijbel zelf deze historie een geestelijke betekenis geeft en die zin toepast op de dood en opstanding van de Here Jezus (Matthéüs 12 : 40) en eveneens op de ondergang en het herstel van de Joodse natie (Hoséa 6 : 3).

Het onderkennen van de geestelijke en profetische betekenis van het boek Jona geeft echter niemand het recht om de letterlijke betekenis te

ontkennen. Hoe zou de Heiland het teken van Jona aan "het boos en overspelig geslacht" hebben kunnen geven als Jona nooit zou hebben bestaan? Wanneer er geen letterlijke betekenis is, is er ook geen geestelijke. Het spreekwoord "De appel valt niet ver van de boom" heeft slechts een "geestelijke" betekenis als er werkelijk appelbomen bestaan. Indien we niet geloven in de letterlijke appelboom, hoe kunnen we dit spreekwoord dan een geestelijke betekenis geven? Slechts wanneer wij de letterlijke betekenis verstaan is het mogelijk de diepere geestelijke en profetische betekenis te begrijpen van de geschiedenissen en uitspraken van de Bijbel. Wanneer we de letterlijke betekenis ontkennen, maken we ons eigenlijk belachelijk door naar een geestelijke te zoeken, want waarnaar zoeken we dan eigenlijk? Juist het feit dat de dispensationalist de gehele Bijbel in eerste instantie letterlijk interpreteert is er de oorzaak van dat diezelfde dispensationalist zoveel weet te zeggen over de geestelijke betekenis van de dingen en gebeurtenissen in de Bijbel. Kennis van de typologie, de symboliek, de geestelijke betekenis van de getallen, de kennis van de geestelijke betekenis van de tabernakel, de "scheppingsdagen", enzovoorts, wordt hoofdzakelijk gevonden onder dispensationalisten en berust op de letterlijke betekenis van al deze zaken. Wat is de betekenis van een type als er geen type was; wat de betekenis van de tabernakel als er geen tabernakel was. Wat is de betekenis van iets dat nooit bestaan heeft?

Juist de dispensationalist heeft weet van de geestelijke betekenis der Schrift, omdat hij eerst de letterlijke aanvaardt. Hij erkent zowel de letterlijke als de dikwijls meervoudige geestelijke en profetische betekenis. Natuurlijk is letterlijke interpretatie niet het exclusieve eigendom van het dispensationalisme. Ongetwijfeld zullen vele orthodoxe Christenen van harte met het voorgaande instemmen. Wat is dan het wezenlijke verschil tussen dispensationalisten en niet-dispensationalisten? Het onderscheid is gelegen in het feit dat dispensationalisten de normale verklaring consequent door de gehele Schrift toepassen, terwijl niet-dispensationalisten dit niet meer doen wanneer het aankomt op de verklaring van de Bijbelse profetieën. Zodra bijvoorbeeld in de profetieën Israël wordt genoemd zegt men dat het "geestelijk Israël" wordt bedoeld, waaronder men dan de Gemeente of de Kerk verstaat. Jeruzalem en Palestina worden dan de hemel, de troon van David wordt de troon van God, Babel wordt de afvallige kerk, de tempel wordt het kerkgebouw, heidenen worden ongelovigen, enzovoorts. Op deze wijze worden profetieën die in de toekomst nog letterlijk vervuld moeten en zullen worden uitsluitend toegepast op de Gemeente, met voorbijzien aan hun letterlijke betekenis voor Israël en de volkeren (heidenen).

Hier komen we aan het belangrijkste kenmerk van het dispensationalisme. Dr. Lewis Sperry Chafer vatte het als volgt samen: "De dispensationalist gelooft dat God door de eeuwen heen twee plannen uitwerkt: Eén met betrekking tot de aarde met een aards volk en aardse zegeningen (geestelijke zegeningen die op aarde worden genoten) dat is Israël; terwijl het andere betrekking heeft op de hemel met een hemels volk en hemelse zegeningen (geestelijke zegeningen die in wezen in de hemel (Éfeze 1 : 3) worden genoten) dat is de Gemeente. Hiertegenover staat de theoloog die zijn schriftinterpretatie baseert op de veronderstelling dat God slechts één ding doet, namelijk het scheiden van de goeden en de kwaden..., wat hem noodzaakt een geestelijke of allegorische betekenis toe te kennen aan de profetieën betreffende Gods programma met de aarde of dit laatste programma zelfs geheel te negeren."

Dit onderscheid tussen Israël en de Gemeente is het belangrijkste praktische kenmerk van het dispensationalisme en is het natuurlijke resultaat van het hermeneutische systeem der normale of letterlijke interpretatie. Zowel de verbondstheoloog als de dispensationalist maken echter gebruik van "vergeestelijking" van bepaalde Bijbelgedeelten, zo goed als de Bijbel dat zelf doet. Maar in tegenstelling tot de verbondstheoloog doet een dispensationalist dit nooit ten koste van de letterlijke betekenis. De dispensationalist claimt primair een letterlijke interpretatie en secundair een daarop gebaseerde allegorische of geestelijke toepassing, waarbij bepaalde Bijbelse beloften bijvoorbeeld letterlijk betrekking hebben op Gods aardse volk Israël, terwijl zij tevens een geestelijke toepassing hebben voor de Gemeente, zonder daarbij Israël van haar beloften te beroven. Dit is een recht verdelen van het Woord der Waarheid. Elke theoloog, van welke richting ook, weet dat een consequente toepassing van de normale interpretatie, een eenvoudig geloven wat de Bijbel zegt, zonder die eerst te verdraaien of te vergeestelijken, regelrecht leidt tot een dispensationalistische theologie die God de ruimte laat voor Zijn plannen met Israël, de Gemeente en de volkeren. (1 Korinthe 10 : 32) Plannen die slechts bekend kunnen zijn aan hen die ook de Bijbelse profetieën hun normale letterlijke betekenis geven.

Welke bedelingen zijn er?

Dat de Bijbel onderscheid maakt tussen verschillende bedelingen of huishoudingen is een gegeven dat door zowel verbondstheoloog als dispensationalist wordt erkend. Zoals wij reeds eerder hebben opgemerkt maakt

het onderscheiden van bedelingen iemand nog geen dispensationalist. De verbondstheoloog Louis Berkhof hanteert zelfs een schema van vijf bedelingen, zonder daardoor dispensationalist te worden. Die schijn vermijdt hij nadrukkelijk door slechts twee bedelingen inderdaad zo te noemen, waarna hij de eerste (de "Oudtestamentische bedeling") onderverdeelt in vier "fasen in de openbaring van het genadeverbond". Het onderscheiden van bedelingen is blijkbaar wel degelijk een bezigheid van beide partijen. De basiskenmerken van het dispensationalisme zijn echter:

- a. De consistente toepassing van de letterlijke of normale interpretatie, met als gevolg daarvan;
- b. Het maken van onderscheid tussen Israël, de Gemeente en de volkeren (heidenen).

Vanuit deze positie blijkt de vraag naar de namen van de bedelingen en hun juiste aantal minder belangrijk. Een bedelingenschema is immers niet de basis voor de verklaring van de Bijbel, maar een resultaat van onbevooroordeelde Bijbelstudie. Bestudering van de Schrift behoort niet te worden ondernomen met een bepaald bedelingenschema als uitgangspunt, maar leidt tot een bepaald schema. Het schema dat iemand hanteert is daarom afhankelijk van de methode van Bijbelverklaring (hermeneutiek) en van iemands definitie van een bedeling. Vandaar dat ook een verbondstheoloog tot een schema kan komen. Dat de vraag naar het enige juiste bedelingenschema niet fundamenteel is voor het dispensationalisme blijkt uit twee opmerkelijke feiten.

In de eerste plaats hebben veel "voormannen" van het dispensationalisme in de loop der tijden ieder hun eigen schema opgesteld en gepubliceerd zonder daarbij wezenlijk met elkaar van mening te verschillen. Hun schema's waren weliswaar verschillend, maar daardoor werden zij absoluut geen tegenstanders van elkaar. Dit laatste werd veroorzaakt doordat zij de namen en het juiste aantal van de bedelingen niet van principieel belang achtten. In de tweede plaats hebben anti-dispensationalisten de grote verscheidenheid van bedelingenschema's nooit aangevat als argument tegen het dispensationalisme. Het is immers zeer voor de hand liggend om te betogen dat die vele schema's slechts kunnen ontstaan door het ontbreken van voldoende Bijbelse grond en dat blijkbaar de Bijbel ook niet voldoende grond biedt aan het dispensationalisme in het algemeen. Het vrijwel ontbreken van dit soort anti-dispensationalistische argumenten bewijst

dat ook zij de kwestie van het juiste schema van minder belang achtten. Opvallend is bovendien dat mensen als J.N. Darby, die doorgaat voor één der grondleggers van het dispensationalisme en Dr. E.W. Bullinger, die als "ultra-dispensationalist" te boek staat, nooit hun eigen bedelingenschema hebben gepubliceerd. Dit toont eens te meer aan hoe weinig waarde zij hieraan hechtten. Hiertegenover staat het verschijnsel dat sommigen bij verschillende gelegenheden een verschillend schema hanteren. Zo gebruikte mijn vader (Jb. Klein Haneveld) vrijwel steeds het schema dat door Watts en Scofield bekend is geworden, terwijl hij in zijn boek "Het leven van Jozef" een schema bespreekt waarin de bedeling der wet en die der belofte samen de "bedeling van Israël" worden genoemd. Tevens wordt daarin ruimte gelaten voor een bedeling van de grote verdrukking. Ook hij geeft er hier blijk van het onderscheiden der bedelingen op zich belangrijker te achten dan het zoeken naar een schema dat voor honderd procent Bijbels gefundeerd zou kunnen worden genoemd. Zoals gezegd is deze ruime opvatting de meest gangbare onder de aanhangers van de "bedelingenleer".

De vraag naar het juiste aantal en de aard der afzonderlijke bedelingen is niettemin wel degelijk een beschouwing waard, omdat het dispensationalisme toch stevast wordt gepresenteerd aan de hand van één of ander schema. Daarom geven wij hierbij een overzicht van de belangrijkste schema's, zoals die in de loop der tijd werden gepubliceerd. Het schema van Watts en Scofield is algemeen bekend en kan worden bestudeerd aan de hand van het "Bijbels Panorama" dat verkrijgbaar is bij "Het Morgenrood", compleet met kleurige kaarten en verklaring. Het schema van Philip Mauro werd oorspronkelijk gepubliceerd in zijn werk "De dag des Mensen" en in het Nederlands uitgegeven door Kok Kampen, doch is bij mijn weten nog slechts antiquarisch verkrijgbaar. Ditzelfde schema wordt echter op gelijke wijze geïllustreerd en verklaard in "Van eeuwigheid tot eeuwigheid", door A.E. Booth en wordt uitgegeven door Medema te Vaassen. Voorts ben ik zo vrij geweest om in de laatste kolom van het overzicht mijn eigen schema weer te geven. Gemakshalve zijn de bedelingen in de verschillende schema's genummerd. Dat wil niet zeggen dat de opstellers waarde hechtten aan het cijfer waarmee zij een bepaalde bedeling aangaven. De getallen dienen uitsluitend ter onderscheiding en staan in de plaats van de namen die men aan de bedelingen gaf. Dit geldt echter niet voor het laatste schema, daar ik van mening ben dat de getallen van de Bijbel wel degelijk een typologische of geestelijke betekenis hebben. Op die manier behoort bijvoorbeeld de typologische betekenis van het getal vijf overeen te komen met de aard en het karakter van de vijfde bedeling. De nummering van de

bedelingen in de overige schema's heeft daarentegen geen enkele typologische betekenis.

Hoe komt men nu tot de vaststelling van het juiste schema? Hoe Scofield precies tot zijn schema kwam, afgezien van het feit dat het in wezen identiek is aan dat van Watts, heeft hij nergens verklaard. Anderen hebben dat bij mijn weten ook nooit gedaan. Wanneer zij meer belang hadden gehecht aan het juiste schema zouden zij ongetwijfeld breedvoerig hebben uiteengezet hoe zij tot hun opstelling zijn gekomen. Ook hier zien wij weer hoe weinig zij hechtten aan hun eigen schema. Hoe is dit fenomeen te verklaren? Ongetwijfeld wordt het veroorzaakt door de schaarsheid van de Bijbelse gegevens over het merendeel der bedelingen wanneer wij die zuiver als geschiedkundige perioden beschouwen. Uitgaande van het schema van Scofield zien wij dat vier van de zeven bedelingen voorbij waren toen de Exodus begon. De eerste vier bedelingen worden dan beschreven in het eerste Bijbelboek, terwijl de overige drie de gehele rest van de Bijbel beslaan. Daarom tilde Scofield niet zwaar aan zijn eerste vier bedelingen, maar legde hij met de Bijbel de nadruk op de volgende bedelingen der wet, der genade en het koninkrijk. Deze drie nemen het grootste deel der Schrift in beslag en het onderscheiden van deze drie is dan ook terecht de inhoud van het grootste gedeelte der dispensationalistische literatuur. Dat dit inderdaad de gemeenschappelijke factor is, blijkt in een oogopslag uit het overzicht. Allen, met uitzondering van Philip Mauro, die helaas in latere jaren het dispensationalisme de rug toekeerde, onderscheiden het begin van een nieuwe bedeling respectievelijk bij de zondvloed, bij de uittocht uit Egypte (de wet), bij de opstanding van Christus en bij de wederkomst van Christus.

Dit komt in het overzicht tot uitdrukking in de vier doorgaande horizontale lijnen. Over vijf bedelingen zijn allen het dus met elkaar eens. De andere gemeenschappelijke factor is dat allen komen tot een totaal van zeven bedelingen. Om aan dit totaal van zeven te komen is het noodzakelijk om binnen de reeds genoemde vijf bedelingen, die immers reeds de gehele menselijke historie omvatten, onderverdelingen aan te brengen. Men moet dus zoeken naar nog twee bijzondere gebeurtenissen in de heilsgeschiedenis die het begin van een nieuwe bedeling zouden kunnen markeren. De meest voor de hand liggende zijn: de zondeval van Adam (6x), het verbond met Abraham (6x), de grote afval, eventueel gepaard gaande met de opname van de Gemeente (4x) en de komst van de nieuwe schepping (2x). Opmerkelijk is dat alle bedelingenschema's een totaal van zeven te zien geven. De enige verklaring voor dit verschijnsel is dat iemand die zijn

Bijbel kent en enig begrip gekregen heeft van de orde en de systematiek die daarin voorkomt, wel tot het aantal van zeven moet komen, ook zonder dat de Schrift dit uitdrukkelijk vermeldt. Een betere verklaring is er niet en is ons inziens ook niet nodig. Hoewel ons overzicht een totaal van negen verschillende schema's vertoont, is er dus toch een zeer grote mate van overeenkomst. Allen hebben vijf bedelingen gemeenschappelijk en een totaal van zeven.

De grote mate van overeenkomst tussen de schema's is vanzelfsprekend het resultaat van Bijbelstudie, want hoewel de Bijbel slechts twee bedelingen als zodanig met name noemt, zijn de andere wel degelijk in de Bijbel aangegeven. De voor ons zelf meest belangrijke wordt genoemd in Éfeze 3 : 2: "De bedeling der genade Gods". Zelfs verbondstheologen zijn met ons eens dat deze uitdrukking staat voor deze tegenwoordige tijd, de tijd tussen de eerste en tweede komst van Christus. Deze bedeling der genade begon echter pas na de opstanding van Christus. In Romeinen 6 en 7 worden de dood en opstanding van de Heiland in verband gebracht met het einde van de wet en de openbaring van de genade. (Hebreeën 9 : 15) Wet en genade worden tegenover elkaar geplaatst:

"... gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade." (Romeinen 6 : 14)

Wanneer dan "genade" de naam is van een bedeling, dan moet ook "wet" de aanduiding zijn van een bedeling en wel van de onmiddellijk aan de genade voorafgaande. De bedeling van de wet ontstond uiteraard bij de komst van de wet op de Sinaï. Zo hebben wij al twee bedelingen. Een gelijksoortig Schriftgedeelte vinden we in Galaten 3 en 4, waar de wet wordt gesteld tegenover de belofte aan Abraham, die 430 jaar aan de wet voorafging. Ziedaar de bedeling der belofte. Voorts is het niet moeilijk om in het verbond tussen God en Noach de aanvang van de voorafgaande bedeling te ontdekken. (Genesis 9 : 1-17) De "huisregels" die Noach daar ontving wijken aanzienlijk af van Gods verbond met Adam, zodat we terecht van een nieuwe huishouding of bedeling mogen spreken. Of we ook de zondeval van Adam moeten zien als de aanvang van een nieuwe bedeling is afhankelijk van wat we onder een bedeling verstaan. Wanneer we een bedeling inderdaad zien als een huishouding, dan moeten we ook hier een nieuwe bedeling onderscheiden. De huishouding die vóór de zondeval bestond werd immers drastisch gewijzigd door de uitdrijving uit de hof en de daarmee gepaard gaande verandering van levensomstandigheden van de mens. Op deze simpele wijze komen we tot de volgende bedelingen:

- a. Van de schepping tot de zondeval.
- b. Van de zondeval tot de zondvloed.
- c. Van de zondvloed tot het verbond met Abraham.
- d. Van Abraham tot de uittocht uit Egypte (Sinaï).
- e. Van de uittocht tot de opstanding van Christus.
- f. Van de opstanding van Christus tot de opname van de Gemeente.

Deze laatste bedeling heeft enige toelichting. In de meeste schema's loopt deze bedeling tot aan de wederkomst van Christus, waaronder men dan gewoonlijk Zijn verschijning op de Olijfberg verstaat. Naar onze mening eindigt deze bedeling echter bij de eerste fase van de reeks gebeurtenissen die in de Schrift worden samengevat onder de uitdrukking "de toekomst (parousia) des Heeren". Deze term slaat niet op een enkele gebeurtenis, maar op een hele reeks gebeurtenissen (parousia = aanwezigheid). Deze eerste fase van de wederkomst van Christus is de wegrukking (opname) van Zijn Gemeente. (1 Thessalonicenzen 4 : 15-17) Verder leert de Schrift dat alleen in deze bedeling der genade de Gemeente wordt gebouwd. Hieruit volgt dat deze bedeling eindigt wanneer de voltooide Gemeente wordt opgenomen ten hemel.

Wat de toekomst betreft spreekt de gehele Schrift - inclusief de brieven van Paulus en de Openbaring van Johannes - over de nog toekomstige bedeling van het Messiaanse Rijk. Uit Daniël 9 en veel andere profetieën blijkt echter dat dat Koninkrijk niet terstond na de opname van de Gemeente zal beginnen, maar dat er een periode van minstens zeven jaar (de "70-ste week" van Daniël) zal verlopen tussen de opname van de Gemeente en de definitieve vestiging van het Messiaanse Rijk door het binden van satan (Openbaring 20). Naar veler mening zal die periode echter 40 jaar duren. Aangezien de bedeling der genade ophoudt bij de opname van de Gemeente en de bedeling van het Koninkrijk nog niet onmiddellijk zal beginnen, moet de tussenliggende periode van minstens zeven jaar en met een maximum van 40 jaar plaats bieden aan een zelfstandige bedeling. Deze relatief korte bedeling is de "bedeling van de volheid der tijden" uit Éfeze 1 : 10. Zo kunnen we dan aan de bovengenoemde reeks de volgende huishoudingen toevoegen:

- g. Van de opname der Gemeente tot het binden van satan.
- h. Van het binden van satan tot de nieuwe schepping (Openbaring 21, 22).

Volgens deze korte uiteenzetting komen we aan een reeks bedelingen die ieder afzonderlijk in de meeste schema's van ons overzicht voorkomen. Of

deze reeks inderdaad juist is kan natuurlijk slechts blijken uit de bestudering van de bedelingen afzonderlijk en in hun onderlinge samenhang.

Overzicht van verschillende bedelingenschema's in chronologische volgorde									
	Poirrot	Edwards	Watts	Darby	Brookes	Gray	Scofield	Mauro	schrijver
Schepping			1		1	1	1		
Zondeval	1	1	2	1	2	2	2	1	1
Zondvloed		2	3	2			3	2	2
Abraham	2	3	4	3	3	3	4		3
Mozes									
David	3			4					
Ballingschap	4	4	5		4	4	5	3	4
Christus' geboorte				5	5				
Christus' opstanding									
Opname v/d Gemeente	5	5						4	5
	6	6	6	6	6	5	6	5	6
Christus' wederkomst									
	7	7	7	7	7	6	7	6	7
Het laatste oordeel						7		7	

Wanneer wij de bedelingen zien als een reeks van zeven opeenvolgende tijdperken komt al snel de gedachte op dat er verband zou kunnen bestaan tussen deze bedelingen en de zeven dagen der schepping uit Genesis 1. Voorzover mij bekend was Dr. Philip Mauro de eerste die een dergelijke zienswijze publiceerde in "De dag des Mensen" (1908). De zeven dagen der (her-)schepping zouden dan typen zijn van de zeven bedelingen. Genesis 1 is dan niet alleen een verslag van de wording der wereld, maar tevens de inhoudsopgave van de Bijbel. Aangezien alles in de oude schepping een type is van de nieuwe schepping, kunnen wij concluderen dat de nieuwe schepping precies als de oude tot stand komt in zeven fasen. Deze zeven

fasen zijn dan de zeven bedelingen. Daarbij verwijzen wij naar de uiteenzetting van de "restitutie-leer" in "Wedergeboorte der Schepping", waarin wij hebben gezien dat de zeven dagen van Genesis 1 werden voorafgegaan door het scheppingswerk als zodanig en het daaropvolgende oordeel. Wanneer we de gebeurtenissen uit dit hoofdstuk samenvatten ontstaat dus de volgende structuur:

- A. Schepping van de wereld.
- B. De (zonde)val van de wereld.
- C. De reeks van zeven (her)scheppingsdagen.

Deze reeks komt precies overeen met de geschiedenis van de mensheid:

- A. De schepping van de mens.
- B. De zondeval van de mens.
- C. De reeks van zeven bedelingen.

Reeds eerder hebben wij uit de Bijbel een totaal van acht bedelingen gededuceerd, terwijl het er eigenlijk zeven zouden moeten zijn. Dit probleem lost zich hier echter vanzelf op wanneer wij de bedelingen en de scheppingsdagen naast elkaar plaatsen. De vroegste bedeling ("onschuld") eindigde immers bij de val van Adam, terwijl daarentegen de eerste dag begint na de val van de aarde in Genesis 1 : 2. Blijkbaar begint de nummering pas na de val, zodat de bedeling die na de zondeval van Adam aanvangt het rangnummer 1 dient te dragen en de bedeling der onschuld geen deel uitmaakt van de zeven, maar daaraan voorafgaat. Dit is van groot belang vanwege de toepassing van de symbolische betekenis der getallen. De strekking hiervan is namelijk dat de typologische betekenis van het getal 1 overeenkomt met de aard van de eerste scheppingsdag en die van de eerste bedeling. Bovendien vinden we diezelfde typologische betekenis terug in de zeven eerste menselijke generaties van Adam tot en met Henoeh, "de zevende van Adam" (Judas : 14) en in bijvoorbeeld de reeks van zeven vruchten uit Deuteronomium 8 : 8, enzovoorts. De bestudering hiervan toont niet alleen de juistheid van de bedelingenleer als zodanig of van ons bedelingschema, maar tevens de geweldige samenhang en harmonie van het levende Woord van God, waarin alle dingen net als in de schepping en de geschiedenis hun juiste tijd en plaats en functie hebben.

Het schema

Reeds eerder hebben wij laten zien dat de zeven genummerde bedelingen aanvangen na de uitdrijving uit de hof, zoals ook de zeven genummerde (her-)scheppingsdagen beginnen na het oordeel over de schepping in Genesis 1 : 2.

Schepping van de wereld

Val van de wereld

1^e scheppingsdag

2^e scheppingsdag

3^e scheppingsdag

4^e scheppingsdag

5^e scheppingsdag

6^e scheppingsdag

7^e scheppingsdag

Schepping van de mens

Val van de mens

1^e bedeling van het geweten

Begint bij de val van Adam

2^e bedeling van het menselijk bestuur

Begint na de zondvloed

3^e bedeling der belofte

Begint bij het verbond met Abraham

4^e bedeling der wet

Begint bij de uittocht uit Egypte

5^e bedeling der genade

Begint bij de opstanding van Christus

6^e bedeling van de volheid der tijden

Begint bij de opname der Gemeente

7^e bedeling van het koninkrijk

Begint bij het binden van satan

1. De bedeling van het geweten

Deze eerste bedeling begint bij de zondeval van Adam en is bij de gemiddelde dispensationalist bekend als "de bedeling van het geweten". Deze naamgeving is van Dr. Scofield en ontleend aan Romeinen 2 : 15. Natuurlijk hebben andere dispensationalisten andere namen voor deze bedeling gebruikt in een poging om haar aard zo volledig mogelijk in de naam uit te drukken. Hoofdzaak is evenwel dat een naam in de eerste plaats dient ter onderscheiding, waarbij het minder belangrijk is of de naam wel een volledige weergave van het karakter der benoemde dingen is. Voorzover de Bijbel niet zelf de bedelingen bij name noemt zullen wij ons daarom houden aan de namen van Dr. Scofield, aangezien die de meeste bekendheid genieten. Het belangrijkste kenmerk van deze bedeling is dat de mensheid nog niet verdeeld is in volkeren, maar dat elk individu slechts persoonlijk en rechtstreeks verantwoordelijkheid draagt tegenover God. Het gaat hier om de persoonlijke relatie van de mens tot God en om de vraag of hij net als Adam vóór zijn val in staat is te wandelen met God, zoals bijvoorbeeld

Enoch (Genesis 5 : 22, 24). Helaas blijkt uit de geschiedenis dat Paulus' beschrijving in Romeinen 3 van de zondige mens volkomen juist is: Hij is niet tot enig goeds in staat, ondanks de werking van het geweten (Romeinen 2 : 15) en de belofte van het komende en overwinnende zaad van de vrouw (Genesis 3 : 15).

2. De bedeling van het menselijk bestuur

Na de zondvloed richt God een nieuwe bedeling in, waarin de mens wordt geplaatst onder een menselijke overheid. Voor dat doel wordt de mensheid verdeeld in de zeventig volkeren van Genesis 10, die elk van Godswege een eigen land krijgen toegewezen (Genesis 10 : 5, 20, 31) en elk hun eigen overheid of regering hebben. Vanaf de zondvloed is de mens niet slechts als individu verantwoording verschuldigd aan God, maar ook aan de menselijke overheid, die als Gods dienaar tot taak heeft de mens op het rechte pad te houden (Romeinen 13 : 4). Bovendien blijkt verder uit de Schrift dat de volkeren als zodanig verantwoording verschuldigd zijn aan God en daarom ook als volk zullen worden geoordeeld bij de wederkomst van Christus, wanneer Hij komt om over alle volkeren te regeren. De natuurlijke mens is tijdens zijn leven daarom onderworpen aan twee verschillende huishoudingen. De eerste houdt verband met zijn persoonlijke relatie tot God. De tweede houdt verband met het volk waarvan hij deel uitmaakt. Ook in deze zaak dient als voorbeeld het volk van Israël (1 Korinthe 10 : 6, 7) dat in zijn geheel een bepaalde roeping en verantwoordelijkheid heeft, terwijl voor elke individuele Jood hetzelfde geldt als voor een heiden: Hij moet net als ieder ander tot geloof in de Here Jezus komen om behouden te worden.

3. De bedeling der belofte

Buiten deze eerste twee bedelingen van individuen en volkeren, die klaarblijkelijk nog steeds in werking zijn omdat er nog steeds mensen en volkeren zijn en omdat de Bijbel nergens leert dat deze twee huishoudingen zijn opgeheven, begint God een nieuwe bedeling met Abraham. Deze derde bedeling heeft ditmaal slechts betrekking op één man die wordt afgezonderd van de volkeren. Hij moest gaan "uit zijn land en uit zijn familie en uit zijns vaders huis ..." (Genesis 12 : 1; Hebr. 11 : 8) Nadat Abraham zich buiten zijn eigen volk heeft laten plaatsen treedt God met hem in een verbond dat door Paulus omschreven wordt als "de belofte" (Galaten 3) vanwege het feit dat er voor Abraham zelf geen voorwaarden aan waren verbonden. Volgens Genesis 12 : 1-4 was deze belofte slechts op de persoon van Abraham van toepassing.

Eerst later blijkt de belofte erfelijk te zijn en over te gaan op zijn nageslacht, zodat deze huishouding van de belofte van toepassing is op een groep personen die met elkaar verenigd zijn in Abraham en die een bijzondere positie buiten de volkeren innemen. Dat ook deze bedeling niet werd opgeheven bij de aanvang van de volgende is de strekking van Galaten 3.

4. De bedeling der wet

Deze vierde bedeling werd ingericht bij de uittocht van de kinderen Israëls uit Egypte. Bij die gelegenheid werd uit het nageslacht van Abraham een volk geboren dat in tegenstelling tot de overige natieën werd geplaatst onder een door God Zelf gegeven wet. In deze bedeling treffen we een volk dat was toegerust met het geweten, een menselijke overheid, de belofte dat in hen alle geslachten des aardrijks gezegend zouden worden en met de door God gegeven wet; en dat desondanks in alle opzichten faalde in het wandelen met God. De geschiedenis van het volk Israël is de geschiedenis van een ontrouwe vrouw (Ezechiël 16), die niet tot enig goed in staat is. Wat dat betreft onderscheidt zij zich dus in niets van de andere volkeren. Dit is de enige bedeling waarvan de Schrift leert dat zij inmiddels is opgeheven. In Romeinen 7 leert Paulus dat het volk Israël, in overeenstemming met zeer veel Schriftgedeelten in het Oude Testament, door de Mozaïsche wet met de Heer was getrouwd en dat dit huwelijk automatisch ten einde kwam bij de dood van de Echtgenoot, de Heer Zelf. Daarom zegt hij ook in Romeinen 10 : 4 dat Christus het einde der wet is.

”Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet; opdat Hij degenen, die onder de wet waren, verlossen zou.” (Galaten 4 : 4, 5)

Verder leert Paulus in Galaten 3 dat de bedeling der wet weliswaar is opgeheven, maar dat die der belofte nog steeds van kracht is, evenals die van het menselijk bestuur (Romeinen 13 : 1-7) en die van het geweten (2 : 14-17).

5. De bedeling der genade

Nadat de bedeling der wet eindigde bij het sterven van de Here Jezus, begon bij Zijn opstanding de bedeling der genade. Wanneer Paulus de aard van deze bedeling bekendmaakt in Éfeze 3, zegt hij in vers 6 dat deze bedeling in feite het verlengstuk is van de bedeling der belofte, hetgeen overeenkomt met de strekking van Galaten 3:

”... de heidenen zijn mede-erfgenamen (*samen met Zaad van Abraham*)
... en mededeelgenoten van de belofte (*aan Abraham*) in Christus Jezus ...”

De gedachte is hier dat de belofte gedaan werd aan Abraham en Zijn Zaad, namelijk Christus (Galaten 3 : 16) en dat degenen die onder de bedeling der genade tot geloof komen deel uitmaken van het Lichaam van Christus en daarom met Hem de belofte beërven. Daarom vinden we in deze vijfde bedeling in wezen precies hetzelfde als in de derde: Afgezonderd van de volkeren bestaat er een groep mensen die "hier geen blijvende stad" heeft en zich verenigd weet in Hem die hun Leidsman is. Zij leven uit de belofte dat voor hen een plaats is bereid in een land dat zij erfelijk zullen bezitten en dat zij tot zegen zullen zijn voor alle volkeren. In de huidige vijfde bedeling bezoekt God de heidenen "om uit hen een volk aan te nemen voor Zijn Naam." (Handelingen 15 : 14) Zoals God uit de derde bedeling een volk formeerde met een aardse toekomstbestemming, zo formeert Hij gedurende deze vijfde bedeling uit het Zaad van Abraham (= Christus) een volk met een hemelse toekomst. En zoals de derde bedeling de uittocht uit Egypte tot gevolg had, zo eindigt deze vijfde bedeling met de uittocht van de Gemeente uit de wereld, waarvan Egypte zoals bekend een type is.

6. De bedeling van de volheid der tijden

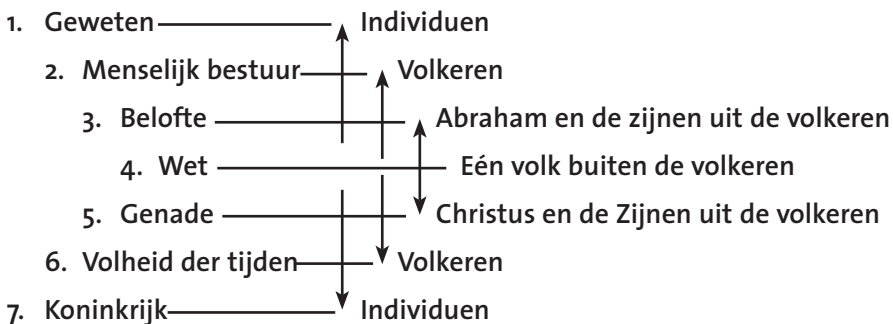
”... om in de bedeling van de volheid der tijden alles tot één te vergaderen in Christus.” (Éfeze 1 : 10)

Gods plannen voor deze nog toekomstige zesde bedeling zijn het onderwerp van een zeer groot gedeelte der Bijbelse profetie. In die bedeling zullen alle volkeren aan Christus worden onderworpen, te beginnen bij het volk Israël. Dan zullen alle volkeren worden verenigd onder de Messias van Israël. Dat deze zesde bedeling in het verlengde ligt van de tweede is zonneklaar. In deze zesde bedeling worden de volkeren van de tweede bedeling geoordeeld. In de tweede bedeling werd de aarde onder de volkeren verdeeld (Genesis 10 : 25), terwijl in de zesde alles wat op de aarde is weer tot één vergaderd wordt in Christus. Zoals de mens in de zesde dag op aarde verscheen om over haar te heersen, zo zal de Zoon des Mensen in de zesde bedeling op aarde verschijnen om over haar te heersen. Daarom zal Hij beginnen met de volkeren van de tweede bedeling voor Zich te verzamelen om hen te oordelen. (Matthéüs 25 : 32)

7. De bedeling van het koninkrijk

Wanneer het werk van de zesde bedeling volbracht zal zijn breekt de zevende - de sabbath - aan. Deze bedeling zal worden gekenmerkt door rust. Het woord sabbath betekent immers zowel "zeven" als "rust". In deze bedeling zullen Israël en de volkeren de rust zijn ingegaan (Hebreeën 4). Het is het Messiaanse Vrederijk, waarin de aarde en de volkeren niet langer verdeeld, maar verenigd zullen zijn onder één Koning, Christus Zelf, de Vrededorst. Deze bedeling ligt daarom in het verlengde van de eerste, waarin ieder individu rechtstreeks verantwoordelijkheid verschuldigd is aan de Heer Zelf. Het is de bedeling waarin ieder mens zal kunnen wandelen met God, omdat God in Christus onder de mensen is en de aarde vol zal zijn van de kennis des Heeren. (Jesaja 11 : 9)

Het is ook de laatste bedeling, omdat het Koninkrijk van de Messias volgens alle profetieën een eeuwig koninkrijk zal zijn, daar het is gebaseerd op een eeuwig verbond dat in tegenstelling tot het oude niet kan worden verbroken. Dit koninkrijk van de zevende bedeling zal zich na meer dan duizend jaar voortzetten over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont. (2 Petrus 3 : 13) Deze nieuwe schepping valt echter niet meer onder de zevende bedeling, maar wordt in de Schrift voorgesteld door de achtste dag, de dag na de sabbath, de dag van de opstanding van Christus, kortom de dag van de nieuwe schepping. Daarom gebruikte God zeven dagen om de gevallen schepping van Genenis 1 : 2 te restaureren en op gelijke wijze gebruikt Hij zeven huishoudingen of bedelingen om deze oude schepping een nieuwe te laten voortbrengen. (Romeinen 8 : 22) Aan de hand van deze zeer summiere beschouwing kunnen wij ons schema op de volgende wijze opstellen, waarbij onmiddellijk de onderlinge samenhang en structuur in het oog springen:

Een dergelijke symmetrische structuur komt in de Bijbel zeer veel voor en wordt "introversie" genoemd, omdat hij naar binnen cq. het midden wijst. Dat midden is hier de bedeling der wet, waarin de Here Jezus werd geboren en leed en stierf tot verzoening der wereld. Dat is het centrale thema van de Bijbel en het centrum van het bedelingschema. De introversie ontstaat door de overeenkomst tussen de bedelingen 1 en 7, 2 en 6, 3 en 5. Tevens is dan nog op te merken dat deze bedelingen niet alleen in elkaars verlengde liggen, maar bovendien gelijktijdig zullen worden opgeheven. De eerste bedeling - die der individuen - eindigt wanneer de individuen die gedurende alle eeuwen hebben geleefd zullen worden geoordeeld voor de grote witte troon op "de Jongste Dag" (Openbaring 20 : 11-15). Dit zal gebeuren na afloop van de duizend jaren die de zevende bedeling vormen, zodat de eerste en de zevende gelijktijdig eindigen. De tweede bedeling - die der volkeren - eindigt wanneer die volkeren zullen worden geoordeeld. Dit oordeel over de levende volkeren gebeurt volgens Matthéüs 25 vanaf vers 31 voor de troon van de Here Jezus in Jeruzalem en eindigt vanzelfsprekend met de onderwerping van de op aarde levende mensheid. Dit was volgens Éfeze 1 : 10 het doel van de zesde bedeling, zodat de tweede en zesde bedeling gelijktijdig zullen eindigen. De derde bedeling - die der belofte - eindigt wanneer die belofte zal worden vervuld. Nu leert Paulus in Romeinen 11 dat de belofte aan het natuurlijke zaad van Abraham pas in vervulling zal gaan wanneer de Gemeente voltooid en dus opgenomen zal zijn, zodat de bedeling der belofte en die der genade gelijktijdig zullen eindigen. Verdere bijzonderheden over de structuur en de onderlinge samenhang der bedelingen kunnen pas aan de orde komen bij de behandeling van de bedelingen afzonderlijk.

Verdelen of scheuren?

"Benaarstig u, om uzelfen Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het Woord der Waarheid recht snijdt." (2 Timothéüs 2 : 15)

Sinds jaar en dag beroept de dispensationalist zich op dit vers uit de brief van Timothéüs. Hij is zich bewust dat een beproefd dienstknecht van God het Woord der Waarheid op de juiste wijze behoort te verdelen (want dat is de juiste vertaling). En terecht! Deze verantwoordelijkheid kan men niet van zich afschuiven door dit vers op een andere wijze te vertalen. (Men vergelijk de Statenvertaling met die van het NBG). Wanneer dit vers echter gebruikt wordt als argument voor "de leer der bedelingen" wordt daar steevast tegenin gebracht dat het dispensationalisme de Bijbel niet verdeelt,

maar in stukken snijdt of zelfs scheurt. Onder niet-dispensationalisten schijnt men van mening te zijn dat de aanhangers van de "bedelingenleer" slechts een klein gedeelte van de Bijbel voor zichzelf accepteren, terwijl zij de rest naar de prullenbak verwijzen. Zelf wijzen zij het dispensationalisme af met de mededeling dat de leer der bedelingen hen veel te arm en te beperkt is en dat zij de Bijbel geloven "van kaft tot kaft". Maar wie scheurt nu eigenlijk bladzijden uit zijn Bijbel?

Gedurende de Kerstdagen gedenken wij de geboorte van de grote "Vredevorst". Hij was de Beloofde, Die vrede op aarde zou brengen. Hij zou een koninkrijk oprichten dat geen einde zou nemen en waarin vrede zou heersen en oorlog niet meer geleerd zou worden. Vrede op aarde, maar wat zegt de Vredevorst Zelf?

"Meent gij, dat Ik gekomen ben om vrede te geven op de aarde? Neen, zeg Ik u, maar veeleer verdeeldheid. Meent niet, dat Ik gekomen ben, om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard." (Lukas 12 : 51; Matthéüs 10 : 34)

De klemmende vraag is als volgt: Wanneer wij geloven in de Here Jezus Christus als de beloofde Vredevorst, wat doen we dan met de teksten die het tegengestelde leren? Wie beslist geen bedelingen wil onderscheiden is gedwongen één van beide categorieën weg te redeneren of uit zijn Bijbel te scheuren. Slechts de dispensationalist is in staat om de letterlijke betekenis van beide soorten Schriftplaatsen hun volle waarde te geven.

"En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. Want indien gij de mensen hun misdaden vergeeft, zo zal uw hemelse Vader ook u vergeven. Maar indien gij de mensen hun misdaden niet vergeeft zo zal ook uw Vader uw misdaden niet vergeven." (Matthéüs 6 : 12, 14, 15)

In deze woorden leert de Heer ons met bijzonder veel nadruk dat de mens eerst zijn medemens dient te vergeven voordat hij zelf vergeving van de Vader in de hemel kan ontvangen. Duidelijker kan het al niet uitgedrukt worden. Maar wat zegt Kolossenzen 3 : 13?

"Verdragende elkander, en vergevende de één de ander, zo iemand tegen iemand enige klacht heeft; gelijkewijs als Christus u vergeven heeft, *doet* ook gij alzo."

Hier zegt de apostel Paulus toch dat Christus ons vergeven heeft en dat wij als gevolg daarvan de ander moeten vergeven. De volgorde is hier precies andersom. Welk Schriftgedeelte passen we nu op onszelf toe? Nemen we Kolossenzen 3 of geloven we dat onze eigen vergevensgezindheid voorwaarde is voor ons behoud? Wie van geen bedelingen wil weten zal Kolossenzen 3 : 13 of Matthéüs 6 : 12 e.v. uit zijn Bijbel moeten verwijderen. De dispensationalist heeft inmiddels allang gezien dat dit een "bedelingenkwestie" is en heeft met de keuze weinig moeite. Hij past Kolossenzen 3 op zichzelf toe en weet tevens wat hij met Matthéüs 6 moet aanvangen. De beide Schriftplaatsen spreken immers over verschillende bedelingen.

"Gij dan, bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei, noch gebed voor hen op, en loop mij niet aan; want Ik zal u niet horen."

"Gij dan, bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei, noch gebed voor hen op, want Ik zal niet horen, ten tijde als zij over hun kwaad tot Mij zullen roepen. Wat heeft Mijn beminde in Mijn huis te doen ..."

"Wijders zeide de Here tot mij: Bid niet voor dit volk ten goede. Ofschoon zij vasten, ik zal naar hun geschrei niet horen ..."

"... Toen zeide ik: Ach Heere, Heere, zie de profeten zeggen hun: Gij zult geen zwaard zien, en gij zult geen honger hebben; maar Ik zal u een gewisse vrede geven in deze plaats. En de Heere zeide tot mij: Die profeten profeteren vals in Mijn Naam, Ik heb hen niet gezonden ..." (Jeremia 7 : 16; 11 : 14; 14 : 11-16)

Het citeren van bovengenoemde Bijbelgedeelten is bepaald geen populaire bezigheid. Toch wordt de profeet Jeremia herhaaldelijk verboden te bidden voor het volk Israël dat zich in ongeloof in het land Kanaän bevond. Hij heeft zich ook inderdaad aan dit verbod gehouden. Wanneer in de loop van de verdere geschiedenis Jeremia verzocht wordt om voor Israël te bidden, weigert hij resoluut. (Zie Jeremia 21 : 2 e.v. en 37 : 3 e.v.) Maar ondanks dit verbod om te bidden voor Israël en Jeruzalem lezen we in Psalm 122 : 6:

"Bidt om de vrede van Jeruzalem; wel moeten zij varen, die u beminnen."

De vraag die zich in dit verband aan ons opdringt is deze: Wanneer we ons houden aan de gedeelten uit Jeremia, wat doen we dan met Psalm 122? En

wanneer we toch bidden voor Israël en de vrede van Jeruzalem, wat doen we dan met het herhaaldelijk verbod uit Jeremia? Ze uit onze Bijbel scheuren? Negeren? Vergeestelijken? Ook hier worden we genoodzaakt onderscheid te maken tussen verschillende tijden en bedelingen. Het Israël van Jeremia was een ongelovig Israël. Het was bovendien slechts een klein deel van Israël, daar de overgrote meerderheid van het volk reeds lang verdwenen was in de Assyrische en Babylonische ballingschap. Als ongelovig volk hadden zij in wezen geen recht op het land waarin zij verbleven, aangezien de Heere daaraan de voorwaarde verbonden had dat zij Hem zouden dienen. Korte tijd na deze gebeurtenissen in Jeremia werden dan ook Jeruzalem en de tempel verwoest. Het Jeruzalem van Psalm 122 is een heel ander Jeruzalem. Het is een Jeruzalem dat zijn naam eer aandoet. Het is de stad des vredes waarin het huis des Heeren staat (vers 1). Waarheen de stammen Israëls (dus alle twaalf!) opgaan tot de getuigenis Israëls om de Naam des Heeren te danken (vers 4). Het is het Jeruzalem waar de stoelen des gerichts staan, de stoelen uit het huis van David (vers 5). Kortom, het is het Jeruzalem waar de Heer Zelf als de beloofde Messias en Vrededorst op de troon van Zijn vader David is gezeten. Beide gedeelten hebben daarom te maken met verschillende bedelingen. Wanneer we dit onderscheiden zijn we in staat om beide gedeelten hun volle waarde en betekenis te geven. Wanneer we dit verschil niet willen zien zijn wij genoodzaakt om of Jeremia of Psalm 122 uit onze Bijbel te verwijderen. Maar wie scheurde zijn Bijbel in stukken?

”Deze twaalf heeft Jezus uitgezonden, en hun bevel gegeven, zeggende Gij zult niet heengaan op de weg der heidenen, en gij zult niet ingaan in enige stad der Samaritanen. Maar gaat veel meer heen tot de verloren schapen van het huis Israëls.” (Matthéüs 10 : 5, 6)

Deze zendingsopdracht laat aan duidelijkheid niets te wensen over. De twaalf discipelen mochten hun boodschap alleen prediken aan hen die tot het huis Israëls behoorden. Bovendien werd hen verboden zich te begeven in het buitenland. Deze beperkte zendingsopdracht is toch duidelijk in strijd met al die andere die spreken over de "einden der aarde" en over "alle volken". Met welk recht passen we eigenlijk die algemene zendingsopdrachten op ons zelf toe en negeren wij deze beperkte opdracht uit Matthéüs 10? Hebben wij hem uit onze Bijbel gescheurd of weten wij op welke tijd en bedeling hij betrekking heeft? Wat wij vandaag meer dan ooit nodig hebben is kennis van het geopenbaarde Woord van God. God wil dat alle mensen behouden worden en tot kennis der waarheid komen. (1 Timothéüs 2 : 4) Wanneer wij de eerste fase achter de rug hebben en behouden gewor-

den zijn door het verzoenend werk van Christus, is het naar de wil van God dat wij komen tot kennis der waarheid. Deze kennis is niet fragmentarisch. Zij beperkt zich niet tot die waarheden die verband houden met ons eigen dagelijks leven. Het is de universele waarheid die van toepassing is op de gehele schepping. We zouden eens moeten ophouden met het zoeken naar de antwoorden op onze kleine vraagjes en ons afvragen wat God ons omtrent Zijn plannen heeft mede te delen. Wij moeten onze mond houden en onze eigen gedachten terzijde stellen. Wij moeten ons openstellen voor de "gehele raad Gods". Dan ontvangen wij antwoorden op vragen die wij nog niet hadden. Dan ontvangen wij inzicht in en visie op het volmaakte werk dat God uitvoert door Zijn Christus. Slechts wanneer wij willen leven vanuit een volledige Bijbel waarin ieder woord zijn normale betekenis heeft, zullen wij leren beseffen hoe rijk wij in Christus geworden zijn en hoe ver Hij ons in Hem heeft verheven boven deze wereld van zonde en dood. Het terzijde zetten van of het knoeien met de Bijbel of gedeelten daaruit zal onvermijdelijk ten koste gaan van ons eigen geestelijk leven.

Lukas 24 vertelt ons de geschiedenis van twee droevige mensen. Zij waren droevig, omdat zij nooit van bedelingen hadden gehoord. Zij kenden veel van hun Bijbel, maar hun kennis was fragmentarisch. Zij kenden de Here Jezus persoonlijk en hadden hun vertrouwen op Hem gesteld. Hun enige fout was dat zij slechts op de hoogte waren van die profetieën die pasten in hun eigen wereldbeeld. "En wij hoopten dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou." Ongetwijfeld was dit een gegronde hoop. Hij was Degene Die Israël verlossen zou. Maar Hij zou nog meer. Zij kenden de profetieën over de verheerlijkte Christus - de Messias van Israël - Die zou komen om Zijn volk te verlossen van hun vijanden. Maar het was een halve waarheid. Het verwijt van de Heer is dan ook zeer scherp: "O, onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben." Zij geloofden een groot gedeelte der profetieën, maar dat gedeelte was zeer willekeurig. Omdat zij niet alles geloofden wat de profeten gesproken hebben, worden zij "onverstandig en traag om te geloven" genoemd. Zij hadden een verscheurde Bijbel. Zij geloofden niet in de profetieën over het lijden en sterven van de Knecht des Heeren. Zij achtten die waarschijnlijk onverenigbaar met de profetieën over Zijn verheerlijking. Zij wilden geen bedelingen accepteren. Maar hun geloofsleven leed daardoor schade. Wanneer zij "al hetgeen de profeten gesproken hebben" hadden geloofd, zouden zij precies de andere kant op zijn gelopen. Dan hadden zij geweten dat op diezelfde dag de Heer zou opstaan uit het graf. Dan zouden zij geen Emmaüsgangers, maar Jeruzalemgangers zijn geweest. "Moest de Christus niet deze dingen

lijden en alzo Zijn heerlijkheid ingaan?" Hebt u ook zo'n partieel geloof? Kunt u ook zoveel Bijbelgedeelten niet plaatsen in uw visie? Hebt u ook een verscheurde Bijbel? Laat u dan onderwijzen als de Emmaüsgangers.

"En begonnen hebbende van Mozes en van al de profeten, legde Hij hun uit, in al de Schriften, hetgeen van Hem *geschreven* was."
(Lukas 24 : 27)

Dat was wat zij nodig hadden: systematische Bijbelstudie, beginnende bij het begin (de boeken van Mozes) en vervolgens én de profeten én de Schriften. Dat is ook wat wij nodig hebben. Misschien moeten wij dan net als de Emmaüsgangers bepaalde visies of verwachtingen opgeven. Hun verwachting van een verlost Israël is nog steeds niet ingelost. Maar zij wonnen een opgewekte Christus. Hun ogen werden geopend (vers 31) en zij maakten hun fout weer goed:

"En zij, opstaande ter zelfder ure, keerden weder naar Jeruzalem ..."
(Lukas 24 : 33)

Is het niet beschamend en tevens een ernstige waarschuwing dat tegen gelovigen kan worden gezegd: "O, onverstandigen en tragen van hart, om te geloven al hetgeen de profeten gesproken hebben."

Niet een gedeelte, maar:

"Al de Schrift is van God ingegeven, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; opdat de mens Gods volmaakt zij ..."

(2 Timothéüs 3 : 16, 17)

Amen

